

ΘΕΩΝ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Istenek beszélgetései

Görög nyelvkönyv

Lukianosz művei nyomán
írta

Bolonyai Gábor
Forró Orsolya
Kulin Veronika

Budapest, 2006.

BEVEZETÉS

A görög ábécé

<i>betű</i>		<i>név</i>			<i>hang</i>
A	α	ΑΛΦΑ	άλφα	alpha	ǎ v. ā (rövid v. hosszú „á”)
B	β	ΒΗΤΑ	βήτα	béta	b
Γ	γ	ΓΑΜΜΑ	γάμμα	gamma	g
Δ	δ	ΔΕΛΤΑ	δέλτα	delta	d
E	ε	Ε ΨΙΛΟΝ	ἒ ψιλόν	epszilon	e (valójában rövid „é”)
Z	ζ	ΖΗΤΑ	ζήτα	zéta	dz (zd)
H	η	ΗΤΑ	ἦτα	éta	é (valójában hosszú „e”: ē)
Θ	θ	ΘΗΤΑ	θήτα	théta	th
I	ι	ΙΩΤΑ	ιώτα	ióta	i vagy í
K	κ	ΚΑΠΠΑ	κάππα	kappa	k
Λ	λ	ΛΑΜΒΔΑ	λάμβδα	lambda	l
M	μ	ΜΥ	μῦ	mű	m
N	ν	ΝΥ	νῦ	nű	n
Ξ	ξ	ΞΙ	ξί	xí	x (ksz)
O	ο	Ο ΜΙΚΡΟΝ	ὀ μικρόν	omikron	o
Π	π	ΠΙ	πί	pí	p
P	ρ	ΡΩ	ῥῶ	ró	r
Σ	σ, ς	ΣΙΓΜΑ	σίγμα*	szigma	sz
T	τ	ΤΑΥ	ταῦ	tau	t
Υ	υ	Υ ΨΙΛΟΝ	ὕ ψιλόν	üpszilon	ü vagy ű
Φ	φ	ΦΙ	φί	phí	f (valójában „ph”)
X	χ	ΧΙ	χί	khí	kh
Ψ	ψ	ΨΙ	ψί	pszí	psz
Ω	ω	Ω ΜΕΓΑ	ὦ μέγα	ómega	ó

* Csak írásban van különbség a két kis szigma között. Szóvégén a ς: μῦθος, minden más helyzetben a σ (esetleg ς) használatos: σχολή, γυμνάσιον.

Egyéb hangok:

- hehezet (= szóeleji „h” hang)

gyenge hehezet (= nem ejtjük a h-t): ῶ, például az ἄρωμα (*ejtsd*): aróma ’fűszer’ szóban

erős hehezet (= ejtjük a h-t): ῶ, például a ὥρα (*ejtsd*): óra ’óra’ szóban

Magánhangzóval és kettőshangzóval kezdődő szavak *mindig* kapnak hehezetjelet, vagy erőset vagy gyengét.

A szókezdő ρ mindig erősen hehezetes: ῥεῦμα ’sugárzás’ (de nem ejtjük a h-t), a szó belsejében szereplő kettős ρ-t pedig kétféleképpen írhatjuk: Πύρρος vagy Πύρρος.

- kettőshangzók:

két hang: vagy ι, vagy υ (ilyenkor *ejtsd* u!) a második elemük.

Bevezetés

	ι	υ
α	αι (ai)	αυ (au)
ε	ει (ei)	ευ (eu)
ο	οι (oi)	ου (u)

E hat kettőshangzón kívül még két ritkán előforduló létezik: az **υι** (üi) és az **ηυ** (éu). Példák:

AI	αι	ΑΙΘΗΡ	αιθήρ	= (<i>ejtsd</i>) aithér
AY	αυ	ΑΥΤΟΜΑΤΟΝ	αὐτόματον	= automaton
EI	ει	ΕΙΚΩΝ	εἰκόν	= eikón
EY	ευ	ΕΥΡΩΠΗ	Εὐρώπη	= európe
HY	ηυ	ΗΥΡΗΚΑ	ἠΰρηκα	= héuréka
OI	οι	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	οἰκονομία	= ojkonomia
OY	ου	ΟΥΡΑΝΙΑ	Οὐρανία	= urania
YI	υι	ΥΙΟΣ	υῖος	= hűjosz

- nem ejtendő hang:

az úgynevezett „alulírt” vagy „melléírt ióta”, melyet egykor ejtettek, de később nem. A helyesírásban mégis megőrizték, mert megkönnyíti a szövegértést. Csak a hosszú **α**-, **η**- és **ω**-val fordul elő.

Kisbetűk esetében a betű alá szokás írni: **α**, **η**, **ω**, például **τραγωδία**, **προσωδία**, nagybetűk esetében viszont a betű után: **Αι**, **Ηι**, **Ωι**, például **Ἄιδης**, **Ἠιδεῖον**.

- két – a klasszikus korra – kiveszett hangról a ragozás miatt fontos tudni:

a digammáról: **Ϝ** (ejtése: „v”; elnevezését pedig onnan kapta, hogy két kicsit jobbra dűlő gamma áll egymáson) és a „j” hangról.

A mgh-k hosszúsága

csak rövid: **ε**, **ο**

csak hosszú: **η**, **ω**

rövid vagy hosszú: **α**, **ι**, **υ**.

A kettőshangzók mindig hosszúak, kivéve az **οι**-t és az **αι**-t, melyek bizonyos igeragokban röviddek.

A zenei hangsúly (προσωδία)

éles

1. *ejtés*: magasabban ejtendő a szó többi hangzójánál
2. *megjegyzés*: rövid és hosszú magánhangzó, valamint kettőshangzó egyaránt lehet éles
3. *jele*: ékezet, például **ά**, **ή**, **αί**
4. *fajtai*: harmadéles: **βάρβαρος** 'barbár', **φιλόσοφος** 'filozófus', **ἄνθρωπος** 'ember'; csak ha az

utolsó mgh rövid

másodéles: **δίσκος** 'korong', **βιβλίον** 'kis könyv', **κλίμα** 'éghajlat'

végéles: **σχολή** 'szabadidő', **παιδαγωγός** 'gyerekkísérő', **ἀθλητής** 'versenyző', **καί** 'és'.

5. *helye*: mgh fölött; nagybetűs mgh-knál – a hehezettel együtt – a szó elé kerül: **Ὀλυμπος**.

hajtott

Bevezetés

1. *ejtés*: egyetlen hangon belül először fel kell vinni a hangot, majd visszatérni az alapszintre (mint a zenében hajlításkor)
2. *megjegyzés*: csak hosszú magán- vagy kettőshangzót lehet hajtottan ejteni
3. *jele*: hullámjel, például α , η , $\alpha\upsilon$
4. *fajtaí*: másodhajtott: $\delta\rho\alpha\mu\alpha$ 'cselekvés', $\rho\epsilon\upsilon\mu\alpha$, $\tau\rho\alpha\upsilon\mu\alpha$ 'sérülés'; csak ha az utolsó mgh rövid

vég-hajtott: $\pi\upsilon\rho$ 'tűz', $\epsilon\rho\mu\eta\varsigma$, $\gamma\eta$ 'föld'

tompa

1. *ejtés*: marad alapszinten a hang
2. *magyarázat*: a végéles szavak utolsó szótagja csak mondat vagy tagmondat végén ejtendő magasabban; a folyamatos beszédben (vagyis akkor, ha a végéles szót másik szó követi) az emelkedés elmarad, a tompajel ennek az emelkedésnek az elmaradását jelöli
3. *jele*: balról jobbra lefelé húzott ékezet, például η , $\alpha\grave{\iota}$
4. *fajtaí*: csak végtompa létezik: $\acute{\alpha}\theta\lambda\eta\tau\eta\varsigma + \kappa\alpha\iota + \delta\acute{\iota}\sigma\kappa\omicron\varsigma \rightarrow$
 $\acute{\alpha}\theta\lambda\eta\tau\eta\varsigma \kappa\alpha\iota \delta\acute{\iota}\sigma\kappa\omicron\varsigma$
 $\kappa\alpha\lambda\acute{\omicron}\varsigma + \kappa\alpha\iota + \acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\acute{\omicron}\varsigma \rightarrow$
 $\kappa\alpha\lambda\omicron\varsigma \kappa\alpha\iota \acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\acute{\omicron}\varsigma$

Megjegyzések:

1. Kettőshangzóknál a hangsúlyjel a második hangra kerül: $\Phi\omicron\iota\beta\omicron\varsigma \kappa\alpha\iota \epsilon\upsilon\mu\alpha\iota\omicron\varsigma$.
2. Ha egy mgh hehezetet és hangsúlyjelet is kap, akkor az éles és a tompa jelet a hehezet után: $\acute{\alpha}\nu\theta\rho\omega\pi\omicron\varsigma$ vagy $\acute{\omicron}\rho\alpha$, a hajtottat pedig a hehezet fölé írjuk: $\acute{\eta}\tau\alpha$.
3. Csupa nagybetűs írásban nem tesszük ki sem a hangsúlyjeleket, sem a hehezeteket: **EYPOIΠH**.
4. Azzal kapcsolatban, hogy mikor kell nagybetűvel kezdeni egy mondatot, többféle hagyomány alakult ki a modernkori szövegkiadásban. Mi azt vettük alapul, amelyikben csak a bekezdések első mondata kezdődik nagybetűvel.

Gyakorlatok

1. *Ismerős szavak? Írja oda a megfelelő görög szót a meghatározásokhoz!*

$\rho\epsilon\upsilon\mu\alpha$, $\chi\alpha\rho\alpha\kappa\tau\eta\rho$, $\delta\acute{\iota}\pi\lambda\omega\mu\alpha$, $\pi\omicron\iota\eta\tau\eta\varsigma$, $\pi\acute{\alpha}\theta\omicron\varsigma$, $\kappa\omega\mu\alpha$, $\phi\acute{\alpha}\nu\tau\alpha\sigma\mu\alpha$, $\acute{\alpha}\kappa\rho\omicron\pi\omicron\lambda\iota\varsigma$, $\acute{\epsilon}\gamma\omega$, $\theta\epsilon\omega\rho\iota\alpha$, $\acute{\alpha}\sigma\theta\mu\alpha$, $\phi\lambda\acute{\epsilon}\gamma\mu\alpha$, $\phi\iota\lambda\omicron\sigma\acute{\omicron}\phi\omicron\varsigma$, $\acute{\alpha}\iota\nu\iota\gamma\mu\alpha$, $\gamma\rho\acute{\alpha}\mu\mu\alpha$, $\nu\acute{\epsilon}\kappa\tau\alpha\rho$, $\kappa\lambda\acute{\iota}\mu\alpha\zeta$, $\phi\acute{\upsilon}\sigma\iota\varsigma$

a bölcsesség barátja:

közöny (tkp. gennyes gyulladás):

költő (tkp. alkotó):

zihálás, nehéz levegővétel:

szenvedés, szenvedély:

természet:

betű (tkp. karcolás, vonás):

sugárzó fájdalom (tkp. áramlás):

én:

rejtvény:

képzet:

(jellem)vonás:

kábulat:

az istenek itala:

szemlélődés, elmélet:

csúcs (tkp. létra):

ajánlólevél, útleveél (tkp. kettébe hajtott papirusz):

fellegvár:

Bevezetés

2. Párosítsa a kisbetűvel jelzett sorokat a nagybetűs fogalmakkal!

- a) Όμηρος, Ήσιόδος, Σοφοκλής, Σαπφώ, Άριστοφάνης A) γεωγραφία
 b) Όλυμπία, Άθήναι, Σπάρτη, Πελοπόννησος, Κρήτη B) θέατρον
 c) δημοκρατία, άριστικρατία, τυραννίς, βασιλεία C) έθνος
 d) Έλλην, βάρβαρος, Πέρσης, Αιγύπτιος, Αιθίοψ D) πολιτεία
 e) τραγωδία, κωμωδία, δράμα, κάθαρσις, χορός E) ποιητής

A)___ B)___ C)___ D)___ E)___

b) Vajon melyik betű hiányzik a szavakból? A kihagyott betűk sorrendben egy mitikus költő nevét adják ki.

- δήμ___ς, π___λις, ___λυμπος Hiányzó betű:
 τ___αῦμα, άνθ___ωπος, ___αψωδία Hiányzó betű:
 Ά___ροδίτη, γρα___ική, ___όβος Hiányzó betű:
 ___ῦρώπη, θ___ολογία, Μακ___δονία Hiányzó betű:
 σ___ναγωγή, ζέφ___ρος, Κ___κλωψ Hiányzó betű:
 Ήρακλή___, μου___είον, ___τάδιον Hiányzó betű:

A név (végéles):

3. Melyik drámát nem Szζοφβοκλής írta?

Αίας, Άντιγόνη, Τραχίνιαι, Οιδίπους τύραννος, Άγαμέμνων, Φιλοκτήτης.

4. Csoportosítsa a tízenkét olümposzi isten nevét nem, hangsúly és hehezet szerint:

Ζεύς, Ήρα, Ποσειδών, Δημήτηρ, Άφροδίτη, Άπόλλων, Άρτεμις, Έρμής, Ήφαιστος, Άρης, Άθήνη, Διόνυσος.

a) Nőnemű: Hímnemű: Semleges:

b) Végéles: Másodéles: Harmadéles: Másodhajtott: Vég-hajtott:

c) Erős hehezetes: Gyenge hehezetes:

Bevezetés

5. *A trójai háború (emberi) főszereplőinek nevét írja át csupa nagybetűvel abba a táborba, ahová a háború idején tartozik!*

A listán van egy szereplő, akit két néven ismer a hagyomány, ezért mindkét neve szerepel itt. Kiről van szó?

Ἀχιλλεύς, Πάρις, Ἀστυάναξ, Ὀδυσσεύς, Πρίαμος, Βρισηΐς, Ἕκτωρ, Πάτροκλος,
Μενέλαος, Ἀνδρομάχη, Αἴας, Ἑλένη, Νέστωρ, Ἀλέξανδρος, Ἀγαμέμνων.

Görögök

Trójaiak

6. *Írásgyakorlat:*

a) *Írja át kisbetűkkel; figyeljen a szigma különböző írásképeire, és arra, hogy a görögben a népneveket is nagybetűvel írjuk!*

ΣΙΣΥΦΟΣ (harmadéles):

ΣΥΡΙΟΣ (harmadéles):

ΣΥΜΒΙΩΣΙΣ (harmadéles):

ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΣ (végéles):

ΣΥΝΘΕΣΙΣ (harmadéles):

ΣΩΣΙΣΤΡΑΤΟΣ (harmadéles):

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ (harmadéles):

ΣΩΣΙΓΕΝΗΣ (másodéles):

b) *Írja le görög betűkkel a következő szavakat! Tegye ABC-rendbe!*

Marathón (végéles)

Thermopülai (másodéles)

Szalamisz (végéles)

Leónidasz (másodéles)

Themisztoklész (véghajtott)

Miltiadész (másodéles)

Xerxész (másodéles)

Dareiosz (másodhajtott)

1. 2. 3. 4.

5. 6. 7. 8.

c) *Írja át a nagybetűs szavakat kisbetűvel, ill. fordítva!*

ΘΑΛΗΣ (véghajtott)

φύσις

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ (másodéles)

ἀριθμός

Bevezetés

ΣΩΚΡΑΤΗΣ (másodéles)

δαίμων

ΠΛΑΤΩΝ (másodéles)

ιδέα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ (másodéles)

κατηγορία

1. OLVASMÁNY

ἄνθρωπος μικρὸς κόσμος.

ἄνθρώπων ὁ σοφώτατος πρὸς θεὸν πίθηκος.

Hérakleitosz 83. töredékéből

ποταμοῖς τοῖς αὐτοῖς ἐμβαίνομέν τε καὶ οὐκ ἐμβαίνομεν, εἶμέν τε καὶ οὐκ εἶμεν.

Hérakleitosz 49. töredéke

χαλεπὰ τὰ καλὰ.

<i>Igék</i>			
εἶμεν	vagyunk	μικρός (<i>m</i>), μικρόν (<i>n</i>) -οὔ	kis, kicsi
ἐμβαίνομεν + <i>dativus</i>	belelépünk vmbe	σοφός (<i>m</i>), σοφόν (<i>n</i>) -οὔ	bölcs
<i>Főnevek*</i>		σοφώτατος (<i>m</i>), -ώτατον (<i>n</i>)	legbölcsebb
ἄνθρωπος, ἄνθρώπου, ὁ	ember	χαλεπός (<i>m</i>), χαλεπόν (<i>n</i>), -οὔ	nehéz
θεός, θεοῦ, ὁ	isten	<i>Névmások, névelő</i>	
καλόν, καλοῦ, τὸ	a szép	ὁ	a(z) (<i>hangsúlytalan</i>)
καλὰ, καλῶν, τὰ	a szép dolgok	ὁ αὐτός	ugyanaz
κόσμος, κόσμου, ὁ	világ	<i>Kötőszók, tagadószók, elöljárószók</i>	
πίθηκος, πιθήκου, ὁ	majom	καί	és, is
ποταμός, ποταμοῦ, ὁ	folyó	οὐ(κ)	nem
<i>Melléknevek*</i>		πρὸς + <i>accusativus</i>	-hoz/-hez/-höz, képest
καλός (<i>m</i>), καλόν (<i>n</i>), καλοῦ	szép	τε	és (<i>simulószó</i>)
		τε καί	is ... is

* Főnevek szótári alakja: *nominativus* + *genitivus* → deklinációs csoport és szótő, névelő → nem.

** Melléknevek szótári alakja: egyes szám alany eset három nemben (a nőnemű alakokat lásd a következő olvasmánytól).

Mely görög eredetű szavainkra illenek rá az alábbi meghatározások?

emberbarát:

embergyűlölő:

szépipírás:

apró dolgok megnézésére szolgáló készülék:

isten lényét kutató ember:

istentelen, istentagadó:

űrhajós:

a test szépítése:

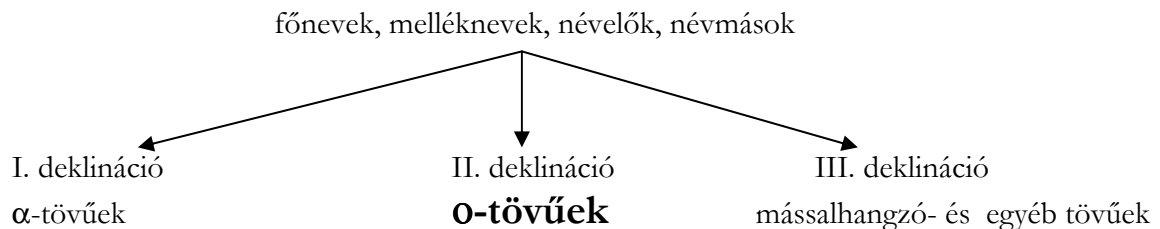
világpolgár:

„folyamközi” állam az ókori Keleten:

Nyelvtan

Névszóragozás (deklináció)

A görög névszók mondatbeli szerepét ragok fejezik ki. A főnevekhez tartozó névelők, melléknevek, számnevek, névmások többnyire egyeztetetők nemben, számban, esetben.

-ος végződésű ο-τὸνῖ ἡμνῆμῖες (*masculinum*)

	'világ'	
	egyes szám (<i>singularis</i>)	többes szám (<i>pluralis</i>)
eset (<i>casus</i>)		
alany (<i>nominativus</i>)	κόσμος	κόσμοι
tárgy (<i>accusativus</i>)	κόσμον	κόσμους
birtokos (<i>genitivus</i>)	κόσμου	κόσμων
részeshatározó (<i>dativus</i>)*	κόσμῳ	κόσμοις

* Az eseteket hagyományos latin neveiken szokás említeni, mert egy-egy görög eset jóval több jelentést kifejezhet, mint a neki megfelelő magyar eset. Főleg a genitívus és a datívus használható egészen más jelentésekben, mint a magyar birtokos, illetve részeshatározó.

	'ember'	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	ἄηθρωπος	ἄηθρωποι
<i>accusativus</i>	ἄηθρωπον	ἄηθρώπους
<i>genitivus</i>	ἄηθρώπου	ἄηθρώπων
<i>dativus</i>	ἄηθρώπῳ	ἄηθρώποις

	'a szép isten'					
	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>		
<i>nominativus</i>	ὁ	καλὸς	θεός	οἱ	καλοὶ	θεοί
<i>accusativus</i>	τὸν	καλὸν	θεόν	τοὺς	καλοὺς	θεοὺς
<i>genitivus</i>	τοῦ	καλοῦ	θεοῦ	τῶν	καλῶν	θεῶν
<i>dativus</i>	τῷ	καλῷ	θεῷ	τοῖς	καλοῖς	θεοῖς

	ὁ αὐτός	<i>singularis</i>	ὁ αὐτός θεός	<i>singularis</i>
		<i>pluralis</i>		<i>pluralis</i>
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	ὁ αὐτός	οἱ αὐτοί	<i>nom.</i> ὁ αὐτὸς θεός	οἱ αὐτοὶ θεοί
<i>accusativus</i>	τὸν αὐτόν	τούς αὐτούς	<i>acc.</i> τὸν αὐτὸν θεόν	τούς αὐτούς θεούς
<i>genitivus</i>	τοῦ αὐτοῦ	τῶν αὐτῶν	<i>gen.</i> τοῦ αὐτοῦ θεοῦ	τῶν αὐτῶν θεῶν
<i>dativus</i>	τῷ αὐτῷ	τοῖς αὐτοῖς	<i>dat.</i> τῷ αὐτῷ θεῷ	τοῖς αὐτοῖς θεοῖς

-ον végződésű semlegesneműek (*neutrum*)

	τὸ καλόν	<i>singularis</i>	τὰ καλά	<i>pluralis</i>
		<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	τὸ καλόν		τὰ καλά	
<i>accusativus</i>	τὸ καλόν*		τὰ καλά*	
<i>genitivus</i>	τοῦ καλοῦ		τῶν καλῶν	
<i>dativus</i>	τῷ καλῷ		τοῖς καλοῖς	

* Semlegesneműek *nominativusa* és *accusativusa* mindkét számban megegyezik egymással, többes számban pedig a többi deklinációban is α a két eset végződése.

Összefoglalás: végzések a II. deklinációs csoportban

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	-ος -ον	-οι* -α*
<i>accusativus</i>	-ον	-ους -α*
<i>genitivus</i>	-ου	-ων
<i>dativus</i>	-ῳ	-οις**

* az -οι és az -α rövid

** az -οις hosszú

A zenei hangsúly

(1) A névszók hangsúlyozása

Főszabály: a névszó igyekszik megtartani hangsúlyát az egyes nominativusbeli helyén. (Hogy milyen egy adott névszó hangsúlya nominativusban, azt a szótári alak alapján kell megtanulnunk.)

(a) Mikor nem lehetséges ez?

ἄνθρωπος → ἀνθρώπου

Harmadélesből másodéles lesz, mert a genitivus -ου végződése hosszú, a harmadélesség feltétele pedig az, hogy az utolsó magánhangzó rövid legyen. Ilyenkor a második szótagra ugrik át a hangsúly.

(b) 1. *mellékszabály*: a végéles névszók mindkét genitivusa és dativusa végelhajtott:

θεός → θεοῦ → θεῶ
 → θεῶν → θεοῖς.

Ez a szabály csak az első két deklinációra érvényes.

(2) Két különlegesen hangsúlyozott szótípus:
 simulószó

1. *ejtés*: marad alapszinten a hang
2. *jele*: nincs
3. *jellemzője*: hangsúlyát az előző szónak adja, „hozzá simul”, s ezáltal hangsúlyozás szempontjából egyetlen egységet alkot vele. A hangsúly átadása többféleképpen történhet.

A végéles szó megmarad végélesnek (vagyis nem tompul el):

ἀθλητής + τε (simulószó) →
 ἀθλητής τε,

a másodéles szó szintén marad másodéles:

δίσκος+ τε →
 δίσκος τε

a harmadéles szó viszont egyúttal végéles is lesz:

ἐμβαίνομεν + τε →
 ἐμβαινομέν τε,

s ugyanígy a másodhajtott szó is egyúttal végéles is lesz:

εἶμεν + τε →
 εἶμέν τε.

4. *megjegyzés*: csak néhány egy- vagy kétszótagos szó simulószó

hangsúlytalan szó

1. *ejtés*: marad alapszinten a hang
2. *jele*: nincs
3. *magyarázat*: semmilyen hangsúlya nincs, még az előző szó hangsúlyára sincs hatással
4. *megjegyzés*: nagyon kevés (összesen tíz) hangsúlytalan szó létezik; ilyen például az οὐ (vagy οὐκ) tagadószó vagy a névelő négy alakja (ὄ, οἶ, ἦ, αἶ):

ὄ + βάρβαρος+ καί + ὄ + δίσκος →
 ὄ βάρβαρος καὶ ὄ δίσκος

Szóképzés

καλός (*m*), καλόν (*n*) 'szép' → τὸ καλόν 'a szép', 'a szépség'
 → τὰ καλὰ 'a szép dolgok'

A melléknév semleges nemű alakjából névelő segítségével főnév képezhető. Egyes számban elvont fogalmat fejez ki, többes számban az adott tulajdonsággal rendelkező dolgokat jelöli.

Gyakorlatok

1. *Gyűjtse össze az előző olvasmány feladataiból a 0-tövű főneveket (19)!*

2. *Olvasási gyakorlat. Olvassa össze Jézus nevének kezdőbetűit, ami egy értelmes szót, egyben a kereszténység egyik szimbólumát adja ki.*

Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ Υἱὸς Σωτὴρ

σωτήρ megváltó, megszabadító

υἱός fia vknek

Ez a szimbólum az alábbi – római katakombákban talált – szarkofágon is látható; melyik jelképről van szó? Mit fejezhet ki a másik két tárgy? Melyik betű használata tér el az általunk ismertetett szabályoktól?

A mai Vatikán területén feltárt „Amias sírja” a 3. század elejéről származik, s az egyik legkorábbi keresztény feliratot tartalmazza. A szöveget a római keresztény feliratok gyűjteményében adták ki (ICUR 4246), maga a sírkő pedig a Kircher Múzeum gyűjteményébe tartozik.

3. *Jelölje a hangsúlyokat!*

Σαπφω και ὁ χορος ἐμβαινουσιν τῷ θεατρῷ.

Ἵορφευς και Ἵομηρος σοφοι ἄνθρωποι εἰσιν*.

και οἱ βαρβαροι ἄνθρωποι.

* simulószó

4. Tegye át egyes számból többes számba, vagy fordítva!

ὁ δῆμος	τῷ κόσμῳ
τὸν ποταμόν	οἱ θεοί
τῶν πιθήκων	τὰ χαλεπά
τοῦ καλοῦ	τοῖς ἀριθμοῖς
τὸ στάδιον	τοὺς ἀνθρώπους

5. Egyszerítési feladatok.

a) Tegye a szavak elé a névelőt!

___ ποταμῶν, ___ πιθήκεις, ___ ἀνθρώπῳ, ___ καλόν, ___ θεοῦ, ___ χαλεπά

b) Tegye a melléknévet és a főnévet a névelő által meghatározott esetben!

τοὺς καλ- ἀνθρώπ-	τὸν καλ- ποταμ-
τὰ καλ- βιβλί-	οἱ καλ- κόσμ-
τῶν καλ- θε-	τοῦ καλ- φιλοσόφ-

c) Tegye a melléknévet és a főnévet a megfelelő alakba! Jelölje a hangsúlyt!

των καλ__ ἀνθρωπ__	οι σοφ__ θε__
τον μικρ__ ποταμ__	ὁ σοφ__ ἀνθρωπ__
του χαλεπ__ πιθηκ__	

d) Egyszerítse a főnével a névelőjét, majd a jelzőjét! Fordítsa le a kapott jelzős szerkezeteket!

(ὁ) (σοφός) ἀνθρώπους	(ὁ) (ψιλός) βαρβάρῳ
(ὁ) (καλός) ποταμοῦ	(ὁ) (χαλεπός) δίσκοι
(ὁ) (ἀγαθός) πίθηκον	(τό) (μικρός) βιβλία
(ὁ) (σοφώτατος) θεοῖς	(ὁ) (χαλεπός) παιδαγωγοῖς

e) Egyszerítve tegye a megadott jelzős szerkezetek elé az 'ugyanaz' jelentésű névmást!

..... μικροὶ ποταμοί → οἱ αὐτοὶ μικροὶ ποταμοί

..... βαρβάρους ἀνθρώπους

..... σοφωτάτοις πιθήκεις

..... μικροῦ κόσμου

..... μικρῷ δίσκῳ

f) Egészítse ki a mondatokat a megfelelő alakokkal!

Ἄνθρωποι κόσμοι. (kis)

Οἱ σοφώτατοι εἰμέν. (majom)

Πρὸς οὐκ εἰμεν σοφοί. (isten)

Οἱ θεοὶ οὐκ ἐμβαίνουσι τῷ (világ)

ἐμβαίνουσι: többes szám, 3. személy

6. Fordítsa le az alább mondatokat! Az ismeretlen szavak/alakok vastag betűsek, és jelentésüket megadtuk.

“Ομηρός τε καὶ Σοφοκλῆς σοφοὶ ἄνθρωποι **εἰσιν**.

Ἡράκλειτος οὐκ **ἐμβαίνει** τῷ αὐτῷ ποταμῷ.

Ἡράκλειτος σοφός **ἔστι** πρὸς τοὺς πιθήκους καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, **ἀλλ’**

οὐκ **ἔστι** σοφὸς πρὸς τοὺς θεούς.

τὰ μικρὰ **πολλάκις** χαλεπά.

εἰσιν vannak (léte, többes szám, 3. személy)

ἐμβαίνει belelép (egyes szám, 3. sz.)

ἔστι van (léte, egyes szám, 3. sz.)

ἀλλ’ (ἀλλὰ) de

πολλάκις gyakran

7. A hangsúlyjeleknek jelentésmegkülönböztető szerepe is van a görög nyelvben. Figyelje meg a példákat, majd próbálja meg kitalálni az alábbi Hérakleitosz-idézetben található szójátékokot!

ἐν ban-ben

ἐν egy (semleges nemű alak)

φῶς ember

φῶς fény

ὄρος hegy, hegység

ὄρος határ

εἰμί van

εἶμι megy, jön

ἀλλά de

ἄλλα más dolgok

βίος élet

βίος íj

τῷ τόξῳ ὄνομα βίος, ἔργον δὲ θάνατος.

δέ pedig

ὁ θάνατος halál

τὸ ὄνομα név

τὸ ἔργον cselekvés, tett; mű,

τὸ τόξον íj, nyíl

8. Fordítási gyakorlat:

A majomhoz képest szép az ember.

Az istenek közül a legbölcsebb Zeusz.

Az istenhez képest kicsi az ember.

Az emberek kis világok.

Emberek is vagyunk, meg istenek is.

Az emberek közül a legbölcsebb a filozófus.

A nehéz dolgok szépek.

9. Mit jelent, mit jelenthet? Az első oszlop szavainak jelentéséből következtessen a második oszlopban lévőké jelentésére!

σοφός

σοφία

ἄνθρωπος

ἀνθρωπικός

θεός

θεῖος

μικρός

μικρότης

ἐμβαίνομεν

ἐκβαίνομεν

2. OLVASMÁNY

μέγιστον ὀργῆς ἐστὶ φάρμακον λόγος.

Menandrosz mondásai 346

ὁ ἄναξ, οὗ τὸ μαντεῖόν ἐστι τὸ ἐν Δελφοῖς, οὔτε λέγει οὔτε κρύπτει ἀλλὰ σημαίνει.

Hérakleitosz 93. töredéke

ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἔστιν κακόν.

Szophoklész: *Antigoné* 672

τὴν ἀμαθίην ἄμεινον κρύπτειν.

Hérakleitosz 95. töredéke

σοφοὶ δὲ συγκρύπτουσιν* οἰκείας βλάβας.

Euripidész: *Szkürosziak* (683. töredék)

κρίνει φίλους ὁ καιρός.

Menandrosz és Philisztión mondásai 165

ἀγαθῆ τύχη

* A γ-t, ha κ, γ, χ, ξ előtt áll, n-nek ejtjük, v.ö. Σφίγξ, ἄγγελος, Ἀγχίσης.

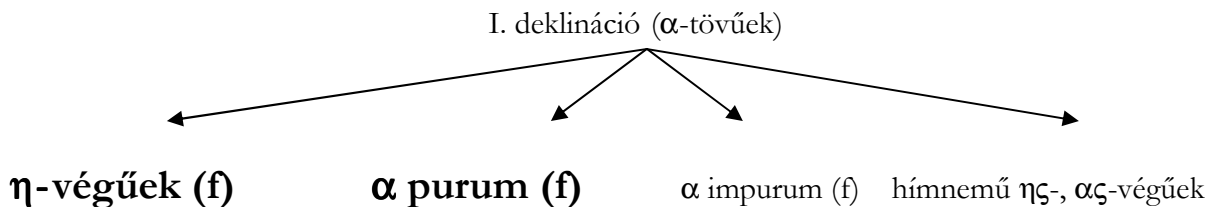
⊖

Igék	
ἐστί	van (<i>simulószo</i>)
κρίνει	eldönt, megítél
κρύπτει	rejt, rejteget
κρύπτειν	rejteni (<i>inf</i>)
λέγει	mond
συγκρύπτουσιν	elrejtik
← συν + κρύπτουσιν	
σημαίνει	jelez
Főnevek	
ἀμαθία (= ἀμαθία), ἀμαθίης, ἡ	tudatlanság
ἄναξ, ὁ	úr (<i>msb-ragozás!</i>)
ἀναρχία, ἀναρχίας, ἡ	anarchia
βλάβη, βλάβης, ἡ	kár, baj
καιρός, καιροῦ, ὁ	(nehéz) pillanat(ok)
κακόν -οῦ, τὸ	rossz, baj
λόγος, λόγου, ὁ	beszéd, szó
τὸ μαντεῖον, μαντείου	jósda
ὄργη, ἦς, ἡ	harag
τύχη, τύχης, ἡ	szerencse, véletlen
φάρμακον, φαρμάκου. τὸ	gyógyszer

φίλος, φίλου, ὁ	barát
Melléknevek	
ἀγαθός(<i>m</i>), ἀγαθή(<i>f</i>), ἀγαθόν(<i>n</i>)	jó
ἄμεινον(<i>n</i>)	jobb
μέγιστος(<i>m</i>), μεγίστη(<i>f</i>), μέγιστον(<i>n</i>)	legnagyobb, legerősebb
μείζον(<i>n</i>)	nagyobb
οἰκεῖος(<i>m</i>), οἰκεία(<i>f</i>), οἰκεῖον(<i>n</i>)	saját
σοφός(<i>m</i>), σοφή(<i>f</i>), σοφόν(<i>n</i>)	bölcs, jártas, tapasztalt
Névmások	
οὗ	akié (<i>vonatkozó névmás genitívusa</i>)
Kötőszók, előljárószók	
ἀλλά	hanem
δέ	de, pedig
ἐν + <i>dativus</i>	-ban/-ben
οὔτε ... οὔτε ...	sem ..., sem
Tulajdonnevek	
Δελφοί, Δελφῶν οἱ	(<i>csak többes</i>) Delphoi

Nyelvtan

Névszóragozás

(1) η-végűek

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
		^{'harag'}
<i>nominativus</i>	ὄργη	ὄργαι
<i>accusativus</i>	ὄργην	ὄργάς
<i>genitivus</i>	ὄργης	ὄργῶν
<i>dativus</i>	ὄργῃ	ὄργαῖς

Az α τόhangzóból egyes számban η lesz.

(2) tiszta α-τὸνῦεκ (α purum): -εα, -ια, -ρα-végűek

					'a rossz anarchia'
	<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>		
<i>nominativus</i>	ἡ κακὴ	ἀναρχία	αἱ κακαὶ	ἀναρχίαι	
<i>accusativus</i>	τὴν κακὴν	ἀναρχίαν	τὰς κακὰς	ἀναρχίας	
<i>genitivus</i>	τῆς κακῆς	ἀναρχίας	τῶν κακῶν	ἀναρχιῶν	
<i>dativus</i>	τῇ κακῇ	ἀναρχίᾳ	ταῖς κακαῖς	ἀναρχίαις	

végződés az I. deklinációban (η- és tiszta α-tővűek)

	<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	-η	-α	-αι
<i>accusativus</i>	-ην	-αν	-ας
<i>genitivus</i>	-ης	-ας	-ῶν
<i>dativus</i>	-ῃ	-ᾱ	-αῖς

(3) a névelő ragozása

	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>nominativus</i>	ὁ	ἡ	τό	οἱ	αἱ	τά
<i>accusativus</i>	τόν	τήν	τό	τούς	τάς	τά
<i>genitivus</i>	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
<i>dativus</i>	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς

A hímnemű és nőnemű nominativusi alakok (ὁ, ἡ, οἱ, αἱ) mind simulószók!

Igeragozás

(1) jelen idő (*praesens imperfectum*)

képzése: imperfectum-tő (melyet az -ω levágásával kapunk meg) + cselekvő végzések

szótő: λεγ-

			'mondom'
	<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>
1. személy	λέγ-ω		λέγ-ομεν
2. személy	λέγ-εις		λέγ-ετε
3. személy	λέγ-ει		λέγ-ουσι(ν)

cselekvő igevégzések

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	-ω	-ομεν
2. személy	-εις*	-ετε
3. személy	-ει*	-ουσι(ν)

* mindkét -ει hosszú

(2) főnévi igenév (*infinitivus imperfectus*):

λέγ-ειν
κρύπτ-ειν
κρίν-ειν

Az -ειν végződés hosszú, ezért az *infinitivus imperfectus* mindig másodéles.

A zenei hangsúly

(1) a névszók hangsúlyozása

2. mellékszabály: a nőnemű α-tönűek pluralis genitivusa mindig véghajtott.

ὄργή → ὄργῶν (már az 1. mellékszabály miatt is)
ἀναρχία → ἀναρχιῶν (csak a 2. mellékszabály miatt)

(2) az igék hangsúlyozása

Főszabály: az ige minden egyes alakja igyekszik a szó végéhez képest minél előbbre vinni a hangsúlyát.

Ha legalább három szótagja van + az utolsó mgh rövid → harmadéles lesz:

λέγομεν

Akár három, akár két szótagja van, de az utolsó mgh hosszú → másodéles lesz:

σημαίνει, λέγω.

(3) az ἔστι/ἔστι hangsúlyozása

Az ἔστι rendesen simulószó:

μέγιστον ὄργης ἔστι φάρμακον λόγος.

Kivételes esetekben azonban mégsem adja át a hangsúlyát az előtte álló szónak, sőt előre vonva másodéles lesz. Ilyen kivételes esetnek számít például, ha az οὐκ tagadószó után áll:

ἀναρχίας δὲ μείζον οὐκ ἔστιν κακόν.

A kéttagú simulószóakra vonatkozó szabályokat lásd a 4. olvasmány Nyelvtanában.

Szórend

Jelző és jelzett szó szórendje

ὁ βάρβαρος λόγος ~ ὁ λόγος ὁ βάρβαρος
τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον ~ τὸ μαντεῖον τὸ ἐν Δελφοῖς

Megjegyzés: ebben a szórendben nemcsak melléknév (βάρβαρος), de határozói kifejezés (ἐν Δελφοῖς) is lehet jelző.

Gyakorlatok

1. *Határozza meg az első oszlopban lévő szavak alakját (szám, eset), és tegye át ugyanolyan alakba az őrgé és az ideá szavakat a minta szerint!*

τοῖς πιθήκοις	<i>pluralis dativus</i>	→ ταῖς ὀργαῖς	→ ταῖς ιδέαις
τὸν λόγον			
τοὺς ἀνθρώπους			
τῷ ποταμῷ			
τὰ μαντεῖα			
τοῦ φίλου			

2. a) *Egyeztesse a jelzőt a jelzett szóval!*

τὰ κακ.... φάρμακα, ἢ ἀγαθ.... τύχη, τῆς μεγίστ.... ἀναρχίας,
 τοὺς οἰκεῖ.... φίλους, τῆ μικρ.... βλάβη, τοῖς καλ.... Δελφοῖς,
 τῶν σοφ..... λόγων

b) *Egyeztesse a főnével a névelőjét, majd a jelzőjét!*

(ἢ) (καλή)	τραγωδίας
(ἢ) (ἀγαθή)	τύχην
(ἢ) (χαλεπή)	ᾠραι
(ἢ) (κακή)	ἀμαθία
(ἢ) (μεγίστη)	ὀργῆς

3. *Határozza meg az igealakokat, és ragozza a κρύπτω igét a minta szerint!*

σημαίνουν:	<i>pluralis 3.</i>	→ κρύπτουσιν
ἐμβαίνεις		
λέγετε		
ἐστί		
ἐμβαίνομεν		
κρίνω		

4. *Az egy sorba írt szavak közül az egyik declinatiója, szófaja, illetve esete alapján kilóg a többi közül. Melyik?*

μῦθον, κόσμον, χρόνον, φάρμακον
 ἀναρχία, βιβλία, πολυμαθία, ὥρα
 βλάβη, τύχη, ἀγαθή, σχολή
 διδάσκεις, κρύπτουσι, σημαίνετε, λέγειν
 κακόν, μαντεῖον, σοφόν, νέον

5. *Alkosson összeillő párokat a megadott a főnevekből és melléknevekből!*

οἱ	ποταμοί	καλῶν
τῶν	Δελφῶν	χαλεπᾶς
τάς	βλάβας	δεινῆ
τὰ	μαντεῖα	καλόν
τῇ	ἀμαθία	μικρά
τὸν	χρόνον	ὅμοιοι
οἱ	θεοί	μέγιστοι

6. *Mit jelent, mit jelenthet? Az első oszlop szavainak jelentéséből következtessen a második oszlopban lévőké jelentésére!*

σημαίνω	τὸ σῆμα	κρύπτω	κρυπτός,-ή,-όν
ὁ ἀναξ	ἀνάσσω	οἰκείος,-α,-ον	ὁ οἶκος
ἡ ἀναρχία	ἀρχω	ἡ βλάβη	βλάπτω
ἡ ἀμαθία	τὸ μάθος	κρίνω	ἡ κρίσις

7. a) *Egészítse ki a mondatokat a megfelelő igealakokkal!*

Ἡράκλειτος καὶ Μένανδρος σοφὰ (mondanak)

ἐν τῷ Μουσείῳ (elrejttem) τοὺς φίλους.

ὁ δαίμων (jelez) τοῖς ἀνθρώποις.

ἄνθρωπον μικρὸν κόσμον..... (mondjuk)

οὐκ (lépsz bele) τῷ αὐτῷ ποταμῷ.

τοὺς πιθήκους (elrejtitek) ἐν τῷ μαντείῳ.

b) *Illeszse be az egyes mondatokba a leginkább megfelelő szót:*

διδάσκουσιν, κελεύουσιν, κρύπτουσιν, λαμβάνουσιν, λέγουσιν, ὀνομάζουσιν, σημαίνουσιν.

οἱ τῶν βαρβάρων λόγοι οὐδὲν τοῖς οὐ βαρβάρους.

οἱ ὀργίλοι τὴν ὀργὴν οὐ

Διόνυσον καὶ Βάκχον

οἱ νόμοι οὐ, ἀλλὰ

οἱ πίθηκοι οὐ

οἱ ἀγαθοὶ ἀθληταὶ ἄθλα

ὀργίλος haragos természetű
τὸ ἄθλον, ου versenydíj

ὁ νόμος, ου törvény

8. Fordítsa görögre! Mindkét lehetséges szórendet alkalmazza a minta szerint!

a) a legerősebb gyógyszer: τὸ μέγιστον φάρμακον, τὸ φάρμακον τὸ μέγιστον

a saját jósda

a bölcs Hérakleitosz

a jó szerencse

a szép folyó

b) a delphoi-i jósda: τὸ μαντεῖον τὸ ἐν Δελφοῖς, τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον

a Leszboszon (élő) pásztor:

a folyóban (élő) istent:

az Olümposzon (legelő) nyájakat:

ἡ Λέσβος

ὁ Ὀλυμπος

9. οὗ τὸ μαντεῖόν ἐστι. "Akié a jósda."

A genitivus + létige birtoklást kifejező állítmány is lehet. Ennek alapján fordítsa le:

A gyógyszer a barbároké.

A nyáj az embereké.

A jó szerencse a bölcsé.

A folyó a Frígiában (élő) pásztoroké.

10. Gyűjtsön olyan magyar szavakat, amelyekben az alábbi görög szavak továbbélnek!

φάρμακον

λόγος

κρύπτω

σημαίνω

κακός

κρίνω

φίλος

11. Fordítási gyakorlat.

(a) Aphrodité szép. A szép Aphrodité belép a jósdába. A jó tanár szép történeteket mond. A tudatlanságnál nincs nagyobb rossz.

(b) Nem vagyunk majmok. A kis embereké a világ. A majmokhoz képest szépek vagyunk. Az istenhez képest kicsik vagyunk. A kis dolgok szépek.

(c) Ugyanazokról az istenekről és ugyanazokról az emberekről beszélek (*av*). A szó erősebb a haragnál. Ugyanabban a jósdában vagyunk. Nehéz a haragot titkolni.

(d) A véletlen se nem jó, se nem rossz dolog. Nem mondasz szépeket. Az ember se nem majom, se nem isten. Itt az idő beszélni. Jelzek a barátomnak. A legnagyobb jósda Delphoiban van.

12. Fordítsa le az alábbi kötőszavak alkalmazásával a következő szószerkezeteket!

καί (és); τε καί (is ...is); οὔτε ... οὔτε (sem ... sem); ἀλλά (hanem); δέ (de; második helyen)

se nem szép, se nem jó

se nem beszél, se nem dönt

szép is, jó is

nem jelzek, hanem belelépek

nem szép, de jó

van is, meg nincs is

szép és jó

nehéz, de kicsi

A majom nem a saját, hanem az isten szavait mondja.

Az ember és a majom barátok.

Sem a majom, sem az ember nem bölcs.

13. Hangsúlygyakorlatok.

a) Írja le az alábbi mondatokat, és változtassa meg a hangsúlyt a szükséges helyeken a megadott minta szerint!

ὁ + φίλος + καί + ὁ + φιλόλογος + σημαίνουσιν. →

ὁ φίλος καὶ ὁ φιλόλογος σημαίνουσιν.

τά + ἀγαθά + οὐχ + χαλεπά. →

οἱ + πίθηκοι + τε + καί + οἱ + ἄνθρωποι + τοῖς + ποταμοῖς + οὐκ + ἐμβαίνουσιν. →

ἡ + ὀργή + τε + καί + ἡ + ἀμαθία + κακά + ἐστίν. →

ἡ + ἀναρχία + ἐστὶ + μεγίστη + βλάβη. →

b) Tegye ki a megfelelő hangsúlyjeleket!

φάρμακον: φαρμακοῖς, φαρμακα, φαρμακῶν

ἀγαθός:	ἀγαθῶ, ἀγαθούς, ἀγαθοί
μαντεῖον:	μαντεία, μαντείων, μαντείου, μαντείοις
βλάβη:	βλαβῶν, βλαβῆν, βλαβῆ, βλαβας
φίλος	φίλους, φίλοι, φίλον, φίλων

14. *Keresztrejtény. A megoldás (az 5. oszlopban) egy irodalmi műfaj nevét tartalmazza.*

1	X								X
2	X	X	X						X X
3	X	X				X	X	X	X
4	X	X	X	X					
5	X	X	X						X X
6	X	X							X X
7						X	X	X	X
8	X	X	X	X			X	X	X
9	X	X	X	X					

1. οὐχ Ἑλληνικός, ἀλλὰ ...	6. ... τὰ καλά
2. φάρμακον ὀργῆς	7. ἄμεινον κρύπτειν
3. ὁ μέγιστος θεῶν	8. εἰμέν τε ... οὐκ εἶμεν
4. οὔτε λέγω, οὔτε σημαίνω, ἀλλὰ ...	9. οὐ κακόν, ἀλλὰ ...
5. συγκρύπτει οἰκείας βλάβας	

1. πολλὰ τὰ δεινὰ κούδεν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει.

Szophoklész: *Antigoné* 332-3

δεινός, δεινή, δεινόν szörnyű, borzasztó; ügyes, bámulatos	οὐδέν semmi
δεινότερον δεινός középfoka (aminél: <i>gen</i>)	πέλει létezik
κούδεν = καὶ οὐδέν	πολλά sok

2. ὅτι καλόν, φίλον ἐστί· τὸ δ' οὐ καλὸν οὐ φίλον ἐστί.

Theognisz 1.17

ὅτι minden, ami
φίλος, φίλη, φίλον kedves

3. (a) φάρμακον ὀργῆς ὁ χρόνος.
 (b) πολυμαθία νοῦν οὐ διδάσκει.
 (c) φάρμακον φόβου ὁ λόγος.
 (d) εἰ βωμοί εἰσιν, εἰσὶ καὶ θεοί.
 (e) νέοι φίλοι νέῳ οἴνῳ εἰσὶν ὁμοῖοι.

βωμός, βωμοῦ, ὁ oltár
 διδάσκω tanít
 εἰ ha (*hangsúlytalan!*)
 εἰσὶν vannak
 νέος, νέα, νέον fiatal
 νοῦς (<νόος), νοῦ, ὁ ész

οἴνος, οἴνου, ὁ bor
 ὁμοῖος, ὁμοία, ὁμοῖον (+ *dat*) hasonló vmhez
 πολυμαθία, πολυμαθίας, ἡ sokat tudás, az
 ismeretek sokasága
 φόβος, φόβου, ὁ félelem
 χρόνος, χρόνου, ὁ idő

A fenti öt idézet közül az egyik Euripidészétől, egy másik pedig Hérakleitosztól származik; melyek lehetnek ezek?

3. PARISZ ÍTÉLETE

Fenn az Olümposzon

ZEΥΣ

Φέρε τοῦτο τὸ μῆλον εἰς τὴν Φρυγίαν παρὰ τὸν βουκόλον.

ΕΡΜΗΣ

Τὸν ποῖον βουκόλον λέγεις;

ZEΥΣ

Τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Πριάμου υἱὸν λέγω, ὃν καὶ Πάριν ὀνομάζουσιν.

ΕΡΜΗΣ

Καὶ ποῦ νέμει οὗτος ὁ βασιλικὸς βουκόλος;

ZEΥΣ

Ἐν τῇ Ἰδῆ. λέγε οὖν πρὸς αὐτόν, ὅτι »Σέ, ᾧ Ἀλέξανδρε, κελεύει ὁ Ζεὺς, ἐπειδὴ καλὸς τε αὐτὸς εἶ καὶ σοφὸς τὰ ἐρωτικά, δικάσαι ταῖς θεαῖς, ἥτις αὐτῶν ἡ καλλίστη ἐστίν. ἡ δὲ καλλίστη λαμβάνει τὸ μῆλον.«

Ὁ Ἑρμῆς οὖν ὁ τῶν θεῶν ἄγγελος τὸ μῆλον λαμβάνει καὶ εἰς τὴν Φρυγίαν φέρει, οὗ Πριάμου καλὸς υἱὸς τὴν ἀγέλην νέμει.

Igék

δικάσαι + <i>dativus</i>	„dönteni” vkik között
κελεύω* + <i>acc + fn igenév</i>	megparancsolja vknek, hogyan csináljon vmt
λαμβάνω	megfog, átvesz, kap
νέμω	legeltet
ὀνομάζω + <i>acc + acc</i>	nevez vkt vmnek
φέρω	visz

Főnevek

ἄγγελος, ἄγγελου, ὁ	hírnök
ἄγέλη, ἀγέλης, ἡ	csorda, nyáj
βουκόλος,	
βουκόλου, ὁ	csordás, pásztor
θεά, θεάς, ἡ	istennő
μῆλον, μήλου, τὸ	alma
υἱός, υἱοῦ, ὁ	fia vknek

Mellénevek

βασιλικός, βασιλική,	
βασιλικόν	királyi
ἔρωτικός, ἐρωτική,	
ἔρωτικόν	szerelmi; vonzó
κάλλιστος, καλλίστη,	
κάλλιστον	legszebb

Névmások

αὐτός, αὐτή, αὐτό	1. maga (<i>nominativus</i>) 2. ő, az (<i>többi eset</i>)
-------------------	--

ὅς, ἢ, ὅ	aki, ami (<i>vonatkozó nm</i>)
ὅστις, ἣτις, ὅ τι	ki, melyikük (<i>függő kérdő nm; msb-ragozás is</i>)
οὗτος, αὕτη, τοῦτο	ez (<i>mutató névmás</i>)
ποῖος, ποία, ποῖον	milyen?, melyik? (<i>névelővel</i>)
ποῦ	hol?
σέ	„téged” (<i>személyes nm</i>)

Kötőszók, elöljárószók

εἰς + <i>acc</i>	-ba/-be (<i>simulószó</i>)
ἐπειδή	miután
ὅτι	hogyan
οὐ	ahol
οὐν	tehát, hát
παρά + <i>acc</i>	-nak/-nek
πρός + <i>acc</i>	-nak/-nek, hoz/hez/höz

Tulajdonnevek

Ἀλέξανδρος,	
Ἀλεξάνδρου, ὁ	trójai királyfi
Ζεὺς, ὁ	Zeusz (<i>msb-ragozás!</i>)
Ἴδη, Ἴδης, ἡ	Ida (hegy)
Πάρις	Πάρις <i>accusativusa</i>
Πριάμος, Πριάμου, ὁ	Trója királya
Φρυγία, Φρυγίας, ἡ	Phrügia

*A görög igék szótári alakjait egyes szám első személyben szokás megadni.

Nyelvtan**Igeragozás**

(1) felszólító mód (*imperativus*)

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
2. személy	λέγ-ε φέρ-ε	λέγ-ετε φέρ-ετε

(2) a létige jelen ideje

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	εἰμί	ἔσμεν / εἰμέν
2. személy	εἶ	ἔστέ
3. személy	ἐστί	εἰσί(ν)

Az εἶ kivételével mindegyik simulószó; lásd előző olvasmány (3)-t.

Névszóragozás

(1) mutató névmás

	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>		
	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nominativus</i>	οὗτος	αὕτη	τούτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
<i>accusativus</i>	τούτον	ταύτην	τούτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
<i>genitivus</i>	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
<i>dativus</i>	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις

τούτο τὸ μῆλον: például „ez az alma (amiről beszélünk)”

Σζόρενδ: a névelős főnév előtt vagy után, de nem a névelő és főnév közé ékelődve.

(2) vonatkozó névmás

	<i>singularis</i>			<i>Pluralis</i>		
	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nominativus</i>	ὅς	ἥ	ὅ	οἱ	αἱ	ἃ
<i>accusativus</i>	ὄν	ἥν	ὄ	οὓς	ἄς	ἄ
<i>genitivus</i>	οὗ	ἥς	οὗ	ῶν	ῶν	ῶν
<i>dativus</i>	ῷ	ἥ	ῷ	οἷς	αἷς	οἷς

(3) 3. személyű személyes névmás

	<i>singularis</i>			<i>Pluralis</i>		
	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nominativus</i>	αὐτός	αὐτή	αὐτό	αὐτοί	αὐταί	αὐτά
<i>accusativus</i>	αὐτόν	αὐτήν	αὐτό	αὐτούς	αὐτάς	αὐτά
<i>genitivus</i>	αὐτοῦ	αὐτῆς	αὐτοῦ	αὐτῶν	αὐτῶν	αὐτῶν
<i>dativus</i>	αὐτῷ	αὐτῇ	αὐτῷ	αὐτοῖς	αὐταῖς	αὐτοῖς

Használatához lásd a 12. gyakorlatot!

(4) *vocativus:* a megszólítás esete
hímnemű o-tönűek

	<i>singularis</i>
<i>nominativus</i>	Ἄλέξανδρος
<i>accusativus</i>	Ἄλέξανδρον
<i>genitivus</i>	Ἀλεξάνδρου
<i>dativus</i>	Ἀλεξάνδρῳ
<i>vocativus</i>	ὦ Ἀλέξανδρε

Szórend

A birtokos szórend

A birtokos gyakran beékelődik a birtokszó névelője és a birtokszó közé:

ὁ τῶν θεῶν ἄγγελος.

A birtokos azonban megelőzheti és követheti is a birtokszót:

ὁ ἄγγελος τῶν θεῶν, illetve τῶν θεῶν ὁ ἄγγελος,

sőt megismételt névelővel is állhat a birtokszó mögött:

ὁ ἄγγελος ὁ τῶν θεῶν.

Ilyenkor a birtokosra esik a hangsúly.

Írásjelek

A görögben két mondatvégi jel használatos:

– pont zárja nemcsak a kijelentő, hanem a felkiáltó és a felszólító mondatokat is, például:

φέρε τοῦτο τὸ μήλον εἰς τὴν Φρυγίαν.
Vidd ezt az almát Phrugiába!

– pontosvessző áll a kérdő mondatok végén:

τὸν ποῖον βουκόλον λέγεις;
Melyik pásztorról beszélsz?

Tagmondatok végére vessző és felemelt pont tehető; ez utóbbi a magyar kettőspont és pontosvessző szerepét látja el, például

ὅτι καλόν, φίλον ἐστί· τὸ δ' οὐ καλὸν οὐ φίλον ἐστί.
Ami szép, az kedves; ami viszont nem szép, az nem is kedves.

Gyakorlatok

1. *Egészítse ki a kifejezéseket a mutató névmás (οὗτος, αὕτη, τοῦτο) megfelelő alakjaival!*

..... τὸ μήλον, τὰς βλάβας, τῷ ἀνθρώπῳ

..... τῶν πιθήκων, τὰ μαντεῖα, τὸν θεὸν

..... ταῖς ἀγέλαις, οἱ βουκόλοι, τῆς ὀργῆς

..... τοῦ φίλου, αἱ θεαί, τοὺς ποταμούς

2. *Tegye át a mutató névmással ellátott kifejezést*

a) *nominativusból accusativusba:*

αὕτη ἡ σχολή

τοῦτο τὸ βιβλίον

οὗτος ὁ μῦθος

οὗτοι οἱ βωμοί

οὗτος ὁ φίλος θεός

ἡ βλάβη αὕτη

b) *illetve accusativusból nominativusba!*

τούτους τοὺς φιλοσόφους

ταύτην τὴν ὀργήν

ταύτας τὰς ὥρας

τοῦτον τὸν σοφὸν ἄνθρωπον

ταῦτα τὰ φάρμακα

τὸ καλὸν τοῦτο

3. *Határozza meg az igelakot, és ragozza el a* λαμβάνω *igét a minta szerint!*νέμει: *praes. impf. sing. 3.* → λαμβάνει

κρίνομεν

εἶ

φέρουσιν

λέγε

κρύπτετε

4. *Melyik a kakukktojás? Az egy sorba írt szavak közül egy declinációját, szófaját, illetve esete alapján jelöld a többi közül.*

ἄγγελον, μῆλον, ἄντρον, ζῶον

εἰμί, εἶ, εἰς, εἰσίν

βλάβην, τύχην, θεάν, ἀγγελήν

διδάσκει, κρύπτε, ὀνόμαζε, βουκόλε

μέγιστος, ὁμοῖος, κάλλιστος, σοφώτατος

5. *Válassza ki a helyes megoldást!*

a) τὸν βουκόλον ὀνομάζουσιν.

A) Ἀλέξανδρον B) Ἀλέξανδρος

b) ἐστὶν ὁ ἄγγελος; Ἐν τῇ Ἰδῆ.

A) ποῖος B) ποῦ

c) τὸ μῆλον ἢ καλλίστη λαμβάνει.

A) τοῦτον B) τοῦτο

d) τὴν θεάν, καλλίστην λέγει ὁ Πάρις, Ἀφροδίτην ὀνομάζουσιν.

A) ἦν B) τήν

e) οἱ θεοὶ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ

A) ἐστίν B) εἰσίν

6. *Egészítse ki a megfelelő vonatkozó névmással a mondatokat!*

Ζεὺς, μαντεῖον ἐν Δωδώνῃ ἐστὶ, ὁ μέγιστος θεὸς ἐστὶ.
 ἡ καλλίστη θεὰ, τὴν Ἀφροδίτην ὀνομάζουσιν, λαμβάνει τὸ μῆλον.
 αἱ θεαὶ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον λέγουσιν, καὶ Πάριν ὀνομάζουσιν.
 τὸ φάρμακον, ἡ Μήδεια φέρει, δεινὸν ἐστὶ.
 ὁ ἄνθρωπος, πρὸς λέγεις, ἀγαθὸς καὶ καλὸς ἐστὶ.

7. *Fordítsa görögre a kifejezéseket többféleképpen, a minta szerint!*

a harag gyógyszerere τὸ τῆς ὀργῆς φάρμακον
 τὸ φάρμακον τῆς ὀργῆς
 τὸ φάρμακον τὸ τῆς ὀργῆς

Priamosz szerencséje

a nyáj pásztora

Delphoi követei

a jósgoda istene

Frígia folyói

8. *Fordítsa le az alábbi mondatokat:*

Alexandrosz és Priamosz, hol vagytok?

Jó vagy rossz ember vagy?

Priamosz fia vagyok.

Ez az istennő (az), akié vagyunk.

9. *Fordítsa le a következő mondatokat görögről magyarra ill. fordítva!*

οὗτος ὁ βουκόλος, ὃν Ἀλέξανδρον ὀνιμάζουσιν, καλὸς ἐστίν.

Ez a hírnök, aki a bajt jelenti, derék ember.

ὁ μὲν βουκόλος τὴν ἀγέλην νέμει, ὁ δὲ ἄγγελος τὸν μῆλον φέρει.

Míg Hermész az almát fogja, Alexandrosz megítéli az istennőket.

φέρετε τὴν ἀγέλην εἰς τοὺς Δελφούς.

Rejtegetsetek a pásztort Phrugiában!

ὦ ἄνθρωπε, ἔμβαινε τῷ ποταμῷ.

Kedves pásztor, legeltesd a nyájat!

ὁ τοῦ Ἡρακλείτου φίλος συγκρύπτει τὴν οἰκείαν ἀμαθίαν.

Delphoi istene nem rejti el az orvosságokat.

10. Mit jelent, mit jelenthet? Az első oszlop szavainak jelentéséből következtessen a második oszlopban lévő jelentésére!

βουκόλος	βουκολέω	βασιλικός	ὁ βασιλεύς
	βουκολικός, -ή, -όν	ἔρωτικός	ὁ ἔρωσ
ὀνομάζω	τὸ ὄνομα	ἄγγελος	ἄγγέλλω

11. a) Mely görög szavakra vezethetőek vissza az alábbiak?

foszfor:

automata:

nomád:

angyal:

b) Nézzen utána: miért hívják Párizst Párizsnek, a bazilikát bazilikának?

1. τῶ μὲν θεῶ καλὰ πάντα καὶ ἀγαθὰ καὶ δίκαια, ἄνθρωποι δὲ τὰ μὲν ἄδικα λέγουσι τὰ δὲ δίκαια.

Hérakleitosz 102. töredéke
nyomán

ἄδικος (m) és (f),
ἄδικον (n)* jogtalan, igazságtalan
δικαίος, δικαία, δικαίον jogos, igazságos

μὲν ... δὲ ... míg..., addig...; Ø ..., viszont/csak/de ...
πάντα minden (neutrum pl. nom., msh-ragozás)

*Kétnévéű melléknév; ebben a csoportban a hím- és nőnemű alakok megegyeznek egymással.

2. ἔργου σκιὰ οἱ λόγοι.

δῶρον τοῦ Νείλου ἢ Αἴγυπτος.

πλοῦτος ἄδικος οὐ μένει.

πολιτικὸν ζῶον ὁ ἄνθρωπος.

δῶρον, δῶρου, τό ajándék
ἔργον, ἔργου, τό tett, cselekvés
ζῶον, ζῶου, τό élőlény
μένω marad

πλοῦτος, πλούτου, ὁ gazdagság
πολιτικός, -κή, -κόν poliszban élő, közösségi
σκιά, σκιᾶς, ἡ árnyék

4. PARISZ ÍTÉLETE

Leszállás Phrugiába

ΕΡΜΗΣ

Ἐγὼ δὲ καὶ τὴν Ἰδην ὄρω καὶ αὐτὸν ὑμῶν τὸν δικαστὴν τὸν Πάριν.

ΗΡΑ

Ποῦ δέ ἐστιν; οὐ γὰρ ἐμοὶ ὄραται.

ΕΡΜΗΣ

Οὐδὲ τὸ ἄντρον ἐστί, ἔνθα καὶ τὴν ἀγέλην ὄρας.

ΗΡΑ

Ἄλλ' οὐχ ὄρω τὴν ἀγέλην.

ΕΡΜΗΣ

Πῶς λέγεις; οὐχ ὄρας βοΐδιά τε καὶ αἰγας καὶ νεανίσκον τινὰ πρὸ τοῦ ἄντρου; Τὰ μὲν βοΐδιά τε καὶ αἰγες πρὸς πέτρας νέμονται, ὁ δὲ βουκόλος καλὴν βακτηρίαν ἔχει.

ΗΡΑ

Ὅρω νῦν, εἴ γε ἐκεῖνός ἐστιν.

ΕΡΜΗΣ

Ἄλλὰ ἐκεῖνος. ἐπεὶ δὲ πλησίον ἤδη ἐσμέν, προσαγορεύω αὐτόν. χαῖρε, ὦ βουκόλε.

ΠΑΡΙΣ

Νῆ καὶ σύ γε, ὦ νεανίσκε. ἀλλὰ τίς εἶ; τίνας δὲ ταύτας ἄγεις τὰς γυναῖκας;

ΕΡΜΗΣ

Ἄλλ' οὐ γυναῖκές εἰσιν, Ἥραν δὲ καὶ Ἀθηνᾶν καὶ Ἀφροδίτην ὄρας· κάμῃ τὸν Ἑρμῆν ἀποστέλλει ὁ Ζεὺς. ἀλλὰ τί τρέμεις; θάρρει· χαλεπὸν γὰρ οὐδέν. κελεύει δὲ σε δικάζειν τὴν εὐμορφίαν αὐτῶν. »Ἐπεὶ γάρ« φησί, »καλός τε αὐτὸς εἶ καὶ σοφὸς τὰ ἐρωτικά, σοὶ τὴν γνώσιν ἐπιτρέπω.« τοῦ δὲ ἀγῶνος τὸ ἄθλον ἢ νικῶσα φέρεται τοῦτο τὸ μῆλον. θάρρει οὖν, ὦ ἀγαθέ, ὁ γὰρ κάλλιστος ἀγὼν σοὶ ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ μεγίστου θεοῦ.

⊖

Igék, igenevek

ἄγω	vezet
ἀπο-στέλλω	küld
δικάζω	megítél
θάρρει < θάρρε-ε	nyugodt, bátor (<i>ige!</i>)
ἐπιτρέπω + <i>dat</i>	rábíz
ἔχω	tart, van neki/nála
νέμονται → νέμω	legeltet (<i>cselekvő</i>), legel (<i>mediális</i>)
νικῶσα	„a győztes”
ὄρω < ὄράω	lát (<i>cselekvő</i>);
ὄρᾶται < ὄράεται	látszik, látható (<i>szzenvedő</i>)
προσαγορεύω	megszólít
τρέμω	remeg
φέρεται → φέρω	elviszi magának (<i>mediális</i>)
φησί	úgymond (<i>simulószó</i>)
χαίρει	üdvöz légy! jó napot! (<i>köszönés</i>)

Főnevek

ἄγων, ἄγωνος, ὁ	verseny
ἄθλον, ἄθλου, τὸ	díj
αἶξ, αἰγός, ὁ/ἡ	kecske
ἄντρον, ἄντρου, τὸ	barlang
βακτηρία, βακτηρίας, ἡ	bot
βοίδιον, βοιδίου, τὸ	borjú
γνώσιν	γνώσις (ítélet) <i>acc-a</i>
γυνή, γυναικός, ἡ	nő
δικαστής,	
δικαστοῦ, ὁ	bíró, döntőbíró
εὐμορφία, -φίας, ἡ	szép alak, szépség

νεανίσκος,	fiatalember, legény
νεανίσκου, ὁ	szikla
πέτρα, πέτρας, ἡ	

Νέμások

ἐγώ	én (<i>személyes nm</i>)
ἐκεῖνος, ἐκείνη,	ő, amaz (<i>távolra mutató nm</i>)
ἐκεῖνο	
ἐμοί → ἐγώ	nekem
κάμῃ = καὶ ἐμὲ → ἐγώ	
οὐδέν	semmi
σοί → σύ	
τίς; τί; (τίνος)	ki? mi?
τις, τι (τινός)	valaki, valami (<i>simulószó</i>)
ὕμῶν → ὑμεῖς	ti (<i>személyes nm</i>) <i>gen-a</i>

Határozószók

ἐνθα	ott
ἤδη	már
νῦν	most
πλησίον	közel

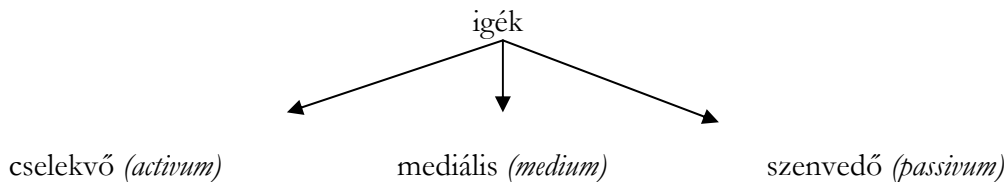
Kötőszók, elöljárószók

ἀλλά	de
γάρ	ugyanis, hiszen
γε	ugyan (<i>simulószó</i>)
ἐπειδή, ἐπεὶ	minthogy, mivel
νῆ καὶ σύ γε	jó napot neked is! (<i>visszaköszönés</i>)
πρό + <i>gen</i>	előtt
πρός + <i>acc</i>	-nál/-nél
πῶς;	hogyan?
ὑπό + <i>gen</i>	által

Nyelvtan

Igeragozás

(1) a jelen idő (*praesens imperfectum*) medio-passzív ragozása

A görög igék vagy cselekvő,
vagy ún. mediális,
vagy szenvedő

ragokat tartalmaznak. A cselekvő alakok akkor használatosak, ha az alany cselekvése másra irányul. A szenvedő alakok akkor, ha az alany „elszenvedi” más cselekvését. A mediális igék azt fejezik ki, hogy az alany cselekvése valamilyen módon visszahat, ráirányul vagy hatással van az alanyra.

(a) szenvedő alakok (*passivum*)

ὄρῳ τὸν βουκόλον.
Látom a pásztort.

ὁ βουκόλος μοι ὄρᾶται.
A pásztor látható számomra /látszik nekem.

ὁ βουκόλος τὸ μῆλον φέρει.
A pásztor viszi az almát.

τὸ μῆλον φέρεται ὑπὸ τοῦ βουκόλου.
Az alma „vitetik” a pásztor által.

τὸν ἀγῶνα τῷ νεανίσκῳ ἐπιτρέπω.
A versenyt az ifjúra bízom.

ὁ ἀγὼν τῷ νεανίσκῳ ἐπιτρέπεται ὑπὸ μου.
A verseny az ifjúra van bízva általam.

A szenvedő mondatok cselekvő mondatokká alakíthatók, és viszont. A szenvedő mondat alanya a cselekvő mondat tárgyának felel meg; a cselekvő mondat alanya többféleképpen fejezhető ki a szenvedő mondatban, például a

ὑπὸ + *genitivus*-os szerkezettel vagy
*dativus*szal (személyes névmások esetében legtöbbször így).

A szenvedő mondat jelentése mégsem teljesen azonos a cselekvő mondat értelmével: annak a személynek vagy dolognak szemszögéből írja le az eseményeket, akire vagy amire a cselekvés irányul.

(b) mediális (*medium*)

ὁ τοῦ Πριάμου υἱὸς τὴν ἀγέλην νέμει.
Priamosz fia legelteti nyáját.

ἡ ἀγέλη νέμεται.
A nyáj legel.

τὰ βοῖδια κρύπτω.
Elrejttem/takarom a borjakat.

κρύπτομαι.
Elrejttem magam /rejtőzködöm/elbújok.

ὁ βουκόλος τὸ μῆλον φέρει.
A pásztor viszi az almát.

ἡ νικῶσα τὸ ἄθλον φέρεται.
A győztes elviszi a díjat (a maga teljesítményével + magának).

λύω τὴν γυναῖκα.
Elengedem/kiadom az asszonyt

λύομαι τὴν γυναῖκα.
Kiváltom az asszonyt.

A mediális igék azt hangsúlyozzák, hogy a cselekvő úgy végez cselekvést, hogy annak eredményéhez valamiképp köze van. Például ha

- *visszahat rá* a cselekvés (pl. legel, elrejt magát),
- *a maga erejéből*, erőfeszítéseket téve cselekszik (pl. elviszi, megszerzi),
- *a maga érdekében* cselekszik (pl. megszerzi magának), vagy
- bizonyos igepárok esetében, ahol ugyanazt a cselekvést a cselekvő alak az *adó*, a mediális alak az *elfogadó* szemszögéből írja le (pl. kiadja ↔ kiváltja az asszonyt; vagy **δανείζω** kölcsönt ad ↔ **δανείζομαι** kölcsönt kap).

Az igék jelentős részét nem lehet valamennyi értelemben használni! Sok függ az ige alapjelentésétől; tárgyatlan igéknek például általában nincs szenvedő alakja.

*Praesens imperfectum*ban a mediális és szenvedő igék alakja megegyezik; csak a szövegösszefüggésből derül ki, mediális vagy szenvedő jelentése van-e az adott igének.

képzés: imperfectum (az -ω levágásával nyert) tő + medio-passzív végződések

φερ-	'viszek magamnak' vagy 'visznek (engem)'	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	φέρ-ομαι	φερ-όμεθα
2. személy	φέρ-η	φέρ-εσθε
3. személy	φέρ-εται	φέρ-ονται
<i>infinitivus</i>	φέρ-εσθαι	

medio-passzív igevégződések

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	-ομαι*	-όμεθα
2. személy	-η	-εσθε
3. személy	-εται*	-ονται*

*az -αι mindig rövid

(2) magánhangzós (α, ε, ο) tövű igék mgh-összevonása jelen (*praesens imperfectum*) időben α-tövék

όρα-	cselekvő ragozás		'látok'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	
1. személy	όρά-ω > όρῶ	όρά-ομεν > όρῶμεν	
2. személy	όρά-εις > όρᾷς	όρά-ετε > όρᾶτε	
3. személy	όρά-ει > όρᾷ	όρά-ουσι(ν) > όρῶσι(ν)	

	medio-passzív ragozás		<i>pass:</i> 'látanak (engem)'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	
1. személy	όρά-ομαι > όρῶμαι	όρα-όμεθα > όρώμεθα	
2. személy	όρά-η > όρᾷ	όρά-εσθε > όρᾶσθε	
3. személy	όρά-εται > όρᾶται	όρά-ονται > όρῶνται	

Szabály:

α	+ E-hang (ε, η, ει, η)	→ α
α	+ O-hang (ο, ω, οι, ου)	→ ω.

Az ε-tővűek imperativusa S/2-ben: θάρρε-ε > θάρρει

Szabály: ε + ε → ει.

Névszóragozás

(1) hímnemű ης-végűek

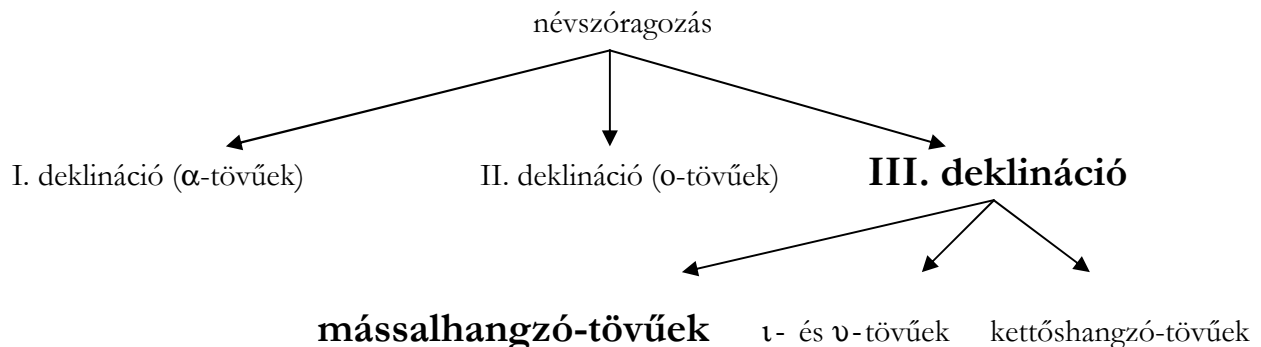
	α-tővűek		
	←	↓	↓
	η-végűek (f)	α purum (f)	α impurum(f) hímnemű ης, ας-végűek
		'bíró'	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	
<i>nom</i>	ὁ δικαστής	οἱ δικασταί	
<i>acc</i>	τὸν δικαστήν	τοὺς δικαστάς	
<i>gen</i>	τοῦ δικαστοῦ	τῶν δικαστῶν	
<i>dat</i>	τῷ δικαστῇ	τοῖς δικασταῖς	
<i>voc</i>	ὦ δικαστά		

Az α tőhangzóból egyes számban η lesz. A nominativusban σ járul a tőhöz, ezért az azonos végződésűek elkerülése érdekében a genitivust az ο-tővűek analógiájára képzik.

	ὁ Ἑρμῆς < Ἑρμέα-ς	νεανία-	'ifjú'
	<i>singularis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ὁ Ἑρμῆς	ὁ νεανίας	οἱ νεανίαι
<i>acc</i>	τὸν Ἑρμῆν	τὸν νεανίαν	τοὺς νεανίας
<i>gen</i>	τοῦ Ἑρμοῦ	τοῦ νεανίου	τῶν νεανιῶν
<i>dat</i>	τῷ Ἑρμῇ	τῷ νεανίᾳ	τοῖς νεανίαις
<i>vocativus</i>	ὦ Ἑρμῆ	ὦ νεανία	

A vocativus a nominativusszal egyezően α (νεανίας → νεανία, δικαστής → δικαστά), csak az összevont alakoknál η (Ἑρμέα-ς → Ἑρμῆ).

(2) III. deklináció, mássalhangzó-tővűek ragozása

végződések a III. deklinációban

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	-ς vagy tőhangzó	-ες
<i>accusativus</i>	-ν vagy -α*	-ας*
<i>genitivus</i>	-ος	-ων
<i>dativus</i>	-ι	-σι(ν)**

*az -α és az -ας rövid

**mozgó v: msh előtt nem jelenik meg

(a) v - tövűek

	szótő: ἄγων-		'verseny'	δαίμον-		'istenség'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>		<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	
<i>nom</i>	ἄγων	ἄγων-ες		δαίμων	δαίμον-ες	
<i>acc</i>	ἄγων-α	ἄγων-ας		δαίμον-α	δαίμον-ας	
<i>gen</i>	ἄγων-ος	ἄγων-ων		δαίμον-ος	δαίμόν-ων	
<i>dat</i>	ἄγων-ι	ἄγων-σιν > ἄγων-σι(ν)		δαίμον-ι	δαίμο-σιν > δαίμον-σι(ν)	

* mozgó v (*pluralis dativusban* mindig!)

τίς τί (*kérdő névmás*)

	szótő: τιν-			'ki?', 'mi?'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>		
<i>nom</i>	τίς	τί	τίν-ες	τίν-α
<i>acc</i>	τίν-α	τί	τίν-ας	τίν-α
<i>gen</i>	τίν-ος	τίν-ός	τίν-ων	τίν-ων
<i>dat</i>	τίν-ι	τίν-ι	τίν-σιν > τίσι(ν)	τίσι(ν)

τις τι (*határozatlan névmás*)

	szótő: τιν-			'valaki?', 'valami?'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>		
<i>nom</i>	τις	τι	τιν-ές	τιν-ά
<i>acc</i>	τιν-ά	τι	τιν-άς	τιν-ά
<i>gen</i>	τιν-ός	τιν-ός	τιν-ῶν	τιν-ῶν
<i>dat</i>	τιν-ί	τιν-ί	τιν-σίν > τισί(ν)	τισί(ν)

(b) K-hangúak (κ-, γ- és χ- tövűek)

szótő: αἰγ-		'kecske'
<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	αἶγ-ς > αἶξ	αἶγ-ες
<i>acc</i>	αἶγ-α	αἶγ-ας
<i>gen</i>	αἶγ-ός	αἶγ-ῶν
<i>dat</i>	αἶγ-ί	αἶξι(ν) < αἶγ-σί(ν)

szótő: γυναικ-		'nő'
<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	γυνή*	γυναῖκ-ες
<i>acc</i>	γυναῖκ-α	γυναῖκ-ας
<i>gen</i>	γυναικ-ός	γυναικ-ῶν
<i>dat</i>	γυναικ-ί	γυναικ-σί(ν) > γυναιξι(ν)

*rendhagyó alak

(3) személyes névmás S/1, S/2, P/1 és 2

	én		te		mi		ti
<i>nom</i>	ἐγώ		σύ		ἡμεῖς		ὕμεῖς
<i>acc</i>	ἐμέ	με*	σέ	σε*	ἡμᾶς		ὕμᾶς
<i>gen</i>	ἐμοῦ	μου*	σοῦ	σου*	ἡμῶν		ὕμῶν
<i>dat</i>	ἐμοί	μοι*	σοί	σοι*	ἡμῖν		ὕμῖν

*akkor használatos, ha nem esik rá tartalmi hangsúly, ilyenkor simulószó

A zenei hangsúly

(1) A névszók hangsúlyozása

A főszabály szerint egy névszó mindig igyekszik megtartani a hangsúlyát nominativusbeli helyén. Mi történik a III. deklinációban, ahol az esetvégződés megnövelik a szótagok számát?

(a) Ha a szó végéles + az utolsó mgh-ja hosszú, a végződés pedig rövid:

ἄγων + α,

akkor másodhajtottá válik:

→ ἄγωνα.

Ezt fogalmazza meg a 3. mellékszabály: a másodéles hangsúly másodhajtottá válik, ha lehet (vagyis ha fennáll ennek két feltétele: az utolsó előtti szótag hosszú, az utolsó pedig rövid; ez a szabály az igenevekre is kiterjed).

Ha ugyenehhez a szóhoz hosszú végződés járul:

ἄγων + ων,

akkor a hangsúly nemcsak a helyén marad, de a minőségét is megőrzi, s így a szó másodéles lesz:

→ ἄγωνων.

(b) 4. mellékszabály (mely az egyszótagú névszókra érvényes):

az egyszótagú névszók genitivusban és dativusban a végződést hangsúlyozzák; ha hosszú (pl. pluralis genitivusban) hajtottan, másutt élesen:

αἶξ → αἰγός és → αἰγῶν, ugyanakkor → αἶγα.

A γυνή, γυναικός 'nő, asszony' hangsúlyozása rendhagyó módon követi az egyszótagú szavak hangsúlyozását; a τίς, τί 'ki? mi?' kérdő névmás viszont rendhagyó módon eltér ettől.

(2) a kétszótagú simulószók hangsúlyozása

Szabály: átadja hangsúlyát

(a) az előtte álló végélesnek, amely így nem válik tompánvá, hanem megtartja éles ékezetét:

δικασταί + ἐσμέν → δικασταί ἐσμεν. (↔ δικασταὶ δικάζουσιν.)

μέν + εἰμί → γυνή μὲν εἰμι. (↔ ἡ γυνή μὲν λέγει.)

(b) az előtte álló végéhajtottnak, amelynek hangsúlya azonban változatlan marad:

Ἑρμῆς + εἰμί → Ἑρμῆς εἰμι.

(c) az előtte álló harmadélesnek, amely így egyúttal végéles is lesz:

ἄνθρωποι + εἰσίν → οὐκ ἄνθρωποι εἰσιν.

βάρβαροι + εἰσίν → βάρβαροι εἰσιν.

(d) az előtte álló másodhajtottnak, amely így egyúttal szintén végéles is lesz:

γυναῖκες + ἐστέ → γυναῖκές ἐστε.

Nem adja viszont át a hangsúlyát

(a) az előtte álló másodélesnek:

βουκόλος + εἰμί → βουκόλος εἰμί.

φίλοι + εἰσίν → φίλοι εἰσίν.

(b) ha nincs előtte szó, azaz mondat elején áll:

εἰμί → εἰμὶ δ' οὐ σοφή.

(c) ha létezését fejez ki; ilyenkor S/3-ban még másodélessé is válik:

θεοί + εἰσίν → θεοὶ εἰσίν.

καί + ἔστι → καὶ ἔστι θεός.

(d) ha az előző szó véghangzója kiesik:

ἴν' + ἐστέ → ἴν' ἐστέ;

(3) hangsúlyozás összevonáskor

(a) ha az összevont mgh-k közül az elsőre esett a hangsúly az összevonás előtt:

ὀράω → ὀρῶ

ὀράομεν → ὀρῶμεν

akkor hajtottá válik a hangsúly (ez a hajtás ezúttal azt jelzi, hogy itt két mgh összevonódott).

(b) ha a másodikra esett:

ὄραόμεθα → ὀρώμεθα

akkor éles marad.

(c) ha a hangsúly az összevonandó mgh-k előtti mgh-ra esett:

θάρρεε → θάρρει

akkor változatlanul megmarad ezen a mgh-n, és a szó értelemszerűen harmadélesből másodélessé válik.

Gyakorlatok

1. Figyelje meg a különbségeket!

ὁ αὐτός (= αὐτός) θεὸς κρίνει. Ugyanaz az isten ítél.

αὐτός ὁ θεὸς κρίνει. / ὁ θεὸς αὐτός κρίνει. Személyesen (maga) az isten ítél.

ὁ θεὸς αὐτὰς κρίνει. Az isten ítél köztük.

Ha az αὐτός a névelő és a főnév közé ékelődik (vagyis jelzői szórendben szerepel), a szókapcsolat jelentése: „ugyanaz”.

Ha az αὐτός megelőzi vagy követi a névelős főnevet, jelentése nominativusban: „maga” (nyomatékos személyes névmás).

Az önmagában álló αὐτός függő eseteinek jelentése: „ő”, „az” (személyes névmás).

Ennek megfelelően egészítse ki a mondatokat a megfelelő esetben tett szavakkal!

Ugyanazt az almát (τὸ μῆλον) λαμβάνω.

Magát az almát οὐ λαμβάνεις.

A hírnökök személyesen (ὁ ἄγγελος) (ti. az almát). λαμβάνουσιν τοῦτο.

Ugyanannak a pásztnak (ὁ βουκόλος) φάρμακον φέρομεν.

φέρετε ezt (ti. a gyógyszert) εἰς Δελφούς.

Ugyanazokat λέγουσι οἱ θεοὶ τε καὶ οἱ ἄνθρωποι.

2. Írja be az alábbi jelzős szerkezetek megfelelő alakjait!

a nehéz atléta (ὁ χαλεπὸς ἀθλητής)

sing. dat.:

plur. acc.:

sing. gen.:

ugyanaz a polgár (ὁ αὐτὸς πολίτης)

plur. nom.:

sing. acc.:

plur. gen.:

*plur. dat.:**sing. gen.:*

3. *Activum* → *passivum*, *passivum* → *activum*; *alakítsa át a minta szerint:*
καὶ τὴν ἴδην ὄρω. → καὶ ἡ ἴδη ὄραται.

ὄρω καὶ αὐτὸν τὸν δικαστὴν →

τὸν ποῖον βουκόλον λέγεις; →

οὐχ ὄρας βοΐδιά τε καὶ αἴγας; →

ἡ δὲ καλλίστη λαμβάνει τὸ μῆλον. →

ὁ κάλλιστος ἀγὼν σοι ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ μεγίστου θεοῦ. →

4. *Olvasd és fordítsd!*

ἡμεῖς μὲν πιθήκους φέρομεν, ὑμεῖς δὲ αἴγας ἄγετε.

ἐγὼ μὲν νικῶ, σὺ δὲ νικᾷ.

ὑμεῖς μὲν νικᾶτε, ἡμεῖς δὲ νικῶμεθα.

λαμβάνετε τὸν πίθηκον, ὃς ἐν τῷ ἐκείνῳ ἄντρῳ κρύπτεται.

πρὸ τοῦ ἄντρου λαμβάνεται τὸ βοΐδιον.

παρὰ τίνα φέρεις ταύτην τὴν βακτηρίαν;

οὐχ ὄρατε, ὅ τι φέρεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ;

ποῦ δικάζουσιν οἱ δικασταί;

αἱ θεαὶ ποῦ δικάζονται;

οὔτε σὺ, οὔτ' ἐγὼ ὄρωμεν, ποῦ ἐστὶν ὁ ποταμός.

ἡ μὲν θεὰ αὐτὴ οὐχ ὄραται.

οἱ ἄγγελοι, οὓς ὑμεῖς ἀποστέλλετε εἰς τοὺς Δελφούς, οὐχ ὄρωνται ἡμῖν.

ὁ μὲν υἱὸς αὐτοῦ ἐμοὶ ἐπιτρέπεται, ἡ δὲ γυνὴ ἐκείνῳ.

οἱ τρέμουσιν, ἐν τῷ πλησίον ποταμῷ κρύπτονται.

οὐχ ὄρω τοῦτο, ὃ κρύπτεις.

ὃ κρύπτεταί σοι, ἡμεῖς τε καὶ οἱ δικασταὶ ὄρωσιν.

ὁ ἐν τοῖς Δελφοῖς ἀγὼν Πυθικὰ λέγεται.

5. *Nagyothalló gyakorlat. Kérdezzen vissza az aláhízott szavakra, mintha rosszul ballotta volna őket! Például:*

παρὰ μὲν ὑμῖν Δημοσθένης οὔτος κρίνεται. → παρὰ τίσιν;

τὰ μὲν βοΐδιά τε καὶ αἴγες πρὸς πέτρας νέμονται, →

ὁ δὲ βουκόλος καλὴν βακτηρίαν ἔχει. →

ἐπεὶ δὲ πλησίον ἤδη ἐσμέν, →

κάμῃ τὸν Ἑρμῆν ἀποστέλλει ὁ Ζεὺς. →

καλὸς τε αὐτὸς εἶ καὶ σοφὸς τὰ ἐρωτικά →

ὁ γὰρ κάλλιστος ἀγὼν σοὶ ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ μεγίστου θεοῦ →

κελεύει δέ σε δικαστὴν γενέσθαι τῆς εὐμορφίας αὐτῶν →

6. *A létiqe alakjai*

a) *Fordítás:*

Mondd el, ki vagy. Ha jó pásztorok vagytok, kedvesek vagytok a delphoi istennek.

Ha bölcs vagy, nem mondasz semmit. Semmi vagyok. A legnagyobb isten hírnöke vagyok.

És hol vannak a jók? A színházban. Ezeket mondogod jóknak?

Minden rossz. Phrügiában nincs jósa. A pásztornak is van esze.

b) *Ki mondja? Fordítsa le, és találja ki!*

1. ᾠ θεῶν μαντεύματα, ἴν' ἔστέ;	A. A bölcs Melanippé (Euripidész)
2. ὃ λέγεις εἶναι, τοῦτο καὶ εἶ;
εἰ λέγεις εἶναι θεόν, θεὸς εἶ ἄρα.	B. Euelpidész a Bíbicnek (Arisztophanész, <i>Madarak</i>)
3. ἐγὼ γυνὴ μὲν εἰμι, νοῦς δ' ἔνεστί μοι.	C. Télemakhosz, amikor vendégül kellene látnia az ismeretlen vándort (Homérosz: <i>Odüsszeia</i>)
4. αὐτὸς μὲν νέος εἰμί.	D. Püladész Oresztésznek, barátja halálos ítélete hallatán (Euripidész: <i>Oresztész</i>)
5. ἐν κακοῖς ἄρ' εἶ μεγίστοις.	E. Iokaszté Oidipusz apja halálának hírére (Szophoklész)
6. πάντα γὰρ οὐ κακὸς εἰμι.	F. Sztülpón, megarai filozófus
7. ἀλλ' οὐκ ἔσμεν ἄνθρωποι.	G. Odüsszeusz a phaiákoknak, akik gerelyhajításra hívják ki (<i>Odüsszeia</i>)

ἄρα akkor
γυνή nő
ἔνεστί = ἐν + ἔστί

ἴν' = ποῦ
μαντεύματα jóslat, vö. μαντεῖον

1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ... 6. ... 7. ...

7. *Hangsúlygyakorlat. A kétszótagú simulószókra vonatkozó szabályoknak megfelelően tegye ki a hangsúlyjeleket aláhúzott szavakra!*

ΠΙΣΘΕΤΑΙΡΟΣ

Εἰσιν γὰρ ἕτεροι βάρβαροι θεοί* τινες.

ἄνωθεν ὑμῶν;
 ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ Οὐ γὰρ* εἰσι βάρβαροι,
 ὅθεν ὁ πατρῶος ἐστὶν Ἐξηκεστίδης;
 ΠΙ. Ὅνομα δὲ τούτοις τοῖς θεοῖς τοῖς βαρβάροις
 τί* ἐστὶν;

Ἐκτὼρ Αἰνείας θ', οἱ Τρώων εἰσὶν ἄριστοι.

οἱ ἐν Ἰλίῳ εἰσιν. σοφοὶ* εἰμεν.
 οὐ θεῶν εἰσὶν ἀλλὰ δαιμόνων αὐταὶ τύχαι.
 πλησίον* ἐστε. βοῖδια ἐσμεν καλά.
 ἐστὶ λόγος τοῦ υἱοῦ; καλοὶ δ' εἰσιν.

*végéles

8. Fordítás:

Hozz nekem bort, te pásztor! Neked mondom! Bot van nálam; nem reszketsz tőlem (*acc*)?

Én látlak téged, barátom, de te nem látsz engem.

Ti, asszonyok, elkülditek ezt a nektek kedves fiatalembert.

A borjú nem tőled (*acc*), hanem a pásztortól (*acc*) reszket.

Rátok bízom ezt a kecskét, mivel ti vagytok közel hozzám.

9. Fordítsa le, majd - ahol lehet - tegye át *passivumba* vagy *activumba*!

(Szenvedő igék mellett a cselekvő személyt *ὑπό* + *gen.*, elvont fogalmat *dativus* fejezze ki.)

A szó nem győzi le a tettet.

Az ajándékok a barátokat is legyőzik.

Te vagy a jobb (*κρείττων*), te győzol, nem győznek le (*pass.*).

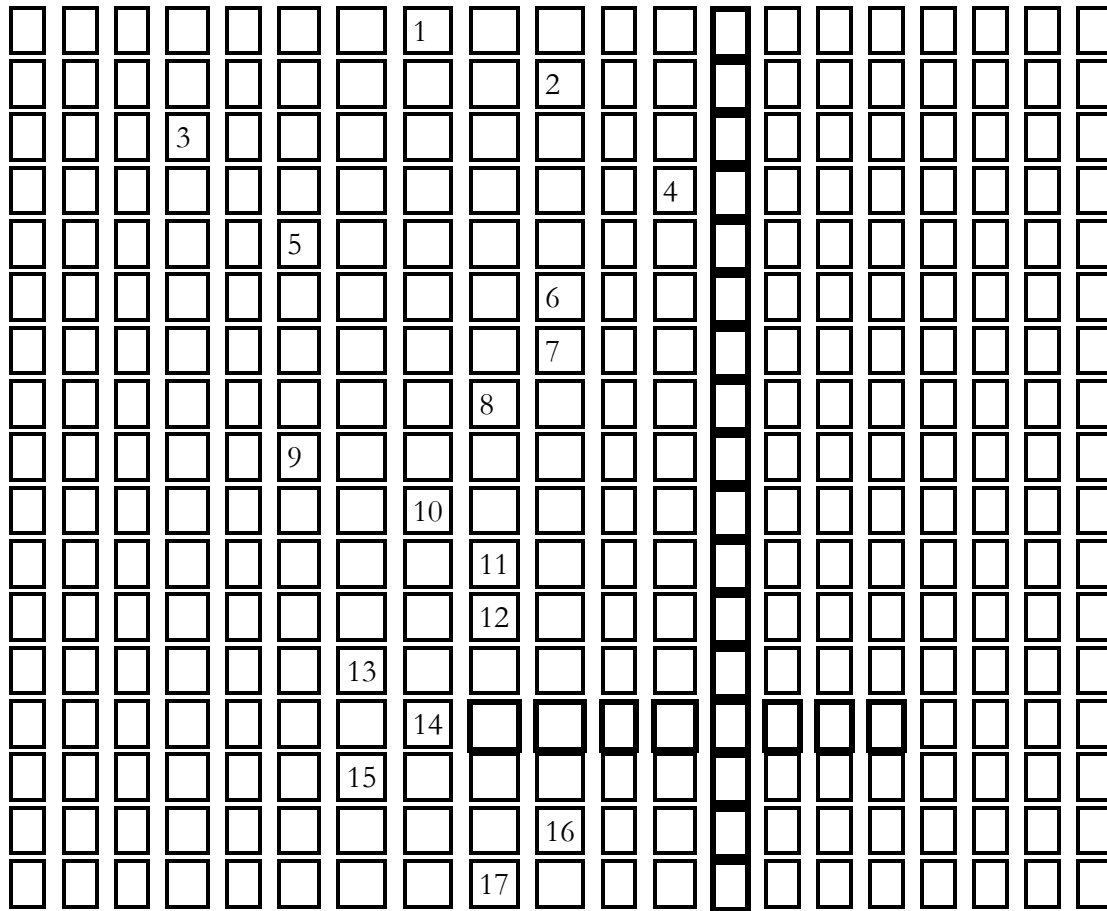
Legyőzzük a rosszakat.

A barátokat meggyőzik a szavak / A barátok szavakkal meggyőzhetőek.

Olimpiai bajnok vagyok. (= olympiast: τὰ ὀλύμπια nyerek)

Szép győzelmet (ἢ νίκη) arattok.

10. Amikor Platón úgy határozta meg az embert, hogy az kétlábú, tollatlan élőlény, és ezzel igen nagy tetszést aratott hallgatósága körében, akkor a szinópeí Diogenész megkeposztott egy kakast, bevitte Platón iskolájába, és szólta: (A megfejtést a függőleges, majd vízszintes sorok összeolvasása adja ki, csupa nagybetűvel)

1. ugyanaz (hímnem)	9. καλού (ἀθλητής)
2. hol?	10. dagadt lábú thébai király
3. A barlang előtt	11. “csupasz” betű
4. a vonatkozó névmás dativusa
(hímnem)	12. egyrészt...másrészt
5. Ó, fiatalember!	13. Platón tanára volt
6. Ikertestvérevel együtt a 12 olümposzi
isten egyike	14. reggel 4 lábú, délben 2 lábú, este 3
lábú élőlény
7. κρύπτει passzív megfelelője	15. ezeknek a ...
8. εἰ ... εἰσιν, εἰσὶ καὶ θεοί.
(Lukianosz)	16. ἐγὼ dativusa
	17. ὀράεσθε összevonva

11. *Melyik passivum és melyik medium? Milyen műfajú szövegből származnak az egyes idézetek?*

- (a) πολλὰ ἐν τοῖς δικαστηρίοις τύχη μᾶλλον ἢ τῷ δικαίῳ κρίνεται.
 (b) ὀράτε γὰρ ᾧ Ἀθηναῖοι, ὅτι παρὰ μὲν ὑμῖν Δημοσθένης οὗτος κρίνεται,
 παρὰ δὲ τοῖς ἄλλοις ὑμεῖς.
 (c) χρόνῳ τὰ πάντα γίγνεται καὶ κρίνεται.
 (d) ἔχεται δὲ τῆς ἀγορᾶς τὸ ὠιδεῖον.
 (e) ἔχεσθε τῶν ἀγαθῶν;
 (f) ἔχω τὴν Λαΐδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι.

ἄλλος más
 γίγνεται keletkezik
 δικαστήριον, ἰού, τό bíróság

Λαΐς ἴδος, ἡ Lais (híres hetéra) παρὰ + dat –nál/nél
 Ὀιδεῖον, ἰού, τό Ódeion (előadóterem Athénban)

12. Βουκόλε, τὰν ἀγέλαν πόρρω νέμε, μὴ τὸ Μύρωνος βοίδιον...

τὰν = τὴν
 πόρρω távolabb

μὴ ne(hogy)

A fenti epigramma Myrón megtévesztően élethű borjúszobráról szól. A témát többen is feldolgozták, a részlet lefordítása után próbálja kitalálni, hogyan folytatódhatott ez a mondat, vagy tetszés szerint találjon ki bármilyen befejezést (magyarul)!

1. Ποῦ μοι τὰ ρόδα, ποῦ μοι τὰ ἴα,
 ποῦ μοι τὰ καλὰ σέλινα;
 ταδὶ τὰ ρόδα, ταδὶ τὰ ἴα,
 ταδὶ τὰ καλὰ σέλινα.

népdal (Carmina popularia 6)

ἴον, ἴου, τό ibolya
 ρόδον, ρόδου, τό rózsza

σέλινον, σελίνου, τό zeller
 ταδί = τάδε itt ezek

Pánhellén, azaz az összgörögiség számára megrendezett játékokat nemcsak Olimpiában, hanem Delphoiban (a Püthói játékokat), Nemeában és a Korinthosz melletti Iszthmoszon is tartottak. Az iszthmoszi győzteseket egy olyan növényből font koszorúval koszorúzták meg, amelyet a fenti népdal is megemlít. Melyik lehet ez a növény? Milyen koszorút kaptak az olümpiai bajnokok? Nézzen utána, miért választhatták ezeket a növényeket koszorúnak?

2. παρὰ μὲν τῶν θεῶν ὑγίειαν εὐχονται· πάντα δὲ τὰ ἐναντία τῇ ὑγείᾳ πράττουσιν.

„Diogenész” (Sztobaios: *Anthologia* 3.6.25)

ἐναντίος, ἐναντίον + dat ellentétes vmvel
 εὐχομαι kér, imádkozik (*deponens*)*

πράττω cselekszik
 ὑγεία, ὑγείας, ἡ egészség

3. τοὺς ἀγαθοὺς ἄλλος μάλα μέμφεται, ἄλλος ἐπαινεῖ,
 τῶν δὲ κακῶν μνήμη γίνεται οὐδεμία.

Theognisz 1.797-8

ἄλλος ... ἄλλος... egyik..., másik...
 γίνομαι (*deponens*)* lesz
 ἐπαινέω dicsér
 μάλα nagyon

μέμφομαι szid (*deponens*)*
 μνήμη, μνήμης, ἡ emléke, említés
 οὐδεὶς (m), οὐδεμία (f), οὐδέν (n) semmilyen

*A *deponens* igealakja medio-passzív, de jelentése cselekvő.

5. PARISZ ÍTÉLETE

A bíró dolga

ΠΑΡΙΣ (τὸ μῆλον παρὰ τοῦ θεοῦ λαμβάνει)

Φέρ' ἴδω τί καὶ βούλεται. »Ἡ καλή,« φησίν, »λαβέτω.« πῶς οὖν δύναμαι ἐγὼ θνητὸς αὐτὸς καὶ ἀγροῖκος ὢν δικαστῆς γενέσθαι θεὰς μείζονος ἢ κατὰ βουκόλον; τὰ γὰρ τοιαῦτα κρίνειν ἀστικῶν μᾶλλον· τὸ δὲ ἐμόν, αἶγα μὲν αἰγὸς ὀποτέρα ἢ καλλίων καὶ δάμαλιν ἄλλης δαμάλεως δικάζειν. αὗται δὲ ὁμοίως καλαί εἰσιν, καὶ ὅλως περικέχυται μοι ἡ εὐμορφία αὐτῶν καὶ ἄχθομαι, ὅτι μὴ καὶ αὐτὸς ὡσπερ ὁ Ἄργος ὅλω βλέπειν δύναμαι τῷ σώματι. πῶς οὖν οὐ χαλεπή ἡ κρίσις;

ΕΡΜΗΣ

Οὐκ οἶδα· ὥρα δέ σοι ἤδη κρίνειν.

ΠΑΡΙΣ

Πειρώμεθα· ἐκεῖνο δὲ πρότερον εἰδέναι βούλομαι, πότερον ἐξαρκεῖ ἐπισκοπεῖν αὐτάς ὡς ἔχουσιν, ἢ καὶ ἀποδῦσαι δεῖ πρὸς τὴν ἐξέτασιν;

ΕΡΜΗΣ

Τοῦτο μὲν τοῦ δικαστοῦ ἐστὶ. πρόσταττε ὅπη καὶ θέλεις.

ΠΑΡΙΣ

Ὅπη καὶ θέλω; γυμνάς ἰδεῖν βούλομαι.

ΕΡΜΗΣ

Ἄποδυτε, ὦ αὗται· σὺ δ' ἐπισκόπει· ἐγὼ δὲ ἀποστρέφομαι.

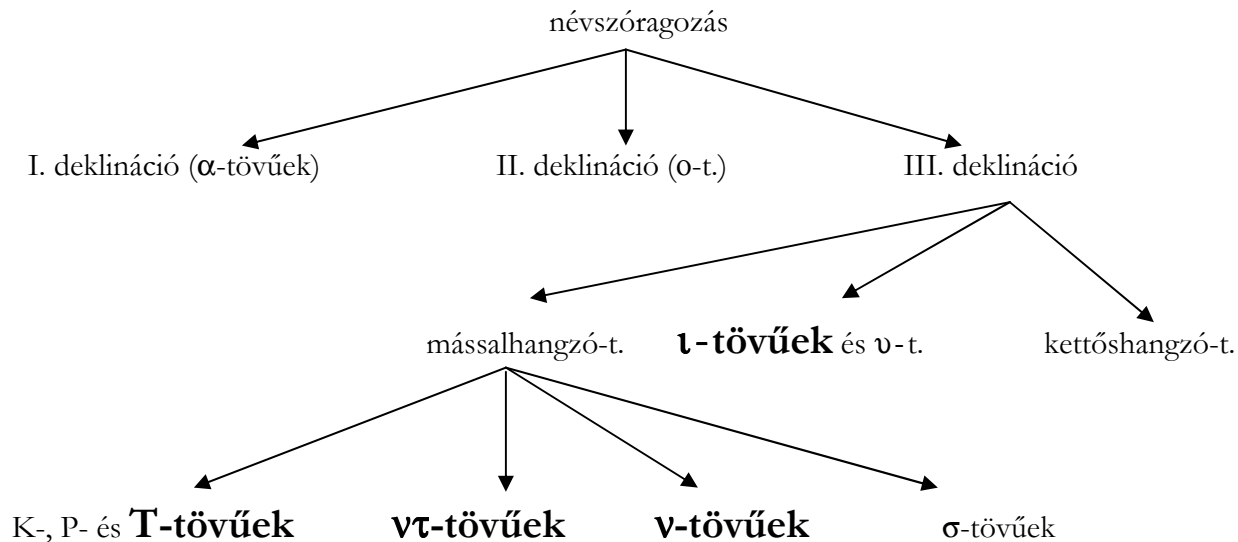
Igék, igenevek	
ἀποδύσαι	„levetkőzni” (<i>fni igenén</i>)
ἀπόδυτε	„vetkőzzetek!”
ἀποστρέφω	elfordít (<i>cselekvő</i>), elfordul (<i>mediális</i>)
ἄχθομαι	bán, sajnál
βλέπω	néz
βούλομαι	akar, kíván (<i>deponens</i>)*
δει < δέει	kell
δύναμαι	„képes vagyok”
εἰδέναι	„tudni” (<i>fni igenén</i>)
ἐξαρκεῖ < ἐξαρκέει	elegendő (<i>ige</i>)
ἐπισκοπῶ	megfigyel, vizsgál
< ἐπισκοπέω	vhogy van
ἔχω + <i>adverbium</i>	akar
θέλω, ἐθέλω	„látni” (<i>fni igenén</i>)
ἰδεῖν	„kapja meg”
λαβέτω	„tudom”; „ismerem”
οἶδα	
πειρώμαι	
< πειράομαι	megpróbál
περικέχυται + <i>dat</i>	„eláraszt”; „lenyűgöz”
προστάτω	elrendel
σκοπῶ < σκοπέω	figyel
φέρ(ε) ἴδω	„hadd lám!”
ὢν, ὄντος	lévő, lévén (<i>follyamatos</i> <i>melléknévi igenén</i>)
Főnevek	
δάμαλις, δαμάλεως, ἡ	tehénüsző
ἐξετάσις,	
ἐξετάσεως, ἡ	vizsgálat
θέα, θέας, ἡ	látvány
κρίσις, κρίσεως, ἡ	döntés, ítélet
σῶμα, σώματος, τὸ	test
ῥα, ῥας, ἡ	idő, ideje
Melléknevek	
ἀγροῖκος (<i>m, f</i>),	

ἀγροῖκον (<i>n</i>)	falusi, paraszt
ἀστικός, ἀστική,	
ἀστικόν	városi
γυμνός, γυμνή,	
γυμνόν	meztelen
θνητός, θνητή,	
θνητόν	halandó
καλλίων, κάλλιον	
(-ίονος)	szebb
μείζων (<i>m, f</i>), μείζον	
(<i>n</i>) -ζονος	nagyobb, erősebb
ὅλος, ὅλη, ὅλον	teljes, egész
Νέμások	
ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο	egyik, másik
ἕμός, ἕμή, ἕμόν	az én ...m (<i>birtokos nm és</i> <i>birtokjel</i>)
ὅπη	ahogyan
ὀπότερος, ὀπότερα,	
ὀπότερον	melyikük (<i>függő kérdő nm</i>)
τοιούτος, τοιαύτη,	
τοιούτο	ilyen
Határozószók	
μᾶλλον	inkább
ὅλως	teljesen
ὁμοίως	hasonlóképpen
πρότερον	előbb
Kötőszók, előjárószók, tagadószó	
ἢ	mint (<i>középfok után</i>)
κατά + <i>acc</i>	vknek való
μέν	bizony, „igen”
μή	ne(m)
παρά + <i>gen</i>	tól/től
πότερον ... ἢ	vajon ..., vagy pedig
ὥς	ahogyan
ὥσπερ	éppúgy, ahogy
Tulajdonnevek	
ἄργος, ἄργου, ὁ	Ió százszemű őre

*A deponens igék alakja medio-passzív, de jelentése cselekvő.

Nyelvtan

Névszóragozás

(1) T-hangúak (τ-, δ- és θ-tövék)

szótő: σωματ-				'test'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>		
<i>nom</i>	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α		
<i>acc</i>	τὸ σῶμα*	τὰ σώματ-α*		
<i>gen</i>	τοῦ σώματ-ος	τῶν σωμάτ-ων		
<i>dat</i>	τῷ σώματ-ι	τοῖς σώματ-σιν > σώμασι(ν)**		

*Lásd a semleges neműek alapszabályát (6. o.).

**A T tőhangzó σ előtt nyomtalanul kiesik.

(2) ντ-tövék

szótő: ὄντ-*					'létező'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	
		<i>masculinum</i>		<i>neutrum</i>	
<i>nom</i>	ὄν	ὄντ-ες	ὄν	ὄντ-α	
<i>acc</i>	ὄντ-α	ὄντ-ας	ὄν	ὄντ-α	
<i>gen</i>	ὄντ-ος**	ὄντ-ων	ὄντ-ος	ὄντ-ων	
<i>dat</i>	ὄντ-ι	ὄντ-σιν > οὔσι(ν)	ὄντ-ι	οὔσι(ν)***	

*A létige nőnemű participiumát lásd a következő olvasmány után.

**Hangsúlyozására nem érvényes az egytagúakra vonatkozó szabály (lásd 4. (1) b).

***A ντ- pótlónyújtással esik ki σ előtt: ο → ου.

szótő: λεοντ-		'oroszlán'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	λέων	λέοντ-ες
<i>acc</i>	λέοντ-α	λέοντ-ας
<i>gen</i>	λέοντ-ος	λέοντ-ων
<i>dat</i>	λέοντ-ι	λέοντ-σιν > λέουσι(ν)

(3) ι-/ε -tönűek

szótő: δαμαλι- és δαμαλε- < δαμαλεῖ*- és δαμαληῖ*-		'üsző'
	<i>Singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	δάμαλι-ς	δαμάλε-ες > δαμάλεις***
<i>acc</i>	δάμαλι-ν	δαμάλεις****
<i>gen</i>	δαμάλε-ως < δαμάληῖ-ος**	δαμάλε-ων*****
<i>dat</i>	δαμάλε-ι > δαμάλει***	δαμάλε-σι(ν)

* a j hang kiesett

** a két hang hosszúsága fölcserélődik: -ηο- > -εω- (de marad változatlanul harmadéles!)

*** -ε + -ι és -ε + -ε > -ει diftongussá összevonódva

**** a *nominativushoz* igazodva

***** a hangsúly az egyes számhoz igazodik

Az idetartozó névszóknak két töve van: ι és ε; ez ε-tő eredetileg ει volt, és létezett egy hosszú ηj-változata is.

(4) ν-tönűek: közép fokú melléknevek

tő: καλλιον-				'szébb'
	<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>	
	<i>hímnem, nőnem</i>	<i>semleges</i>	<i>hímnem, nőnem</i>	<i>semleges</i>
<i>nom</i>	καλλίων	κάλλιον**	καλλίους* v. καλλίονες	καλλίω v. καλλίων-α*
<i>acc</i>	καλλίω* v. καλλίων-α	κάλλιον	καλλίους* v. καλλίονας	καλλίω
<i>gen</i>	καλλίονος		καλλίωνων	
<i>dat</i>	καλλίονι		καλλίοσι(ν)	

*a σ-tönűek analógiájára képzett összevont alakok (lásd majd a 6. olvasmány Nyelvtanát) csak az

idetartozó közép fokú melléknevek ragozási sajátossága; ritkábban az összevonatlanok is előfordulnak

**a hangsúly előrevonásával

A ν-tönű alap fokú mellékneveket lásd a 9. olvasmány Nyelvtanában.

Igeragozás

magánhangzós (α, ε, ο) tönű igék összevonása jelen (*praesens imperfectum*) időben

ε-tönűek

ΣΚΟΠΕ-			'figyel'
	<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>
1. személy	σκοπέ-ω > σκοπῶ	σκοπέ-ομεν > σκοποῦμεν	
2. személy	σκοπέ-εις > σκοπεῖς	σκοπέ-ετε > σκοπεῖτε	
3. személy	σκοπέ-ει > σκοπεῖ	σκοπέ-ουσιν > σκοποῦσι(ν)	
felszólító mód 2.sz. (<i>imperativus</i>)	σκόπε-ε > σκόπει	σκοπέ-ετε > σκοπεῖτε	
<i>infinitivus</i>		σκοπέ-ειν > σκοπεῖν	
<i>participium</i>	σκοπέων > σκοπῶν	σκοπέουσα > σκοποῦσα	σκοπέον > σκοποῦν

Szabály: ε + ε → ει (vö. 3. olv.),
 ε + ο → ου,
 ε + hosszú mgh (ω, η) és kettőshangzó (ου, η) → az ε eltűnik.

Melléknevek fokozása és ragozása

(i)		középfok		felsőfok
		-τερος, -τέρα, -τερον		-τατος, -τάτη, -τατον
μικρός, ή, όν kicsi		μικρότερος, -τέρα, -ότερον		μικρότατος, -τάτη, -ότατον
σοφός, ή, όν bölc		σοφώτερος, η, ον		σοφώτατος, η, ον

A végződés a hímnemű alak tövéhez járulnak (pl. μικρο-). Ha a tő *előtti* szótag rövid (pl. a σοφός-ban az első ο), akkor a tő véghangzója ω-vá nyúlik; az egymás után következő négy rövid szótagot ugyanis rossz hangzásúnak érezték.

(ii) ritkábban használt		középfok		felsőfok
		-ίων, -ιον		-ιστος, -ίστη, -ιστον
κακός, ή, όν rossz		κακίων, κάκιον		κάκιστος, κακίστη, κάκιστον
καλός, ή, όν szép		καλλίων, κάλλιον		κάλλιστος, καλλίστη, κάλλιστον

A prózában e kettőn kívül még négy melléknév tartozik ide. További hét alapvető melléknév szintén ezekkel a végzésekkel képezi közép- és felsőfokát, de az alapfoktól eltérő tőhöz illetve tövekhez illeszti őket. A hét közül eddig kettővel találkoztunk:

μέγας, μεγάλη, μέγα nagy	μείζων, μείζον	μέγιστος, μεγίστη, μέγιστον
άγαθός, ή, όν jó	άμείνων, άμείνον jobb, derekabb, értékesebb	άριστος, άρίστη, άριστον legkiválóbb, előkelő

Megjegyzés: az ἄγαθός-nak más közép- és felsőfoka is használatos, némileg eltérő jelentésárrnyalattal. Ezért tüntettük föl az ἀμείνων és az ἄριστος pontosabb jelentéseit. Hasonlóképp a κακός-t is lehet más melléknevek töveiből képzett alakokkal fokozni.

A zenei hangsúly

A névszók hangsúlyozása

Ha a szó másodhajtott, a végződés pedig rövid:

σῶμα(τ) + -ος

akkor az ékezet marad a helyén, de hajtottból éles lesz:

→ σώματος.

Ha viszont a végződés hosszú:

σῶμα(τ) + -ων,

akkor az ékezet a szó vége felé ugrik, és másodéles lesz:

→ σωμαίων.

Határozószó (*adverbium*)

képzés (o-tövéek esetében): melléknév töve az o tőhangzó nélkül+ -ως

ὅμοι-ο-ς → ὁμοί-ως

ὄλ-ο-ς → ὄλ-ως

Gyakorlatok

1. *Αὐ εἰμί mintájára adja meg a kért alakokat αὐ alábbi igékből: βλέπω, ἐμπειρέω, ἐράω ('szeret')!*

	εἰμί	ἐράω > ἐρῶ		βλέπω		ἐμπειρέω > ἐμπειρῶ
εἰμέν (ἐσμέν)						
εἰσίν						
εἶ						
ἐστί						
ἐστέ						

2. *Minden sorban megadtunk egy ragozott alakot: tegye azonos esetbe a többi szót is! Ügyeljen αὐ ékeztésre!*

σῆμα	κρίσις	τέχνη	ρόδον	ἐμπειρία	ἄναξ	ποιητής
.....	ποιητάς
.....	κρίσιν
σήματος
.....	ρόδων

.....	τέχναι
.....	ἄνακτι
.....	ἐμπειρίας

3. *Névmások*

τὴν αὐτὴν βακτηρίαν ἔχει	↔	αὐτὴν τὴν βακτηρίαν ἔχει	vagy	τὴν βακτηρίαν αὐτὴν ἔχει
ugyanaz a bot van nála	↔	magát a botot tartja		
αὐτὸς (αὐτὴ) ὄρᾱ	↔	ὄρᾱ αὐτὸν (αὐτὴν)		
ő maga (= saját szemével) látja	↔	látja (őt)		
nom.: hangsúlyos személyes névmás		acc., gen., dat.: személyes névmás		

A személyes névmás nominativusát pótolja:

(i) a „névelő” + μέν ... δέ páros vagy csak δέ (ὁ μέν ... ὁ δέ, ὁ δέ)

ὁ δὲ ὄρᾱ αὐτόν. Ὁ pedig látja őt.

(ii) a visszautaló mutató névmás (οὗτος, αὕτη, τοῦτο)

οὗτος δὲ ὄρᾱ αὐτόν. Ὁ (= ez az ember, akiről szó van) pedig látja őt.

Ezek alapján fordítsa le az alábbi mondatokat!

Ugyanazok az emberek döntenek a delphoi versenyen is (*acc.*).

Személyesen döntünk a díjakról (*acc.*).

Az istennő maga szólítja meg a pásztort. Ὁ fél tőle.

Ugyanaz előtt a barlang előtt ugyanazok a kecskék legelnek. Egy szép fiatalember tereli őket.

Magam sem, fiaim sem értenek a politikához.

Maga az idő tanítja meg az embereket (*arra*), mi a jó.

4. *Melléknevfokozás.*

a) *Írja be a zárójelben megadott alak mondatba illő alakját!*

τὰ λέγω σοι. (ἀμείνων ον)

..... λέγεις τῶν ὄντων. (μείζων, μεῖζον)

πολλὰ καὶ γυναικὸς ἐστὶ. (κακίων, κάκιον)

καὶ τὰ μῆλα γίνονται. (κακίων, κάκιον)

..... βακτηρίαν καὶ αἴγας ἔχω ἢ ὁ βουκόλος. (μείζων, μεῖζον)

οὐχ ὄρᾱς τούτων (καλλίων, κάλλιον) καὶ (μείζων, μεῖζον)

γυναῖκας;

ἀγαθῶν ἐνίοτ' εὐτυχέστεροι. (κακίων, κάκιον)

ἐκ μικρότερων (μικρότερος *masc*) καὶ ἐκ
(μείζων *masc*) γίνονται.

τύχη (ἀμείνων, *ov*)

b) *Fordítsa görögre!*

Aphrodité szebb Héránál, Athénénál és a többi istennőnél (*gen*). A legkisebb borjút rejtem el.
A majmokat nem mondom szebbnek az embereknél. Nagyobb barlangokban szebbek a sziklák.
Az oroszlán erősebb a kecskénél.

c) *A megadott főnévvel egyeztetve írja be a névelő és a zárójeles mellékevek megfelelő alakjait a minta szerint!*
..... / τύχη (legszebb/rosszabb) → τῆ καλλίστη / κακίονι τύχη

..... / γνώσεως (saját/királyibb)

..... / κρίσεσιν (királyi/legbölcsebb)

..... / σώματα (saját/meztelenebb)

..... / ἐξετάσει (teljes/teljesebb)

..... / γνώσεις (másik/jobb)

..... / δαμάλεων (rossz/rosszabb)

..... / θεᾶς (vonzóbb/városiasabb)

..... / δικασταί (meztelen/legrosszabb)

..... / γυναῖκας (halandó/parasztosabb)

5. *Válaszoljon a kérdésekre a zárójelbe tett melléknévből képzett adverbiummal!*

πῶς ἔχει τὰ Πριάμου; (κακός)

πῶς κρίνει ὁ νεανίσκος; (καλός)

ὁ δὲ βουκόλος πῶς κρίνει; (ἀγροῖκος)

τὰ κακὰ πῶς φέρετε; (χαλεπός)

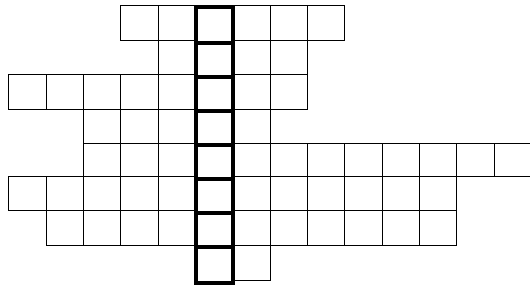
πῶς ἔχονται πρὸς αὐτὸν οἱ δικασταί; (οἰκεῖος)*

**itt: jószándékú*

6. *Az első oszlopban igék, a második oszlopban főnevek szerepelnek. Találja ki az ismeretlen szavak jelentését!*

πράττω	ἢ πρᾶξις, εως	ἀποβαίνω	ἢ ἀπόβασις, εως
ὄραω	τὸ ὄραμα, ατος	ποιέω	ὁ ποιητής, οῦ
ἐμπειρέω	ἢ ἐμπειρία, ας	ἐξετάζω	ἢ ἐξέτασις, εως

7. A sztóikus Zénón állítólag arra a kérdésre, hogy mi a barát, így válaszolt: (A megfejtést a függőleges sor adja ki, csupa nagybetűvel)

1. tesz, csinál, sing.1. (vö. pragmatikus)
2. de, hanem
3. mit akar? (ἐθέλω-ból)
4. ...τοῦ Νείλου ἢ Αἴγυπτος
5. a bölcsekre jellemző, a bölcsek sajátossága (gen.!)
6. Ὁ θεὸς τὸν Ἑρμῆν ἀποστέλλει - Ὁ Ἑρμῆς ὑπὸ τοῦ θεοῦ..
7. a falusi emberek közül
8. lévő, lévén (a létigéből képzett participium, hímnem, sing. nom.)

1. σῶμα σῆμα

σῆμα, σήματος, τό jel, sírjel

2. Γίγνεται δ' ἐκ τῆς μνήμης ἐμπειρία τοῖς ἀνθρώποις· αἱ γὰρ πολλὰ μνήμαι τοῦ αὐτοῦ πράγματος μιάς ἐμπειρίας δύναμιν ἀποτελοῦσιν. καὶ δοκεῖ σχεδὸν ἐπιστήμη καὶ τέχνη ὅμοιον εἶναι καὶ ἐμπειρία, ἀποβαίνει δ' ἐπιστήμη καὶ τέχνη διὰ τῆς ἐμπειρίας τοῖς ἀνθρώποις.

Arisztotelész: *Metafizika* 980b28-981a3

ἀποβαίνω kijön; létrejön, kialakul

ἀποτελέω eredményez

γίγνομαι válik, lesz

διά + gen révén, által

δοκεῖ tűnik

δύναμις, δυνάμεως, ἢ képesség; birtoka vmnek

εἶναι lenni

ἐμπειρία, ἐμπειρίας, ἢ tapasztalat, empiria

ἐπιστήμη, ἐπιστήμης, ἢ tudomány

μία (ῖ) egy, egyetlen

πρᾶγμα, πράγματος, τὸ dolog

σχεδὸν majdnem, szinte

τέχνη, τέχνης, ἢ mesterség

ὅμοιος, α, ον hasonló vmhez (dat)

6. PARISZ ÍTÉLETE IV. Aphrodité ajánlata

ΠΑΡΙΣ

Τὴν Ἀφροδίτην σκοπεῖν βούλομαι.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ

Αὕτη σοι ἐγὼ πλησίον, καὶ σκόπει με ἀκριβῶς ὥσπερ τὴν Ἥραν καὶ Ἀθηνᾶν ἐξήταζες. οὐκ ἐγὼ ἤκουον ἂ ἔκειναί σοι ἔλεγον, εἰ δὲ θέλεις, ᾧ καλέ, καὶ ἐμοῦ τάδε ἄκουσον. ἐγὼ γὰρ πάλαι ὀρώσά σε νέον ὄντα καὶ καλὸν ὅποιον οὐκ οἶδα εἶ τινα ἕτερον ἢ Φρυγία τρέφει, μακαρίζω μὲν τοῦ κάλλους, αἰτιῶμαι δὲ διαφθείρειν τὸ κάλλος ἐν ἐρημίᾳ. τί μὲν οὐκ ἀπολείπεις ταύτας τὰς πέτρας καὶ τοῦτο τὸ ἄντρον; τί δὲ μόνα βοῖδια νεμόμενά σε βλέπει; ἔπρεπεν δὲ ἤδη σοι καὶ γεγαμηκέναι, μὴ μέντοι ἀγροῖκόν τινα, οἶαι κατὰ τὴν Ἰδην αἰ γυναῖκες, ἀλλὰ τινα ἐκ τῆς Ἑλλάδος, Ἀργόθεν ἢ ἐκ Κορίνθου ἢ Λάκαιναν οἶαπερ ἢ Ἑλένη ἐστίν, νέα τε καὶ καλὴ καὶ κατ' οὐδὲν ἐλάττων ἐμοῦ ἐρωτική.

ΠΑΡΙΣ

Οὐκ οἶδα αὐτήν, ᾧ Ἀφροδίτη.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ

Αὕτη θυγάτηρ μὲν ἐστὶ Λήδας ἐκείνης τῆς καλῆς, ἣ ὁ Ζεὺς προσῆλθε κύκνος γενόμενος.

ΠΑΡΙΣ

Ποία δὲ τὴν ιδέαν ἐστί;

ΑΦΡΟΔΙΤΗ

Λευκὴ μὲν ὡς κύκνος τις, ἀπαλὴ δὲ καὶ γυμνὰς τὰ πολλὰ καὶ παλαιστική. ἐπειδὴ δὲ εἰς ἦβην ἦλθεν, πάντες οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὴν μνηστείαν ἀπήντησαν, ἐνίκησε δὲ Μενέλαος. εἰ δὲ θέλεις, ἐγὼ σοι καταπράττομαι τὸν γάμον.

ΠΑΡΙΣ

Πῶς φῆς; οὐκ αὐτήν Μενέλαος ἤδη ἔχει;

ΑΦΡΟΔΙΤΗ

Νέος εἶ σὺ καὶ ἀγροῖκος, ἐγὼ δὲ οἶδα ὡς χρὴ τὰ τοιαῦτα δρᾶν.

⊖

Igék, igenevek

αἰτιόομαι + <i>fn igenév</i>	vádol, hibáztat vm miatt
ἀκούω	hall
ἄκουσον ἔμοῦ	„hallgasd meg tőlem”
ἀπήντησαν →	felkeres vkt, megjelenik
ἀπαντάω	vk előtt
ἀπολείπω	elhagy
γεγαμηκέναι + <i>acc</i>	„házasnak lenni vkvel”, „feleségül venni vkt”
γενόμενος	válva; születve (<i>mn igenév</i>)
διαφθείρω	tönkre tesz
δράω	cselekszik, tesz
δρᾶν < δράειν → δράω	
ἔξ-ετάζω	vizsgál
ἔρχομαι	jut, érkezik
ἦλθεν → ἔρχομαι	
εἰς ἦβην ἦλθεν	„felserdült”
καταπράττομαι	elintéz, nyélbe üt
μακαρίζω + <i>gen</i>	boldognak tart vm miatt/alapján
νικάω	győz, győztes lesz
ὀρῶσα < ὀράουσα	
πρέπει	illik
ἔπρεπεν	illett/illett volna
προσῆλθε →	
προσέρχομαι + <i>dat</i>	meglátogat, felkeres vkt
τρέφω	táplál, nevel
χρή + <i>infinitivus</i>	kell vmt csinálni
φῆς	„mondod”

Főnevek

γάμος, γάμου, ὁ	házasság
ἐρημία, ἐρημίας, ἡ	magány
ἦβη, ἦβης, ἡ	ifjúság, serdülőkor
θυγάτηρ, θυγατρός ἡ	lánya vknek
ιδέα, ιδέας, ἡ	kinézet
κάλλος, κάλλους, τό	szépség
κύκνος, κύκνου, ὁ	hattyú
μνηστεία, μνηστείας ἡ	lánykérés

Névmások

ἕτερος, ἑτέρα, ἕτερον	más
ὅδε, ἦδε, τόδε	ez (<i>közelre mutató nm</i>)
ὅποιος, ὅποια, ὅποιον	(a)milyen (<i>függő kérdő nm</i>)

οἶος, οἶα, οἶον	amilyen
οἷοςπερ, οἷάπερ, οἷόνπερ	amilyen például
πᾶς, πᾶσα, πᾶν	minden
τί	miért?
ὡς	hogyan (<i>függő kérdő nm</i>)

Melléknevek

ἀπαλός, ἀπαλή, -όν	finom bőrű
ἄριστος, ἀρίστη, ἄριστον	legjobb
γυμνάς, γυμνάδος	gyakorlott; meztelen (<i>egynévi melléknév</i>)
ἐλάττων, ἐλάττον	kevesebb, kevésbé
λευκός, λευκή, λευκόν	fehér

μόνος, μόνη, μόνον	egyedüli
νέος, νέα, νέον	fiatal
παλαιστικός, -κή, -κόν	ügyesen birkózó

Kötőszók, előjárószók

εἰ	vajon (<i>függő kérdésben</i>)
ἐκ + <i>gen</i>	ból/ből (<i>hangsúlytalan</i>)
ἐπί + <i>acc</i>	ra/re, vm céljából
ἢ	1. vagy 2. mint
κατά + <i>acc</i>	táján, környékén
μέντοι	ámde

Határozószók

ἀκριβῶς	pontosan
κατ' οὐδὲν	semennyivel sem
πάλαι	régóta, régen
πλησίον	közelebb
τὰ πολλά	mindenütt, többnyire

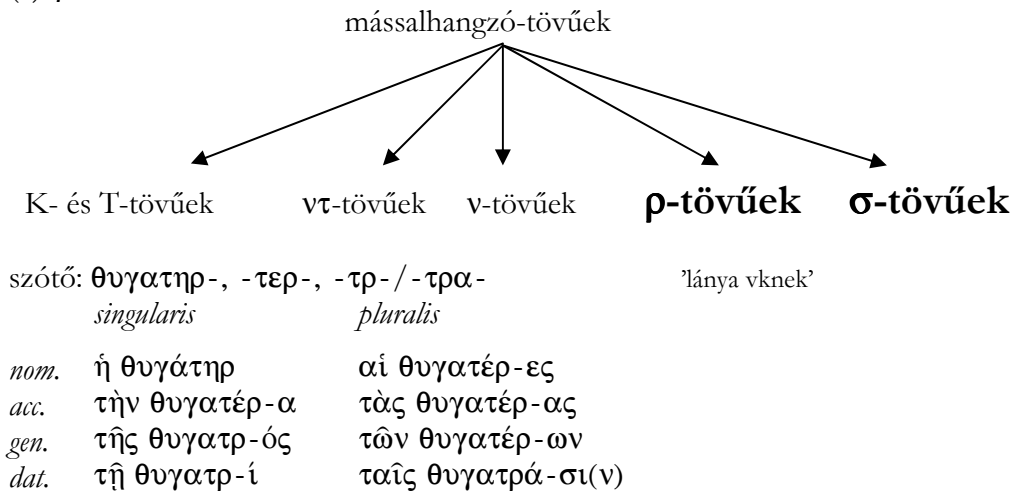
Tulajdonnevek

Ἄργόθεν	Argoszból
Ἀχαιός, Ἀχαιά, Ἀχαιόν	akháj, görög
Ἑλλάς, Ἑλλάδος, ἡ	Görögország
Κόρινθος, Κορίνθου, ἡ	Korinthosz
Λάκαινα, Λακαίνης, ἡ	lakón (spártai) nő
Λήδα, Λήδας, ἡ	Léda
Μενέλαος, Μενελάου, ὁ	Menelaosz

Nyelvtan

Névszóragozás

(1) ρ-tövék

Az egyes esetragok három különböző tőhöz járulnak. A tövek abban különböznek egymástól, hogy a ρ előtti mgh hosszú (-τηρ-), vagy rövid (-τερ-), vagy kiesik (-τρ-). Ezt a jelenséget (mely az igeragozásban is megfigyelhető, sőt más indoeurópai nyelvekben is előfordul) tőhangzováltásnak, német kifejezéssel ablautnak nevezik. A rövid mgh-s tövet alapfoknak, a hosszú mgh-sat nyújtott foknak, míg a mgh nélküli tövet null-foknak hívják.

A ρ és általában a folyékony hangzók további sajátossága, hogy a null-fokú tövékben egy ejtéskönnyítő hang jelenik meg, ha msh-val kezdődő végződés járul hozzájuk, így a *plur. dat.*-ban: -τρ- + σιν → τρα-σιν.

A ρ-tövék között mindössze négy tőhangzováltó létezik, a többit lásd majd a 11. olvasmányban. Az idetartozó szavak hangsúlyozása rendhagyó.

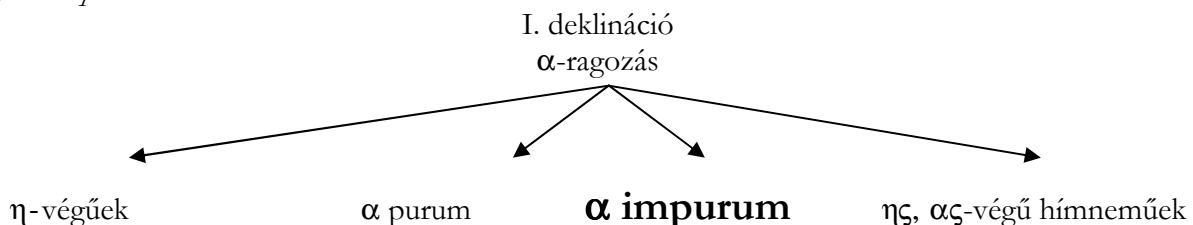
(2) σ-tövék

szótő:	καλλοσ- és καλλεσ*-	'szépség'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
nom	τὸ κάλλος	τὰ κάλλε-α > κάλλη
acc	τὸ κάλλος	τὰ κάλλε-α > κάλλη
gen	τοῦ κάλλε-ος > κάλλους	τῶν καλλέ-ων > καλλῶν
dat	τῷ κάλλε-ι > κάλλει	τοῖς κάλλεσ-σιν > κάλλεσι(ν)

*a ragozás során a σ magánhangzó előtt kiesik, a mgh-k pedig összevonódnak

Az idetartozó főnevek semleges neműek, és hangsúlyukat előrevonják.

(3) α impurum

szótő: Λακαινα-		ἰακόν νό'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	ἡ Λάκαινα	αἱ Λάκαιναι
<i>accusativus</i>	τὴν Λάκαιναν	τὰς Λάκαινας
<i>genitivus</i>	τῆς Λακαίνης	τῶν Λακαίνων
<i>dativus</i>	τῇ Λακαίνῃ	ταῖς Λακαίνοις

Összefoglalás: végződés az I. deklinációs csoportban

	<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>		
	<i>f</i>	<i>F</i>	<i>f</i>	<i>m</i>	<i>f / m</i>
<i>nominativus</i>	-η	-α	-α	-ης	-αι
<i>accusativus</i>	-ην	-αν	-αν	-ην	-ας
<i>genitivus</i>	-ης	-ας	-ης	-ου	-ῶν
<i>dativus</i>	-ῃ	-α	-ῃ	-ῃ	-αῖς
<i>vocativus</i>	-η	-α	-α	-α, -η	-αι

(4) *participium imperfectum activum**

képzése: imperfectum (ω-végű) τό + -ων (-οντος)
 -ουσα (-ούσης)
 -ον (-οντος)

jelentése: νέμων, νέμουσα, νέμον: „legeltető”, „amikor legeltet”, „legeltetve”
 ὀρῶν (ὀράων), ὀρῶσα (ὀράουσα), ὀρῶν (ὀράων): „látó”, „látva”, „amikor lát”
 σκοπῶν (σκοπέων), σκοποῦσα, σκοπῶν: „figyelő”, „amikor figyel”, „figyelve”

A mondat állítmányához képest egyidejűséget fejez ki.

ὀρῶσά σε μακαρίζω „ahogy nézlek / amikor rád nézek, boldognak tartalak”

ὀρῶ σε νέον ὄντα „nézlek téged, aki fiatal vagy”, „nézem, milyen fiatal vagy”

μόνα βοίδια νεμόμενά σε βλέπει „csak legelésző borjak figyelnek”,
 „csak borjak figyelnek téged legelészés közben”

ragozása: a ντ-, illetve az α impurum-tövéek szerint

hangsúlyozása: hímnem *sing. nom.*-ban másodéles; a többi alak ehhez igazodik

*Vö. a létige participiumaival (előző lecke).

ἔχ-

	<i>masculinum</i>		<i>femininum</i>		<i>neutrum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>Pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
	<i>nominativus</i>	ἔχων	ἔχοντες	ἔχουσα	ἔχουσαι	ἔχον
<i>accusativus</i>	ἔχοντα	ἔχοντας	ἔχουσιν	ἔχούσας	ἔχον	ἔχοντα
<i>genitivus</i>	ἔχοντος	ἔχόντων	ἔχούσης	ἔχουσῶν	ἔχοντος	ἔχόντων
<i>dativus</i>	ἔχοντι	ἔχουσι(ν)	ἔχούσῃ	ἔχούσαις	ἔχοντι	ἔχουσι(ν)

θαρρέ-

	<i>masculinum</i>		<i>femininum</i>		<i>neutrum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
	<i>nominativus</i>	θαρρέ-ων > θαρρῶν	θαρρέ-οντες > θαρροῦντες	θαρρέ-ουσα > θαρροῦσαι	θαρρέ-ούσας > θαρρούσας	θαρρέ-οντα > θαρροῦντα
<i>accusativus</i>	θαρρέ-οντα > θαρροῦντα	θαρρέ-οντας > θαρροῦντας	θαρρέ-ούσης > θαρρούσης	θαρρε-ουσῶν > θαρρουσῶν	θαρρέ-όντων > θαρρούντων	θαρρέ-όντων > θαρρούντων
<i>genitivus</i>	θαρρέ-οντος > θαρροῦντος	θαρρε-όντων > θαρρούντων	θαρρέ-ούση > θαρρούση	θαρρε-ούσαις > θαρρούσαις	θαρρέ-όντων > θαρρούντων	θαρρέ-όντων > θαρρούντων
<i>dativus</i>	θαρρέ-οντι > θαρροῦντι	θαρρέ-ουσιν > θαρροῦσι(ν)	θαρρέ-ούση > θαρρούση	θαρρε-ούσαις > θαρρούσαις	θαρρέ-όντων > θαρρούντων	θαρρέ-όντων > θαρρούντων
<i>nominativus</i>	θαρρέ-ον > θαρροῦν	θαρρέ-οντα > θαρροῦντα	θαρρέ-ουσα > θαρροῦσαι	θαρρέ-ούσας > θαρρούσας	θαρρέ-οντα > θαρροῦντα	θαρρέ-οντα > θαρροῦντα
<i>accusativus</i>	θαρρέ-ον > θαρροῦν	θαρρέ-οντα > θαρροῦντα	θαρρέ-ούσης > θαρρούσης	θαρρε-ουσῶν > θαρρουσῶν	θαρρέ-όντων > θαρρούντων	θαρρέ-όντων > θαρρούντων
<i>genitivus</i>	θαρρέ-οντος > θαρροῦντος	θαρρε-όντων > θαρρούντων	θαρρέ-ούση > θαρρούση	θαρρε-ούσαις > θαρρούσαις	θαρρέ-όντων > θαρρούντων	θαρρέ-όντων > θαρρούντων
<i>dativus</i>	θαρρέ-οντι > θαρροῦντι	θαρρέ-ουσιν > θαρροῦσι(ν)	θαρρέ-ούση > θαρρούση	θαρρε-ούσαις > θαρρούσαις	θαρρέ-όντων > θαρρούντων	θαρρέ-όντων > θαρρούντων

ὄρά-

	<i>masculinum</i>		<i>femininum</i>		<i>neutrum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
	<i>nominativus</i>	ὄρά-ων > ὄρῶν	ὄρά-οντες > ὄρῶντες	ὄρά-ουσα > ὄρῶσαι	ὄρά-ούσας > ὄρώσας	ὄρά-οντα > ὄρῶντα
<i>accusativus</i>	ὄρά-οντα > ὄρῶντα	ὄρά-οντας > ὄρῶντας	ὄρά-ούσης > ὄρώσης	ὄρα-ουσῶν > ὄρωσῶν	ὄρά-όντων > ὄρώντων	ὄρά-όντων > ὄρώντων
<i>genitivus</i>	ὄρά-οντος > ὄρῶντος	ὄρα-όντων > ὄρώντων	ὄρά-ούση > ὄρώση	ὄρα-ούσαις > ὄρώσαις	ὄρά-όντων > ὄρώντων	ὄρά-όντων > ὄρώντων
<i>dativus</i>	ὄρά-οντι > ὄρῶντι	ὄρά-ουσιν > ὄρῶσι(ν)	ὄρά-ούση > ὄρώση	ὄρα-ούσαις > ὄρώσαις	ὄρά-όντων > ὄρώντων	ὄρά-όντων > ὄρώντων
<i>nominativus</i>	ὄρά-ουσα > ὄρῶσαι	ὄρά-ούσας > ὄρώσας	ὄρά-ουσα > ὄρῶσαι	ὄρά-ούσας > ὄρώσας	ὄρά-ουσα > ὄρῶσαι	ὄρά-ουσα > ὄρῶσαι
<i>accusativus</i>	ὄρά-ουσιν > ὄρῶσιν	ὄρά-ούσας > ὄρώσας	ὄρά-ούσας > ὄρώσας	ὄρά-ούσας > ὄρώσας	ὄρά-ούσας > ὄρώσας	ὄρά-ούσας > ὄρώσας
<i>genitivus</i>	ὄρά-ούσης > ὄρώσης	ὄρα-ουσῶν > ὄρωσῶν	ὄρα-ουσῶν > ὄρωσῶν	ὄρα-ουσῶν > ὄρωσῶν	ὄρα-ουσῶν > ὄρωσῶν	ὄρα-ουσῶν > ὄρωσῶν
<i>dativus</i>	ὄρά-ούση > ὄρώση	ὄρα-ούσαις > ὄρώσαις	ὄρα-ούση > ὄρώση	ὄρα-ούσαις > ὄρώσαις	ὄρα-ούση > ὄρώση	ὄρα-ούσαις > ὄρώσαις

	<i>singularis</i>	<i>neutrum</i> <i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	ὄρα-ον > ὄρων	ὄρα-οντα > ὄρωντα
<i>accusativus</i>	ὄρα-ον > ὄρων	ὄρα-οντα > ὄρωντα
<i>genitivus</i>	ὄρα-οντος > ὄρωντος	ὄρα-όντων > ὄρώντων
<i>dativus</i>	ὄρα-οντι > ὄρωντι	ὄρα-ουσιν > ὄρωνσι(ν)

(5) *participium imperfectum medio-passivum*

képzése: ω-s tő + -όμενος
-ομένη
-όμενον

jelentése: νεμόμενος: „lejelésző” (*mediális*) ↔ „legeltető” (*cselekvő*)
ἀκουόμενος: „hallott”, „hallható” (*szenvedő*) ↔ „halló” (*cselekvő*)

ragozása: az o- és η-tővűek szerint

hangsúlyozása: hímnem *sing. nom.*-ban harmadéles; a többi alak ehhez igazodik

(6) πᾶς, πᾶσα, πᾶν

szótő: παντ- (*m* és *n*) és πασα- (*f*)

	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>			'minden'
	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	
<i>nominativus</i>	πᾶς	πᾶσα	πᾶν	πάντ-ες	πᾶσαι	πάντ-α	
<i>accusativus</i>	πάντ-α	πᾶσαν	πᾶν	πάντ-ας	πάσας	πάντ-α	
<i>genitivus</i>	παντ-ός	πάσης	παντ-ός	πάντ-ων*	πασῶν	πάντ-ων*	
<i>dativus</i>	παντ-ί	πάσῃ	παντ-ί	πάντ-σιν > πᾶσι(ν)*	πάσαις	πᾶσι(ν)*	

*Pl/gen-ban és dat-ban nem érvényes rá az egytagúak hangsúlyozási szabálya (lásd 4 (1) b).

Igeragozás(1) *praeteritum imperfectum activum*

Képzés: augmentum* + ω-s tő + praeteritum-végződés

*a múlt idő jele (mint a magyarban), mely az ige első hangjához járul.

Msh-val kezdődő ige előtt: ἐ-, pl. λεγ- → ἐλεγ-,

a mgh-val és kettőshangzóval kezdődő ige mgh-ja megnyúlik (a kezdő α-ból ilyenkor η lesz); az eddig előfordult igék esetében például:

ὄρα- → ὠρα-,

ἄγ- → ἡγ-,

ἐξεταζ- → ἐξηταζ- (az igekötő és az ige közé ékelődik!),

αἴτια- → ἡτία-,

εὐχ- → ἡὐχ-.

Használat: többnyire múltbeli állapotot, folyamatosan végbemenő, ismétlődő vagy csupán megkísérelt, de be nem fejezett cselekvéseket fejez ki.

igető: λεγ-		'beszéltem'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	ἔ-λεγ-ον	ἔ-λέγ-ομεν
2. személy	ἔ-λεγ-εσ	ἔ-λέγ-ετε
3. személy	ἔ-λεγ-ε(ν)	ἔ-λεγ-ον

igető: σκοπέ- (ε-төvű összevont igék)		'figyeltem'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	ἐ-σκόπε-ον > ἐσκόπουν	ἐ-σκοπέ-ομεν > ἐσκοποῦμεν
2. személy	ἐ-σκόπε-εσ > ἐσκόπεις	ἐ-σκοπέ-ετε > ἐσκοπεῖτε
3. személy	ἐ-σκόπε-ε(ν) > ἐσκόπει(ν)	ἐ-σκόπε-ον > ἐσκόπουν

cselekvő praeteritum végződés

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	-ον	-ομεν
2. személy	-εσ	-ετε
3. személy	-ε(ν)	-ον

(2) aoristos

<i>jelen</i>	<i>múlt</i>	<i>jövő</i>
praesens imperfectum √	praeteritum imperfectum √	–
–	aoristos	
		futurum

Használat: az aoristos múltbeli események elbeszélésekor az imperfectummal szemben a pontosan végbement, egyszer bekövetkezett, és valóban megtörtént eseményeket jelöli. Egyéb jelentéseiről később lesz szó.

Képzés: Az egyes igecsoportok nem azonos módon képezik aoristos alakjaikat; a két leggyakoribb az ún. erős és gyenge képzés. A gyenge aoristosra a σ actio-jel jellemző (emiat szigmás aoristosnak is szokás nevezni), valamint az, hogy a végződés az α kötőhanggal kapcsolódik a σ-val ellátott tőhöz, a singularis 3. kivételével. Az erős aoristos alakjaihoz nem járul a σ, és a praeteritum imperfectum végződéséi járulnak az igetőhöz (de nem az imperfectum-tőhöz). Az ige szótári alakja mindig elárulja, milyen aoristos képezhető belőle.

(a) erős aoristos

képzés: augmentum + igető* + praeteritum-végzések

*A szótári alakból tudható meg; gyakran nem azonos az imperfectum-tővel.

igető: λιπ-		'elhagytam'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	ἔ-λιπ-ον	ἔ-λίπ-ομεν
2. személy	ἔ-λιπ-εσ	ἔ-λίπ-ετε
3. személy	ἔ-λιπ-ε(ν)	ἔ-λιπ-ον

Ugyanennek az igének csupán az igetőben különböznek a *praeteritum imperfectum* alakjai:

impf.-tő: λειπ-		'hagytam'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	ἔ-λειπ-ον	ἔ-λείπ-ομεν
2. személy	ἔ-λειπ-εσ	ἔ-λείπ-ετε
3. személy	ἔ-λειπ-ε(ν)	ἔ-λειπ-ον

(b) gyenge vagy szigmás *aoristos*

Κέρξίς: augmentum + igető + aoristos-végződés

igető: νικη-*		'legyőztem'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	ἔ-νίκη-σα	ἔ-νική-σαμεν
2. személy	ἔ-νίκη-σασ	ἔ-νική-σατε
3. személy	ἔ-νίκη-σε(ν)	ἔ-νίκη-σαν

*A mgh-tövéű igék imperfectum-tövében rövid (α, ε, ο), igetővében hosszú mgh (α → η vagy α, ε → η, ο → ω) áll.

cselekvő (gyenge) aoristos-végzések

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	-σα	-σαμεν
2. személy	-σασ	-σατε
3. személy	-σε(ν)	-σαν

Gyakorlatok

1. *Σζαβάλυ*: többes számú semleges alany mellett az állítmány egyes számban áll:

μόνα βοΐδιά σε βλέπει.
Csak borjak figyelnek téged.

Ennek figyelembe vételével tegye a zárójelben megadott állítmányt a mondatba!

πάντα (ρέω).

τὰ μαντεῖα (προστάττω) ταῦτα τοῖς ἀνθρώποις.

οἱ θεοὶ (προστάττω) ταῦτα τοῖς ἀνθρώποις.

οὐ πάντα τὰ ζῶα (βλέπω).

μῆλα καὶ ῥόδα δις τοῦ ἐνιαυτοῦ* (γίγνομαι).

*kétszer egy évben

2. ποία δέ τὴν ιδέα ν ἐστί;

'Külsőre milyen?', 'Hogy néz ki?'

Az accusativus tekintethatározó is lehet: azt fejezi ki, milyen szempontból állítunk valamit. A magyarra fordításnál gyakran célszerű másik szerkezetet használni. A példamondat alapján fordítsa le az alábbiakat!

Külsőre hasonlóak vagyunk.

Parisz királyi származású (τὸ γένος, γένους) (= származását tekintve királyi).

Ez csak nevében jobb a másiknál.

A Phrigiában (ἔλδ) pásztorok barbár nyelvet beszélnek (λόγος) (=beszédükben barbárok).

Testére nézve az a borjú kicsi és fehér.

Ez a gyógyszer minden szempontból jobb.

Milyen származású a bíró?

3. Melyik jelenti az alábbi kifejezések közül azt, hogy 'ugyanaz az asszony'?

a) ἡ γυνή αὐτή

c) ἡ αὐτή γυνή

b) αὐτή ἡ γυνή

d) αὐτή ἡ γυνή

4. Melyik nem simulószó?

a) a személyes névmás alakjai közül: με, μου, μοι, σε, σου, σοι

b) a határozatlan névmás valamennyi esete

c) a létige praesens imperfectum sing./2. alakja

d) a létige praesens imperfectum sing./1. alakja

5. Milyen alak lehet a ὄρᾶ?

a) praesens impf. activum sing./3.

c) felszólító mód sing./2. sz.

b) praesens impf. medio-passivum sing./2.

d) a és b

6. Milyen tövűek az alábbi semleges nemű főnevek?

τὸ δόγμα, -ματος,

ἄξιωμα, -ματος, ἄσθημα, -ματος,

αἰνιγμα, -ματος,

δρᾶμα, -ματος,

πρόβλημα, -ματος,

δίπλωμα, -ματος

a) ντ-τόνυ

b) Τ-τόνυεκ

c) ρ-τόνυεκ

d) α -τόνυεκ

7. *Milyen igealak a σκόπει?*

a) praesens impf. sing./3.

b) főnévi igenév

c) felszólító mód act. sing./2. sz.

d) praeteritum impf. sing./3.

8. *Az alábbi III. declinációs szavak közül melyik kap v-t sing. accusativusban?*

a) ὁ ἄγων

b) τὸ σῶμα

c) ἡ γυνή

d) ἡ κρίσις

9. *Melyik szó nem I. declinációs (α -τόνυ)?*

a) σῆμα

b) ἐμπειρία

c) ἐρημία

d) τέχνη

10. *Az egy sorba írt szavak közül egy szófaja, alakja, igeideje stb. alapján kilóg a többi közül. Melyik az?*

δυνάμεις, ἐξετάσεις, θέλεις, κρίσεις

βλέπουν, λέγουν, ἔχουν, οὖν

ἐλέγομεν, ἐφέρομεν, ἐξετάζομεν, ἐσκοποῦμεν

θάρρει, ἔτρεμε, ἐπιτρέπε, φέρε

μακαρίζων, γαμῶν, ἄγων, τρέχων

11. *Keresse meg az összeillő jelzőt és jelzett szót! Melyik jelző nem illik egyik szóhoz sem?*

νεμόμενοι, κάλλισται, μικρῶ, βασιλικῶ, νέους, καλά, χαλεπῶν, νικώσης

τὰ σώματα

τῶ πράγματι

αἱ γυναῖκες

αἱ αἴγες

τὴν κρίσιν

τῆς θεᾶς

τοῦ πατρός

12. *Adja meg a kért alakokat!*

ἡ ἀγροῖκος γυνή

→ plur. nom.: → plur. gen.: → sing. gen.: → sing. acc.:

→ plur. acc.: → plur. dat.: → sing. dat.:

ἡ ἐμὴ θυγάτηρ

→ plur. nom.: → plur. gen.: → sing. gen.: → sing. acc.:

→ plur. acc.: → plur. dat.: → sing. dat.:

ὁ ἀστικός κλέπτης

→ plur. nom.: → plur. gen.: → sing. gen.: → sing. acc.:

→ plur. acc.: → plur. dat.: → sing. dat.:

13. Tegye át a következő igéket praeteritum imperfectumba, változatlanul hagyva a megadott számot és személyt!

τρέμω→	προσαγορεύω→
ἀκούεις→	ὀνομάζεις→
προστάττομεν→	λέγετε→
πράττει→	ἀποστέλλει→
ἐμβαίνομεν→	σκοποῦμεν→
συγκρύπτουσι→	

14. Adja meg a következő aktív igék hiányzó praesens imperfectumát vagy praeteritum imperfectumát, illetve aoristosát, a megadott számot és személyt változatlanul hagyva! (Helyesírási szabály: K + σ > ξ; P + σ > ψ.)

<i>praes. impf.</i>	<i>praet. impf.</i>	<i>aor.</i>
κελεύεις		
	ἀπέλειπον	
		ἐλαλήσαμεν
λέγω		
	ἐσκοπεῖτε	
		ἔγραψαν

15. Egészítse ki a következő mondatokat, szólásokat a πᾶς, πᾶσα, πᾶν hiányzó alakjával!

ὑπὸ πα..... λίθω σκόρπιος καθεύδει.

πά..... λίθον κινεῖν.

ῥάδια (τί. ἔστι) πά..... θέω.

ἀνὴρ ἄτεχνος τοῖς πᾶ..... ἔστι δοῦλος.

ἔστιν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ πά..... κακὰ φέρειν.

ἀνὴρ, ἀνδρός, ὁ férfi

ἄτεχνος, ὄν ügytelen, gyakorlatlan vö. τέχνη

δοῦλος, ὄν szolga

κακός, -ή, -όν rossz, gonosz

καθεύδω alszik, pihen

κινέω (meg)mozgat

λίθος, ὄν, ὁ kő

ῥάδιος, -α, -ον könnyű

ὑπό + dat alatt

φέρω visz; eltűr

16. Figyelje meg a szerkesztés különbségét:

νέος εἶ. πάλαι ὀρῶ σε νέον ὄντα -- Fialat vagy. Régóta nézlek téged, aki/milyen fiatal vagy.

οἱ βουκόλοι τρέμουσιν. οὐχ ὀρᾶς αὐτοὺς τρέμοντας;

ἔχεις ἤδη τὸ φάρμακον. ὀρῶμέν σε ἔχοντα ἤδη τὸ φάρμακον.

πλησίον εἰμί σοι. πλησίον με ὄντα σοι ὀρᾶς.

ἡ νέα γυνὴ ἀπολείπει αὐτὸν. ὁρᾶτε τὴν νέαν γυναῖκα ἀπολείπουσιν αὐτόν;
τὴν ἀγέλην βασιλικὸς βουκόλος ἄγει. ὁρᾶτε τὴν ἀγέλην βασιλικὸν βουκόλον ἄγοντα.
λαμβάνετε τὸν κύκνον, ὃς λευκώτατός ἐστι.
λαμβάνετε τὸν κύκνον, ὃν ὁρᾶτε λευκώτατον ὄντα.

17. Fordítás: *hol rejtőznek ebben a Lukianosznak tulajdonított epigrammában a participiumok?*

Τοῖσι μὲν εὖ πράττουσιν ἅπας ὁ βίος βραχύς ἐστιν,
τοῖς δὲ κακῶς μία νύξ ἄπλετός ἐστι χρόνος.

ἅπας = πᾶς
ἄπλετος,ον mérhetetlen, soha véget nem érő
βραχύς rövid (sing. nom. masc.)
εὖ/καλῶς πράττω jól megy a sora ↔
κακῶς πράττω rosszul megy a sora, bajban van

μία egy(sing. nom. fem.)
νύξ, νυκτός, ἡ éjszaka, éj
τοῖσι = τοῖς

18. *A cinikus filozófus, Diogenész, egyszer akkor ment színházba, amikor szembetalálkozott a kijelé áramló
közönséggel. Amikor megkérdezték tőle, hogy miért teszi ezt, így felelt:*

“τοῦτο ἐν πα..... τῷ βίῳ ἐπιτηδεύω ποιεῖν.”

βίος, ου, ὁ élet

ἐπιτηδεύω foglalkozik vmivel, gondja van rá, törődik
vele, hogy + *inf*

1. Οὐδεὶς βλέπων βλέπει με, μὴ βλέπων δ' ὁρᾷ·
ὁ μὴ λαλῶν λαλεῖ, ὁ μὴ τρέχων τρέχει·
ψευδῆς δ' ὑπάρχω, πάντα δ' ἀληθῆ λέγω.

ἀληθῆ igaz (*neutrum plur. nom-acc*)
βλέπω néz, nyitva van a szeme
λαλέω beszél

Anthologia Palatina 14.42
οὐδεὶς senki ψευδῆς hamis
τρέχω fut
ὑπάρχω van

2. πάντων μέτρον ἄριστον

Phókülidész mondásai 36

τὸ μέτρον, μέτρου μέrték

3. πάθει μάθος

Aiszkhülosz: *Agamemnón* 177

τὸ πάθος, πάθους szenvedés

τὸ μάθος, μάθους tudás

7. PARISZ ÍTÉLETE V.

A nőrablás terve

ΠΑΡΙΣ

Πῶς καταπράττη μοι τὸν γάμον; ἐθέλω γὰρ καὶ αὐτὸς εἰδέναι.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ

Σὺ μὲν ἀποδημήσεις ὡς ἐπὶ θεῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπειδὴν ἀφίκη εἰς τὴν Σπάρτην, ὄψεται σε ἡ Ἑλένη. τὸ ἐντεῦθεν δὲ ἐμὸν ἔσται τὸ ἔργον.

ΠΑΡΙΣ

Τοῦτο αὐτὸ ἄπιστόν μοι δοκεῖ. πῶς ἀπολείψει τὸν ἄνδρα; πῶς ἐθελήσει βαρβάρῳ καὶ ξένῳ συνεκπλεῦσαι;

ΑΦΡΟΔΙΤΗ

Θάρρει τούτου γε ἔνεκα. παῖδες γὰρ μοί εἰσι δύο καλοί, Ἴμερος καὶ Ἔρωσ· οὗτοι ἡγεμόνες ἔσονται τῆς ὁδοῦ· ὁ μὲν Ἔρωσ ἀναγκάσει τὴν γυναῖκα ἐρᾶν, ὁ δ' Ἴμερος ἱμερτόν τε ποιήσει σε καὶ ἐράσμιον. καὶ αὐτὴ δὲ συμπαροῦσα δεήσομαι καὶ τῶν Χαρίτων συνακολουθεῖν τε καὶ παραγίγνεσθαι· καὶ οὕτως ἅπαντες αὐτὴν ἀναπείσομεν.

ΠΑΡΙΣ

Ὅπως μὲν ταῦτα χωρήσει, ἄδηλον, ᾧ Ἀφροδίτῃ· ἀλλ' ἐρῶ γε ἤδη τῆς Ἑλένης καὶ οὐκ οἶδ' ὅπως καὶ ὀρᾶν αὐτὴν οἶομαι καὶ πλέω εὐθὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῇ Σπάρτῃ ἐπιδημῶ καὶ ἐπανέρχομαι ἔχων τὴν γυναῖκα· καὶ ἄχθομαι ὅτι μὴ ταῦτα ἤδη πάντα ποιῶ. λάμβανε οὖν τὸ μῆλον.

⚡

Igék	
ἀναγκάζω,	kényszerít
ἀναγκάσω (<i>fut</i>)	
ἀναγκάσει <i>lásd</i> ἀναγκάζω	
ἀναπείθω	rábeszél
ἀναπείσω (<i>fut</i>)	
ἀναπείσομεν <i>lásd</i> ἀναπείθω	
ἀποδημέω	elutazik
ἀποδημήσω (<i>fut</i>)	
ἀποδημήσεις <i>lásd</i> ἀποδημέω	
ἀφίκη	„megérkezel”
δέομαι + <i>gen</i> + <i>inf</i>	kér vkt megtenni
δεήσομαι (<i>fut</i>)	vmt
δοκέω	tűnik
ἐθέλω = θέλω	akar
ἐθέλῃσω (<i>fut</i>)	
εἰδέναι (<i>infinitivus</i>)	„megtudni”
ἐπανερχομαι	visszatér
ἐπιδημέω	ott van, tartózkodik vhol
ἐράω + <i>gen</i>	vágyik vkre, szerelmes vkbe
ἔσται	lesz (<i>lásd</i> nytan)
οἶομαι	vél
ὀράω	lát (<i>fut-ban deponens!</i>)
ὄψομαι (<i>fut</i>)	
ὄψεται <i>lásd</i> ὀράω	
παραγίγνομαι	mellette van, segít neki
πλέω	hajózik
ποιέω + <i>kettős acc</i>	tesz vkt (<i>acc</i>)
ποιήσω (<i>fut</i>)	vmné (<i>acc!</i>)
ποιήσει <i>lásd</i> ποιέω	
σμπάρεμι	vkvel együtt jelen van
σμπαραοῦσα <i>lásd</i> σμπάρεμι	
συνακολουθέω	követ, (el)kísér

συνεκπλεῦσαι „együtt elhajózni”
χωρέω végződik

Főnevek

ἄνηρ, ἀνδρός, ὁ	férj, férfi
τὸ ἐντεῦθεν	a többi
ἔργον, ἔργου, τό	dolog, munka
Ἔρως, Ἔρωτος, ὁ	Szerelem, Szenvedély
ἡγεμών, ἡγεμόνος, ὁ	vezető
θεά, θεάς, ἡ	látogatás; látvány
Ἴμερος, Ἴμέρου, ὁ	Vágy
ὁδός, ὁδοῦ (<i>fem!</i>), ἡ	út
παῖς, παιδός, ὁ/ἡ	gyerek
Χαρίτες, Χαρίτων, αἱ	a Báj istennői

Melléknevek, számnevek

ἄδηλος, ἄδηλον	bizonytalan, nem világos
ἅπαντες = πάντες	
ἄπιστος, ἄπιστον	hihetetlen
βάρβαρος, βάρβαρον	barbár
δύο	kettő
ἐράσμιος, ἐράσμιον	kívánatos
ἡμερτός, ἡμερτή, ἡμερτόν	vonzó
ξένος, ξένη, ξένον	idegen; vendégbarát

Határozószók, névmások

ὅπως	(hogy) miként (<i>fügő kérdő nm</i>)
οὕτως	így
ὥς	mintegy, mintha

Elöljárószók, névutók

ἔνεκα + <i>gen</i>	miatt (névutó is)
εὐθύ + <i>gen</i>	egyenesen vmi felé

Kötőszók

ἐπειδάν	mihelyt, amint
---------	----------------

Földrajzi nevek

Σπάρτη, Σπάρτης, ἡ	Spárta
--------------------	--------

Nyelvtan

Igeragozás

(1) *futurum*

	<i>jelen</i>	<i>múlt</i>	<i>jövő</i>
<i>befejezetlen v. folyamatos</i>	praesens imperfectum √	praeteritum imperfectum √	–
<i>pontszerű, egyszeri</i>	–	aoristos √	
<i>(a fut. nem fejezi ki!)</i>			futurum
<i>befejezett, eredményes</i>	praesens perfectum	praeteritum perfectum	futurum perfectum

(a) *futurum activum*

képzés: igeő* + σ + cselekvő praesens-végződés

*Sok igenek több töve is van, s előfordul, hogy a *futurum* és az *aoristos* alakok más-más tőből származnak. Egy ige szótári alakja ezért a *futurum act. S/1*-et is (a második helyen) tartalmazza, valamint az *aoristos act. S/1*-et is (a harmadik helyen). Íme például a *ποιέω* ige szótári alakjának első három tagja:

ποιέ-ω praesens imperfectum S/1, ποιή-σω futurum act. S/1, ἐ-ποίη-σα aoristos act. S/1.

Az eddig tanult legfontosabb igeik igeőveit lásd lentebb a (4) pontban; a szótári alakhoz tartozó további négy alakról pedig később lesz szó.

tő: *ἀποδημη-*

'el fogok utazni' stb.

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	<i>ἀποδημή-σ-ω</i>	<i>ἀποδημή-σ-ομεν</i>
2. személy	<i>ἀποδημή-σ-εις</i>	<i>ἀποδημή-σ-ετε</i>
3. személy	<i>ἀποδημή-σ-ει</i>	<i>ἀποδημή-σ-ουσι(ν)</i>
<i>infinitivus</i>	<i>ἀποδημή-σ-ειν</i>	

(b) *futurum medium*

képzés: igeő + σ + mediális praesens-végződés

tő: *δεη-*

'kérni fogok'

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	<i>δεή-σ-ομαι</i>	<i>δεη-σ-όμεθα</i>
2. személy	<i>δεή-σ-η</i>	<i>δεή-σ-εσθε</i>
3. személy	<i>δεή-σ-εται</i>	<i>δεή-σ-ονται</i>
<i>infinitivus</i>	<i>δεή-σ-εσθαι</i>	

a létige futuruma:

'leszek'

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	<i>ἔ-σ-ομαι</i>	<i>ἔ-σ-όμεθα</i>
2. személy	<i>ἔ-σ-η</i>	<i>ἔ-σ-εσθε</i>
3. személy	<i>ἔ-σ-ται</i>	<i>ἔ-σ-ονται</i>
<i>infinitivus</i>	<i>ἔσεσθαι</i>	

(c) *deponens futurum medium: ὀράω - ὄσομαι*

Néhány igenek mediális ragozású a futuruma, de jelentése ugyanúgy aktív, mint a többi igeidőben. A *ὀράω*-n kívül ilyen deponens futuruma van még például az *ἀκούω ἀκούσομαι*

λαμβάνω - λήψομαι 'megfog', 'megkap' vagy a κλέπτω - κλέψομαι 'lop' igének.

(2) T-tönvéek *futuruma és aoristosa*

A T-tönvéek T-je (τ, θ, δ) a *futurum* és *aoristos* σ-ja előtt nyom nélkül kiesik (vö. a T-tönví névszók ragozásával, 5.a):

ἀναπαίθ-ω → ἀνα-παί-σω
→ ἀν-έπει-σα

(3) imperfectum- és ige-tövek

A tövégződés alapján a görög igék a következő három nagy csoportba sorolhatók:

1. mgh-s tönvéek
 - kettőshangzó-tönvéek (pl. ἄγορεύω)
 - összevontak (νικάω, σκοπέω)
2. zárhang-tönvéek
 - P-tönvéek (βλέπω, κρύπτω, λείπω, λαμβάνω)
 - K-tönvéek (ἄγω, λέγω, ἔχω)
 - T-tönvéek (δικάζω)
3. folyékony-hangzós tönvéek (κρίνω, νέμω, στέλλω, διαφθείρω)

Az egyes igeidők azonban viszonylag ritkán képezhetők ugyanabból az ige-tövből. Ilyen ritkább esetnek számít az ἄγορεύω (és a kettőshangzó-tönvéek többsége) vagy a λέγω, amelyek mind imperfectumban, mind futurumban, mind aoristosban stb. változatlanul ugyanabból az ἄγορευ- illetve λεγ- tövből képezik alakjaikat.

Az igék túlnyomó többségének imperfectum-töve eltér az ige-tőtől: gyakran nem is fedezhető fel benne a tő végződése (például a κρύπτω-n elsőre nem látszik, hogy P-tönví lenne), ráadásul magának az ige-tőnek is olykor különböző változatai használatosak az egyes igeidőkben. Hogy mikor melyik – éppen ezt mondja meg a szótári alak. Ezek szerint egy görög ige megtanulásához nem elég egyetlen szót megtanulni, hanem a szótári alak mind a hét tagját meg kell tanulni? Igen is, meg nem is. Aki egy ige szótári alakját megtanulja, az több tucat más ige sémáját is megismeri; az azonos tövű igék ugyanis nagyon hasonlóan ragozódnak (bár kivételek és meglepetések mindig is lesznek).

A hasonló ragozási csoportok megállapításához az ige-tövek mellett a másik fontos szempontot az jelenti, hogyan képzik az imperfectum-tövet egy ige. Ennek alapján hét *osztályba* sorolhatók a görög igék:

- I. egyszerű imperfectum-tönvéek:
 - pl. ige-tő ἄγορευ- = *imperfectum-tő* ἄγορεύ-(ω),
ige-tő λέγ- = *impf.* λέγ-,
- II. j-hanggal képzett imperfectumok:
 - πραγ-j → *impf.* πραττ-,
 - κρυπ-j → *impf.* κρυπτ-,
 - στελ-j → *impf.* στελλ-,
 - ἀναγκαδ-j → *impf.* ἀναγκαζ-,
 - φιλε-j → *impf.* φιλε-,
- III. orrhanggal bővülő imperfectumok:
 - λαβ- + μ + αν → *impf.* λαμβαν-,

IV. -σκ- képzős imperfectumok:

γηρα- → *impf.* γηρασκ- (lásd később),

V. reduplikált imperfectumok:

γεν- → *impf.* γυγνο- (lásd később),

VI. E-osztály:

impf. ἐθελ-η → ἐθελη-,

δοκ- → *impf.* δοκε-.

VII. Az utolsó „vegyes osztályba” azokat az igéket szokás sorolni, amelyek szótári alakja eredetileg egymással össze nem függő igék alakjaiból állt össze (pl. ὀράω ὄψομαι εἶδον).

Ha tehát egy igét megtanulunk, nemcsak az imperfectum-és igetövéet kell megjegyezni, hanem azt is tisztázni kell, milyen viszonyban van egymással a két fő, mert ennek alapján sorolható be egy-egy ragozási osztályba, vagyis ekkor derül ki, mely igékkel rokon a ragozása.

E két szempontot együttesen érvényesítve alakíthatók ki a hasonló ragozású igék egyes csoportjai. Ezekbe a csoportokba a következőképpen sorolhatók az eddig tanult legfontosabb igék:

<i>imperfectum</i>	<i>futurum act.</i>	<i>aoristos act.</i>
I-II. osztály (célszerűbb együtt kezelni őket) kettőshangzó-tönűek		
ἀγορεύω (<i>egyszerű</i>)	ἀγορεύσω	ἤγορευσα
ἀκούω (<i>látszólag egyszerű</i>)	ἀκούσομαι	ἤκουσα
összevontak		
νικάω (<i>j-hanggal képzett</i>)	νικήσω	ἐνίκησα
σκοπέω	σκέψομαι (<i>más től!</i>)	<i>később tárgyaljuk</i>
P-tönűek		
βλέπω (<i>egyszerű</i>)	βλέψω	ἔβλεψα
κρύπτω (<i>j-hanggal képzett</i>)	κρύψω	ἔκρυψα
λείπω (<i>egyszerű</i>)	λείψω	ἔλιπον (<i>tőhangszónáltás!</i>)
K-tönűek		
ἄγω (<i>egyszerű</i>)	ἄξω	ἤγαγον (<i>reduplikációval!</i>)
ἔχω (<i>egyszerű</i>)	ἔξω vagy σχήσω	ἔσχον (<i>κivételes</i>)
λέγω (<i>egyszerű</i>)	λέξω	ἔλεξα
πράττω (<i>j-hanggal képzett</i>)	πράξω	ἔπραξα
T-tönűek		
ἀναγκάζω (<i>j-hanggal képzett</i>)	ἀναγκάσω	ἠνάγκασα
δικάζω (<i>j-hanggal képzett</i>)	δικάσω	ἐδίκασα
ὀνομάζω (<i>j-hanggal képzett</i>)	ὀνομάσω	ὠνόμασα
folyékony-hangzós tönűek		
κρίνω (<i>j-hanggal képzett</i>)	<i>l. később</i>	<i>l. később</i>
σημαίνω (<i>j-hanggal képzett</i>)		
νέμω (<i>egyszerű</i>)		
στέλλω (<i>j-hanggal képzett</i>)		
διαφθείρω (<i>j-hanggal képzett</i>)		

III. orrhanggal bővülő

<i>λείπω</i>	<i>igealak meghatározása</i>	<i>κελεύω</i>	<i>ποιέω</i>
λιπέιν			
λείψουσιν			
λείπει			

2. Egészítse ki a mondatokat a megfelelő igealakokkal, majd fordítsa le!

Πάρις εἰδέναι, πῶς Ἐφροδίτη τὸν γάμον. (akarja; fogja elintézni)

Ἑλένη ὑπὸ Ἔρωτος ἐρᾶν τοῦ Πάριος. (rákényszerítetik)

αἱ Χαρίτες τὸν Πάριν εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ τὴν Ἑλένην. (elkísérik; meggyőzik)

..... τὸν ἄνδρα, ὅς τὴν καλλίστην γυναῖκα. (boldognak tartom; meg fogja kapni)

τίς τῶν θεῶν, ἢ τὸ μῆλον ; (lesz; birtokolni fogja)

3. A függőleges sorok azonos igeidőt jelölnek, a vízszintesek azonos számot és személyt. Pótolja a hiányzó alakokat!

igeidő?	igeidő?	igeidő?	igeidő?
βλέπει	ἔβλεπε		ἔβλεψε
ἀποδημοῦσιν		ἀποδημήσουσιν	ἀπεδημήσαν
ἀπαντᾶς	ἀπήντας	ἀπαντήσεις	
	ἔμακαρίζετε	μακαρίσετε	ἔμακαρίσατε

4. Keresse meg az olvasmányban található infinitívusokat (az εἰδέναι és a συνεκπλεῦσαι kivételével)! Adja meg az igeék praesens imperfectum S.1. alakját!

<i>infinitivus</i>	<i>praes impf S.1.</i>
1.	
2.	
3.	
4.	

5. Párosítsa a nemben, számban, esetben egyeztetett szavakat!

A) πάντα	a) ἀνδρί
B) καλλίστων	b) ὁδόν
C) ἀγαθοί	c) θυγατράσιν
D) ἀγροίκῳ	d) κάλλη
E) χαλεπήν	e) Λάκαινα
F) τούτου	f) δικασταί
G) ἡμερτή	g) γυναικῶν
H) νέαις	h) σώματος

6. *Melyik a kakukktojás, miért?*

- a) ἐθέλειν - νέμεσθαι - ἐρᾶν - δοκεῖν
- b) ἀναρχίας - βακτηρίας - Λάκαινας - θέας
- c) δοκεῖ - δαμάλει - κρίσει - κάλλει

7. *Tegyé át a pluralis dativusban álló jelzős kifejezéseket egyes számba!*

τοῖς ἀγαθοῖς ἡγεμόσιν
 ταῖς βαρβάρους γυναιξίν
 τοῖς λευκοῖς σώμασιν
 τοῖς πᾶσιν ἔργοις
 τοῖς δεινοῖς πάθεσι
 ταῖς χαλεπαῖς ὁδοῖς
 ταῖς λαλούσαις θυγατράσιν

8. „Kettős accusativus” - *Fordítsa le az alábbi mondatokat!*

Δαρεῖος Κῦρον σατράπην Λυδίας ἐποίησεν.
 τὴν πόλιν τῶν Σπαρτιατῶν καὶ Λακεδαίμονα ὀνομάζουσιν.
 τὸν Περικλέα πεντεκαίδεκάκις στρατηγὸν αἰροῦνται.
 ἄδηλον οἱ Ἄχαιοι ἐποίησαν τὴν Τροίαν.
 ἡ φύσις ἄνδρα σὲ ἐποίησε καὶ οὐ γυναῖκα.

σατράπης, ου, ὁ satrapa, perzsa helytartó
 πεντεκαίδεκάκις tizenötször

αἰρέομαι választ

9. *Alakítsa át a következő mondatokat jövő idejűvé!*

εἰ βωμοὶ εἰσιν, εἰσὶ καὶ θεοί.

θεὸς τοὺς ἀνθρώπους φιλεῖ.
 φιλέω szeret

ἄθάνατος ἢ ψυχὴ καὶ ἀνώλεθρος.
ἀνώλεθρος, on elpusztíthatatlan, elenyészhetetlen

ἐλέφαντα ἐκ μυίας ποιεῖς.
ὁ ἐλέφας, αὐτος elefánt ἢ μυία, -ας légy

μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ.
ἡ χελιδὼν, ὄνος fecske τὸ ἔαρ, ἔαρος tavasz

οἱ ἄνθρωποι Ἄλεξανδρον θεὸν ὀνομάζουσιν.

οἱ σοφοὶ ὑπὸ τῶν λόγων νικῶνται.

10. Névelőhasználat.

Fordítsa magyarra!

τὰ ὄντα	τὰ Ἑλλάδος
οἱ ἐκ Κορίνθου	τὸ κακῶς λέγειν
οἱ τότε	οἱ ἀγροῖκοι
ὁ βουλόμενος	τὸ κρίνειν
πίστευε τοῖς καλοῖς κάγαθοις (= καὶ ἀγαθοῖς).	
Σωκράτης ἀνὴρ τῶν τότε ἦν ἄριστος.	
ἐγὼ εἶμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ μέγα.	

Fordítsa görögre!

a legjobbak	az én dolgaim
az Argoszból való	a sajnálás
a látszat	az Ida környékiek
a borjakat legeltető	a jelen („a most”)
szidni (csúnyán beszélni)	a látható dolgok

11. Olvasd és fordítsd!

ἡ καλλίστη θεὰ ἠνάγκασέ με τάσδε πέτρας ἀπολιπεῖν.
τί ταῦτα ἀναγκάζει σε δρᾶν;
τοὺς ἀρίστους τῶν Ἀχαιῶν ἀναγκάσομεν παραγίγνεσθαι.
πλησίον ἤδη εἶναι οἴομαι αὐτούς.
πάντας οἴομαι ἐρᾶν τῆς Ἑλένης.
τίς φίλον εἶναι οἶεται αὐτόν;
καλῶς ταῦτα χωρήσειν οἶεσθε;
ἀποδημήσειν οἴομαι αὐτούς.
ἀποδημήσειν οἴομαι.

κακὸς ἡγεμὼν εἶναι οἶεται.
κακὸς ἡγεμὼν ἔσεσθαι οἶεται.
κακὸν ἡγεμῶνα εἶναι τὸν ἄνδρα οἶεται.
παισὶ πρέπει οὕτως λέγειν.
οὐ παιδί πρέπει οὕτως σκοπεῖν.
οὐ πρέπει σοι ἄλλους βλέπειν.
δεήσομαι ὑμῶν τοὺς παῖδας τρέφειν.
ἀναπείθω τὸν ξένον τοὺς παῖδας τρέφειν.
ἀναπείσω τὸν ξένον, ὃ βούλομαι, λέγειν.
ὃ ὑμεῖς βούλεσθε λέγεσθαι, λέγω.
ὃ σὺ ἐθέλεις λέγεσθαι, κελεύω αὐτὸν λέγειν.

12. *Fordítsa görögre!*

Parisz Léda lányával együtt akar Spártából elhajózni.
Aphrodité segít annak, aki neki ítélte oda az almát.
A Khariszok, a szépség istennői mindannyian győzködik Helenét.
Menelaosz nyugodt, és vendégbarátként tekint Pariszra.
Nem elég szeretni az asszonyt, vigyázni is kell rá.

13. *Válassza ki a megfelelő kifejezéseket, és egészítse ki velük a mondatokat!*

οἱ κακὰ ποιοῦντες οὐκ ἔχουσιν φίλους
Ὁ στρατηγὸς ἐνίκησε τοὺς βαρβάρους, καὶ νῦν ἐθέλει πλεῖν.
βουλόμεθα ἀκούειν, ἀπέλιπεν ἢ Ἑλένη τὸν ἄνδρα.
Ὡρα ἐστὶ ἤδη ἀποπλεῖν .

τίνος ἔνεκα, ἐν ἀνάγκῃ, ἐκ τῆς Σπάρτης, εἰς τὴν πόλιν

14. *Mit jelenthet?*

ὁ Σπαρτιάτης,-ου	πολύπαις,-παιδος
ἡμεῖρω	ἡγέομαι
ἡ ἀνάγκη,-ης	ἡ εἴσοδος,-ου
ἡ ὄψις,-εως	ἡ ἔξοδος,-ου
ἐργάζομαι	δῆλος,-η,-ον

15. Az alábbi szócsoportokban három szó ugyanabból a görög szóból ered, egy pedig nem. Mely görög szavakból erednek, és melyik nem való közülük?

berber, Borbála, borbély, barbár
 allergia, parergon, pergola, energia
 ortodox, paradox, index, dogma
 leander, Andrea, andrológus, androgén
 xenofób, Xénia, philoxéria, xenon
 dilemma, dialektus, dioxid, disztichon
 metódus, anód, paródia, periódus
 poéta, poén, poéma, onomatopoézi

1. ἀγαθὸν τὸ αὐτοῦ ἔνεκεν.
 αὐτοῦ ὄnmaga (*gen*)

„Platón”: *Meghatározások* 413a3

2. ποιητὴν ... Ἔρως διδάσκει

διδάσκω tanít (*aktív*), tanul (*mediális*)

ποιητής, ποιητοῦ, ὁ költő

Euripidész 663. töredéke

3. γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος

αἰεὶ mindig

γηράσκω öregszik

Szolón 18.1

4. χαλεπὸν πολλὰς ὁδοὺς ἅμα τοῦ βίου βαδίζειν.

ἅμα egyszerre

βαδίζω jár

ὁδός, ὁδοῦ, ἡ út

„Menandrosz” (Sztobaiosz: *Anthologia* 3.1.40)

8. ZEUSZ GYERMEKEI*

Zeὺς γαμεῖ μὲν Ἥραν, καὶ τεκνοῖ Ἥβην Εἰλείθειαν Ἄρην, συνέρχεται δὲ πολλαῖς θνηταῖς τε καὶ ἀθανάτοις γυναξίν. ἐκ μὲν οὖν Θέμιδος τῆς Οὐρανοῦ γεννᾷ θυγατέρας Ὠρας, Εἰρήνην Εὐνομίαν Δίκην, Μοίρας, ἐκ Διώνης δὲ Ἄφροδίτην, ἐκ δὲ Μνημοσύνης Μούσας.

Λητὼ δὲ συνελθοῦσα Διὶ κατὰ τὴν γῆν ἅπασαν ὑφ' Ἥρας ἠλαύνετο, μέχρις εἰς Δῆλον ἐλθοῦσα πρώτην Ἄρτεμιν, ὕστερον Ἀπόλλωνα ἐγέννησεν. Ἄρτεμις μὲν οὖν τὴν θήραν ἀσκοῦσα παρθένος ἔμεινεν, Ἀπόλλων δὲ τὴν μαντικὴν μαθὼν παρὰ Πανὸς τοῦ Διὸς ἦκεν εἰς Δελφοὺς, χρησμοφδοῦσης τότε Θέμιδος· ὡς δὲ ὁ φρουρῶν τὸ μαντεῖον Πύθων ὄφις ἐκώλυεν αὐτὸν παρελθεῖν ἐπὶ τὸ χάσμα, τοῦτον ἀνελὼν τὸ μαντεῖον παραλαμβάνει.

* Apollodórosz mitológiai összefoglalója nyomán (1.13)

Igék

ἀναίρῶ, fut ἀν-αιρήσω, <i>aor ἀν-εἶλον,</i> <i>aor. part ἀν-ειλών</i>	elpusztít
ἀσκέω, fut ἀσκήσω, <i>aor ἤσκησα</i>	gyakorol, foglalkozik
γαμέω	feleségül vesz
γεννῶ, fut γεννήσω, <i>aor ἐγέννησα</i>	nemz
ἐλαύνω	űz
ἔκω, praet impf ἔκων	érkezik
κωλύω, fut κωλύσω, <i>aor ἐκώλυσα</i>	megakadályoz
μαθῶν I. μανθάνω	
μανθάνω, fut μαθήσομαι <i>aor ἔμαθ-ον</i>	tanul
μένω, aor ἔμεινα	marad
παραλαμβάνω	átvesz, megkap
παρελθεῖν I. παρέρχομαι	„odamenni”
παρέρχομαι, fut παρελεύσομαι, <i>aor παρήλθον</i>	odamegy
συνελθοῦσα → συνέρχομαι	
συνέρχομαι + dat	egyessel, együtt hál vkivel
τεκνῶ, fut τεκνώσω, <i>aor ἐτέκνωσα</i>	nemz
φρουρέω, fut φρουρήσω, <i>aor ἐφρούρησα</i>	őríz
χρησμοδέω, fut χρησμοδήσω, <i>aor ἐχρησμοδήσα</i>	jósol, jóslatot ad

Főnevek

γῆ, γῆς, ἡ	föld
θήρα, θήρας, ἡ	vadászat
μαντική, μαντικῆς, ἡ	jóslás
ὄφις, ὄφεως, ὁ	kígyó
παρθένος, παρθένου, ἡ	szűz
χάσμα, χάσματος, τό	nyílás, hasadék

Melléknévek, számnevek

ἄθάνατος, ἄθάνατον	halhatatlan
ἄπασαν = πᾶσαν	
πολύς, πολλή, πολύ (f)	sok
πρῶτος, πρώτη, πρῶτον	első

Határozószók

τότε	akkor
ἕστερον	később

Előjárósók, kötőszók

ἐπί + acc	-hoz/hez/höz
κατά + acc	szerte, -on/en/ön
μέχρις εἰς + acc	egészen -ig
παρά + gen	-tól/től
ὑφ' = ὑπό + gen	által
ὥς	mivel (<i>okhat.-i</i>)

Tulajdonnevek

Ἀπόλλων, Απόλλωνος, ὁ	Apollón
Ἄρης, Ἄρεος, ὁ	a háború istene
Ἄρτεμις, Ἀρτέμιδος, ἡ	Artemisz
Δῆλος, Δήλου, ἡ	Délosz (<i>sziget</i>)
Δίκη, Δίκης, ἡ	a jog istennője
Διώνη, Διώνης, ἡ	Dióne
Εἰλείθυια, Εἰλειθυίας, ἡ	a szülés istennője
Εἰρήνη, Εἰρήνης, ἡ	a béke istennője
Εὐνομία, Εὐνομίας, ἡ	a törvényesség istennője
Ζεὺς, Διός, ὁ	Zeusz
Θέμις, Θέμιδος, ἡ	a rend istennője
Λητώ, Λητοῦς, ἡ	Létó
Μνημοσύνη, -σύνης, ἡ	az emlékezet istennője
Μοῖρα, Μοίρας, ἡ	a sors istennője
Μοῦσα, Μούσης, ἡ	Múzsa
Οὐρανός, Οὐρανοῦ, ὁ	Ég
Πᾶν, Πανός, ὁ	Pán
Πύθων, Πύθωνος, ὁ	Püthón

Nyelvtan

Igeragozás

(1) *praeteritum imperfectum medio-passivum*

<i>jelen</i>		<i>múlt</i>			<i>jövő</i>		
pr. impf. activum ✓	pr. impf. medio-passivum ✓	praet. impf. activum ✓	praet. impf. medio-passivum		–		
–		aoristos act. ✓	aor. med.	aor. pass.			
					futurum act. ✓	futurum med. ✓	futurum pass.
praesens perf. act.	praesens perf. med.-pass.	praeteritum perf. act.	praeteritum perf. med.-pass.		futurum perfectum		

képzés: augmentum + imperfectum-tő + medio-passzív végződés

imperfectum-tő: ἔλαυν-

singularis

pluralis

1. személy	ἔλαυν-όμεν	ἔλαυν-όμεθα
2. személy	ἔλαύν-ου	ἔλαύν-εσθε
3. személy	ἔλαύν-ετο	ἔλαύν-οντο

(2) o-tönvű összevont igék *praesens imperfectum activuma*

imperfectum-tő: τεκνο-

singularis

pluralis

1. személy	τεκνό-ω > τεκνώ	τεκνό-ομεν > τεκνοῦμεν
2. személy	τεκνό-εις > τεκνοῖς	τεκνό-ετε > τεκνοῦτε
3. személy	τεκνό-ει > τεκνοῖ	τεκνό-ουσι(ν) > τεκνοῦσι(ν)

infinitivus

τεκνό-ειν* > τεκνοῦν

*eredetileg ε-εν; ez vonódott össze két lépésben az ige tövével.

Szabály:

ο + ε, ο, ου → ου,

ο + η, ω → ω,

ο + iótás kettőshangzó (ει, οι, η) → οι.

(3) az erős aoristos főnévi és melléknévi igeneve activumban

(a) *infinitivus*

képzés: aoristos-tő + -εῖν

aoristos-tő: ἔλθ- → ἔλθεῖν

μαθ- → μαθεῖν

Erős aoristos infinitivus az 5. olvasmányban szereplő ἰδεῖν is.

(b) *participium*

képzés: aoristos-tő + -ών -οῦσα -όν

aoristos-tő: ἐλθ- → ἐλθών, ἐλθοῦσα, ἐλθόν (ἐλθόντος)
μαθ- → μαθών, μαθοῦσα, μαθόν (μαθόντος)

Participiumos szerkezetek

(1) *genitivus absolutus*

Ἄπολλων ἦκε χρησμοδούσης τότε Θέμιδος ~ ὅτε Θέμις ἐχρησμάδει
Apollón Themisz jóslatadásaikor érkezett ~ Ap. akkor érkezett, amikor Th. adott jóslatokat

Magyarázat: A genitivusban álló participium és a hozzátartozó névszó között olyan kapcsolat van, amilyen állítmány és alany között szokott lenni. Innen kapta nevét is: a két szó a mondat állítmányától „független” (= *absolutus*) szó szerkezetet alkot. Fordításkor szintén célszerű alárendelt mondat aláakácsolni; a participiumból lesz az állítmány, a névszóból az alany.

A szerkezet különféle határozó szerepét töltheti be a mondatban, másképpen fogalmazva: különféle mellékmondat aláakácsolható. Lehet időhatározó:

Πάριδος νέμοντος τὰ βοΐδια Ἑρμῆς παρήλθεν ἐπὶ τὴν Ἰδην.
Amikor Parisz legeltette a borjakat, Hermész megérkezett az Idára.

Lehet okhatározó:

τῶν θεῶν ὁμοίως καλῶν οὐσῶν, χαλεπὴ ἡ κρίσις ἐστὶ.
Mivel az istennők egyformán szépek, nehéz a döntés.

Lehet módhatározó:

Πάρις τῶν Χαρίτων παραγινομένων τὴν Ἑλένην γαμεῖ.
Parisz a Khariszok segítségével veszi feleségül Helenét (*úgy, hogy* a Khariszok segítenek neki).

Kifejezhet feltételességet:

οὐδὲν ἀδύνατον ἐστὶ θεοῦ θέλοντος.
Semmi sem lehetetlen, *ha* egy isten akarja.

És kifejezhet megengedést is:

θήραν ἀσκήσω πατρὸς κωλύοντος.
Vadászni fogok, *hiába / bár* tiltja az apám.

Mindig a szövegösszefüggés dönti el, milyen értelmű az igeneves szerkezet és a mondat között a kapcsolat; időnként többértelműség is előfordul.

(2) *participium coniunctum*

Ἄρτεμις τὴν θήραν ἀσκοῦσα παρθένος ἔμεινεν.
A vadászatban lévén örömet, Artemisz szűz maradt. Vagy:
Artemisz a vadászattal töltötte idejét, és szűz maradt.

Egy participium gyakran kapcsolódik a mondat valamelyik névszói részéhez (vagyis nemben, számban és esetben megegyezik vele). Ha ilyenkor nem jelzői szórend van köztük, akkor a két szó – a genitivus absolutushoz hasonló – mondatértékű szószerkezetet alkot, és valamilyen határozót fejez ki. A kapcsolódás alapján az ilyen szerkezetet *participium coniunctum*-nak nevezzük. A kapcsolódás lehet például időhatározói és/vagy okhatározói:

Λητῶ δὲ συνελθοῦσα Διὶ κατὰ τὴν γῆν ἅπασαν ὑφ' Ἑρας ἠλαύνετο.
Miután/ mivel Létó együtt hált Zeusszal, Héra az egész földön kergette őt.

Megjegyzés: az aoristos alapvetően *előidejűséget*, az imperfectum *egyidejűséget* fejez ki. Ez a szabály a *genitivus absolutus*-ra is érvényes.

Szintén időhatározói az olvasmány következő két mondatában szereplő *participium coniunctum*:

τὸν ὄφιν ἀνελὼν Ἀπόλλων παραλαμβάνει τὸ μαντεῖον.
Miután Apollón megölte a kígyót, átvette a jósdát. Vagy:
 Apollón megölte a kígyót, *majd* átvette a jósdát.

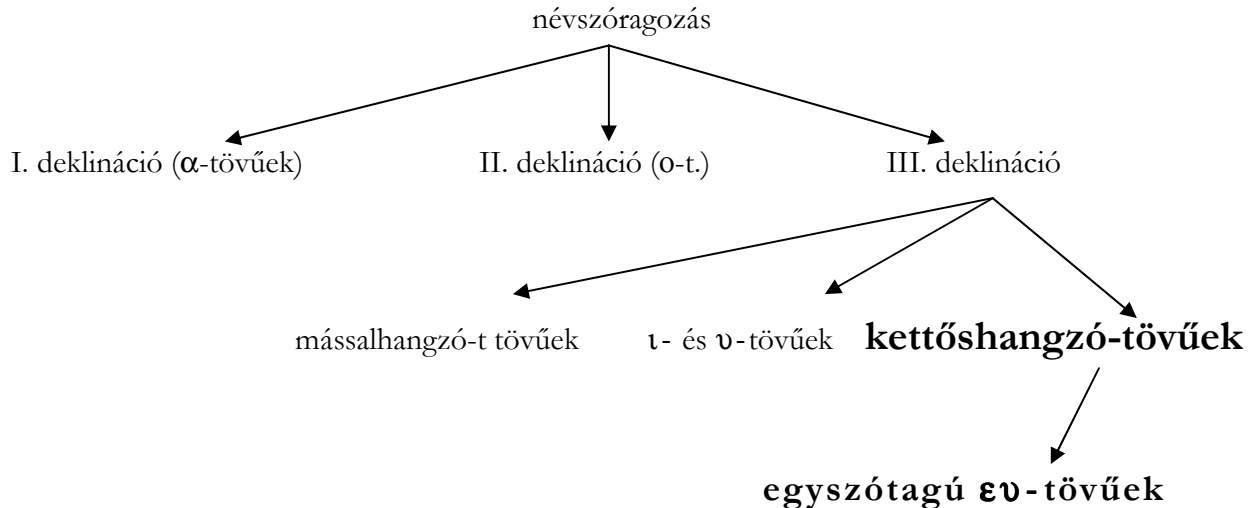
Ἀπόλλων τὴν μαντικὴν μαθὼν παρὰ Πανὸς ἦκεν εἰς Δελφοὺς.
 Apollón kitanulta a jóslás mesterségét Pántól, *aztán* elment Delphoiba.

Megengedést és ellentétet fejez ki a következő példa:

ἀναγκάζεις με τὸν δεσπότην τὸν ἐμὸν ἀποκτείνειν οὐκ ἐθέλοντα.
 Arra kényszerítesz, hogy megöljem az uramat, *miközben / holott* én nem akarom.

Névszóragozás

(1) egyszótagú εὔ-tővűek

tó: Ζεῦ-, Δι(Ϝ)-
nominativus ὁ Ζεὺς

accusativus τὸν Δία
genitivus τοῦ Διός
dativus τῷ Δί
vocativus ὦ Ζεῦ

A szótő eredeti véghangzója, a *F* mgh-k között kiesett ($\Delta\acute{\iota}F\alpha \rightarrow \Delta\acute{\iota}\alpha$), msh előtt és szónégen pedig kettőshangzóná vonódott össze a megelőző *ε* mgh-val ($Z\acute{\epsilon}F\zeta \rightarrow Z\acute{\epsilon}\acute{\upsilon}\zeta$). A szókezdő msh-k közül a *δι-* (dj) az eredeti, ebből fejlődött ki a ζ a $\delta j \rightarrow \zeta$ hangváltozási törvénynek megfelelően. Nagyon kevés névszó tartozik ide.

(2) Rendhagyó alakok: **πολύς, πολλή, πολύ** 'sok'

	tő: πολυ-, πολλο-, illetve πολλα-			'sok'		
	<i>masculinum</i>	<i>singularis femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>pluralis femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nominativus</i>	πολύς	πολλή	πολύ	πολλοί	πολλαί	πολλά
<i>accusativus</i>	πολύν	πολλήν	πολύ	πολλούς	πολλάς	πολλά
<i>genitivus</i>	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
<i>dativus</i>	πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς

A **πολυ-**tő csak a hím- és semlegesnem *sing. nom.*-ban és *acc.*-ban használatos, a ragozás egyébként a háromvégeűek szokványos sémáját követi a **πολλο-** és **πολλα-** tőből.

(3) Rendhagyó alakok: **-iv / -ιδα**

Az **-ις** végű T-tőű névszók, ha nem végélek, *S/acc.*-ban az **-ιδα** végződés helyett a rövidebb **-iv** alakot használják: Ἄρτεμιν, Θέμιν, Πάριν (lásd a 4. olvasmányt)

A zenei hangsúly

A harmadéles névszók hangsúlyozása

Ha a szó harmadéles, a végződés pedig rövid:

Ἄρτεμιδ- + -ος,

ὄνοματ- + -ος,

akkor az ékezet ugrik egyet a szó vége felé, de megmarad harmadélesnek:

→ Ἄρτέμιδος,

→ ὀνόματος.

Ha viszont a végződés hosszú: -ων,

akkor az ékezet kettőt ugrik előre, és a szó másodéles lesz:

→ Ἄρτέμιδων,

→ ὀνομάτων.

Gyakorlatok

1. Egészítse ki a táblázatot! Az igék száma és személye maradjon meg!

<i>szám, személy</i>	<i>praesens impf. act.</i>	<i>praeteritum impf. act.</i>	<i>praes. impf. med.</i>	<i>praet. impf. med.</i>
<i>sing. 3.</i>	ἐλαύνει			ἤλαύνετο
		ἐκώλυες	κωλύη	
	ὀνομάζομεν		ὀνομαζόμεθα	
		ἔλειπον		ἐλειπόμην
			κρύπτονται	
	φέρετε			ἐφέρεσθε
		ἐπράττετε	πράττεσθε	
		ἔτρεφον		ἐτρεφόμην
	κελεύεις			

2. Tegye a következő jelzős kifejezéseket singularisból pluralisba illetve fordítva!

τὴν καλὴν παρθένον

τούτων τῶν ὄφεων

τοῦ δεινοῦ χάσματος

τοῖς βαρβάροις παισίν

ταῖς ἀθανάτοις θυγατράσιν

3. A megadott példa szerint egyeztesse a névelővel a főneveket, és illessze hozzájuk a zárójelben megadott participiumokat is! Fordítsa le a kifejezéseket!

τοὺς νεανίσκ.... (ἐλθῶν) →

τοὺς ἐλθόντες νεανίσκους

az érkező fiatal emberek

τῆς θε..... (νικῶν)

.....

τῶ ἀνδρ..... (ἐλαυνόμενος)

.....

τὰ βοίδι..... (θαρρῶν)

.....

αἱ γυναῖκ..... (ἀκούων)

.....

τοῖς ἀνθρώπ..... (δικάζων)

.....

4. a) Fordítsa le, majd adja meg a kért esetét az alábbi jelzős kifejezéseknek!

ἡ χρησμοδοῦσα Πυθία → *sing. dat.*

ὁ τὸ μαντεῖον φρουρῶν ὄφις → *sing. acc.*

ὁ ἄνθρωπος τὸν πλοῦτον κρύπτων → *plur. nom.*

ἡ τὴν μαντικὴν μαθοῦσα παρθένος → *plur. dat.*

ὁ μεγάλα πράττων ἀνὴρ → *sing. gen.*

b) *Figyelje meg a különbséget:*

ὁ τὸν ὄφιν ἀνελὼν Ἀπόλλων ↔ ὁ Ἀπόλλων τὸν ὄφιν ἀνελὼν *vagy* ἀνελὼν τὸν ὄφιν ὁ Ἀπόλλων
a kígyóölő Apollón ↔ Apollón, miután/mivel a kígyót megölte...

A participium jelentését a szórend is kifejezi: jelzői szórendben értelemszerűen jelző, ha viszont nem ékelődik a névelő és a főnév közé, akkor határozót kifejező coniunctum. Ennek figyelembe vételével fordítsa le az alábbi mondatokat!

χρησιμφοῦσα ἡ Πυθία μόνου τοῦ Ἀπόλλωνος ἀκούει.

τὸν ὄφιν τὸν φρουροῦντα τὸ μαντεῖον αὐτὸς ὁ θεὸς ἀνεῖλεν.

τὸν πλοῦτον κρύπτοντι οὐ πολλοὶ φίλοι.

τὴν μαντικὴν μαθοῦσα ἡ παρθένος ἐν τοῖς Δελφοῖς μένει.

5. *Határozza meg a megadott igealakokat, és képezze ugyanezeket a másik két igéből!*

<i>praes impf. sing. 1.</i>	τεκνῶ	γεννάω	ἀσκέω
		γεννῶν	
			ἀσκεῖ
	τεκνοῦσα		
	τεκνοῦνται		
		γεννῶμεν	

6. a) *Fordítsa le a mondatokat!*

b) *Tegye át a mondatok alanyát és állítmányát többes számból egyes számba, vagy fordítva!*

αἱ Μοῦσαι παραγίγονται τοῖς ποιηταῖς.

a)

b)

ὁ ὄφιν φρουρεῖ τὸ μαντεῖον.

a)

b)

αὕτη ἡ ὁδὸς εἰς τοὺς Δελφοὺς ἄγει.

a)

b)

αἱ γυναῖκες τοῦ Διὸς ἠλαύνοντο ὑπὸ τῆς Ἥρας.

a)

b)

ὁ ἄγγελος ἔλιπε τὴν πόλιν, καὶ ἦλθεν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους.

a)

b)

ἐὺς κλέπτειν.

ἀλεκτρυών, όνος, ό kakas
 ἀπέρχομαι elmegy, eltávozik
 ἀπολύω elbocsát, hazaenged
 διά + acc miatt
 ἐάω hagy, enged
 ἐγείρω felkelt, felébreszt
 εἰ μή csupán, kivéve
 εἶπον → aor. λέγω
 ἔργον, ου, τό tett, cselekvés, tevékenység; munka

εὔρον → aor. εὕρισκω rátalál vmire, szerez
 θύω feláldoz, megöl
 κλέπτης, ου, ό tolvaj
 μᾶλλον inkább, jobban
 νύκτωρ adv. éjjel
 οἰκία, ας, ή ház, lakás
 ὅτε amikor, amidőn
 χρήσιμος, η, ον hasznos

- 1) Οἱ κλέπται νύκτωρ ἐργάζονται. -----
- 2) Οἱ κλέπται εἰς τὴν οἰκίαν εἰσελθόντες ἐγείρουσιν τὸν ἀλεκτρυόνα. -----
- 3) Οἱ ἀλεκτρυόνες ἐκώλυον τοὺς κλέπτας κλέπτειν. -----
- 4) Οἱ κλέπται ἀπολύουσι τὸν ἀλεκτρυόνα. -----
- 5) Ὁ ἀλεκτρυών τοὺς κλέπτας μαθὼν τοὺς ἀνθρώπους ἐγείρει. -----
- 6) Τῶν κλεπτῶν τὸν ἀλεκτρυόνα θυόντων ἄνθρωποι ἔρχονται. -----
- 7) Οἱ κλέπται ἐν τῇ οἰκίᾳ κρύπτονται. -----

11. Gyűjtsön az alábbi görög szavakból eredő magyar szavakat!

πρῶτος, ἀσκέω, πᾶς (πᾶσα, πᾶν), ἰδέα, πάλαι

Στέφος πλέκων ποτ' εὔρον
 ἐν τοῖς ρόδοις Ἔρωτα,
 καὶ τῶν πτερῶν κατασχών
 ἐβάπτισ' εἰς τὸν οἶνον,
 λαβὼν δ' ἔπιον αὐτόν·
 καὶ νῦν ἔσω μελῶν μου
 πτεροῖσι γαργαλίζει.

Anakreóni dalok, 5

βαπτίζω, ἐβάπτισα aor alámerít, alányom
 γαργαλίζω csiklandoz
 ἔσω + gen -ban/ben
 εὕρισκω, εὔρον aor talál
 κατέχω, κατέσχον aor
 κατασχών + gen „megfogva” vmnél

λαμβάνω, ἔλαβον megfog, kézbe vesz
 μέλος, μέλους, τό tag, testrészt; dallam
 πλέκω fon
 ποτ' = ποτέ egyszer πίνω, ἔπιον aor iszik
 πτερόν, πτεροῦ, τό szárny
 στέφος, στέφους, τό koszorú

Milyen szójátékre épül a vers csattanója?

9. ΙΟ ΜΑΡ ΝΕΜ ΛΑΝΥ ZEUSZ ÉS HERMÉSZ

ZEYS

Τὴν τοῦ Ἰνάχου παῖδα τὴν καλὴν οἶσθα, ὦ Ἑρμῆ;

ΕΡΜΗΣ

Ναί· τὴν Ἰὼ λέγεις;

ZEYS

Οὐκέτι παῖς ἐκείνη ἐστίν, ἀλλὰ δάμαλις.

ΕΡΜΗΣ

Τεράστιον τοῦτο· τῷ τρόπῳ δ' ἐνηλλάγη;

ZEYS

Ζηλοτυπήσασα ἢ Ἥρα μετέβαλεν αὐτήν. ἀλλὰ καὶ καινὸν ἄλλο τι δεινὸν ἐπεμηχανήσατο τῇ κακοδαίμονι· βουκόλον τινὰ πολυόμματον Ἄργον τὸ ὄνομα ἐπέστησεν, ὃς νέμει τὴν δάμαλιν ἄϋπνος ὢν.

ΕΡΜΗΣ

Τί οὖν ἡμᾶς χρὴ ποιεῖν;

ZEYS

Καταπτάμενος ἐς τὴν Νεμέαν - ἐκεῖ δέ που ὁ Ἄργος βουκολεῖ - ἐκεῖνον ἀπόκτεινον, τὴν δὲ Ἰὼ διὰ τοῦ πελάγους ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀγαγὼν Ἴσιν ποίησον· καὶ τὸ λοιπὸν ἔστω θεὸς τῶν ἐκεῖ καὶ τὸν Νεῖλον ἀναγέτω καὶ τοὺς ἀνέμους ἐπιπεμπέτω καὶ σφζέτω τοὺς πλέοντας.

θ

Igék	
ἄγω , fut ἄξω, aor ἤγαγον, pass aor ἤχθην	vezet
ἀνάγω, fut ἀνάξω, aor ἀνήγα- γον, pass aor ἀνήχθην	visszafelé hajt, duzzaszt
ἀποκτείνω, aor ἀπέκτεινον	megöl
βουκολέω, fut βουκολήσω, aor ἐβουκόλησα	pásztorodik
ἐν-αλλάττ-ω , fut ἐναλλάξω, aor ἐνήλλαξα, p aor ἐνηλλάγην	átváltoztat
ἐπέστησεν	„odaállította”
ἐπιμηχανάομαι, fut ἐπιμηχα- νήσομαι, aor ἐπεμηχανησάμην	még (ráadásul) kieszél
ἐπιπέμπω , fut ἐπιπέμψω, aor ἐπέπεμψα, p aor ἐπεπέμφθην	odahajt, támaszt
ἔστω	„legyen”
ζηλοτυπέω, fut ζηλοτυπήσω, aor ἐζηλοτύπησα	féltékeny(kedik)
καταπτάμενος (participium)	„leszállva”
μετα-βάλλω , aor μετ-έβαλον, pass aor μετεβλήθην	át-, megváltoztat
οἶσθα	„ismered”
σώζω , fut σώσω, aor ἔσωσα, pass aor ἐσώθην	oltalmaz
Főnevek	
ἄνεμος, ἄνεμος, ὁ	szél
οἱ ἐκεῖ	az ottaniak
ὄνομα, ὄνοματος, τό	név

πέλαγος, πελάγους, τό	tenger
τρόπος, τρόπου, ὁ	mód
Melléknevek, számnevek	
ἄϋπνος, ἄϋπνον*	álmatlan, éber
δεινός, δεινή, δεινόν	szörnyű
καινός, καινή, καινόν	új
κακοδαίμων, κακοδαίμον (κακοδαίμονος)	szerencsétlen
πολύομματος, -όμματον	sokszemű
τεράστιος, τεράστιον	csodálatos
Névmások	
τῶ = τίτι	
Határozószók	
ἐκεῖ	ott
τὸ λοιπόν	ezentúl
οὐκέτι	már/még nem
που (simuló)	valahol
Előjárószók	
διά + gen	keresztül
ἐς = εἰς	
ναί	igen
Tulajdonnevek	
Αἴγυπτος, Αἰγύπτου, ἡ	Egyiptom
Ἄργος, Ἄργου, ὁ	Argosz
Ἰνάχος, Ἰνάχου, ὁ	Inakhosz
Ἰσις, Ἰσιδος, ἡ	Iszisz
Ἴώ, Ἴοῦς, ἡ	Ió
Νεῖλος, Νείλου, ὁ	Nílus
Νεμέα, Νεμέας, ἡ	Nemea

* A mgh feletti kettőspont azt jelenti, hogy önállóan, a megelőző másik mgh-tól külön kell ejteni: α-υ-nak, és nem αυ kettőshangzónak.

Nyelvtan

Igeragozás

(1) a gyenge aoristos participiuma activumban

képzés: igeő + -σας -σασα -σαν

ζηλοτυπέω

igeő: ζηλοτυπη- →
 ζηλοτυπήσας
 ζηλοτυπήσασα
 ζηλοτυπήσαν

ποιέω

ποιη- →
 ποιήσας
 ποιήσασα
 ποιήσαν

	<i>masculinum</i>		<i>femininum</i>		<i>neutrum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	ποιήσας	ποιήσαντες	ποιήσασα	ποιήσασαι	ποιήσαν	ποιήσαντα
<i>accusativus</i>	ποιήσαντα	ποιήσαντας	ποιήσασαν	ποιησάσας	ποιήσαν	ποιήσαντα
<i>genitivus</i>	ποιήσαντος	ποιησάντων	ποιησάσης	ποιησασῶν	ποιήσαντος	ποιησάντων
<i>dativus</i>	ποιήσαντι	ποιήσασι(ν)	ποιησάση	ποιησάσαις	ποιήσαντι	ποιήσασι(ν)

Példa az aoristos participium coniunctumos használatára:

Ζηλοτυπήσασα Ἥρα μετέβαλεν αὐτήν.

Mintán/Mivel Héra féltékeny lett, átváltoztatta őt. Egyéb lehetséges fordítások:

Héra féltékeny lett rá, *ezért/és* tehénné változtatta.

Féltékenységében Héra átváltoztatta őt.

(2) a gyenge *aoristos* participiuma mediumban

képzés: igeő + -σάμενος -σαμνή -σάμενον

	<i>Masculinum</i>		<i>femininum</i>		<i>neutrum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>Pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	ποιησάμενος	ποιησάμενοι	ποιησαμένη	ποιησάμεναι	ποιησάμενον	ποιησάμενα
<i>accusativus</i>	ποιησάμενον	ποιησαμένους	ποιησαμένην	ποιησαμέναις	ποιησάμενον	ποιησάμενα
<i>genitivus</i>	ποιησαμένου	ποιησαμένων	ποιησαμένης	ποιησαμένων	ποιησαμένου	ποιησαμένων
<i>dativus</i>	ποιησαμένῳ	ποιησαμένοις	ποιησαμένη	ποιησαμέναις	ποιησαμένῳ	ποιησαμένοις

(3) mediális gyenge *aoristos*

képzés: augmentum + igeő + σ + α + végződés (múlt idejű szenvedő)

μηχανάομαι, igeő: μηχανη-

'kieszeltem'

	<i>Singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	ἔ-μηχανη-σάμην	ἔ-μηχανη-σάμεθα
2. személy	ἔ-μηχανή-σω (<-σασο)	ἔ-μηχανή-σασθε
3. személy	ἔ-μηχανή-σατο	ἔ-μηχανή-σαντο

(4) a passzív *aoristos* (gyenge és erős)

(a) gyenge passzív *aoristos*

képzés: augmentum + igeő* + θη + végződés

κωλύω, igeő: κωλυ-

'megakadályoztak (engem)'

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	ἔ-κωλύ-θη-ν	ἔ-κωλύ-θη-μεν
2. személy	ἔ-κωλύ-θη-ς	ἔ-κωλύ-θη-τε
3. személy	ἔ-κωλύ-θη	ἔ-κωλύ-θη-σαν
<i>infinitivus</i>	κωλυ-θῆναι	

*Sokszor a passzív *aoristos* is más ige-től képezhető, mint a *futurum* vagy a cselekvő *aoristos*. Az ige szótagi alakja ezért a passzív *aoristos sing. 1-t* is tartalmazza, éspedig az utolsó, hatodik helyen.

(b) erős passzív *aoristos*

képzés: augmentum + igeő + η + végződés

ἀλλάττω, igeő: ἀλλάγ-		'megváltoztattak (engem)'
<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>
1. személy	ἠλλάγ-η-ν	ἠλλάγ-η-μεν
2. személy	ἠλλάγ-η-ς	ἠλλάγ-η-τε
3. személy	ἠλλάγ-η	ἠλλάγ-η-σαν
<i>infinitivus</i>		ἠλλάγ-ῆναι

Az eddig tanult fontosabb igeek passzív aorisszal kiegészült szótagi alakja:

imperfectum *futurum act.* *aoristos act.* *aoristos pass.*

kettőshangzó- és mgh-tönűek,

ἀγορεύω	ἀγορεύσω	ἠγόρευσα	ἠγορεύθην
ἀκούω	ἀκούσομαι	ἤκουσα	ἠκούσθην*
νικάω	νικήσω	ἐνίκησα	ἐνικήθην
σκοπέω	σκέψομαι (más től)	ἔσκεψάμην (lásd alább)	–

*az ige eredeti töve ἀκουσ-; a σ eltűnt az imperfectum-től.

P-tönűek

βλέπω	βλέψω	ἔβλεψα	ἐβλέφθην*
κρύπτω	κρύψω	ἔκρυψα	ἐκρύφθην*
λείπω	λείψω	ἔλιπον (tőhangzónáltás!)	ἐλείφθην*

K-tönűek

ἄγω	ἄξω	ἤγαγον (reduplikációval!)	ἤχθην*
ἔχω	ἔξω vagy σχήσω	ἔσχον	–
λέγω	λέξω	ἔλεξα	ἐλέχθην*
πράττω	πράξω	ἔπραξα	ἐπράχθην*

*a P- és K-hang a rákövetkező θ-hoz hasonlva heheztesedik.

T-tönűek

ἀναγκάζω	ἀναγκάσω	ἠνάγκασα	ἠναγκάσθην*
δικάζω	δικάσω	ἔδικασα	ἐδικάσθην*
ὀνομάζω	ὀνομάσω	ὠνόμασα	ὠνομάσθην*
πειθω	πείσω	ἔπεισα	ἐπείσθην*

*a T-hang másik T-hang előtt egy hangtörvénynek megfelelően σ-vá változik.

folyékony-tönűek

κρίνω	<i>l. később</i>	<i>l. később</i>	<i>l. később</i>
σημαίνω			
νέμω			
στέλλω			
διαφθείρω			

orrhanggal bővülő P-tönű

λαμβάνω	λήψομαι	ἔλαβον	ἐλήφθην
E-osztály			
βούλομαι	βουλήσομαι	–	ἐβουλήθην*
ἔθελω	ἐθελήσω	ἠθέλησα	–
δέομαι	δεήσομαι	–	ἐδεήθην*
δοκέω	δόξω	ἔδοξα	–
* passzív alak aktív jelentéssel.			
Vegyes osztály			
ὀράω	ὄψομαι	εἶδον	ὤφθην
φέρω	οἴσω	ἤνεγκον	ἠνέχθην
ἔρχομαι	ἐλεύσομαι	ἦλθον	–

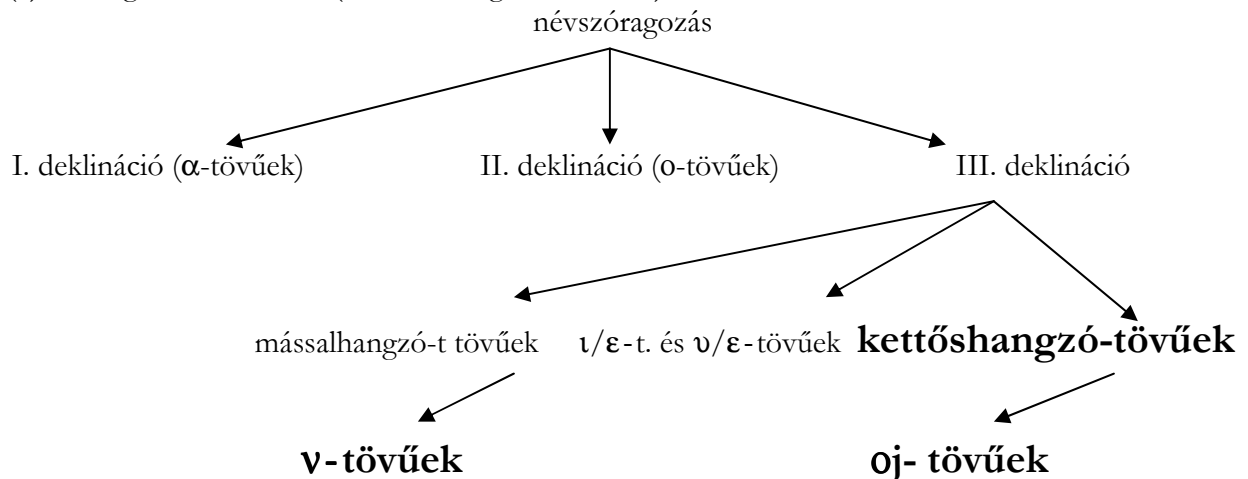
(5) *imperativus imperfectus activi S/3, aoristos* (gyenge és erős) *S/2, S/3, P/2 és P/3*

	<i>imperfectum</i>	<i>aoristos</i> (gyenge)	<i>aoristos</i> (erős)
<i>sing</i> /2	λέγ-ε	λέγ-σον > λέξον	λαβ-έ*
<i>sing</i> /3	λεγ-έτω	λεγ-σάτω > λεξάτω	λαβ-έτω
<i>plur</i> /2	λέγ-ετε	λέγ-σατε > λέξατε	λάβ-ετε
<i>plur</i> /3	λεγ-όντων	λεγ-σάντων > λεξάντων	λαβ-όντων

* A cselekvő infinitivushoz (λαβεῖν) és participiumhoz (λαβών) hasonlóan az imper. sing. 2. személy is véghangsúlyos!

Névszóragozás

(1) ω-végű nőneműek (kettőshangzó-tönűek)

szótő: ἴω- < ἴωj*-

<i>nominativus</i>	Ἴώ
<i>accusativus</i>	Ἴό-α > Ἴώ**
<i>genitivus</i>	Ἴο-ός*** > Ἴοῦς
<i>dativus</i>	Ἴο-ί*** > Ἴοῖ

*A j kiesése után a magánhangzók összevonódtak.

**Hangsúlyozás a nominativushoz igazodva.

***Az egytagúak hangsúlyozási szabálya (lásd 4 (1) b) szerint.

(2) v-tővű melléknevek

szótő: κακοδαίμον-

'szerencsétlen'

	<i>Singularis</i>		<i>pluralis</i>	
	<i>masc – fem</i>	<i>neutrum</i>	<i>masc – fem</i>	<i>neutrum</i>
<i>nom</i>	κακοδαίμων	κακόδαιμον*	κακοδαίμον-ες	κακοδαίμον-α
<i>acc</i>	κακοδαίμον-α	κακόδαιμον*	κακοδαίμον-ας	κακοδαίμον-α
<i>gen</i>	κακοδαίμον-ος	κακοδαίμον-ος	κακοδαίμόν-ων	κακοδαίμόν-ων
<i>dat</i>	κακοδαίμον-ι	κακοδαίμον-ι	κακοδαίμο-σιν**	κακοδαίμο-σιν**

*előrevonják hangsúlyukat (lásd az 5. olv. Nyelvtanát)

**σ előtt a v itt nyomtalanul kiesik

Az idetartozó közneveknek is csak egyes számuk van.

Gyakorlatok

1. Gyűjtse ki az olvasmányban található névmásokat, határozza meg alakjukat!

- Mutató (közelre):
- Mutató (távolra):
- Személyes:
- Kérdő:
- Határozatlan:
- Vonatkozó:
- Névmási határozók: ἐκεῖ (mutató), που (határozatlan)
- ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο

2. A fenti névmásokat – a személyes névmásokat kivéve – egyeztesse a következő főnevekkel!

	<i>mutató (köz.)</i>	<i>mutató (táv.)</i>	<i>kérdő</i>	<i>hat.tlan</i>	<i>vonatkozó</i>	<i>ἄλλος 3</i>
τρόπους						
ὄνοματι						
δαμαλέως						
πελάγεσιν						

3. Határozza meg az igealakokat, majd tegye át *activumból passivumba, vagy fordítva, a minta szerint!*

	<i>igealak</i>	<i>átalakítás (act→pass, pass→act)</i>
κωλύω	<i>praes. impf. act. S/1</i>	κωλύομαι
ἐποιήσαμεν		
ἡλλάγης		
ἔλιπε		
ἀκούεται		
ἐνίκησαν		
ἔκρυψα		

4. Egyeztesse a jelzőkkel a főneveket és a névelőket a minta szerint!

..... δεινοὶ (szél) → οἱ δεινοὶ ἄνεμοι

..... καινῆς (út)

..... τεραστίου (név)

..... δεινὸν (kígyó)

..... βάρβαροι (gyerek)

..... ὄλῳ (tenger)

..... ἑρασμίῳν (spártai nő)

5. Adja meg a következő jelzős kifejezésből a kért esetet!

ἡ ἡμερτὴ παρθένος (plur. acc.)

ὁ ψιλὸς καὶ παίζων γέρων (plur. dat.)

ὁ τεράστιος παῖς (sing. dat.)

ὁ βάρβαρος ἄνηρ (plur. nom.)

ἡ εὐδαίμων Ἀραβία (sing. acc.)

τὸ δεινὸν ὄνομα (plur. gen.)

7. Helyettesítse a κρύπτω ige alábbi alakjait az ἀσκέω ige megfelelő alakjaival!

1) κρύπτουσιν

5) κρύψει

2) ἐκρύπτετο

6) κρυψάσης

3) κρύπτοντος

7) κρύπτε

4) ἐκρύψαν

8) κρύψον

8. Azonosítsa a következő igealakokat!

ὁρᾶτε	ἀναπείσεις
σημαινέτω	ἀπόλιπε
λαβέτω	ἐποιήθην
ὠνομάσθησαν	ἀνάγκασας

9. Határozza meg az első oszlopban lévő igealakokat, és képezze ugyanezeket az alakokat a λέγω és ἀποκτείνω igékből!

	<i>igealak</i>	λέγω	ἀποκτείνω
κωλύομεν	<i>praes. impf. act. P/1</i>	λέγομεν	ἀποκτείνομεν
ἐκώλυσας			
κωλύσαντες			
κωλύεσθε			
ἐκώλυνεν			
ἐκωλύσαμεν			
κωλυσασῶν			
κωλυόμενον			

10. Válassza ki a megfelelő személyes névmást, és illessze a mondatba!

σοῦ, ἐμοῦ, ἡμεῖς, σύ, μοι, ὑμᾶς, ἡμῖν

δοκεῖ Ἰνάχου παῖς κακοδαίμων εἶναι.

χρῆ τοὺς φίλους σῶζειν.

..... λέγοντος πάντες μανθάνουσιν.

εἰ οἱ θεοὶ παραγίγονται, καὶ σέβομεν αὐτούς.

..... ἔρχη εἰς τὴν Σπάρτην, ἔσται τὸ καταπράττεσθαι τὸν γάμον.

σέβω tisztel

11. Szövegértési feladat. Az alábbi anekdoták Leónidaszról, a spártai királyról szólnak. Válassza ki a szövegnek megfelelő tartalmú állítást, ügyelve a fordításnál a genitivus absolutusra!

(1) Λέγοντος δέ τινος 'ἀπὸ τῶν οἰστευμάτων τῶν βαρβάρων οὐδὲ τὸν ἥλιον ἰδεῖν ἔστιν,'
'οὐκοῦν' ἔφη Λεωνίδας 'χάριεν, εἰ ὑπὸ σκιὰν αὐτοῖς μαχεσόμεθα.'

(2) Τοῦ Ξέρξου γράψαντος 'πέμψον τὰ ὄπλα', Λεωνίδας ἀντέγραψε 'μολὼν λαβέ.'

ἀντιράφω visszaír, írásban válaszol
 ἀπό + gen tól/től, miatt
 γράφω ír
 ἔστιν + inf szabad, lehet
 ἔφη mondta
 ἥλιος, ου, ό nap
 ἰδεῖν → aor. óráω
 μάχομαι + dat harcol, küzd vki ellen
 μολών → aor. βλώσκω jön, megy

Ξέρξης, ου, ό Xerxész perzsa király
 οἰστευμα, ατος, τό ellőtt nyílvessző
 ὄπλον, ου, τό fegyver
 οὐδέ sem
 πέμπω elküld
 οὐκοῦν tehát, akkor
 ὑπό + acc alatt
 χάριεν (n) kellemes, kényelmes

(1)

- a) A spártaiak árnyékban szeretnek harcolni.
- b) A spártaiaknak is vannak íjászaik.
- c) A spártaiak nem ijednek meg a perzsák nyilaitól.
- d) A spártaiak fegyverzetén nem fognak a perzsa nyilak.

(2)

- a) Xerxész levelet írt Leónidasznak.
- b) Leónidasz fegyvert küld Xerxésznek.
- c) Xerxész nem küldte el a Leónidasznak írt levelét.
- d) Xerxész és Leónidasz fegyverszünetet köt.

12. Fordítás magyarra:

λαβοῦσα τὸ μῆλον Ἄφροδίτη κατεπράξετο τὸν γάμον.

Ἄργου φρουροῦντος τὴν Ἴω ἔπεμψε ὁ Ζεὺς τὸν Ἑρμῆν σῶζειν αὐτήν.

ἀποκτείνας τὸν δεσπότην ἔσχε καὶ τὴν γυναῖκά τε καὶ τὴν βασιλείαν Γύγης.

ταῦτα εἰπούσης τῆς Πυθίας οἱ ἄγγελοι ἐπανῆλθον εἰς τὴν Λυδίαν.

ἡ βασιλεία, -ας királyság, királyi hatalom

13. Fordítás görögre:

Kroiszosz hírnököket küldött Delphoiba.

Menjetek Delphoiba és tudjátok meg, ki fog győzni.

A követek elmentek Apollón jósdájához, mivel Kroiszosz elküldte őket.

A Püthia azt jósolta, hogy Kroiszosz egy nagy királyságot fog elpusztítani.

Térjetez haza, és mondjátok meg Kroiszosznak, hogy egy nagy királyságot fog elpusztítani.

A Püthia nem mondta: „Kroiszosz menjen és pusztítsa el a perzsákat!”

Kroiszosz: Κροῖσος ὁ

perzsa: ὁ Πέρσης, -ου

14. *Adja meg a szócsalád hiányzó igei tagját!*

.....	σωτήρ, ἦρος, ὁ	megmentő, pártfogó
.....	ἀνάγκη, ης, ἡ	szükségesség; elkerülhetetlen sors, végzet
.....	ποίημα, ατος, τό	mű, alkotás
.....	ὄνομα, ὀνόματος, τό	név
.....	μάθος, εος, τό	tudás, ismeret
.....	φρουρός, ου, ὁ	őr, őrség
.....	μηχανή, ης, ἡ	szerszám; ravaszság, fondorlat
.....	ἄσκησις, εως, ἡ	gyakorlás, vminek a művelése

15. *Melyek azok a – közvetve vagy közvetlenül – görögből származó magyar szavak, melyekre az alábbi elnevezések vagy meghatározások ráillenek? Melyik görög szóból erednek?*

(gonosz) szellem:

szókép (alapjelentésétől eltérően használt szó):

szélrózsa:

a naptérítők közti terület:

mesterkedik, ravaszkodik:

a növények fény felé fordulása:

szerkezet vagy szervezet működése:

altatás:

átvilágítással nézhető kép:

anyagcserével kapcsolatos:

Λέγουσιν αἱ γυναῖκες·
 >> Ἀνάκρεον, γέρων εἶ·
 λαβῶν ἔσοπτρον ἄθρει
 κόμας μὲν οὐκέτ' οὔσας,
 ψιλὸν δέ σευ μέτωπον.<<
 ἐγὼ δὲ τὰς κόμας μὲν,
 εἶτ' εἰσὶν εἶτ' ἀπῆλθον,
 οὐκ οἶδα· τοῦτο δ' οἶδα,
 ὡς τῷ γέροντι μᾶλλον
 πρέπει τὸ τερπνὰ παίζειν,
 ὄσφ πέλας τὰ Μοίρης.

Anakreóni dalok (6)

ἄθρέω + *acc. cum participio* néz

Ἄνακρεων, -έωντος

Ἄνακρεον *vocativus*ἀπέρχομαι, *aor.* ἀπῆλθον elmegy; kihull

γέρων, γέρον (γέροντος) öreg

εἶτε (= εἶτ') ... εἶτε akár ..., akár; vajon ... vagy

ἔσοπτρον, ἔσόπτρου, τό tükkör

κόμη, κόμης, ἡ hajszál

μᾶλλον ... ὄσφ annyival jobban ..., minél inkább

μέτωπον, μετώπου, τό fejtető

παίζω játszik, lányok után fut

πέλας közel

σευ = σοῦ

τερπνός, τερπνή, τερπνόν élvezetes, vidám

τερπνὰ παίζειν kb. „élvezni a szerelmet”

ψιλός, ψιλή, ψιλόν kopasz

10. ZEUSZ GYENGÉLKEDIK
POSZEIDÓN ÉS HERMÉSZ

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Ἔστιν, ὦ Ἑρμῆ, νῦν ἐντυχεῖν τῷ Δί;

ΕΡΜΗΣ

Οὐδαμῶς, ὦ Πόσειδον.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Ὅμως προσάγγειλον αὐτῷ.

ΕΡΜΗΣ

Μὴ ἐνόχλει, φημί· ἄκαιρον γάρ ἐστιν.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Μῶν τῇ Ἥρα σύνεστιν;

ΕΡΜΗΣ

Οὐκ, ἀλλ' ἕτεροῖόν τί ἐστιν.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Μανθάνω· ὁ Γανυμήδης ἔνδον.

ΕΡΜΗΣ

Οὐδὲ τοῦτο· ἀλλὰ μαλακῶς ἔχει αὐτός.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Πόθεν, ὦ Ἑρμῆ; δεινὸν γὰρ τοῦτο φής.

ΕΡΜΗΣ

Αἰσχύνομαι εἰπεῖν, τοιοῦτόν ἐστιν.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Ἄλλὰ οὐ χρή πρὸς ἐμὲ θεῖόν γε ὄντα.

ΕΡΜΗΣ

Τέτοκεν ἀρτίως, ὦ Πόσειδον.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Ἄπαγε, τέτοκεν ἐκεῖνος; ἐκ τίνος; οὐκοῦν ἔλαθε ἡμᾶς ἀνδρόγυνος ὢν; ἀλλὰ οὐδὲ ἐπεσήμηνεν ἢ γαστήρ αὐτῷ ὄγκον τινά. Ἔγωγε οὐδὲν καθεώρακα.

ΕΡΜΗΣ

Εὖ λέγεις· οὐ γὰρ ἐκείνη εἶχε τὸ ἔμβρυον.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Οἶδα· ἐκ τῆς κεφαλῆς ἔτεκεν αὐθις ὡσπερ τὴν Ἀθηνᾶν.

ΕΡΜΗΣ

Οὐκ, ἀλλὰ ἐν τῷ μηρῷ ἐκύει τὸ τῆς Σεμέλης βρέφος.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Εὐ γε ὁ γενναῖος· ἀλλὰ τίς ἡ Σεμέλη ἐστί;

	<i>Igék</i>	<i>fut</i>	<i>aor</i>	<i>perf</i>	<i>p aor</i>
αἰσχύνω	szégyent hoz, elcsúfít (<i>act</i>) <i>l. később</i> szégyell, húzódozik vmt megtenni (<i>med</i>)		ἤσχυνα	—	ἤσχύνθη
ἄπαγε	„menj már!”				
εἶπον	mondta (<i>csak aor, többi alakját a λέγω pótolja</i>)				
ἐνοχλέω	zavar	ἐνοχλήσω	ἐνόχλησα	ἐνόχληκα	ἐνοχλήθη
ἐντυγχάνω + <i>dat</i>	találkozik vkvel	ἐντεύξομαι	ἐνέτυχον	ἐντετύχηκα	
ἐπισημαίνω	jelez	<i>l. később</i>	ἐπεσήμηνον	<i>l. később</i>	-εσημάνθη
ἔστιν + <i>inf.</i>	szabad, lehet vmt csinálni (<i>nem simulószó!</i>)				
ἔχω , <i>praet</i> εἶχε	van neki, hord	σχῆσω <i>v. ἔξω</i>	ἔσχον	ἔσχηκα	—
καθοράω	meglát, észrevesz	κατόψομαι	κατείδον	καθ-εώρακα	<i>l. később</i>
κυέω	méhében hord, terhes	κυήσω	ἐκύησα	κεκύηκα	ἐκυήθη
λανθάνω	nem vesz észre vk/rejtve marad előtte (<i>acc!</i>), hogy vki (<i>nom!</i>) vmt csinál (<i>part.</i>)	λήσω	ἔλαθον	λέληθα	—
προσαγγέλλω	bejelent	<i>l. később</i>	προσήγγειλα	-ήγγεκα	προσηγγέλη
σύνειμι	együtt van				
τίκτω	szül	τέξομαι	ἔτεκον	τέτοκα	ἐτέχθη
φημί	„mondom”				
Főnevek			ἀρτίως		imént
βρέφος, βρέφους, τό	csecsemő, baba		αὐθις		megint
γαστήρ, γαστρός, ἡ	has		γε (<i>simulószó</i>)		elvégre, bizony
ἔμβρυον, ἔμβρύου, τό	magzat		ἔνδον		bent
θεῖος, θείου, ὁ	nagybáty		εὖ		jól
κεφαλή, κεφαλῆς, ἡ	fej		οὐδαμῶς		semmiképp
μηρός, μηροῦ, ὁ	comb		οὐκοῦν		akkor hát, szóval
ὄγκος, ὄγκου, ὁ	teher		Kötőszók, előljárószók		
Melléknevek, számnevek			ὄμως		azért, mégis
ἄκαιρος, ἄκαιρον	alkalmatlan		πρός + <i>acc</i>		vmvel szemben, vmi miatt
ἀνδρόγυνος	kétnemű		Kérdőszó		
γενναῖος, γενναία,			μῶν		csak nem?
γενναῖον	ügyes, derék		πόθεν		honnan? mi miatt?
μαλακός, μαλακή, μαλακόν	lágú, ernyedte, gyenge		Tulajdonnevek		
Νεῦμάσok			Γανυμήδης, Γανυμήδους, ὁ		Ganümedész
ἔγωγε	én bizony, a magam részéről		Ποσειδῶν, Ποσειδῶνος, ὁ		Poszeidón
ἕτεροῖος, ἕτεροῖα, ἕτεροῖον	másfajta		Σεμέλη, Σεμέλης, ἡ		Szemele

Határozószók, módosítószók

Nyelvtan

Igeragozás

(1) *praesens perfectum activum*

<i>jelen</i>		<i>múlt</i>			<i>jövő</i>		
pr. impf. activum ✓	pr. impf. medio-passivum ✓	praet. impf. activum ✓	praet. impf. medio-passivum ✓	–			
–		aoristos act. ✓	aoristos med. ✓	aoristos pass. ✓			
					futurum act. ✓	futurum med. ✓	futurum pass.
praesens perf. activum	praesens perf. med.-pass.	praeteritum perf. act.	praeteritum perf. pass.	futurum perfectum			

képzés: reduplikáció * + perfectum-tő** + perfectum-végződés

*msh-val kezdődő igék esetében: a msh megismétlése ε-nal, például τοκ- → τε-τοκ-, mgh-val kezdődő igeknél a kezdő mgh megnyújtásával, pl. ώρα- → ώρα- (mellékalak: έώρα-).

**A szótári alak negyedik tagja; gyakran azonos az aoristos-tővel.

cselekvő perfectum-végzések

	<i>Singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	-(κ)α	-(κ)αμεν
2. személy	-(κ)ας	-(κ)ατε
3. személy	-(κ)ε(ν)	-(κ)ασι(ν)

(a) gyenge *perfectum*

εὔρισκω

reduplikált igető: ηὔρη- / εὔρη- 'megtaláltam', 'megvan'

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	εὔρη-κα	εὔρή-καμεν
2. személy	εὔρη-κας	εὔρή-κατε
3. személy	εὔρη-κε(ν)	εὔρή-κασι(ν)

νικάω

νενίκη- 'győztem, győztes vagyok'

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	νενίκη-κα	νενική-καμεν
2. személy	νενίκη-κας	νενική-κατε
3. személy	νενίκη-κε(ν)	νενική-κασι(ν)

(b) erős *perfectum*

A végződéses κ nélkül járulnak a reduplikált tőhöz. (A $\tau\omicron\kappa$ - κ -ja tőhangzó!)

	τίκτω , <i>perfectum</i> -tő: $\tau\omicron\kappa$ -	'szültem', 'gyermekágyas vagyok'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	$\tau\acute{\epsilon}$ - $\tau\omicron\kappa$ - α	$\tau\epsilon$ - $\tau\acute{\omicron}\kappa$ - $\alpha\mu\epsilon\nu$
2. személy	$\tau\acute{\epsilon}$ - $\tau\omicron\kappa$ - $\alpha\varsigma$	$\tau\epsilon$ - $\tau\acute{\omicron}\kappa$ - $\alpha\tau\epsilon$
3. személy	$\tau\acute{\epsilon}$ - $\tau\omicron\kappa$ - $\epsilon(\nu)$	$\tau\epsilon$ - $\tau\acute{\omicron}\kappa$ - $\alpha\sigma\iota(\nu)$

(c) rendhagyó erős *perfectum*: οἶδα

	οἶδα (<i>αἴδειδον rendhagyó és önállósult jelentésű perfectuma</i>)	'tudom', 'ismerem'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	οἶδα	ἴσμεν
2. személy	οἴσθα	ἴστε
3. személy	οἴδε(ν)	ἴσασι(ν)
	<i>infinitivus</i> εἰδέναι	

(2) φημί		'mondok'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	φημί	φαμέν
2. személy	φής (φής)	φατέ
3. személy	φησί	φασίν

Megjegyzés: a φής kivételével mindegyik simulószó.

(3) a folyékonytönűek hangváltozásai *aoristos*ban

προσάγγελον < προσ-άγγελ-σον

Magyarázat: a folyékony tönűek valamennyi gyenge *aoristos* alakjában a σ rótlónyújtással kiesik, azaz a tő előtti mgh megnyúlik, például az ϵ -ből $\epsilon\iota$ lesz. A cselekvő alakok a következőképpen módosulnak:

	ἀγγέλλω , <i>igető: ἀγγελ-</i>	'hírül ad'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	ἠγγελ-σα > ἠγγεῖλα	ἠγγείλαμεν
2. személy	ἠγγεῖλας	ἠγγείλατε
3. személy	ἠγγεῖλε(ν)	ἠγγείλαν

	ἀποκτείνω , <i>igető: ἀποκτεν-</i>	'megöl'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	ἀπέκτεν-σα > ἀπέκτεινα	ἀπεκτείναμεν
2. személy	ἀπέκτεινας	ἀπεκτείνατε
3. személy	ἀπέκτεινε(ν)	ἀπέκτειναν

διαφθείρω, igető: διαφθερ-		'tönkretesz'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	διέφθερ-σα > διέφθειρα	διεφθείραμεν
2. személy	διέφθειρας	διεφθείρατε
3. személy	διέφθειρε(ν)	διέφθειραν

Ennek alapján így fest az eddig vett fontosabb folyékonytű igéknek az aoristos-alakja:

<i>imperfectum</i>	<i>aor act</i>	<i>aor pass</i>
αἰσχύνω	ἤσχυνα	ἤσχύνην
ἀποκτείνω	ἀπέκτεινα	–
κρίνω	ἔκρινα	ἐκρίθη*
μένω	ἔμεινα	–
σημαίνω	ἐσήμηνα	ἐσημάνθην
νέμω	ἔνειμα	ἐνεμήθην**
ἀγγέλλω	ἤγγειλα	ἤγγέλθην
στέλλω	ἔστειλα	ἔστάλην***
διαφθείρω	διέφθειρα	διεφθάρην***

*κρι- τὸβόλ.

**E-hanggal bővült νεμη-τὸβόλ.

***erős képzés hangzováltást mutató (ε → α) τὸβόλ.

Gyakorlatok

1. *Változtassa meg a következő jelzős kifejezések számát!*

τῷ γενναίῳ ἀνδρὶ
 τῆς λευκῆς γαστρούς
 τὸ θνητὸν βρέφος
 τὴν ἄκαιρον ἡδονήν
 τοῖς καλοῖς στέφεσιν

2. *Adja meg a kért alakokat az alábbi igékből!*

μανθάνω → *aor. imperativus. act. sing./2*::.....

ἔχω → *praet. impf. act. plur./1*::.....

ἐντυγχάνω → *aor. ind. act. plur./2*::.....

ἐνοχλέω → *praes. impf. act. sing./2*::.....

προσαγγέλλω → *aor. imperativus act. sing./3*::.....

τίκτω → *praes. perf. act. sing./1*::.....

ἐπισημαίνω → *part. impf. med-pass. nominativus*:.....

καθοράω → *fut. med. plur./3*:.....(!)

3. (a) *Melyik igének szerepelnek itt a praesens perfectumai? (b) Változtassa meg a megadott alakok számát!*

ἤσκηκατε

γεγέννηκεν

πεποιήκαμεν

τέτοκα

κεκελεύκατε

ἔωράκασιν

4. *Fordítsa le az alábbi mondatokat a következő példa szerint:*

(a) ἔλαθε ἡμῶς Ζεὺς ἀνδρόγυνος ὢν =

Rejtve maradt előttünk/

nem vettük észre, hogy Zeusz kétnemű.

magyar alany ← görög acc. + görög part. coniunctum nom-ban → magyar tárgyi mellékmondat

Más fordításban: Zeusz titokban kétnemű volt.

Nem vettem észre, hogy zavarod a babát (*dat*).

Nem vettük észre, hogy az istennők terhesek.

Anakreón nem vette észre, hogy kihullott a haja.

A nők viszont észrevették, hogy kopasz.

Zeusz előtt nem marad rejtve Héra féltékenysége.

Észre sem vettem, hogy itthon (= bent) vagy.

(b) Hasonló *participiumos* szerkezetekkel áll az αἰσχύνομαι és a χαίρω is.

αἰσχύνομαι τοῦτο ἀγγέλλων. Szégyenkezve adom hírül.

χαίρω σε ὀρώσα. Örömmel / szívesen látlak.

Ezekben a szerkezetekben az ige tulajdonképpen a határozó szerepét látja el: „szégyenkezve”, „örömmel” (ahogyan a λανθάνω-t is lehetséges olykor „észrevétlenül” vagy „titokban” szavakkal visszaadni), a tényleges állítmányt pedig a *participium* fejezi ki: „hírül adom”, „látlak”.

Az αἰσχύνομαι a *participium* helyett *infinitivusszal* is állhat, ennek a szerkezetnek viszont eltér a jelentése:

αἰσχύνομαι τοῦτο ἀγγέλλειν. Szégyelle(né)m / húzódozom ezt hírül adni (és nem is adom hírül).

αἰσχύνομαι εἰπεῖν. Szégyelle(né)m megmondani (és Poszeidón nem is folytatja).

Εξ αλαρjάν fordítsa le a kővetkező mondatokat:

ἀκούσας τούτου λόγου χαίρει.

αἰσχύνεται κακὰ δρᾶν.

αἰσχύνεται κακὰ δρῶν.

τὸ μῆλον λαμβάνουσαι οὐκ αἰσχύνετε;

οἶνον πίνοντες πάντες χαίρομεν.

ὕμᾶς ὀρῶντες οὐχ χαίρουσιν.

5. *Σζῶvegértés. Olvassa el a filozófus Diogenészről szőló alábbi anekdotát, majd válassza ki a szővegnek megfelelő tartalmú állítást!*

Ἵ Διογένης θεασάμενός ποτε παιδίον ταῖς χερσὶ πῖνον ἐξέρριψε τῆς πήρας τὴν κοτύλην, εἰπών, “παιδίον με νενίκηκεν εὐτελείᾳ.”

εἰπών a λέγω aor. part.-a

ἐκρίπτω kidob vhonnan (gen)

εὐτελείᾳ, ας, ἦ egyszerűség, takarékoság

θεάομαι néz, szemlél; meglepetéssel/csodálattal néz

κοτύλη, ης, ἦ kis pohár, csésze

παιδίον, ου, τό gyerek, kisgyerek

πήρα, ας, ἦ tarisznya

πίνω iszik

ποτέ egykor, egyszer (simulószó)

χείρ, χειρός, ἦ kéz

Miért dobta el Diogenész a poharát?

a) Mert egy gyereket a kezéből látott inni, és rájött, hogy a pohár haszontalan tárgy.

b) Mert egy gyerek kezében látott egy poharat, ami az övénél egyszerűbb volt.

c) Mert egy gyerek kezében látott egy poharat, és úgy vélte, hogy a gyerek legyőzte őt egyszerűségben.

d) Mert egy gyereket a kezéből látott inni, és úgy vélte, hogy a gyerek legyőzte őt egyszerűségben.

6. *Σζῶvegértés. Olvassa el Szapphő alábbi költeményét, majd válassza ki a szővegnek megfelelő tartalmú állítást!*

δέδυκε μὲν ἅ σελάννα

καὶ Πληϊάδες, μέσαι δὲ

νύκτες, παρὰ δ' ἔρχεθ' ὦρα·

ἐγὼ δὲ μόνα κατεύδω.

δύω alámerül, lebukik

κατεύδω (aiól) = καθεύδω lefekszik, alszik

μέσος, η, ον középső, közepén lévő

μόνα (aiól) = μόνη

νύκτες éjszaka

παρὰ δ' ἔρχεθ' = παρὰ δ' ἔρχεται = παρέρχεται

παρέρχομαι elmegy/elhalad/elvonul mellette

Πληϊάδες = Πλειάδες, ον, αῖ Fiastyúk (csillagkép)

σελάννα (aiól) = ἦ σελήνη, ης hold

A Fiastyúk csillagkép mikor nyugszik le a versben?

a) hajnalban

- b) az éjszaka első felében
 c) a hold felkelte után
 d) az éjszaka közepén

7. Fordítsa le az alábbi mondatokat a megadott példa szerint:

ἔστιν ἐντυχεῖν τῷ Δί; Lehet Zeusszal találkozni?

Meg lehet kapni (aor) azokat az almákat?

Az öregeknek szabad itthon maradniuk (impf).

Nem lehet haragudni (impf) rád.

Minket/téged meg lehet győzni (aor).

Ezt a tükröt nem lehet megtalálni (aor).

Meg lehet vizsgálni (impf) a hattyúkat?

8. Illessze be az ἀποδημέω megfelelő participiumát, és fordítsa le az esetlegesen még hiányzó szavakat!
 (ha külföldre mész, aor) ὄψη τοὺς βαρβάρους. → ἀποδημήσασα ὄψη τοὺς βαρβάρους.

..... (amikor a férje külföldre ment, aor) ἡ γυνὴ συνηκολουθεῖτο.

..... (amikor a felesége külföldre ment, aor) ὁ ἀνὴρ συνηκολουθεῖτο.

..... (azután, hogy külföldre mentek, aor) οἱ βάρβαροι μαλακῶς εἶχον.

..... (amikor külföldön voltak, impf) οἱ βάρβαροι μαλακῶς εἶχον.

..... (a fiút, aki külföldre távozott, aor) οὐκ οἶδα.

..... (nagybátyámmal, mivel külföldre ment, aor) οὐκ ἀπήντησα.

9. Alkosson participium coniunctum szerkezetet a zárójelben megadott mondatból illetve szó szerkezetből! Az utolsó három mondatot fejezze be saját ötlete alapján!

Ποσειδῶν οὐκ ἐνέτυχε τῷ Δί (mert Z. gyengélkedett).

..... (mert a bocikat nézte).

..... (mert Hérával volt együtt).

..... (amikor éppen szült).

..... (a szülés után).

..... (amikor koszorút font).

.....

.....

.....

10. Fordítsa görögre!

Ti mit mondtok?

Te mit mondasz?

Ὅκ mit mondanak?

A bölcs embert mondjuk jónak.

Mondom, hogy gyenge vagyok.

Lüsziász azt mondja, Szolón írta a törvényt.

ὁ Λυσίας athéni beszédíró

ὁ Σόλων Σόλωνος

ὁ νόμος törvény

11. Fordítsa le az alábbi mondatokat a megadott igéket és igeneveket aoristosba téve!

<i>imperfectum</i>	<i>Igeő</i>	<i>aoristos</i>
κτείνω (κτεν- + j)	κτεν-	ἀπέκτεινα (κτεν- + σ)
ἀγγέλλω (ἀγγελ- + j)	ἀγγελ-	ἠγγειλα (ἀγγελ- + σ)
μένω	μεν-	ἔμεινα (μεν- + σ)
αἰσχύνομαι (αἰσχυν- + j)	αἰσχυν-	ἤσχυνα (αἰσχυν- + σ)
σημαίνω (σημαν- + j)	σημαν-	ἔσήμηνα (σημαν- + σ)

(προς-) ἀγγέλλω

Ne a lány jelentse be a vendéget (ξένος)! Jó híreket vittem (= jókat jelentettem) nekik. Ki vitte hírül a győzelmet? Haragszom rátok, amiért mindezt jelentettétek a bíráknak.

αἰσχύνομαι

A lány elcsúfította a haját. A barbárok megbecstelenítették az asszonyokat. Nem hoztam szégyent apámra.

ἀποκτείνω

Öld meg! A pásztor leölte a nyáját. Megölték a kecskéket.

σημαίνω

Jelezd, ha nem érted (μανθάνω, coniunctummal) a szavakat! Az isten nem a fejével jelzett.

Mindenkinek jeleztük, hogy (ὤς) megváltoztattuk a nevünket.

μένω

Maradjatok bent! Az ott maradtak győztek.

12. Tegye át praesens perfectumba az alábbi mondatok állítmányát, és fordítsa magyarra! Hogyan változott meg a mondat jelentése?

ἐγὼ δὲ καὶ τὴν Ἰδην ὄρω.

Ζεὺς κελεύει δὲ σε δικάζειν τὴν εὐμορφίαν αὐτῶν.

λύω τὴν γυναῖκα.

ὁ δ' Ἴμερος ἱμερτόν τε ποιήσει σε καὶ ἐράσμιον.

13. *Teszt*

1. *Melyik a helyes kiegészítés?*

Μενέλαος ἔλαθε παρών.

a) ἐμοῦ b) ἐμοὶ c) ἐμὲ d) ἐγὼ

2. *Melyik helytelen?*

a) ὦ Πόσειδον b) ὦ Ἄνακρεον c) ὦ Ζεὺς d) ὦ Ἑρμῆς

3. *Melyik a mondat helyes kiegészítése?*

Οὐδεις θεοὺς πονηρὰ ποιῶν. (πονηρός, á, óv rossz, gonosz)

a) λανθάνεις b) λανθάνει c) λανθάνουσιν d) ἔλαθον

4. *Melyik a kakukktojás?*

a) εἶχε b) ἐπεσήμηνε c) προσήγγελλε d) ἐνετύγχανε

5. *Hogyan hangzik görögül: 'nem merem kimondani'?*

a) αἰσχύνομαι λέγειν b) αἰσχύνομαι λέγων c) αἰσχύνομαι εἰπεῖν d) αἰσχύνομαι εἰπών

6. *Az alábbi igealakok közül melyik helytelen?*

a) ἔκρινας b) ἐκρίνασαν c) ἐκρίνατε d) ἔκρινεν

14. *Párosítsa az alábbi kifejezéseket magyar megfelelőikkel illetve meghatározásaikkal!*

belső elválasztású (mirigyek)

megszépítő fogalmazás

házasságkötés csak közösségen belül

agyhártyagyulladás

belgyógyász

daganatos betegségekkel foglalkozó orvos

az étel- és italkészítés művészete

kezdetleges

embrionális

onkológus

enkefalitisz

gasztroenterológus

endokrin

endogámia

eufémizmus

gasztronómia

1. Παρθένος εἰμὶ γυνή, καὶ παρθένου εἰμὶ γυναικός,
καὶ κατ' ἔτος τίκτω παρθένος οὔσα γυνή.

Anthologia Palatina 14.42

ἔτος, ἔτους, τό ἐν κατ' ἔτος évente

2. Οὐδεὶς ἀνθρώπων οὔτ' ἔσσεται οὔτε πέφυκεν,
ὅστις πᾶσιν ἀδῶν δύσεται εἰς Ἄϊδεω·
οὐδὲ γὰρ ὃς θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει,
Ζεὺς Κρονίδης, θνητοῖς πᾶσιν ἀδεῖν δύναται.

Theognisz 1.801-2

Ἄϊδεω = Ἄϊδου
ἀθανάτοισιν = ἀθανάτοις
ἀνάσσω + *dat* uralkodik vkn
ἀνδάνω, ἦδον *aor* tetszik
δύσεται „merül majd alá”

ἔσσεται = ἔσται
θνητοῖσι = θνητοῖς
Κρονίδης, Κρονίδου, ὁ Κρονosz fia, Zeusz
φύω, πέφυκα *perf* nő, terem, van

11. ZEUSZ MÉG MINDIG GYENGE POSZEIDÓN ÉS HERMÉSZ

ΕΡΜΗΣ

τίς ἡ Σεμέλη ἐστὶ; Θηβαία, τῶν Κάδμου θυγατέρων μία. ταύτη συνελθὼν ἐγκύμονα ἐποίησεν.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Εἶτα ἔτεκεν, ὦ Ἑρμῆ, ἀντ' ἐκείνης;

ΕΡΜΗΣ

Καὶ μάλα, εἰ καὶ τοῦτο παράδοξόν σοι δοκεῖ· τὴν μὲν γὰρ Σεμέλην ἡ Ἥρα - οἴσθα ὡς ζηλότυπός ἐστι - πείθει αἰτῆσαι παρὰ τοῦ Διὸς μετὰ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν ἤκειν παρ' αὐτήν· ὡς δὲ ἐπέισθη καὶ ἤκεν ἔχων καὶ τὸν κεραυνόν, ἀνεφλέγη ὁ ὄροφος, καὶ ἡ Σεμέλη μὲν διαφθείρεται ὑπὸ τοῦ πυρός, ἐμὲ δὲ κελεύει ἀνατεμόντα τὴν γαστέρα τῆς γυναικὸς ἀνακομίσει ἀτελὲς ἔτι αὐτῷ τὸ ἔμβρυον ἐπτάμηνον· καὶ ἐπειδὴ ἐποίησα, διελὼν τὸν ἑαυτοῦ μηρὸν ἐντίθησιν. καὶ νῦν τρίτῳ ἤδη μηνὶ ἐξέτεκεν αὐτὸ καὶ μαλακῶς ἀπὸ τῶν ὠδίνων ἔχει.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Νῦν οὖν ποῦ τὸ βρέφος ἐστίν;

ΕΡΜΗΣ

Εἰς τὴν Νῦσαν ἀποκομίσας παρέδωκα ταῖς Νύμφαις ἀνατρέφειν Διόνυσον.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ

Οὐκοῦν ἀμφοτέρω τοῦ Διονύσου τούτου καὶ μήτηρ καὶ πατήρ ὁ ἀδελφός ἐστιν;

ΕΡΜΗΣ

Ἴσκειν. ἄπειμι δ' οὖν ὕδωρ αὐτῷ πρὸς τὸ τραῦμα οἴσων καὶ τὰ ἄλλα ποιήσων ἃ νομίζεται ὡσπερ λεχοῖ.

⊖

Igék		<i>fut</i>	<i>aor</i>	<i>perf</i>	<i>p aor</i>
αἰτέω παρά + <i>gen</i> kér vktől		αἰτήσω	ἤτησα	ἤτηκα	ἤτήθην
ἀνακομίζω	elhoz	<i>kéőbb</i>	ἀν-εκόμισα	ἀνακεκόμικα	ἀνεκομίσθην
ἀνατέμνω	felvág	<i>kéőbb</i>	ἀν-έτεμον	ἀνατέμνηκα	ἀνετεμήθην
ἀνατρέφω	felnevel	ἀναθρέψω	ἀνέτρεψα	<i>kéőbb</i>	<i>kéőbb</i>
ἀναφλέγω	lángra gyújt (<i>act</i>), gyúl (<i>pass</i>)	ἀναφλέξω	ἀνέφλεξα		ἀνεφλέγην
ἄπειμι	elmegyek				
ἀποκομίζω	elvisz				
διαίρω	ketté vág, felhasít	διαιρήσω	δι-εἶλον	διήρηκα	διηρέθην
διαφθείρω	elpusztít	<i>kéőbb</i>	διέφθειρα, <i>perf</i>	διέφθαρκα	
ἐντίθησιν	„beleteszi”; <i>lásd</i> a -μι- <i>végűeket</i> a Nyelvtanban				
ἔοικεν	úgy látszik (<i>perf</i>)				
νομίζεται	szokás (<i>passzív</i>)				
παρέδωκα	„átadtam”				
πείθω	rávesz, meggyőz	πείσω	ἔπεισα	πέπεικα	ἐπείσθην
φέρω	visz, hoz	οἴσω	ἤνεγκον	ἐνήνοχα	ἤνέχθην
Főnevek			τρίτος, τρίτη, τρίτον		harmadik
ἀδελφός, ἀδελφοῦ, ὁ	fivér		Névmások		
ἀστραπή, ἀστραπῆς, ἡ	villám		ἀμφοτέρος, ἀμφοτέρα,		mindkettő
βροντή, βροντῆς, ἡ	mennydörgés		ἀμφοτέρον		
κεραυνός, κεραυνοῦ, ὁ	villámcsapás		ἑαυτόν, -ήν, -ό		önmagát (<i>visszabató nm</i>)
λεχώ, λεχοῦς, ἡ	gyermekágyas nő		Határozószók, partikulák		
μήν, μηνός, ὁ	hónap		εἶτα		aztán, akkor
μήτηρ, μητρός, ἡ	anya		ἔτι		még
ὄροφος, ὀρόφου, ὁ	(nád)tető		καὶ μάλα		de igen, pontosan
πατήρ, πατρός, ὁ	apa		ὡς + <i>mnév</i>		mennyire
πῦρ, πυρός, τό	tűz		ὡσπερ		úgy, mint
τραῦμα, τραύματος, τό	seb		Előjárószók		
ὔδωρ, ὕδατος, τό	víz		ἀντί + gen		helyett
ἡ ὠδῖς, ὠδίνος, ἡ	fájás		ἀπό + gen		tól/től
Melléknevek, számnevek			μετά + gen		val/vel
ἀτελής (<i>m, f</i>), ἀτελής (<i>n</i>)	kifejletlen		Tulajdonnevek		
(ἀτελοῦς)			Θηβαῖος, Θηβαία, Θηβαῖον		thébai
ἐγκύμων (<i>m, f</i>), ἐγκύμων (<i>n</i>)	terhes		Κάδμος, Κάδμου, ὁ		Kadmosz
(ἐγκύμονος)			Νύμφη, Νύμφης, ἡ		Nümpa
εἷς, μία, ἓν	egy		Νύσα, Νύσας, ἡ		Nüsza
ἐπτάμηνος (<i>m, f</i>), -μηνον (<i>n</i>)	hét hónapos				
ζηλότυπος (<i>m, f</i>), -ότυπον (<i>n</i>)	féltékeny				
παράδοξος, παράδοξον	képtelen				

Ⓞ

paradox, pirománia, pirotechnika, metropolisz, metró, pátriárka, hidroterápia, hidromassázs, hidrodinamika, hidrogén, traumatológus

Nyelvtan

Névszóragozás

(1) visszaható névmás S/3 és P/3

	<i>masculinum</i>		<i>femininum</i>		'saját magát'	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>Singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>accusativus</i>	ἐαυτόν	ἐαυτούς	ἐαυτήν	ἐαυτάς	ἐαυτό	ἐαυτά
<i>genitivus</i>	ἐαυτοῦ	ἐαυτῶν	ἐαυτῆς	ἐαυτῶν	ἐαυτοῦ	ἐαυτῶν
<i>dativus</i>	ἐαυτῷ	ἐαυτοῖς	ἐαυτῇ	ἐαυταῖς	ἐαυτῷ	ἐαυτοῖς

Megjegyzés: a szókezdő két hangot (ἐα-) gyakran összevonják, és a rövidebb αὐτόν, αὐτοῦ stb. alakokat használják.

Vigyázat, nem keverendő össze sem az αὐτός, ἢ, ὁ 'ő', 'az',

sem a ὁ αὐτός (= αὐτός) stb. 'ugyanő', 'ugyanaz' névmással!

(2) σ-tővű melléknevek*

ἄτελής, ἄτελής

szótó: ἄτελεσ-

	<i>masculinum/femininum</i>		'fejletlen'	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	ἄτελής	ἄτελέσ-ες > ἄτελεῖς	ἄτελής	ἄτελέσ-α > ἄτελῆ
<i>accusativus</i>	ἄτελέσ-α > ἄτελῆ	ἄτελεῖς**	ἄτελής	ἄτελέσ-α > ἄτελῆ
<i>genitivus</i>	ἄτελοῦς	ἄτελῶν	ἄτελοῦς	ἄτελῶν
<i>dativus</i>	ἄτελεῖ	ἄτελέσι(v)	ἄτελεῖ	ἄτελέσι(v)

*Vö. Névszóragozás 6.(2).

**A *pluralis nominativus* hasonlóságára.

(3) ρ-tővűek

(a) τὸ πῦρ és ἡ χεῖρ

	szótó: πῦρ- 'tűz' 'őrtüzek'		szótó: χεῖρ- 'kéz'	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i> *	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	πῦρ	πυρά	χεῖρ	χεῖρ-ες
<i>acc</i>	πῦρ	πυρά	χεῖρ-α	χεῖρ-ας
<i>gen</i>	πυρ-ός	πυρῶν	χειρ-ός	χειρ-ῶν
<i>dat</i>	πυρ-ί	πυροῖς	χειρ-ί	χερ-σίν**

*A πῦρ többes számban az ο-tővűek szerint ragozódik, és jelentése is megváltozik: 'őrtüzek'-et jelent.

**A *pluralis dativus*t rendhagyó módon képezi a χερ- tőből.

(b) három tőhangzónáltó főnév: a μήτηρ 'anya', πατήρ 'apa' és a γαστήρ 'gyomor', melyek a θυγάτηρ-hez hasonlóan ragozódnak (lásd a 6. olv. Nyelvtanát).

szótő:	μητρ-,	μητερ-,	μητρ-	πατηρ-,	πατερ-,	πατρ-	γαστηρ-,	γαστερ-,	γαστρ-
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>		<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>		<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	
<i>nom</i>	μήτηρ	μητέρ-ες		πατήρ	πατέρ-ες		γαστήρ	γαστέρ-ες	
<i>acc</i>	μητέρ-α	μητέρ-ας		πατέρ-α	πατέρ-ας		γαστέρ-α	γαστέρ-ας	
<i>gen</i>	μητρ-ός	μητέρ-ων		πατρ-ός	πατέρ-ων		γαστρ-ός	γαστέρ-ων	
<i>dat</i>	μητρ-ί	μητρά-σιν		πατρ-ί	πατρά-σιν		γαστρ-ί	γαστρά-σιν	

(4) εἷς, μία, ἕν 'egy' és az οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν 'senki' ragozása
tő: ἕν- ill. μία-

singularis

<i>nom</i>	εἷς	μία	ἕν
<i>acc</i>	ἕνα	μίαν	ἕν
<i>gen</i>	ἑνός	μιᾶς	ἑνός
<i>dat</i>	ἐνί	μιᾷ	ἐνί

singularis

pluralis

<i>nom</i>	οὐδεῖς	οὐδεμία	οὐδέν	οὐδένες	οὐδεμίαι	οὐδένα
<i>acc</i>	οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν	οὐδένας	οὐδεμίας	οὐδένα
<i>gen</i>	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός	οὐδένων	οὐδεμιῶν	οὐδένων
<i>dat</i>	οὐδενί	οὐδεμιᾷ	οὐδενί	οὐδέσιν	οὐδεμίαις	οὐδέσιν

Igeragozás

(1) a gyenge *aoristos* cselekvő *infinitivusa*
képzése: aoristos-tő + -σαι

aoristos-tő: αἰτη- → αἰτήσαι

(2) *participium futurum*

képzés: futurum-tő + σ + -ων -ουσα -ον

futurum-tő: ποιη- → ποιήσων ποιήσουσα ποιήσον

használat: *participium coniunctum*os szerkezetekben az utóidejűség mellett mozgást kifejező igék után célhatározó kifejezésére is:

Ἔπειμι ὕδωρ αὐτῷ οἴσων.
Elmegyek, hogy vizet hozzak neki.

(3) T-tővű (τ, δ, θ) igék hangváltozásai *aoristos*ban

A T-hangok (τ, δ, θ) egyfelől nyomtalanul kiesnek σ előtt (lásd a 7. olv Nyelvtanát), másfelől egy másik T-hanggal (τ, δ, θ) kezdődő végződés előtt σ-vá hasonulnak el:

ἐ-ονοματ- -θη → ὠνομάσθη
ἐ-πειθ- + -θη → ἐπίσθη.

(4) a **μι**-végű igék

Az eddig tanult igék (a **φημί** kivételével!), akármilyen volt is az ige- és imperfectum-tövük, ragozás szempontjából *valamennyien* az **ω**-végűek csoportjába tartoztak, vagyis praesens impf. S/1. személyben **ω**-ra végződtek.

A görög igéknek egy jóval kisebb, de a legalapvetőbb szókincshez tartozó csoportjában ugyanez az alak **-μι**-re végződik, mint például a **φημί** vagy **τίθημι** ('tesz'), és e végződés alapján **μι**-végűeknek nevezik őket. Az **ω**-végűek és a **μι**-végűek azonban másutt is különböznek egymástól, és pedig alapvetően három igeidő:

a *praesens imperfectum* (*activum* és *medio-passivum*)
 a *praeteritum imperfectum* (*activum* és *medio-passivum*) és
 bizonyos *aoristos* (*activum* és *medium*) alakok ragozásában.

A különbségek abból adódnak, hogy a **μι**-végűek esetében az úgynevezett *eredeti* személyragok kevesebb hangváltozáson estek át, és *közvetlenül, kötőhangzó nélkül* járulnak az igetövekhez.

(a) Mik az eredeti személyragok? Jelen időben így néznek ki (a múlt idejűekről később lesz szó):

	<i>activum</i>		<i>medio-passivum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	-μι	-μεν	1. személy	-μαι -μεθα
2. személy	-σι	-τε	2. személy	-σαι -σθε
3. személy	-τι	-ντι	3. személy	-ται -νται

Ezeknek az eredeti ragoknak egy részét már ismerjük; azokat, amelyek az **ω**-végűeknél is változatlanul megőrződtek a végzésekben. A **μι**-végűek azonban náluk erősebben tartották meg az eredeti formákat, ez jól megfigyelhető, ha a **τίθημι** *praesens imperfectum* aktív alakjait szembeállítjuk az **ω**-végűek végzésekkel:

(b) aktív *praesens imperfectum*
 imperfectum-tő: **τίθη-**, **τιθε-** 'teszek'

	<i>activum</i>		<i>activum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	τίθη-μι	τίθε-μεν	λύ-ω	λύο-μεν
2. személy	τίθη-ς	τίθε-τε	λύ-εις	λύε-τε
3. személy	τίθη-σι(ν)	τιθέ-ασι(ν)	λύ-ει	λύ-ουσι(ν)
<i>infinitivus</i>		τιθέ-ναι		

Magyarázatok:

a S/1 eredeti -μι ragja

az ω-végűeknél teljesen lekopott (az ω végződés egy eredetileg az ige tövéhez tartozó hangból fejlődött ki):

például: κελεύ-ω.

míg a μι-végűeknél változatlanul megmaradt, például: τίθη-μι.

S/2-ben az eredeti -σι rag ι-je mindkét csoportban lekopott, de

az ω-végűeknél – az eredetileg szintén az igtövéhoz tartozó – kötőhangzókkal olvadt össze εις-szé:

κελεύ-ει-ς,

a μι-végűeknél közvetlenül járul az ige tövéhez: τίθη-ς.

S/3-ban az eredeti -τι rag τ-ja

az ω-végűeknél kiesett, a megmaradt ι pedig az előbb említett ε kötőhangzóval olvadt össze ει-je: κελεύ-ε-ι,

míg a μι-végűeknél a τι szótag σι-vé gyengült, és megint csak közvetlenül járul a tőhöz: τίθη-σι.

P/1-ben és 2-ben az eredeti -μεν és -τε nem változott meg egyik csoportban sem,

de az ω-végűeknél o illetve ε kötőhangzóval járul a ragozási tőhöz: κελεύ-ο-μεν illetve κελεύ-ε-τε,

míg a μι-végűeknél kötőhangzó nélkül kapcsolódik a tőhöz: τίθε-μεν illetve τίθε-τε.

A Pl/3-ban az eredeti -ντι

az ω-végűeknél a kötőhangzós -οντι-ből változott -ουσι-vá (a ντ rótlónyújtásos kiesésével): κελεύ-ουσι(ν),

a μι-végűeknél pedig egy „szabálytalan” α került eléje (az aor. -σαν analógiájára), és ezt követően az ω-

végűekéhez hasonló hangváltozás játszódott le: az -αντι -ασι-vá alakult: τίθέ-ασι(ν).

A μι-végűeken belül külön csoportot képez négy, igen gyakran előforduló ige, melyek mind a három igeidőben sajátos ragozási sorral rendelkeznek:

τίθημι (tesz),

δίδωμι (ad),

ἵημι (küld, ereszt) és

ἵστημι (állít, áll).

A τίθημι mellett így fest a másik három ige praesens imperfectum activi indicativus-a:

imperfectum-tő: δίδω-, δίδο- 'adok'

singularis *pluralis*

1. személy	δίδω-μι	δίδο-μεν
2. személy	δίδω-ς	δίδο-τε
3. személy	δίδω-σι(ν)	δίδο-ασι(ν)
<i>infinitivus</i>		διδό-ναι

imperfectum-tő: ἵη-, ἵε- 'küldök'

singularis *pluralis*

1. személy	ἵη-μι	ἵε-μεν
2. személy	ἵη-ς	ἵε-τε
3. személy	ἵη-σι(ν)	ἵ-ᾶσι(ν) < ἰέ-ασιν
<i>infinitivus</i>		ἰέ-ναι

imperfectum-tő: ἵστη-, ἵστα- 'állítok'

singularis *pluralis*

1. személy	ἵστη-μι	ἵστα-μεν
2. személy	ἵστη-ς	ἵστα-τε

3. személy	ἴστη-σι(v)	ἴστ-ᾶσι(v) < ἴστά-ασιν
<i>infinitivus</i>		ἴστά-ναι

Megjegyzések:

1. E négy igének aktív praesens imperfectum alakjaira az jellemző, hogy egyes számban a hosszú, többes számban rövid tövükhöz járulnak a ragok.
2. Imperfectum-tövük az igető reduplikációjával keletkezett: δω- → διδω-, ἦ- → ἰη-, στή- → ἴστη-. A kettőzés az ι segítségével történik, szemben a perfecta reduplicatio ε hangjával.

(c) cselekvő *aoristos*

Ebben az igeidőben a végződéses többes számban szintén kötőhangzó nélkül járulnak az igetőhöz, egyes számban pedig megjelennek ugyan a kötőhangzók, de az eredetitől sajátosan eltérő alakok használatosak.

igető: θη-, θε-			'tettem'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	
1. személy	ἔ-θη-κα	ἔ-θε-μεν	
2. személy	ἔ-θη-κας	ἔ-θε-τε	
3. személy	ἔ-θη-κε(v)	ἔ-θε-σα(v)	

igető: δω-, δο-			'adtam'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	
1. személy	ἔ-δω-κα	ἔ-δο-μεν	
2. személy	ἔ-δω-κας	ἔ-δο-τε	
3. személy	ἔ-δω-κε(v)	ἔ-δο-σα(v)	

igető: ἦ-, ἔ-			'küldtem'
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	
1. személy	ἦ-κα	εἶ-μεν	
2. személy	ἦ-κας	εἶ-τε	
3. személy	ἦ-κε(v)	εἶ-σα(v)	

Megjegyzések.

1. Az idetartozó három ige aoristos activi alakjaira nemcsak az jellemző, hogy egyes számban a hosszú, többes számban a rövid mgh-s tőhöz járulnak a ragok, hanem az is, hogy az egyes számban a κ hang fejezi ki az aoristos-t. Az ω-végűek gyenge aoristosában megjelenő σ egyáltalán nem jelenik meg, a gyenge aoristosra jellemző α kötőhangzó pedig csak egyes számban. A többes számban tehát sem σ, sem α nincs, és a múlt idejű ragok közvetlenül kapcsolódnak az ige rövid mgh-s tövéhez.
2. A ἴστημι aoristosa más séma szerint ragozódik; róla később lesz szó.

Gyakorlatok

1. Az üresen hagyott helyekre írja be az οἶδα megfelelő személyű alakját!

ἴστε, ποῦ ἀνατρέφουσι τὸν Διόνυσον αἱ Νύμφαι;

.....

οἶσθα, τίς εἶ;

.....

Οἰδίπους οὐκ, τίνα ἐν τῇ σχιστῇ ὁδῷ ἀπέκτεινεν.

..... ταῦτα πάντες βάρβαροι.

ἡμεῖς, ἃ σύ γε οὐκ

ἐγὼ μὲν οὐκ εἶμι νεή, ὡς χρὴ γάμον καταπράττεσθαι.

2. Gyakorlatok cselekvő participiumokkal (a táblázatban csak a hímneműeket adtuk meg).

<i>imperfectum</i>	<i>gyenge aoristos</i>	<i>erős aoristos</i>	<i>futurum</i>
λέγων	λέξας	--	λέξων
ποιῶν	ποιήσας	--	ποιήσων
αἰτῶν	αἰτήσας	--	αἰτήσων
πείθων	πείσας	--	πείσων
κομίζων	κομίσας	--	--
ἄγων	--	ἀγαγών	ἄξων
φέρων	--	ἐνεγκών	οἶσων
τίκτων	--	τεκών	τεξόμενος (<i>dep.</i>)
(ἀπο-)τέμνων	--	τεμών	--
ἔχων	--	σχών	σχήσων, ἔξων
ἐρχόμενος (<i>dep.</i>)	--	ἐλθών	ἐλευσόμενος (<i>dep.</i>)
λανθάνων	--	λαθών	λήσων
μανθάνων	--	μαθών	μαθησόμενος (<i>dep.</i>)
λαμβάνων	--	λαβών	ληψόμενος (<i>dep.</i>)

(a) Változtassa meg a participiumok alakját a zárójelben megadott egyetlen szempont szerint!

λαβοῦσαι (→ *impf.*):

λέξαντα (→ *fem.*):

τίκτουσαι (→ *aor.*):

ἀγαγούσης (→ *fut.*):

φερούσης (→ *neut.*):

ἐνεγκόντων (→ *fem.*):

πείσονται (→ *fem.*):

κομίσαν (→ *pl.*):

οἶσοντας (→ *sing.*):

ἐλθούση (→ *pl.*):

τεμόντος (→ *impf.*):

λήσων (→ *gen.*):

(b) Tegye ki az ékezeteket!

μανθανοντα, μαθοντα, μαθουσα, μαθουσης, ποιουν, ποιουντες, ποιησαντος, ποιηση,
λαθον, λησον, ἄξοντας, ἄγοντας, ἀγαγοντας, ἀγοντων, ἀγουσων, ἀγουσιν.

(c) Fordítsa le a zárójelben szereplő mondatokat participios szerkezettel, ügyelve a megfelelő aspektusra!

..... (amint azt megértette [ti.Sz.]) Σεμέλη ἀπῆλθεν.

..... (amint azt megértették [ti. Sz. és K.]) Σεμέλη καὶ Κάδμος ἀπῆλθον.
 Σεμέλη προσήλθεν τὸν πατέρα θεῶν (hogy meggyőzze őt).
 ἤκουον τῆς Σεμέλης (ahogy győzködte őt).
 Σεμέλη ἔπεισα τὸν Δία ἤκειν (villámmal a kezében).
 μὴ ἐνοχλεῖ μητρὶ (mert gyengélkedik).
 μὴ ἐνοχλεῖ γυναιξὶ (mert gyengélkednek).
 ὦ μήτερ, μὴ ἐνόχλει μοι (azzal, hogy egyfolytában beszélsz).
 ὦ μήτερ, μὴ ἐνόχλει μοι (amikor beszélek).
 ἔλαθον ἡμᾶς (hogy a pásztorok terelik a nyáját).
 (a fejét, miután levágták,) ἐκόμισαν πρὸς τὸν Ὕθωνα.
 ὁ Διονύσος ἐνέτυχε ταῖς γυναιξὶ (amikor éppen éppen vágták
 le Orpheusz fejét).
 Orpheusz: Ὅρφεύς, Ὅρφέως

4. *Egy sor – egy eset; egy oszlop – egy szó; töltsé ki az üres helyeket!*

	ἀτελέσιν		μητέρων		πόλει
τοῦτον					
		πατέρας		βρονταί	

5. *Egy sor – egy igealak; egy oszlop – egy ige; töltsé ki az üres helyeket!*

κεκόμικας	ἔπεισαν		ἔτικτες	ἀγγελίαι
—		ἠτήσω		
	ἐποιεῖτο		μανθάνονται	
—				

6. εἶς - “egy”, “egyetlen”; οὐδείς - „egy sem”, „senki”

(a) *Fordítsa le az alábbi mondatokat, és tegye be a leginkább odaillő alakot a megfelelő esetben!*

..... χρόνον ἐν τῷ ἄντρῳ ἔμειναν.

οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν τῶν στρατηγῶν.

..... τῶν δαιμόνων οἶμαι κακόν.

τάς πόλεις οὐ Θηβαίοις παρέδωκα οὐδὲ Θετταλοῖς οὐδ' ἄλλω

Ἄντιοχίς ἀνελπίστως* ἔτεκε δύο μὲν θυγατέρας, υἱὸν δὲ τὸ ὄνομα Μιθριδάτην.

..... ἔχομεν φίλους ἀλλ' ἢ τοὺς Βοιωτοὺς.

..... ἄλλης γυναικὸς ἐρῶ.

Σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα* εἶχεν ὁ Γύλιππος.

ἐν πόλει ἐγενόμεθα ἐγὼ τε καὶ φίλος μου.

* ἢ ἐλπίς ἐλπίδος remény

** reményén felül, “amikor már nem is remélte”

(b) *Fordítsa görögre!*

Semmink sincs. Egyetlen kecskét sem látok. A hírnökök közül egyik sem mondja ugyanazt. Egyetlen percre (=idő) sem akarlak látni. Egyetlen versenyt sem nyerünk meg. Egyetlen nőnek sem mondom el, amit látok. Egyetlen bíróra sem bízza a döntést.

7. *Az imperativusos parancsokat alakítsa át κελεύει + acc cum inf-es szerkezetté! Az első parancsot kapcsolja participium coniunctum szerkezettel! A személyes névmásokat értelemszerűen használja!*

Például: Ζεὺς φησί μοι – ἀνατεμὲ τὴν γαστέρα τῆς γυναικός. ἀνακόμισον τὸ ἔμβρυον. → ἐμὲ δὲ κελεύει Ζεὺς ἀνατεμόντα τὴν γαστέρα τῆς γυναικός ἀνακομίσαι τὸ ἔμβρυον.

ἐγὼ φημι τῷ πατρί – λαβὲ τὸ μῆλον. ἐλθὲ πρὸς τὸν βουκόλον.

ὕμεῖς φατε τῷ νεανίσκῳ – ἀκριβῶς σκόπει τὰς γυναῖκας. κρῖνον.

ὁ ἀδελφός φησί μοι – θαρρεῖ. προσαγορευσον αὐτήν.

Μενέλαός φησι τῇ γυναικί – ἐπανελθὲ εἰς τὴν Σπάρτην. μένε παρ' ἐμοί.

οἱ γέροντές φασι τοῖς νέοις – βλέπετε πρὸς τὸν ἄρκτον. πλεύσατε εἰς τὸ Ἴλιον.

σὺ φῆς ἡμῖν – ἀκούσατε ἐμοῦ. μὴ αὐτὸν ἀποκτείνατε.

8. *Alakítsa át szenvedő mondattá!*

Például: ἀνεφλέξα τὸν ὄροφον. → ἀνεφλέγη ὁ ὄροφος.

τὴν κεφάλην αὐτοῦ ἐποίησα λευκήν.

προσήγγειλον τὸν Ποσειδῶνα τῷ Δίι.

τὴν βακτηρίαν φέρεσθαι ἐκεῖνον ἠνάγκασα.
 ἔπεισα τοὺς ἀρίστους τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τὴν μνηστείαν ἀπηντήσαι.
 τὸν Διόνυσον Νύμφαι ἀνέτρεφον.
 τὸν ἄνακτα εἰς τὴν Μίλητον ἐκόμισα.
 οὐ λόγῳ ἡμᾶς ἔπεισας.
 πρὸς τὸν ἄνακτα ὑμᾶς ἔπεμψα.
 οἱ ἡγέμονές σε ἠνάγκασαν.

9. *Olvasd és fordítsd!*

στέφος τίθης τῇ κεφαλῇ.
 θυγατέρα ἀνδρὶ δίδωσιν.
 θρόνον μοι τιθέασιν.
 ἐν χειρὶ τὴν βακτηρίαν τίθημι.
 οἱ θεοὶ μοι τὴν νίκην διδόασιν.
 ἐν τοῖς φίλοις σε τίθεμεν.
 οὐκοῦν ὕδωρ ἡμῖν δίδοτε;
 ἐκ χειρὸς αὐτῷ πιεῖν δίδωμι.
 στρατηγὸς ὦν λόγον δίδως.
 τοῦσδε λίθους τοῖς θεοῖς τίθετε.

θυγατέρα ἀνδρὶ ἔδωκα.
 μῆλον ἐκείνη ἔδωκας;
 ποῦ τὸ βρέφος ἔθετε;
 χρυσοῦν στέφανον τῷ νικῶντι ἔθεσαν.
 πολλὰς ἀγαθὰς αἴγας ὑμῖν ἔδομεν.
 τοῦτον τὸν νόμον αὐτὸς ἔθηκας.
 τόδε ὁ Πολυκράτης ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ.
 ἔδοτε τὴν πόλιν Διονυσίῳ τῷ Συρακοσίῳ.
 μίαν δραχμὴν μοι ἔδοσαν.
 ἐν τοῖς φίλοις αὐτὸν ἔθηκα.

ἀνατίθημι felajánl

λόγον δίδωμι számot ad

τίθημι ἐν + *dat* vkik közé sorol

1. κόσμον τόνδε, τὸν αὐτὸν ἀπάντων, οὔτε τις θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἐποίησεν, ἀλλ' ἦν ἀεὶ καὶ ἔστιν καὶ ἔσται πῦρ ἀεὶζων.

Hérakleitosz 30. töredéke

ἀεὶζωος, ἀεὶζων örökéletű, örökkévaló

2. Τίς σοι πατήρ;
 πόθεν τῶν δήμων εἶ;
 τίς σοι πατὴρ πατήρ;
 τίς μήτηρ;
 τίς μητὴρ πατήρ;
 πόθεν τῶν δήμων ἔστι;
 ἔστιν σοι Ἄπόλλων Πατρῶος καὶ Ζεὺς Ἐρκεῖος;
 ποῦ ταῦτα τὰ ἱερά ἔστιν;

Arisztotelész: *Az athéniaiak állama* 55.3 nyomán

δήμος, δήμου, ὁ község, démosz
 Ἐρκεῖος házvédő (tkp. kerítésvédő)

ἱερόν, ἱεροῦ, τό szentély
 Πατρῶος atyai, ősi

Ki tehetette föl a fenti kérdéseket, kinek és milyen szituációban?

12. NEM LESZ EBBÓL BAJ, ZEUSZ? HÉPHAISZTOSZ ÉS ZEUSZ

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Τί με, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιεῖν; ἤκω γάρ, ὡς ἐκέλευσας, ἔχων τὸν πέλεκυν ὀξύτατον, εἰ καὶ λίθους δέοι μιᾶ πληγῇ διατεμεῖν.

ΖΕΥΣ

Εὖ γε, ὦ Ἥφαιστε· ἀλλὰ δίελέ μου τὴν κεφαλὴν εἰς δύο κατενεγκῶν.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Πειρᾶ μου, εἰ μέμνηνα; πρόστατε δ' οὖν τάληθές ὄπερ θέλεις σοι γενέσθαι.

ΖΕΥΣ

Τοῦτο αὐτό, διαιρεθῆναί μοι τὸ κρανίον· εἰ δὲ ἀπειθήσεις, οὐ νῦν πρῶτον ὀργιζομένου πειράση μου. ἀλλὰ χρὴ καταφέρειν παντὶ τῷ θυμῷ μηδὲ μέλλειν· ἀπόλλυμαι γὰρ ὑπὸ τῶν ὀδίνων, αἶ μοι τὸν ἐγκέφαλον ἀναστρέφουσιν.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Οὐ κακόν τι, ὦ Ζεῦ, ποιήσομεν; ὀξύς γὰρ ὁ πέλεκυς ἐστι καὶ οὐκ ἀναιμωτὶ οὐδὲ κατὰ τὴν Εἰλήθουσαν μαιώσεται σε.

ΖΕΥΣ

Κατένεγκε μόνον, ὦ Ἥφαιστε, θαρρῶν· οἶδα γὰρ ἐγὼ τὸ σύμφερον.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Κατοίσω· τί γὰρ χρὴ ποιεῖν σοῦ κελεύοντος; τί τοῦτο; κόρη ἔνοπλος; μέγα, ὦ Ζεῦ, κακὸν εἶχες ἐν τῇ κεφαλῇ· εἰκότως γοῦν ὀξύθυμος ἦσθα τηλικαύτην ὑπὸ τὴν μήνιγγα παρθένον ζωογονῶν καὶ ταῦτα ἔνοπλον· ἦ που στρατόπεδον, οὐ κεφαλὴν ἔλαθες ἔχων. ἡ δὲ πηδᾶ καὶ πυρριχίζει καὶ τὴν ἀσπίδα τινάσσει καὶ τὸ δόρυ πάλλει καὶ τὸ μέγιστον, καλὴ πάνυ καὶ ἀκμαία γεγένηται δὴ ἐν βραχεῖ· γλαυκῶπις μὲν, ἀλλὰ κοσμεῖ τοῦτο ἡ κόρυς. ὥστε, ὦ Ζεῦ, μαίωτρά μοι ἀπόδος ἐγγυήσας ἤδη αὐτήν.

ΖΕΥΣ

Ἄδύνατα αἰτεῖς, ὦ Ἥφαιστε· παρθένος γὰρ ἀεὶ ἐθελήσει μένειν. ἐγὼ δ' οὖν τό γε ἐπ' ἐμοὶ οὐδὲν ἀντιλέγω.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ

Τοῦτ' ἔθελον· ἐμοὶ μελήσει τὰ λοιπά, καὶ ἤδη συναρπάσω αὐτήν.

ΖΕΥΣ

Εἴ σοι ῥάδιον, οὕτω ποίει· πλὴν οἶδα ὅτι ἀδυνάτων ἐρᾶς.

		<i>fut</i>	<i>aor</i>	<i>perf</i>	<i>p aor</i>	<i>m-p perf</i>
ἀνα-στρέφω	kiborít, kiugraszt	ἀναστρέψω	ἀνέστρεψα	ἀνέστροφα	ἀνεστράφην	ἀνέστραμμαι
ἀντιλέγω	ellenkezem					
ἀπειθέω	nem engedelmeskedik	ἀπειθήσω	ἠπειθήσα			
ἀπόδος	„add cserébe”					
ἀπόλλυμαι	elpusztul					
γίγνομαι	létrejön	γενήσομαι	ἐγενόμην	γέγονα	—	γεγένημαι
διατέμνω	kettévág	<i>késobb</i>	διέτεμον	διατέμνηκα	διετμήθην	
ἐγγυάω	eljegyez, feleségül ad	ἐγγυήσομαι	ἠγγύησα	ἠγγύηκα		
ἐράω + <i>gen</i>	kíván, vágyik vmre (<i>a többi alakja az ἔραμαι—ból</i>)					
ζωογονέω	élve szül, világra hoz					
ἦσθα → εἰμί	„voltál”					
κατα-φέρω	lesújt					
κοσμέω	ékesíti, szépen áll neki	κοσμήσω	ἐκόσμησα	κεκόσμηκα	ἐκοσμήθην	κεκόσμημαι
μαίνομαι	megőrül	<i>késobb</i>	ἔμμηνα	μέμμηνα	—	—
μαιόομαι	szülni segít, bábáskodik					
μέλει + <i>dat</i>	gondja van vknek (<i>dat</i>) vmre (<i>nom</i>)	μελήσει	ἐμέλησε	μεμέληκε	—	—
μέλλω	habozik	μελλήσω	ἐμέλλησα	—	—	—
ὀργίζω	haragít (<i>act</i>), haragszik (<i>med</i>)	<i>késobb</i>	ὄργισα	—	ὀργίσθην	ὄργισμαι
πάλλω	forgat	<i>késobb</i>	ἐπηλα	—	—	πέπαλμαι
πειράομαι + <i>gen</i> .	próbára tesz vkt; megtapasztal vmt (<i>gen</i>)	πειράσομαι	ἐπειρασάμην	—	—	πεπείραμαι
πηδάω	ugrik, ugrál	πηδήσομαι	ἔπηδησα	πεπήδηκα	—	—
πυρριχίζω	fegyvertáncot jár					
συν-αρπάζω	elragad	συναρπάσω	συνήρπασα	συνήρπακα	-ηρπάσθην	-ήρπασμαι
τινάσσω	ráz	τινάξω	ἐτίναξα	—	ἐτινάχθην	
Főnevek			ὄξύθυμος, ὄξύθυμον			ingerült, ideges
ἄσπις, ἄσπίδος, ἦ	pajzs		ὄξύς, ὄξεια, ὄξύ			éles; csírhoz
δόρυ, δόρατος, τό	dárda		ῥάδιος, ῥαδία, ῥάδιον			könnyű
ἐγκέφαλος, ἐγκεφάλου, ὁ	agyvelő		σύμπερος, σύμπερον			hasznos
θυμός, θυμοῦ, ὁ	erő, lendület		Határozószók, névmások			
κόρη, κόρης, ἡ	lány		ἀναιμωτί			vér nélkül
κόρυς, κόρυθος, ἡ	sisak		εἰκότως			joggal, érthetően
κρανίον, κρανίου, τό	koponya		ἐν βραχεῖ			rövid idő alatt
λίθος, λίθου, ὁ	kő		εἶ γε			rendben
μαίωτρα, μαιωτρῶν, τά	bábaasszony fizetsége		ἦ που			nyilvánvalóan
μῆνιγξ, μῆνιγγος, ἡ	agyhártya		καὶ ταῦτα			ráadásul
πέλεκυς, πελέκεως, ὁ	bárd (<i>i-tönv!</i>)		μόνον			csak
πληγή, πληγῆς, ἡ	ütés		πάνυ			nagyon
στρατόπεδον, στρατοπέδου	τό tábor, sereg		τάληθές = τὰ ἀληθές			igazán
Melléknevek			τηλικοῦτος, -αὔτη, -οὔτο			ekkora
ἀδύνατος, ἀδύνατον	lehetetlen		τὸ ἐπ' ἐμοί			a magam részéről
ἀκμαῖος, ἀκμαῖα, ἀκμαῖον	érett		Kötőszók, partikulák, elöljárószók			
ἀληθής, ἀληθές (-θοῦς)	igaz		γοῦν			hát ezért
βραχύς, βραχεῖα, βραχύ	rövid		κατά + <i>acc</i>			szerint
γλαυκῶπις, γλαυκῶπιδος	bagolyszemű		πλὴν			bár
ἔνοπλος, ἔνοπλον	fegyveres		ὥστε			úgyhogy (<i>következtető</i>)
μέγας, μεγάλη, μέγα	nagy		ὑπό + <i>acc</i>			alatt, alá

oxigén, monolit, neo-, mezo-, paleolitikum, litográfia, eutanázia, evangélium, Eugénia, eufémizmus, eufória, eukaliptusz, empirikus, mánia, monológ, monogám, stratégia, glaukóma, hárpia, Harpagon

Nyelvtan

Igeragozás

(1) *optativus imperfectus*

képzés: imperfectum-tő + cselekvő optativus-végződés*

*három elemből állnak össze: o kötőhangzó + ι módjel + aktív jelen idejű személyragok

jelentés: 1. önállóan: óhajtás, teljesíthető kívánság kifejezésére:

ἔχοιμι ἄσπίδα 'bár volna pajzsom', 'pajzsot szeretnék';

melyet gyakran az εἶθε vagy εἰ γὰρ 'bárcsak' vezet be:

εἶθε ἄσπίδα ἔχοιμι. εἰ γὰρ ἄσπίδα ἔχοιμι.

2. εἰ után: lehetséges feltétel kifejezésére: εἰ ἔχοιμι ἄσπίδα 'ha volna pajzsom' (lásd a 20. olv. Nyelvtanát).

imperfectum-tő: ἔχ-

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	ἔχ-ο-ι-μι	ἔχ-ο-ι-μεν
2. személy	ἔχ-ο-ι-ς	ἔχ-ο-ι-τε
3. személy	ἔχ-ο-ι	ἔχ-ο-ι-εν

cselekvő optativus-végzések

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	-οιμι	-οιμεν
2. személy	-οις	-οιτε
3. személy	-οι	-οιεν

(2) az erős *aoristos infinitivusa mediumban*

képzés: aoristos-tő + -έσθαι

igető: τεμ- → τεμέσθαι

(3) az erős *aoristos participiuma mediumban*

képzése: az ige aoristos-töve* +
-ομένος
-ομένη
-ομένον

ragozása: az ο- és η-tönűek szerint

jelentése: az ige alapjelentésétől függően mediális vagy cselekvő, gyakran előidejűséget fejez ki. Például: κύκνος γενομένος "hattyúvá válva", „miután hattyúvá vált”.

* Lásd alább Igeragozás 5.

(4) a **μι**-végűek *praesens imperfectum medio-passivuma*

imperfectum-tő: τιθε- <i>singularis</i>	pl. 'magának letesz' <i>pluralis</i>	imperfectum-tő: ίε- <i>singularis</i>	pl. 'törekszem' <i>pluralis</i>
1. személy τίθε-μαι	τιθέ-μεθα	ίε-μαι	ίε-μεθα
2. személy τίθε-σαι	τίθε-σθε	ίε-σαι	ίε-σθε
3. személy τίθε-ται <i>infinitivus</i>	τίθε-νται τίθε-σθαι	ίε-ται	ίε-νται ίε-σθαι

imperfectum-tő: ίστα- <i>singularis</i>	pl. 'felállok' <i>pluralis</i>	imperfectum-tő: δίδο- <i>singularis</i>	pl. 'adok a magaméból' <i>pluralis</i>
1. személy ίστα-μαι	ίστά-μεθα	δίδο-μαι	διδό-μεθα
2. személy ίστα-σαι	ίστα-σθε	δίδο-σαι	δίδο-σθε
3. személy ίστα-ται <i>infinitivus</i>	ίστα-νται ίστα-σθαι	δίδο-ται	δίδο-νται δίδο-σθαι

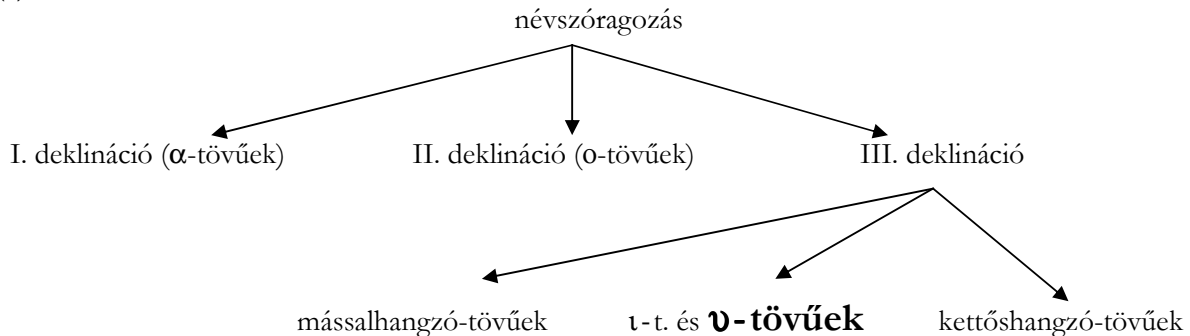
Az eredeti mediális végződés (lásd a 11. olvasmány Nyelvtanát) tehát minden változtatás nélkül kapcsolódnak a rövid *mgh*-s imperfectum-tőhöz. Ugyanígy ragozódik a **δύναμαι** (vagy az **ἀπόλλυμαι**) ige is:

imperfectum-tő: δύνα- <i>singularis</i>	'képes vagyok' <i>pluralis</i>
1. személy δύνα-μαι	δυνά-μεθα
2. személy δύνα-σαι	δύνα-σθε
3. személy δύνα-ται <i>infinitivus</i>	δύνα-νται δύνα-σθαι

(5) *praesens perfectum medio-passivum*

képzés: (reduplikált) perfectum-tő + eredeti medio-passzív személyragok (kötőhang nélkül)

perfectum-tő: γε-γενη- <i>singularis</i>	'lettem' <i>pluralis</i>
1. személy γε-γένη-μαι	γε-γενή-μεθα
2. személy γε-γένη-σαι	γε-γένη-σθε
3. személy γε-γένη-ται	γε-γένη-νται

Νέvszóragozás(1) **υ**-tővű melléknevek

ὄξύς, ὄξεια, ὄξύ

szótó: ὄξυ- és ὄξε- (< -εϝ-), illetve ὄξεια-

	<i>masculinum</i>		<i>femininum</i>		<i>neutrum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	ὄξύς	ὄξέ-ες > ὄξεις	ὄξεια	ὄξειαι	ὄξύ	ὄξέ-α
<i>accusativus</i>	ὄξύ-ν	ὄξεις	ὄξειαν	ὄξειας	ὄξύ	ὄξέ-α
<i>genitivus</i>	ὄξέ-ος	ὄξέ-ων	ὄξειας	ὄξειῶν	ὄξέ-ος	ὄξέ-ων
<i>dativus</i>	ὄξέ-ι > ὄξειῖ	ὄξέ-σι(ν)	ὄξεια	ὄξειαις	ὄξειῖ	ὄξέ-σι(ν)

'éles'

(2) μέγας, μεγάλη, μέγα

szótó: μεγα- és μεγαλο-, illetve μεγαλη-

	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>		
	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nominativus</i>	μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
<i>accusativus</i>	μέγαν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
<i>genitivus</i>	μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
<i>dativus</i>	μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις

'nagy'

(3) τὸςζάμνεvek

1	εἷς, μία, ἓν (ragozását lásd a 11. olvasmányt)
2	δύο
3	τρεις (m-f), τρία (n)
4	τέτταρες (m-f), τέτταρα (n)
5	πέντε
6	ἕξ
7	ἑπτά
8	ὀκτώ
9	ἐννέα
10	δέκα

<i>nom</i>	δύο	τρεις	τρία	τέτταρες	τέτταρα
<i>acc</i>	δύο	τρεις	τρία	τέτταρας	τέτταρα
<i>gen</i>	δυοῖν	τριῶν		τεττάρων	
<i>dat</i>	δυοῖν	τρισίν		τέτταρσιν	

Az első tíz τὸςζάμνέv közül csak az első négy ragozható.

Gyakorlatok

1. Tegye a megfelelő optativus-i alakba, és egészítse ki egy tetszőleges szóval! Például: ἔχω → ἔχοιμι ἀδελφόν.

φέρεις →	τινάσσετε
ὀργίζει	τίκτω
λανθάνουσιν	κομίζεις

2. *Tegyed med-pass.-ba! Például πεπαίδευκα → πεπαίδευμαι*

πεποιήκαμεν →
 πεποιήκας
 πεποιήκατε

λέλυκα
 κεκόσμηκε
 λελύκασιν

3. *Írja be a zárójelben álló ige optativusát a megadott számban!*

εἶθε με πάντες (βλέπω, P/3)

εἶθε κυοῦσα (λανθάνω, S/2)

εἶθε μὴ τὸν πατέρα (ὀργίζω, P/1)

εἰ γὰρ τρία σώματα (ἔχω, S/1)

εἶθ' ἐμὲ ἢ μήτηρ πρὸς θεῖον (πέμπω, S/3)

4. *Az alábbi mondatokból a következő esetben álló melléknévek hiányoznak: βραχέα, βραχεῖ, βραχέων, βραχέος, βραχύ, βραχεῖς (nom), βραχεῖς (acc), μεγάλην, μέγαλα, ὄξύ, ὄξεσι. Illesze be őket!*

τὴν μὲν κεφαλὴν ἔχει, τοὺς δὲ πόδας

ἀλλ' οἳ γ' ἐγγύθεν ἰστάμενοι ἓνα θυμὸν ἔχοντες
 δὴ πελέκεσσι ... μάχοντο.

..... δ' ἔτι πρὸς ὑμᾶς δεῖ εἰπεῖν, ᾧ ἄνδρες δικασταί.

Κρέων: ᾧ πολλὰ λέξας ἐν λόγῳ κακά.

Τειρέσιας: σοί γ', ἀλλὰ πατρίδι καὶ σωτήρια.

ὅτι μὲν τοὺς λόγους ἐποίησαντο, οὐ θαυμάζω αὐτῶν·

τῶν τεχνῶν αἰ μὲν λόγου δέονται, αἰ δὲ οὐδενός.

ἀπόκριναί μοι, ᾧ Μίνως· γάρ τι λέξω σοι.

πειρῶμαι διὰ εἰπεῖν.

Θεόπομπός φησι περὶ τὸν Ἐριγῶνα ποταμὸν εἶναι ὕδωρ.

5. *Fordítsa le a zárójelben szereplő szavakat, ügyelve az igeek vonzataira!*

(két édes almára) ἐρώσιν.

(az édes almákat négy részre = "négyre") διαιρήσω.

(három hatalmas dárdát) πάλλει.

(a bor savanyú) γεγένηται.

μιᾶ πληγῇ (két éles követ) διέτεμον.

(öt hatalmas kígyóval) ἐνετύχομεν.

édes γλυκός -κεῖα -κύ

savanyú ὀξύς, ὀξεῖα, ὀξύ

6. *Ki kinek a kicsodája? Határozza meg!*

πατήρ – μήτηρ, υἱός– θυγάτηρ, ἀδελφός – ἀδελφή, θεῖος – θεία, ἄνηρ – γυνή

Például: Μενέλαος (Ἑλένη) → ἄνηρ Ἑλένης

Ἔκτωρ (Πρίαμος) →

Ἄιδης (Λήδα) →

Ἔκτωρ (Ἀλέξανδρος) →

Ἥρα (Ζεύς) →

Ἄνδρομάχη (Ἔκτωρ) →

Δημήτηρ -τρος (Περσεφόνη) →

Κάστωρ (Λήδα) →

Ἡρακλῆς (Περσεφόνη) →

Κάστωρ (Πολυδεύκης -εος) →

Μοῦσαι (Μνημοσύνη) →

Ζεύς (Κάστωρ) →

Οἰδίπους (Ἀντιγόνη) →

7. *Fordítsa le az alábbi mondatokat a megadott igeidőekben! Ügyeljen az igék vonzataira!*Az apa a vendégbarátjával jegyzi el (*praes. impf. + fut.*) a lányát.Az anya segítette (*aor.*) lányát a szülésben.Két csecsemőről is gondoskodni fognak a szülők (*aor. part. -mal*).A fivérek nem engedelmeskedtek (*praet. impf. + aor.*) a nagybácsinak.Amikor meghallotta férjét (*aor. part.*), a feleség már nem habozott (*aor.*).Öt drachmát (ή δραχμή) kért (*aor. + perf.*) a fiától.Ha képes vagy, akadályozd meg (*aor. + impf.*) a tüzet!Csapjatok (*aor.*) a kígyóra, ahogy csak tudtok!8. *Kiegészítés a 4. olv. Nyelvtan 1. (b)-hez. Néhány ige mediális alakja szűkebb, átvitt jelentést is kifejezhet a kevésbé speciális értelmű aktív alakhoz képest, például:*ἀποδίδωμι 'visszaadom', 'megadom' – ἀπιδίδομαι 'eladom' vmennyiért (*gen*).*Ennek figyelembe vételével, olvassa és fordítsa!*

τρίων ὀβολῶν ἀποδίδομαι τὰ ρόδα.

τρίων ὀβολῶν οὐ δύναμαι ἀποδίδοσθαι τὰ ρόδα.

μῶν πέντε δραχμῶν τὴν ὄλην ἀγέλην ἀποδίδοσθε;

τέτταρας αἰγῶν χρὴ ἡμᾶς ἐν βράχει ἀποδίδοσθαι.

τήνδε παῖδα ἀποδίδωμί σοι.

οὐκοῦν ἀποδίδοσαι ἡμῖν τὰ δόρατα ταῦτα;

δραχμῆς ἀποδίδονται τὴν πόλιν.

οὐκ ἀποδίδομεν ὑμῖν τὰς πλιγᾶς.

δύο ἀσπίδας ἀποδίδονται αὐτοῖς.

τὰς δύο ἀσπίδας ἀποδιδόασιν αὐτοῖς.

ὁ νόμος αὐτὸς ἀποδίδωσι τῷ υἱῷ τὰ τοῦ πατρὸς.

τὰ τοῦ πατρὸς οὐδενὶ ἀποδίδομαι.

9. *Hányan vannak, hányan voltak? Írja be a megfelelő számnevet!*

..... σοφοί

..... Μοῦσαι

..... Χάριτες

..... ἐπὶ Θήβας

ζῶναι ἐπὶ τῆς γῆς εἰσι

μία δραχμή ἐστι ὄβολοι.

εἴσοδοι δέ εἰσιν εἰς τὰ δικαστήρια, μία τῆ φυλῆ ἐκάστη.

ἀρχόντων τῶν Ἀθήνησιν ὀνόματα οἱ ἄρχοντες.

ὁ μὲν Ἀναξαγόρας φησὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ γῆν στοιχεῖα εἶναι.

ἄήρ, ἀέρος, ὁ levegő

δικαστήριον, τό bíróság

ἄρχων, ὄντος, ὁ tisztségviselő

στοιχεῖον, τό elem

ἕκαστος, η, ον mindegyik

φυλή, ἡ phülé, “törzs”

10. *Ismételje át az eddig tanult hangsúlyozási szabályokat (lásd az 1., 2., 4., 5., és 8. olvasmány Nyelvtanát), majd írja le mondatokra és szavakra tagolva, valamint ékezetekkel és hebezeti jelekkel ellátva a következő részletet, melyet az ókori írásmód egyik „szigorúbb” változatának megfelelően bármiféle elválasztó- és írásjel nélkül, nagybetűkkel közlünk! Ha elkészült, hasonlítsa össze a nyomtatott változattal! Ha hibátlan, εὖ γε. Ha valahol hibázott, próbáljon rájönni, melyik szabályt nem vette figyelembe!*

ΤΙΜΕΩΖΕΥΔΕΙΠΟΙΕΙΝΗΚΩΓΑΡΩΣΕ
 ΚΕΛΕΥΣΑΣΕΧΩΝΤΟΝΠΕΛΕΚΥΝΟΞ
 ΥΤΑΤΟΝΕΙΚΑΙΛΙΘΟΥΣΔΕΟΙΜΙΑΠΛ
 ΗΓΗΙΔΙΑΤΕΜΕΙΝΕΥΓΕΩΗΦΑΙΣΤΕΑ
 ΛΛΑΔΙΕΛΕΜΟΥΤΗΝΚΕΦΑΛΗΝΕΙΣΔ
 ΥΟΚΑΤΕΝΕΓΚΩΝΠΕΙΡΑΙΜΟΥΕΙΜΕ
 ΜΗΝΑΠΡΟΣΤΑΤΤΕΔΟΥΝΤΑΛΗΘΕΣΟ
 ΠΕΡΘΕΛΕΙΣΣΟΙΓΕΝΕΣΘΑΙΤΟΨΤΟΑ
 ΥΤΟΔΙΑΙΡΕΘΗΝΑΙΜΟΙΤΟΚΡΑΝΙΟΝΕ
 ΙΔΕΑΠΕΙΘΗΣΕΙΣΟΥΝΥΝΠΡΩΤΟΝΟΡ
 ΓΙΖΟΜΕΝΟΥΠΕΙΡΑΣΗΜΟΥ.

11. Nézzen utána Kerényi Károly *Görög mitológiájában*, sikerül-e Héphaisztosznak elrabolnia és feleségül vennie Athénét?

1. εἰμὶ δ' ἐγὼ θεράπων μὲν Ἐνυαλίῳ ἄνακτος
καὶ Μουσέων ἐρατὸν δῶρον ἐπιστάμενος.
2. ἐν δορὶ μὲν μοι μᾶζα μεμαγμένη, ἐν δορὶ δ' οἶνος
Ἴσμαρικός· πίνω δ' ἐν δορὶ κεκλιμένος.

Arkhilokhosz 1. és 2. töredéke

δῶρον, δώρου, τό ajándék, adomány
Ἐνυάλιος, Ἐνυαλίῳ = Ἐνυαλίου Enüaliosz:
„Harcias” (harc isten v. Arész mellékneve)
ἐπιστάμενος + *av* értő
ἐρατός, ἐρατή, ἐρατόν szeretett, kedves
Ἴσμαρικός (οἶνος) iszmaroszi (bor)

θεράπων, θεράποντος, ὁ szolga
κεκλιμένος „ráfekve”
μᾶζα, μάζας, ἡ tészta, lepény
μεμαγμένη meggyúrt
Μουσέων = Μουσῶν

3. ὁ βίος βραχὺς, ἢ δὲ τέχνη μακρὴ, ὁ δὲ καιρὸς ὀξὺς, ἢ δὲ πείρα σφαλερὴ,
ἢ δὲ κρίσις χαλεπή.

Hippokratész: *Aforizmák* 1.1

μακρός, μακρά, μακρόν hosszú
πείρα, πείρας, ἢ próbálkozás, kísérlet

σφαλερός, σφαλερά, σφαλερόν bizonytalan, kétséges

13. VOLT EGYSZER EGY HÉRAKLÉSΖ DIOGENÉSΖ ÉΣ HÉRAKLÉSΖ

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Οὐχ Ἡρακλῆς οὗτός ἐστιν; οὐ μὲν οὖν ἄλλος, μὰ τὸν Ἡρακλέα. τὸ τόξον, τὸ ρόπαλον, ἡ λεοντή, τὸ μέγεθος, ὅλος Ἡρακλῆς ἐστιν. εἶτα τέθνηκεν Διὸς υἱὸς ὢν; εἰπέ μοι, ὦ καλλίνικε, νεκρὸς εἶ; ἐγὼ γὰρ σοι ἔθουον ὑπὲρ γῆς ὡς θεῶ.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Καὶ ὀρθῶς ἔθουες· αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῷ οὐρανῷ τοῖς θεοῖς σύνεστι »καὶ ἔχει καλλίσφυρον Ἥβην,« ἐγὼ δὲ εἰδωλὸν εἰμι αὐτοῦ.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Πῶς λέγεις; εἰδωλον τοῦ θεοῦ; καὶ δύναται τις ἐξ ἡμισείας μὲν θεὸς εἶναι, τεθνάναι δὲ τῷ ἡμίσει;

ΗΡΑΚΛΗΣ

Ναί· οὐ γὰρ ἐκεῖνος τέθνηκεν, ἀλλ' ἐγὼ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Μανθάνω ἄντανδρόν σε τῷ Πλούτωνι παραδέδωκεν ἀνθ' ἑαυτοῦ, καὶ σὺ νῦν ἀντ' ἐκείνου νεκρὸς εἶ.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Τοιοῦτό τι.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Ἄλλ' εἰπέ μοι πρὸς τοῦ σοῦ Ἡρακλέους, ὅποτε ἐκεῖνος ἔζη, συνῆς αὐτῷ καὶ τότε εἰδωλον ὢν; ἢ εἷς μὲν ἦτε παρὰ τὸν βίον, ἐπεὶ δὲ ἀπεθάνετε, διαιρεθέντες ὁ μὲν εἰς θεοὺς ἀπῆλθεν, σὺ δὲ τὸ εἰδωλον, ὡσπερ εἰκὸς ἦν, εἰς ἄδου πάρει;

ΗΡΑΚΛΗΣ

Ἔδει μὲν μηδὲ ἀποκρίνεσθαι πρὸς ἄνδρα τοιοῦτον· ὅμως δ' οὖν καὶ τοῦτο ἄκουσον· ὅπόσον μὲν γὰρ Ἀμφιτρύωνος ἐν τῷ Ἡρακλεῖ ἦν, τοῦτο τέθνηκεν καὶ εἰμι ἐγὼ ἐκεῖνο πᾶν, ὃ δὲ ἦν τοῦ Διός, ἐν οὐρανῷ σύνεστι τοῖς θεοῖς.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Σαφῶς νῦν μανθάνω· δύο γὰρ φῆς ἔτεκεν ἡ Ἀλκμήνη κατὰ τὸ αὐτὸ Ἡρακλέας, τὸν μὲν ὑπ' Ἀμφιτρύωνι, τὸν δὲ παρὰ τοῦ Διός, ὥστε ἐλάθετε δίδυμοι ὄντες ὁμομήτριοι.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Οὐκ, ὦ μάταιε· ὁ γὰρ αὐτὸς ἄμφω ἦμεν.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Οὐκ ἔστι μαθεῖν τοῦτο ῥάδιον, συνθέτους δύο ὄντας Ἡρακλέας, ἐκτὸς εἰ μὴ ὡσπερ ἵπποκένταυρός τις ἦτε εἰς ἐν συμπεφυκότες ἀνθρωπὸς τε καὶ θεός.

<i>Igék</i>	<i>fut</i>	<i>aor</i>	<i>perf</i>	<i>p aor</i>	<i>m-p perf</i>
ἄπερχομαι	eltávozik	ἄπελεύσομαι	ἄπῆλθον	ἄπελήλυθα	—
ἀποθνήσκω	meghal	<i>kéőbb</i>	ἀπέθανον	τέθνηκα	—
ἀποκρίνομαι	válaszol	<i>kéőbb</i>	ἀπεκρινάμην	—	ἀποκέκριμαι
δύναται	„képes”				
ζάω	él <i>praet.</i> ἔζη,	βιώσομαι	<i>lásd később</i>	βεβίωκα	—
θύω	áldoz	θύσω	ἔθυσα	τέθυκα	ἐτύθην τέθυμαι
παραδέδωκεν	„átadta” (a δίδωμι <i>pr.</i> <i>perf.</i> -a)				
πάρειμι	jelen van, van vhol				
συν-φύω	összenő	φύσω	<i>lásd később</i>	πέφυκα	—
συμπεφυκώς (<i>m</i>), ὅτος	<i>lásd</i> συν-φύω				
σύνειμι	együtt van				
συν-ῆς	<i>lásd</i> σύνειμι (<i>praet.</i> <i>S.2.</i>)				

Főnevek

ἄδης, ἄδου, ὁ	alvilág	ὀρθός, ὀρθή, ὀρθόν	helyes
ἄντανδρος, ου, ὁ	helyettes	σαφής, σαφές	világos
βίος, βίου, ὁ	élet	σύνθετος, σύνθετον	összetett
δίδυμοι, οἱ	ikrek	Νέμσασοκ	
εἶδωλον, εἰδώλου, τό	árnykép, halott árnya	ὀπόσος, ὀπόση, ὀπόσον	amennyi
εἰκός, ὅτος, τό	természetes, valószínű dolog	Határozószók, partikulák	
εἰκῶν, εἰκῶνος, ἡ	képmás	ἐκτός	kivéve
ἵπποκένταυρος, -κενταύρου ὁ	kentaur	κατὰ τὸ αὐτό	egyszerre
λεοντή, λεοντήης, ἡ	oroszlánbőr	μὰ τὸν Ἡρακλέα	Héraklészre!, „istenemre!” (<i>bizonygatáskor</i>)
μέγεθος, μεγέθους, τό	magasság, termet	μὲν οὖν	egészen biztosan
ρόπαλον, ροπάλου, τό	bunkósbot	Kötőszók, Előjárószók	
τόξον, τόξου, τό	íj	ὁπότε	amikor
Melléknevek, számnevek		παρά + <i>acc</i>	alatt
ἄμφω	mindkettő	πρός + <i>gen</i>	-ért, -ra/re (<i>könyörgésben</i>)
ἡμισυς, ἡμίσεια, ἡμισυ	fele vmnek	ὑπέρ + <i>gen</i>	felett, -on/en/ön
καλλίνικος, καλλίνικον	szép győzelmű	Tulajdonnevek	
καλλίσφυρος, καλλίσφυρον	szép bokájú	Ἄλκμήνη, Ἄλκμήνης ἡ	Alkméné
μάταιος, ματαιία, μάταιον	bolond	Ἄμφιτρώων,	Amphitrüön
νεκρός, νεκρά, νεκρόν	halott	Ἄμφιτρώωνος, ὁ	
ὁμομήτριος, ὁμομήτριον	féltestvér közös anyától	Ἡρακλῆς, Ἡρακλέους, ὁ	Héraklész
		Πλούτων, Πλούτωνος, ὁ	Plutón

toxikus, leopárd, nekrológ, nekropolisz, ortográfia, ortodox, ortopéd, idol, ikon, zoológia, zoo-csemege, biológia, bioszféra, biomassa, szintetikus

Nyelvtan

Igeragozás

(1) a létige múlt ideje

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
1. személy	ἦ(ν)	ἦμεν
2. személy	ἦσθα, (<i>kétsősbb</i>) ἦς	ἦτε
3. személy	ἦν	ἦσαν

(2) az *infinitivus perfectus* és a *participium perfectum activum*ban

(b) *infinitivus*

képzés: perfectum-tő + -κέναι (gyenge) perfectum-tő + -έναι (erős)

τεθυ- → τεθυκέναι
'az áldozat bemutatásával késznek lenni'

γεγραφ- → γεγραφέναι
'megírni', 'az írással késznek lenni'

Megjegyzés: az olvasmányban szereplő τεθνάναι 'halottnak lenni' egy nagyon ritka, ún. gyök-perfectumi alak. Gyöknek vagy gyökérnek egyes hosszú mgh-ra végződő igék tövét szokás nevezni. A gyök-perfectumban a reduplikált gyökhöz (τε-θνα-) a -ναι képző járul.

(b) *participium*

képzés: perfectum-tő + -κώς -κυῖα -κός (gyenge) -ώς -υῖα -ός (erős)

perfectum-tő: πεφυ- →
πεφυκώς, πεφυκυῖα, πεφυκός

γεγραφ- →
γεγραφώς, γεγραφυῖα, γεγραφός

A participium töve: hím- és semlegesnemben κοτ-, a nőnemű alaké α *purum*.

szótő: πεφυκοτ-, πεφυκυῖα-

	<i>masculinum</i>		<i>femininum</i>		'rátermett' <i>neutrum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	πεφυ-κός	πεφυ-κότες	πεφυ-κυῖα	πεφυ-κυῖαι	πεφυ-κός	πεφυ-κότα
<i>accusativus</i>	πεφυ-κότα	πεφυ-κότας	πεφυ-κυῖαν	πεφυ-κυῖας	πεφυ-κός	πεφυ-κότα
<i>genitivus</i>	πεφυ-κότος	πεφυ-κότων	πεφυ-κυῖας	πεφυ-κυῖων	πεφυ-κότος	πεφυ-κότων
<i>dativus</i>	πεφυ-κότι	πεφυ-κόσι(ν)	πεφυ-κυῖα	πεφυ-κυῖαις	πεφυ-κότι	πεφυ-κόσι(ν)

(3) a passzív *aoristos participium*

képzés: az ige passzív aoristos-töve + -θείς -θεισα -θέν

igető: αἰρε- → αἰρεθείς αἰρεθεισα αἰρεθέν

A participium töve: εντ- (*m* és *n*) és α impurum (*f*).

αίρεθεντ-, αίρεθεισα-

	<i>masculinum</i>		<i>femininum</i>		'választott' <i>neutrum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	αίρε-θείς	αίρε-θέντες	αίρε-θεισα	αίρε-θεισαι	αίρε-θέν	αίρε-θέντα
<i>accusativus</i>	αίρε-θέντ-α	αίρε-θέντας	αίρε-θεισαν	αίρε-θείσας	αίρε-θέν	αίρε-θέντα
<i>genitivus</i>	αίρε-θέντ-ος	αίρε-θέντων	αίρε-θείσης	αίρε-θεισών	αίρε-θέντ-ος	αίρε-θέντων
<i>dativus</i>	αίρε-θέντ-ι	αίρε-θεισι(ν)	αίρε-θείση	αίρε-θείσαις	αίρε-θέντ-ι	αίρε-θεισι(ν)

Az eddig előfordult *infinitivusok*:

	<i>activum</i>	<i>medium</i>	<i>passivum</i>
<i>imperfectum</i>	τέμν-ειν	τέμν-εσθαι	
<i>aoristos</i> (erős)	τεμ-εῖν	τεμ-έσθαι	ἀλλαγ-ῆναι
<i>aoristos</i> (gyenge)	αἰτῆ-σαι	αἰτή-σασθαι	αἰτη-θῆναι
<i>futurum</i>	αἰτή-σειν	αἰτή-σεσθαι	<i>l. később</i>
<i>perfectum</i> (gyenge)	τεθυ-κέναι	<i>l. később</i>	
<i>perfectum</i> (erős)	γεγραφ-έναι	<i>l. később</i>	

Az eddig előfordult *participiumok*

	<i>activum</i>	<i>medium</i>	<i>passivum</i>
<i>imperfectum</i>	θύ-ων θύ-ουσα θῦ-ον	θυ-όμενος θυ-ομένη θυ-όμενον	
<i>aoristos</i> (erős)	εἰπ-ών εἰπ-ούσα εἰπ-όν	γεν-ομένος γεν-ομένη γεν-ομένον	ἀλλαγ-εῖς ἀλλαγ-εῖσα ἀλλαγ-έν
<i>aoristos</i> (gyenge)	θύ-σας θύ-σασα θῦ-σαν	θυ-σάμενος θυ-σαμένη θυ-σάμενον	τυ-θείς < (θυ-θείς) τυ-θεισα τυ-θέν
<i>futurum</i>	θύ-σων θύ-σουσα θῦ-σον	θυ-σόμενος θυ-σομένη θυ-σόμενον	<i>l. később</i>
<i>perfectum</i> (gyenge)	τεθυ-κώς τεθυ-κυῖα τεθυ-κός	<i>l. később</i>	
<i>perfectum</i> (erős)	ἐληλυθ-ώς ἐληλυθ-εῖα ἐληλυθ-ός	<i>l. később</i>	

(4) Az eddig előfordult *imperativus* alakok

	<i>imperfectum</i>	<i>aoristos (gyenge)</i>	<i>aoristos (erős)</i>	
<i>sing</i> /2	λέγ-ε	λέξον	εἰπ-έ*	τέμ-ε
<i>sing</i> /3	λεγ-έτω	λεξάτω	εἰπ-έτω	τέμ-έτω
<i>plur</i> /2	λέγ-ετε	λέξατε	εἴπ-ετε	τέμ-ετε
<i>plur</i> /3	λεγ-όντων	λεξ-άντων	εἰπ-όντων	τέμ-όντων

*Hangsúlyozása rendhagyó, mint a λαβέ-nek (lásd 97. o.).

Gyakorlatok1. Tegye *múlt időbe!*

ἐγὼ εἶδωλὸν εἶμι αὐτοῦ.

τοῖς αὐτοῖς σύνεσμεν.

πάντες οἱ γέροντες πάρεστε.

ποῦ εἶ, ᾧ υἱέ;

ὄλος Ἡρακλῆς ἐστίν.

αἱ κομαί σοι πάνυ βραχεῖαί εἰσιν.

2. *Alkossa meg az alábbi igékhez tartozó infinitívust és participiumot, a minta szerint egyeztetve igeidőben, actióban, igenemben és számban!*

ἀπέθανον (αἱ γυναῖκες) → ἀποθανεῖν → ἀποθανοῦσαι

→ *infinitivus* → *participium*

ἀπελευσόμεθα (οἱ Ἄχαιοί) →

ἀπέρχη (ἡ μήτηρ)

ἀπῆλθεν (ὁ βίος)

μέμνηνα (ὁ βουκόλος)

μαίνεται (ἡ θυγατήρ)

ἐκόσμησαν (οἱ παῖδες)

ἀνεστράφη (ἡ κεφαλή)

ἀναστρέψουσιν (αἱ ὠδῖναι)

ἠρπάσατο (ὁ θεός)

ὀρᾶται (τὸ εἶδωλον)

ἐκομίσθη (τὰ βρέφη)

3. Tegye a megfelelő *aoristos imperativusi* alakot a mondatba!

..... πρῶτον, τίνες εἰσὶν οὗτοι (tudd meg).

ἢ μὲν γυνή (távozzon), οἱ δὲ παῖδες (maradjanak).

ὁ ἔχων οὖς (hallja meg).

μὴ αἶγα τῷ θεῷ (áldozz).

ἢ ὁ ξένος ἢ ὅτι οὐκ ἐθέλει ἀποκρίνασθαι. (válaszoljon; mondja ki).

οὖς ótós fül

4. *Mi a különbség az infinitivusok jelentése között?*

ταῦτα μεμαθηκέναι σε οἶμαι.

τοῦτο θέλω μαθεῖν.

τίνα ἐστὶν ἃ δεῖ τοὺς καλοὺς παῖδας μαθάνειν;

ὑπὲρ πάτρας μὲν πᾶς τις ἀποθνήσκειν θέλει.

ἄριστον πᾶσι καὶ πάσαις τὸ μὴ γενέσθαι, δεύτερον δέ, τὸ γενομένου ἀποθανεῖν ὡς τάχιστα.

ἄμεινον εἶη ἀνθρώπῳ τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῶειν.

ὡς τάχιστα a lehető leggyorsabban

εἶη volna

5. *Fordítsa le a következő mondatokat participiumos szerkezetet alkotva az aláhúzott szavakból, a megadott actiót használva!*

Haragosan (*impf.*) csaptam a kezedre.

Haragiában (*aor.*) ütött rám az anyám.

A haldoklók (*impf.*) igazat mondanak, a halottak (*perf.*) nem beszélnek.

Élve (*impf.*) küldesz az Alvilágba, s amikor még nem vagyok halott (*perf.*)?

Miután az öreget elfogták (*pass. aor.*) és Spártába vitték (*pass. aor.*), kivégezték.

Látod a folyó mellett kinőtt (*perf.*) rózsákat?

nem beszélnek σιωπάω

visz κομίζω

kivégez ἀναιρέω

6. *Fordítás:*

ἐκείνῳ με δεῖ παραγίγνεσθαι.

Mellettem kellene lenned.

ἔδει αὐτοὺς ἀπαντῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις.

Héraklész elébe kellett volna mennünk.

πρὸς ὑμᾶς ἔδει λέγειν.

Hozzánk kellett (volna) beszélnetek.

τὰς δ' ἐμὰς ὀργὰς φέρειν ... εἰκὸς σ'.

El kellene viselnetek, ha indulatos vagyok.

νῦν ὄρᾱς, ἃ χρῆ σ' ὄρᾱν.

Most hallom, amit hallanom kell.

τοὺς ἐκ Διὸς γὰρ εἰκός ἐστι πάνθ' ὄρᾱν.

Héraklész sarjai természetesen mindent birtokolnak.

*7. írjalemondatokraésszavakratagolvaékezetekkeléshebezet-jelekké
elakövetkezőrészetetutánahasonlítsaösszeanyomatottverziónalésel
emezzeahibákat*

ΕΔΕΙΜΕΝΜΗΔΕΑΠΟΚΡΙΝΕΣΘΑΙΠΡΟΣΑ
ΝΔΡΑΤΟΙΟΥΤΟΝΟΜΩΣΔΟΥΝΚΑΙΤΟΥΤ
ΟΑΚΟΥΣΟΝΟΠΟΣΟΝΜΕΝΓΑΡΑΜΦΙΤΡ
ΥΩΝΟΣΕΝΤΩΙΗΡΑΚΛΕΙΗΝΤΟΥΤΟΤΕΘΝ
ΝΗΚΕΝΚΑΙΕΙΜΙΕΓΩΚΕΙΝΟΠΙΑΝΟΔΕΗ
ΝΤΟΥΔΙΟΣΕΝΟΥΡΑΝΩΙΣΥΝΕΣΤΙΤΟΙΣΘ
ΕΟΙΣΣΑΦΩΣΝΥΝΜΑΝΘΑΝΩΔΥΟΓΑΡΕΤ
ΕΚΕΝΗΑΛΚΜΗΝΗΚΑΤΑΤΟΑΥΤΟΗΡΑΚ
ΛΕΑΣΤΟΝΜΕΝΥΠΑΜΦΙΤΡΥΩΝΙΤΟΝΔΕΙΠ
ΑΡΑΤΟΥΔΙΟΣΩΣΤΕΕΛΑΘΕΤΕΔΙΔΥΜΟΙΟ
ΝΤΕΣΟΜΟΜΗΤΡΙΟΙΟΥΚΩΜΑΤΑΙΕΟΓΑΡ
ΑΥΤΟΣΑΜΦΩΗΜΕΝ.

*8. Nézzen utána, hogy a mítoszok szerint hogyan jutott hozzá Héraklész jellegzetes fegyvereihez: az íjhoz és a
bunkósbothoz, valamint öltözékéhez, az oroszlánbőrökhöz?*

9. Hogyan távozott az életről Héraklész? Mi lesz a sorsa újának?

*10. Kire illik a következő jellemzés: ὁ λεγόμενος μὲν Αἰγέως, γενομένος δ' ἐκ Ποσειδῶνος? Keressen
még olyan mítikus személyeket, esetleg testvérpárokat, akiknek halandó és halhatatlan szülőjük is van!*

1. ὑγιαίνειν μὲν ἄριστον ἀνδρὶ θνητῷ,
δεύτερον δὲ καλὸν φυὰν γενέσθαι,
τὸ τρίτον δὲ πλουτεῖν ἀδόλως,
καὶ τὸ τέταρτον ἡβᾶν μετὰ τῶν φίλων.

Lakomai dal (7)

ἀδόλως család nélkül
 δεύτερος, δευτέρα, δεύτερον második
 ἡβᾶν = ἡβᾶειν fiatal (*ige*)
 πλουτέω gazdag (*ige*)

τέταρτος, τετάρτη, τέταρτον negyedik
 τρίτος, τρίτη, τρίτον harmadik
 φυά = φυή, φυής, ἡ alak, termet

2. Χαλεπὸν τὸ μὴ φιλήσαι,
 χαλεπὸν δὲ καὶ φιλήσαι·
 χαλεπώτερον δὲ πάντων
 ἀποτυγχάνειν φιλοῦντα.

Anakreóni dal (29)

ἀποτυγχάνω sikertelen, boldogtalan

φιλέω szeret

3. ΟΙΔΙΠΟΥΣ Οὔτος δὲ τίς ποτ' ἐστί, καὶ τί μοι λέγει;
 ΙΟΚΑΣΤΗ Ἐκ τῆς Κορίνθου, πατέρα τὸν σὸν ἀγγελῶν
 ὡς οὐκέτ' ὄντα Πόλυβον, ἀλλ' ὀλωλότα.

Szophoklész, *Oidipusz király* 954–6

ἀγγέλλω + ὡς *acc cum participio*
 ἀγγελῶν *az ἀγγέλλω futurum participium*
 ὄλλυμι, ὄλωλα *perf.*

ὀλωλώς *part. perf.* elpusztít, elpusztul (*perf.*)
 ποτ' = ποτέ vajon

4. ΣΤΡΕΨΙΑΔΗΣ Φειδιππίδη, Φειδιππίδιον.
 ΦΕΙΔΙΠΠΙΔΗΣ τί, ὦ πάτερ;
 ΣΤ κύσον με καὶ τὴν χεῖρα δὸς τὴν δεξιάν.
 ΦΕ ἰδοῦ. τί ἐστίν;
 ΣΤ εἰπέ μοι, φιλεῖς ἐμέ;
 ΦΕ νῆ τὸν Ποσειδῶ τουτονὶ τὸν ἵππιον.
 ΣΤ μή μοι γε τοῦτον μηδαμῶς τὸν ἵππιον·
 οὔτος γὰρ ὁ θεὸς αἰτίος μοι τῶν κακῶν.

Arisztophanész, *Felbők* 80–85

αἴτιος, αἰτία, αἴτιον okozó, bűnös
 ἵππιος, ἵππια, ἵππιον lovas
 κυνέω, ἔκυσσα *aor megcsókol*
 μηδαμῶς semmiképp

νή + *acc -ra/re*
 Ποσειδῶ Poszeidón *acc-a*
 Φειδιππίδιον Φειδιππίδης becézése
 χεῖρ, χειρός, ἡ kéz

14. ERISZ ALMÁJA
PANOPÉ ÉS GALÉNÉ

ΠΑΝΟΠΗ

Είδες, ὦ Γαλήνη, χθές οἷα ἐποίησεν ἡ Ἔρις παρὰ τὸ δεῖπνον ἐν Θετταλία, διότι μὴ καὶ αὐτὴ ἐκλήθη εἰς τὸ συμπόσιον;

ΓΑΛΗΝΗ

Οὐ συμπαρήν ὑμῖν ἔγωγε· ὁ γὰρ Ποσειδῶν ἐκέλευσέ με, ὦ Πανόπη, φυλάττειν τὸ πέλαγος. τί δ' οὖν ἐποίησεν ἡ Ἔρις μὴ παρούσα;

ΠΑΝΟΠΗ

Ἡ Θέτις μὲν ἤδη καὶ ὁ Πηλεὺς ἀπεληλύθεσαν ἐς τὸν θάλαμον, ἡ Ἔρις δὲ ἐν τοσοῦτω λαθοῦσα πάντας ἐνέβαλεν ἐς τὸ συμπόσιον μῆλόν τι πάγκαλον, χρυσοῦν ὄλον, ὦ Γαλήνη· ἐπεγέγραπτο δὲ »ἢ καλὴ λαβέτω.« κυλινδούμενον δὲ τοῦτο ὥσπερ ἐξεπίτηδες ἦκεν, ἔνθα Ἥρα τε καὶ Ἀφροδίτη καὶ Ἀθηνᾶ κατεκλίνοντο. κάπειδὴ ὁ Ἑρμῆς ἀνελόμενος ἐπελέξατο τὰ γεγραμμένα, αἱ μὲν Νηρεΐδες ἡμεῖς ἐσιωπήσαμεν. τί γὰρ ἔδει ποιεῖν ἐκείνων παρουσῶν; αἱ δὲ ἀντεποιοῦντο ἐκάστη καὶ αὐτῆς εἶναι τὸ μῆλον ἠξίου. τὸ τελευταῖον δὲ ὁ Ζεὺς »αὐτὸς μὲν οὐ κρινῶ,« φησί, »περὶ τούτου,« - καίτοι ἐκεῖναι αὐτὸν δικάσαι ἠξίου - »ἅπιτε δὲ ἐς τὴν Ἰδην παρὰ τὸν Πριάμου παῖδα, ὅς οἶδέν γε διαγνῶναι τὸ κάλλιον φιλόκαλος ὢν· οὐκ ἐκεῖνος κρινεῖ κακῶς.«

ΓΑΛΗΝΗ

Τί οὖν αἰ θεαί, ὦ Πανόπη;

ΠΑΝΟΠΗ

Τήμερον, οἶμαι, ἀπίασιν εἰς τὴν Ἰδην, καί τις ἤξει μετὰ μικρὸν ἀπαγγέλλων ἡμῖν τὴν νικῶσαν.

ΓΑΛΗΝΗ

Ἦδη σοί φημι, οὐκ ἄλλη νικήσει τῆς Ἀφροδίτης ἀγωνιζομένης.

⊖

<i>Igék</i>		<i>fut</i>	<i>aor</i>	<i>perf</i>	<i>p aor</i>	<i>m-p perf</i>
ἀγωνίζομαι	versenyez	ἀγωνιοῦμαι	ἠγωνισάμην			ἠγωνίσμαι
ἀναιρέω	fölemel	ἀναιρήσω	ἀνείλον	ἀνήρηκα	ἀνηρέθην	ἀνήρημαι
ἀντι-ποιέω	igényt tart rá					
ἀπ-αγγέλλω	elmesél, hírül ad					
ἀξιόω	jogosnak tart, kér	ἀξιώσω	ἤξιωσα	ἤξιωκα		
ἀπ-εἰμι (εἶμι)	elmegy					
διαγινῶναι	„megítélni” (a διαγιγνώσκω-ból)					
διαγιγνώσκω	megítél	διαγνώσομαι	<i>kéésőbb</i>	διέγνωκα	διεγνώσθην	διέγνωσμαι
ἐπι-γράφω	ráír	ἐπιγράψω	ἐπεγράψα	ἐπιγέγραφα	ἐπεγράφην	ἐπιγέγραμμαι
ἐπι-λέγομαι	olvas (<i>med</i>)	ἐπιλέξομαι	ἐπελεξάμην			
καλέω	hív	καλῶ	ἐκαλέσα	κέκληκα	ἐκλήθην	κέκλημαι
κατα-κλίνω	lefektet, fekszik (<i>med</i>)	-κλινῶ	κατέκλινα	κατακέκλικα	κατεκλίην	κατακέκλιμαι
κυλίνδω	gurít	κυλίσω	ἐκύλισα	—	ἐκυλίσθην	κεκύλισμαι
σιωπάω	(el)hallgat					
συμπάρ-εἰμι	mellette van, segít					
οἶμαι	vél	οἰήσομαι	—	—	ᾤήθην	
φυλάττω	őríz	φυλάξω	ἐφύλαξα	πεφύλαχα		

<i>Főnevek</i>	
τὰ γεγραμμένα	a ráírt szöveg (<i>part. m-p perf.</i>)
δεῖπνον, ου, τό	lakoma, vacsora
θάλαμος, ου, ὁ	hálószoba
συνπόσιον, ου, τό	lakoma, együttivás

<i>Melléknevek</i>	
πάγκαλος, η, ον	nagyon szép
τελευταῖος, αῖα, ον	végző
χρυσοῦς, ἦ, οὖν	arany

<i>Határozószók</i>	
ἐνθα	ott, ahol
ἐν τσοσούτῳ	ezalatt
ἐξεπίτηδες	szándékosan
καίτοι	noha, bár
μετὰ μικρόν	nemsokára
τὸ τελευταῖον	végül
τήμερον	ma

χθές	tegnap
ὥσπερ	ahogyan

<i>Névmások</i>	
ἕκαστος, ἄστη, αἶστον	mindegyik

Kötőszók, előjárószók

διότι	amiért, mert
κάπειδῆ = καὶ ἐπειδῆ	
μετά + <i>acc</i>	után
παρά + <i>acc</i>	alatt; hoz/hez/höz
περί + <i>gen</i>	ról/ról

Tulajdonnevek

Γαλήνη, ης, ἡ	tengeri nimfa (<i>Szélsend</i>)
Θέτις, ιδος, ἡ	tengeristenő
Θετταλία, ας, ἡ	Thesszália
Νηρεΐς, ἴδος, ἡ	Néurusz lányai
Πανόπη, ης, ἡ	tengeri nimfa (<i>Mindentlátó</i>)
Πηλεΰς, έως, ὁ	Akhilleusz apja

Nyelvtan

Igeragozás

(1) o-tövéek összevonása *praesens* és *praeteritum imperfectum*ban

Az összevonásnál három szabály érvényesül:

ο + ε, ο, ου	→ ου
ο + η vagy ω	→ ω
ο + ει, οι, η	→ οι

(iótás kettőshangzó)

praesens imperfectum (lásd 8. olv. 84.o.)

praeteritum imperfectum

	<i>activum</i>		<i>medio-passivum</i>
<i>singularis</i>	1. ἤξιο-ον > ἤξιουν		ἤξιο-όμην > ἤξιούμην
	2. ἤξιο-εσ > ἤξιους		ἤξιο-ου > ἤξιοῦ
	3. ἤξιο-ε(ν) > ἤξιου		ἤξιο-ετο > ἤξιοῦτο
<i>pluralis</i>	1. ἤξιό-ομεν > ἤξιοῦμεν		ἤξιο-όμεθα > ἤξιούμεθα
	2. ἤξιό-ετε > ἤξιοῦτε		ἤξιο-εσθε > ἤξιοῦσθε
	3. ἤξιο-ον > ἤξιουν		ἤξιο-οντο > ἤξιοῦντο

(2) folyékonyhangúak aktív és mediális *futuruma* (*futurum contractum*)

κριν-, ἀγγελ-,

képzés: ige + ε-nal összevont cselekvő illetve mediális személyragok

Az így képzett alakok megegyeznek az ε-tönvűek *praesens imperfectum* (ποιῶ, ποιεῖς stb.) összevont alakjaival:

	<i>activum</i>	<i>medium</i>
<i>singularis</i>	1. κρινῶ	κриноῦμαι
	2. κρινεῖς	κρινῆ
	3. κρινεῖ	κρινεῖται
<i>pluralis</i>	1. κρινοῦμεν	κρινοῦμεθα
	2. κρινεῖτε	κρινεῖσθε
	3. κρινοῦσι(ν)	κρινοῦνται

Magyarázat: eredetileg a két szótagos ε-tönvűeknél esett ki előbb a futurum σ-ja két msh között:

például az ὀλε- 'öl' ige esetében: ὀλέσω → ὀλέω, majd vonódott össze a két mgh:

ὀλέω → ὀλῶ.

Az összevont mgh-k előtti folyékony hangot később tőnek értékelték, és innen terjedt el analógiával az összevont képzési forma a valóban folyékonyhangúak körében.

(3) *praeteritum perfectum medio-passivum*

Képzése: augmentum + *m-p perfectum*-tő + „eredeti” múlt idejű medio-passzív ragok*

*lásd lentebb (4)

tő: πεποιη- 'már el volt készítve' tő: γεγραφ- 'már le volt írva'

	<i>activum</i>	<i>medio-passivum</i>
<i>singularis</i>	1. ἐ-πε-ποιή-μην	ἐ-γε-γράμμην
	2. ἐ-πε-ποίη-σο	ἐ-γε-γράψω
	3. ἐ-πε-ποίη-το	ἐ-γέ-γραπτο
<i>pluralis</i>	1. ἐ-πε-ποιή-μεθα	ἐ-γε-γράμμεθα
	2. ἐ-πε-ποίη-σθε	ἐ-γέ-γραφθε
	3. ἐ-πε-ποίη-ντο	γε-γραμμένοι ἦσαν γε-γραμμένοι ἦσαν γε-γραμμένα ἦν

Megjegyzés: a P-tövéek *pluralis* 3. személyében a kiejtés nehézsége miatt körülírt alak használatos.

(4) eredeti múlt idejű ragok

Az „eredeti” múlt idejű ragok viszonylag kis változtatással őrződtek meg az egyes igeidőkben, ezért tulajdonképpen már mindegyikükkel találkoztunk:

	<i>activum</i>	<i>medio-passivum</i>
<i>singularis</i> 1.	-ν	-μην
2.	-ς	-σο
3.	—	-το
<i>pluralis</i> 1.	-μεν	-μεθα
2.	-τε	-σθε
3.	-ν vagy -σαν	-ντο

(5) a rendhagyó εἶμι ’menni fogok’ ragozása

igető: εἶ-, ἰ-

	<i>activum</i>	<i>imperativus</i>
<i>singularis</i> 1.	εἶμι	
2.	εἶ	ἴ-θι
3.	εἶ-σιν	ἴ-τω
<i>pluralis</i> 1.	ἴ-μεν	
2.	ἴ-τε	ἴ-τε
3.	ἴ-ασιν	ἰ-όντων

Ennek az igeének az imperfectum alakjai az attikai prózában futurum jelentésben használatosak, a „megy” ige jelen idejű alakjait az ἔρχομαι pótolja.

Vigyázzunk, főként *singularis*ban nagyon könnyű összekeverni a létige alakjaival:

εἶμι ’menni fogok’	↔	εἶμί ’vagyok’,
εἶ ’mész majd’	=	εἶ ’vagy’,
εἶ-σιν ’megy majd’	↔	εἰσίν ’vannak’.

Gyakorlatok

1. *Határozza meg az olvasmányban szereplő igealakokat!*

ἔσιωπήσαμεν

ἐκλήθη

ἀντεποιοῦντο

λαβέτω

συμπαρήν

κατεκλίνοντο

ἀπεληλύθεσαν

ἀγωνιζομένης

νικήσει

2. *Határozza meg a következő igealakokat!*

ἐλύθης	ἐκάλουν
πεπαιδεύκαμεν	βαλεῖ
ἐποιήσω	φυλάξετε
ἐβεβλήμεθα	παρήσαν

3. Írja ki az összes participium coniunctum-os és genitivus absolutus-os szerkezetet az olvasmányból! Állapítsa meg azt is, melyik mondatrészhöz kapcsolódnak, és milyen jelentéssel?

4. Melyik a kakukéktójás? Az egy sorba írt szavak közül egy szófaja, alakja stb. alapján kiold a többi közül.

συμπόσιον, μῆλον, κρίνον, δεῖπνον
φυλάττουσαι, δικάσαι, παροῦσαι, λαθοῦσαι
ἀγγελῶν, ποιήσων, συμπαρών, φυλάξων
κατεκλίνετο, ἐποιεῖτο, ἠγωνίζετο, ἀνέλετο

5. Párosítsa az igealakokat a jelentésükkel!

1. lefektettek titeket (P)	a) ἔβαλλε
2. felírtam magamnak	b) ἐκαλεσάμην
3. lefeküdtem	c) ἠξίουں
4. el fogjuk dobni	d) φυλάξεις
5. (ügy) ítélték	e) ἐγραψάμην
6. dobálózott	f) κατεκλινάμην
7. magamhoz hívtam	g) ἐκλήθησαν
8. ítélik	h) κατεκλίθητε
9. odahívták őket (P)	i) κρίνει
10. vigyázni fogsz	j) βαλοῦμεν

6. Határozza meg az első oszlop igealakjait, és képezze ugyanazokat az alakokat az ἄξιόω és κρίνω igeiből a minta szerint!

ποιέω	igealak	ἄξιόω	κρίνω
ἐποιήσατε	aor. act. P/2.	ἠξιώσατε	ἐκρίνατε
ποιεῖν			
ἐποιοῦμεν			
ποιεῖ			
ποιήσει			
ἐποιοῦ			
πεποιήκασιν		ἠξιώκασιν	κεκρίκασιν
ποιῶν			

ποιέω	<i>igéalak</i>	ἀξιόω	κρίνω
ἐποίει			
ἐπεποιήμεθα			

7. Egészítse ki a kifejezéseket a melléknemek/ névmások és a névelő megfelelő alakjával, majd tegye át egyes számból többes számba vagy fordítva!

<i>névelő</i>	<i>jelző</i>	<i>jelzett szó</i>				
ταῖς	χαλεπαῖς (nehéz)	ἀσπίσιν	→	τῇ	χαλεπῇ	ἀσπίδι
	(szép)	πέλαγος				
	(egyszerű)	θαλάμοις				
	(bronz)	πελέκεως				
	(teljes)	δειπνον				
	(mindegyik)	παῖδες				
	(rövid)	ὁδῶ				

8. Olvasd és fordítsd!

οἱ ξένοι ἐν τῷ θεάτρῳ εἰσίν.

ὁ ξένος εἰς τὸ θέατρον εἰσιν.

ξένοι ἐστέ.

ξένοι ἴτε ἐς τὴν πόλιν.

Ἕλληνας ἐσμεν.

πότερον ἄπιμεν ἢ περ ἤλθομεν ἢ ἄλλην τινὰ ὁδόν;

πρὸς τὰς Μυκῆνας εἶμι.

αὐτὸς τε Ἕλληνας γένος εἶμι.

εὐθὺ πόλεως εἶμι· θῦσαι γὰρ με δεῖ.

ἐκ θυγατρὸς ἡμεῖς Κίρωνός ἐσμεν.

εἰς ἀγορὰν εἴσειμι.

ἦδε ὁδὸς πρὸς νότον εἰσιν.

περὶ θεῶν λέγε ὡς εἰσίν.

πόθεν εἰσιν ἐκεῖνος ὁ πόταμος;

οἴσθα, πόθεν εἶμι.

χρόνος ἐστὶν ὕστατον καὶ πρῶτον πάντων καὶ ἔχει ἐν ἑαυτῷ πάντα καὶ ἔστιν εἰς ἀεὶ.

ἐσμεν οἶόν ἐσμεν, γυναῖκες.

ἢ γυνὴ εἰσιν ἐς τὸν θάλαμον.

αἱ παρθένοι εἰσιν ἐν τῷ θαλάμῳ.

ἄρα, Θεόδωρε, ὃ φῆς εἶναι, τοῦτο καὶ εἶ; (ἄρα vajon)

πότε πρόσει Σωκράτει;

σὺ δ' εἶ τίς;

ἡμεῖς ἐκ τούτου τοῦ κόσμου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἶμι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

ὦ ἴτε βάρκαί, ὦ ἴτε βάρκαί.

εἰ δ' οὗτοι ἀπίασιν, ἡμεῖς μόνοι μενοῦμεν.

9. *Egészítse ki a szöveget a zárójelben megadott igék megfelelő alakjaival!*

Πηλεὺς καὶ Θέτις οὐκ τὴν Ἑριν εἰς τὸ συμπόσιον.
 δὲ ἡ θεὰ ἐβούλετο ἔριν ἐμβάλλειν ταῖς θεαῖς.
 πάντες ἔλαθε μῆλόν τι χρυσοῦν γράμματα
 ἐς τὸ συμπόσιον. ἐπεγέγραπτο γὰρ >>ἡ καλὴ<<.
 Ἦρα τε καὶ Ἀφροδίτη καὶ Ἀθηνᾶ τὸν Δία δικάσαι,
 ὁ δὲ οὐκ εἶπε γὰρ ὅτι τὸν Πριάμου παῖδα κρίνειν.

(ἐμβάλλω, βούλομαι, ὀργίζομαι, λαμβάνω, κελεύω, δεῖ, καλέω, ἔχω)

10. *Egészítse ki a szöveget az éimi megfelelő alakjaival!*

ΠΕΝΘΕΥΣ καὶ πῶς δι' ἄστεως Καδμείους λαθῶν;
 ΔΙΟΝΥΣΟΣ ὁδοὺς ἐρήμους: ἐγὼ δ' ἠγήσομαι.

Euripidész: *Bakchánssók* 840–841

11. *Fordítsa le az alábbi szövegeket!*

Ἐν καλὸν οἶδα τὸ πᾶν, ἔν μοι μόνον οἶδε τὸ λίχνον
 ὄμμα, Μυῖσκον ὀρᾶν· τᾶλλα δὲ τυφλὸς ἐγώ.

Anthologia Graeca 12.106

- *Tegye át a szöveg mondatait (alanyokat és állítmányokat) többes számba!*
- *Ragozza végig a τὸ λίχνον ὄμμα kifejezést!*

Γυμνὴν εἶδε Πάρις με καὶ Ἀγχίσης καὶ Ἄδωνις·
 τοὺς τρεῖς οἶδα μόνους. Πραξιτέλης δὲ πόθεν;
 Ἀφρογενοῦς Παφίης ζάθεον περιδέρκεο κάλλος,
 καὶ λέξεις· Αἰνῶ τὸν Φρύγα τῆς κρίσεως.

Anthologia Graeca 16.169

- *Ki mondja az első két sort?*
- *Ki a „fríg”?*
- *Tegye át a szöveg mondatait (alanyokat és állítmányokat) többes számba!*
- *Ragozza végig a τὸ ζάθεον κάλλος kifejezést!*

ἀφρογενής, ἐς tenger habjából született
 ζάθεος, (η), ον isteni
 λίχνος, η, ον mohó, sóvár
 Μυῖσκος, ου, ἡ Ἔγκε” vagy „Kagylócska”
 ὄμμα, ατος, τὸ szem
 Πάφιος, α, ον raphoszi (P. város Küpros szigetén)
 περιδέρκεο = περιδέρκεο

περιδέρκομαι jól megnéz
 πόθεν honnan?
 τᾶλλα = τὰ ἄλλα egyébként, különben
 τὸ πᾶν teljesen
 τυφλός, ἡ, ὄν vak
 Φρύξ, Φρυγός frígiai, fríg (trójai)

12. Szövegértés. Olvassa el az alábbi Αἴσωπος mesét, majd válassza ki a szövegnek megfelelő tartalmú állítást!

ΟΔΟΙΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΑΡΚΤΟΣ

Δύο φίλοι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐβάδιζον. ἄρκτου δὲ αὐτοῖς ἐπιφανείσης ὁ μὲν ἕτερος ἀνέβη ἐπὶ τι δένδρον καὶ ἐνταῦθα ἐκρύπτετο. ὁ δὲ ἕτερος μέλλων περικατάληπτος γίνεσθαι πεσὼν κατὰ τοῦ ἐδάφους τὸν νεκρὸν προσεποιεῖτο. τῆς δὲ ἄρκτου προσενεγκούσης αὐτῷ τὸ ῥύγχος καὶ περιοσφραϊνούσης τὰς ἀναπνοὰς συνείχε· φασὶ γὰρ νεκροῦ μὴ ἄπτεσθαι τὸ ζῶον. ἀπαλλαγείσης δὲ αὐτῆς ὁ ἕτερος καταβάς ἀπὸ τοῦ δένδρου ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, τί ἡ ἄρκτος πρὸς τὸ οὗς εἶρηκεν. ὁ δὲ εἶπε· „τοιοῦτοις τοῦ λοιποῦ μὴ συνοδοιπορεῖν φίλοις, οἱ ἐν κινδύνοις οὐ παραμένουσιν.” ὁ λόγος δηλοῖ, ὅτι τοὺς γνησίους τῶν φίλων αἱ συμφοραὶ δοκιμάζουσιν.

ἄπτω + *gen* odaköt, hozzányúl vmihez (*med*)
 ἀναπνοή, ἦς ἢ lélegzés, kilégzés
 ἀνέβη (*aor. ind. act. sing. 3*)
 ἀνβαίνω felmegy vhoiva
 ἀπαλλαγείσα (*aor. part. pass. fem.*) l. ἀπαλλάσσω
 ἀπαλλάσσω megszabadít (*act*), eltávozik, elmegy (*m-p*)
 ἄρκτος, ου, ὁ/ἡ medve
 βαδίζω megy, halad
 γνήσιος, α, ον igazi, valódi
 δοκιμάζω kipróbál, megvizsgál
 ἐδάφος, εος τό alap, föld
 ἐνταῦθα ott
 ἐπιφαίνω láttat, mutat (*act*), megjelenik, felbukkan (*p*)
 εὐτονος, ον erős, kitartó
 κατὰ + *gen* vmire le
 καταβάς (*aor. part. act. masc.*) l. καταβαίνω
 καταβαίνω lemegy, leszáll, leereszkedik
 κινδύνος, ου, ὁ veszély, veszedelem

τοῦ λοιποῦ a jövőben, később, ezután
 μέλλω + *inf* készül vmt megtenni
 νεκρός, οὔ ὁ holttest, hulla
 ὁδοιπόρος, ου, ὁ utas
 οὗς, ὠτός, τό fül
 παραμένω megmarad, kitart vki mellett, helytáll
 περικατάληπτος, ον mindenfelől körülfogott
 περιοσφραϊνομαι körbeszagal vmit
 πεσών, οὔσα, ὄν (*aor. part. act.*) l. πίπτω
 πίπτω elesik
 προσενεγκούσης l. προσφέρω
 προσφέρω + *dat* odavisz, odatesz vkihez/ vmihez
 προσποιέομαι színlel, tettet vmit
 πυνθάνομαι + *gen* kérdezősködik, érdeklődik vkitől
 συμφορά, ἄς ἢ balszerencse
 συνοδοιπορέω együtt utazik vkivel
 συνέχω visszafog, visszatart, akadályoz
 ῥύγχος, εος, τό orr

Melyik állítás igaz?

- A társak közül az egyiket megette a medve.
- A medve először az után szaladt, aki a fára mászott.
- A közhiedelem szerint a medve nem bántja a halottakat.
- Aki a fára mászott, azt hitte, hogy társa halott.

15. ΙÓ MÁR NEM TEHÉN NOTOSZ ÉS ZEPHÜROSZ

ΝΟΤΟΣ

Ταύτην, ὦ Ζέφυρε, τὴν δάμαλιν, ἦν διὰ τοῦ πελάγους εἰς Αἴγυπτον
ὁ Ἑρμῆς ἄγει, ὁ Ζεὺς διεκόρησεν;

ΖΕΦΥΡΟΣ

Ναί, ὦ Νότε· οὐ δάμαλις δὲ τότε, ἀλλὰ παῖς ἦν τοῦ ποταμοῦ Ἰνάχου· νῦν δὲ
ἡ Ἥρα τοιαύτην ἐποίησεν αὐτὴν ζηλοτυπήσασα, ὅτι πάνυ ἐώρα ἐρῶντα τὸν Δία.

ΝΟΤΟΣ

Νῦν δὲ ἔτι ἐρῶ τῆς βοός;

ΖΕΦΥΡΟΣ

Καὶ μάλα, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴν εἰς Αἴγυπτον ἔπεμψεν καὶ ἡμῖν ἐκέλευσε
μὴ κυμαίνειν τὴν θάλασσαν ἔστ' ἂν διανήξεται. ἐκεῖ δὲ ἀποτεκοῦσα - κυεῖ δὲ
ἤδη - θεὸς γενήσεται καὶ αὐτὴ καὶ τὸ τεχθέν.

ΝΟΤΟΣ

Ἡ δάμαλις θεός;

ΖΕΦΥΡΟΣ

Καὶ μάλα, ὦ Νότε· ἄρξει τε, ὡς ὁ Ἑρμῆς ἔφη, τῶν πλεόντων καὶ ἡμῶν
ἔσται δέσποινα.

ΝΟΤΟΣ

Θεραπευτέα τοιγαροῦν, ὦ Ζέφυρε, ἤδη δέσποινά γε οὔσα.

ΖΕΦΥΡΟΣ

Ἄλλ' ἤδη γὰρ διεπέρασε καὶ ἐξένευσεν ἐς τὴν γῆν. Ὅρῳς ὅπως οὐκέτι μὲν
τετραποδητὶ βαδίζει, ἀνορθώσας δὲ αὐτὴν ὁ Ἑρμῆς γυναῖκα παγκάλην αὔθις
ἐποίησεν;

ΝΟΤΟΣ

Παράδοξα γοῦν ταῦτα, ὦ Ζέφυρε· οὐκέτι τὰ κέρατα οὐδὲ οὐρὰ καὶ δίχηλα
τὰ σκέλη, ἀλλ' ἐράσμιος κόρη. ὁ μέντοι Ἑρμῆς τί παθὼν μεταβέβληκεν ἑαυτὸν
καὶ ἀντὶ νεανίσκου κυνοπρόσωπος γεγένηται;

ΖΕΦΥΡΟΣ

Σιώπα, ὦ Νότε· ἄμεινον ἐκεῖνος οἶδε τὸ πρακτέον.

⚡

Igék

ἀνορθόω felegyenesít
 ἀποτίκτω = τίκτω
 ἄρχω + *gen* uralkodik vmin/vkin
 βαδίζω lépked, jár, megy
 γεγένηται: γίγνομαι *praes. perf. m-p. S/3.*
 (lásd Nyelvtan)
 γενήσεται: γίγνομαι *fut S/3.*
 διακορέω szüzességétől megfoszt
 διανήχομαι átúszik
 διαπεράω keresztülmegy, átér
 ἐκνέω, *aor* ἐξένευσα kiúszik
 ἔφη: φημί *praet. impf. S/3.* (lásd Nyelvtan)

Főnevek

βοῦς, βοός, ὄ/ή bika/tehén/ökör
 δέσποινα, ης, ἡ úrnő
 θάλασσα, ης, ἡ tenger
 κέρας, κέρατος, τό szarv
 οὐρά, ἄς, ἡ fark
 σκέλος, οὺς, τό láb(szár)

Melléknevek

διχῆλος, ον hasított patájú
 κυνοπρόσωπος kutyaarcú

ἑώρα: ὀράω *praet. impf. S/3.*
 θεραπευτέος, α, ον „szolgálni kell”
 → θεραπεύω (lásd Nyelvtan: *adiectivum verbale*)
 θεραπεύω szolgál, tisztel, gondoz
 κυμαίνω hullámszik, hullámossá tesz
 μεταβέβληκα: μεταβάλλω *praes. perf.*
 παθών → πάσχω
 πάσχω *aor* ἔπαθον átél, elszenved, történik vele
 τί παθών; „mi lelte, hogy ...”, „miért
 πέμπω, *aor* ἔπεμψα küld
 πρακτέος, α, ον → πράττω „teendő”, „amit
 tenni kell” (lásd Nyelvtan: *adiectivum verbale*)
 πράττω tesz, csinál
 τεχθέν → ἐτέχθην : τίκτω *pass aor*

Határozószók

τετραποδητί négy lábon, négykézláb

Kötőszók, előljárószók

ἔστε + *fut* mígnem; addig, amíg... nem
 τοιγαροῦν ezért, így hát

Tulajdonnevek

Ζέφυρος, ὁ nyugati szél
 Νότος, ὁ déli szél

Nyelvtan

Igeragozás

(1) α-τὸνῦék összevonása *praeteritum imperfectum*ban

Az összevonás szabályait lásd a 4. olvasmány Nyelvtanában.

ἑράω

’szeret’

	<i>activum</i>		<i>medio-passivum</i>
<i>singularis</i> 1.	ἦρα-ον > ἦρων		ἦρα-όμην > ἦρώμην
2.	ἦρα-εσ > ἦρας		ἦρά-ου > ἦρῶ
3.	ἦρα-ε(ν) > ἦρα		ἦρά-ετο > ἦρᾶτο
<i>pluralis</i> 1.	ἦρά-ομεν > ἦρῶμεν		ἦρα-όμεθα > ἦρώμεθα
2.	ἦρά-ετε > ἦρᾶτε		ἦρά-εσθε > ἦρᾶσθε
3.	ἦρα-ον > ἦρων		ἦρά-οντο > ἦρῶντο

(2) *adiectivum verbale*

Az igék szótári alakjának hetedik, s egyben utolsó tagja egy szenvedő értelmű melléknévi igenév: az *adiectivum verbale*, melynek két fajtája létezik.

A -τός, -τή, -τόν végződésű alak befejezettséget vagy lehetőséget fejez ki, például *πρακτός, πρακτή, πρακτόν* – „megtett” vagy „megtehető”;

a -τέος, -τέα, -τέον végződésű alak pedig szükségességet, például **πρακτέος, πρακτέα, πρακτέον** – „megteendő” (tagadás esetén: „nem megtehető”, „amit nem szabad megtenni”).

(3) az ige teljes szótári alakja

Egy ige szótári alakja tehát, amennyiben valamennyi alakja használatos, a következőképpen néz ki:

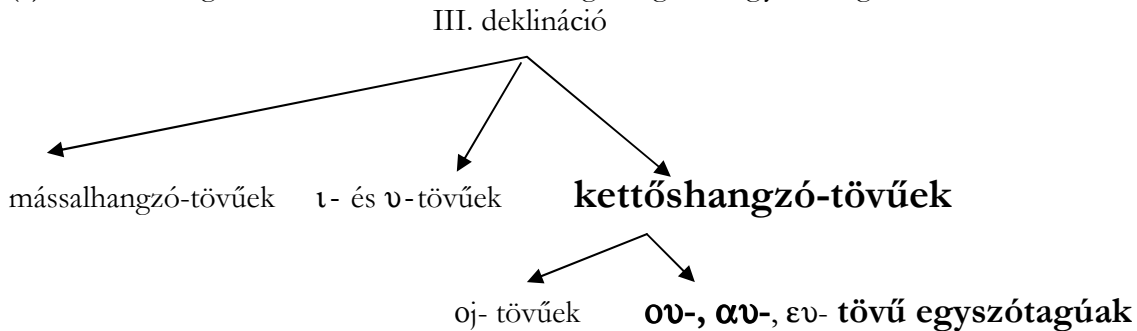
<i>praes. impf.</i>	<i>futurum act</i>	<i>aoristos act</i>	<i>praes. perf. act</i>	<i>praes. perf. m-p</i>	<i>aoristos p</i>	<i>adiect. verb.</i>
ποιέω	ποιήσω	ἔποιησα	πεποίηκα	πεποίημαι	ἔποιήθην	ποιητός ³
βάλλω	βαλῶ	ἔβαλον	βέβληκα	βέβλημαι	ἐβλήθην	βλητός ³

(3) a φημί *praeteritum imperfectum*

sing.1.	ἔφην	plur. 1.	ἔφαμεν
2.	ἔφησθα	2.	ἔφατε
3.	ἔφη	3.	ἔφασαν

Névszóragozás

(1) kettőshangzó-tönvűek: ου-τönvű tönvéghangzós egyszótagú főnevek

Nagyon kevés főnév tartozik ebbe a csoportba, a korábban vett Ζεύς-hoz hasonlóan mind egyszótagú.

ὁ ἡ βοῦς

szótő:	βου-, βο(F)-	ἑτέρον, ἑτέρον
	<i>singularis</i>	<i>Pluralis</i>
<i>nominativus</i>	βοῦς	βό-ες
<i>accusativus</i>	βού-ν	βού-ς
<i>genitivus</i>	βο-ός	βο-ῶν
<i>dativus</i>	βο-ῖ	βου-σί

A tőben eredetileg szereplő F a rákövetkező mgh előtt kiesett: pl. βοFός → βοός, msh előtt pedig kettőshangzóvá olvadt össze a megelőző mgh-val: βόFς → βοῦς.

(2) kettőshangzó-tönűek: αυ-tönű tővéghangzós egyszótagú főnevek

ἡ ναῦς

szótő: ναυ-, νη(F)- ἡγό'

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nominativus</i>	ναῦς	νη-ες
<i>accusativus</i>	ναῦ-ν	ναῦ-ς
<i>genitivus</i>	νε-ώς	νε-ῶν
<i>dativus</i>	νη-ϊ	ναυ-σί

Az ου-tönűekhez képest az jellemző még rájuk, hogy *singularis gen*-ban a mgh-k hosszúsága kicserélődött a πόλῃος → πόλεως-hoz hasonlóan, *pluralis gen*-ban pedig a hosszú mgh előtt megrövidült a tő véghangzója: νηῶν → νεῶν.

Gyakorlatok

1. Töltse ki a hiányzó alakokkal!

<i>praes. impf.</i>	<i>futurum</i>	<i>aoristos</i>	<i>praes. perf.</i>	<i>praes. perf. m-p</i>	<i>aoristos pass.</i>	<i>adiect. verb.</i>
θύω						θυτέος
νικάω						νικητός, -τέος
κρύπτω						κρυπτός
πράττω						πρακτός
πείθω						πειστός, πειστέος
σημαίνω						σημαντός
στέλλω						σταλτέος
λαμβάνω						ληπτός
γίγνομαι						γενητός
ὄραω						ὄρατός, ὀπτός
φέρω						οἰστός

2. Mit jelent?

μαθητέος, βλητός, ἐρατός, χριστός, νικητέον, πεμπτέος, τακτός, φιλητέον, ὄρατόν, λεκτόν

3. Tegye a *pluralis* megfelelő esetébe a következő jelzős főneveket!

τὴν ἐράσμιον κόρην

ὁ πεμφθείς ἄγγελος

τὸν ἀνορθωθέντα ἄνθρωπον

ἡ καλὴ βοῦς

τῷ διχίλῳ σκέλει

τῇ ἐρώντι παιδί

τῆς παγκάλης γυναικός

4. *Tegyé át akitűből passzívba, vagy fordítva!*

ἄγω	_____
ἐποίησαν	_____
ἐπαιδεύθης	_____
βεβλήκαμεν	_____
πεποιήται	_____
ἐκλήθη	_____
νενικήκατε	_____

5. *Gyorsteszt*

(1) Melyik a helyes kiegészítés? ἢ Ἦρα ἑώρα ... τὸν Δία.

a) ἐρῶν b) ἐρῶντα c) ἐρῶντι d) ἐρῶντος

(2) Melyik *participium* különbözik a többbitől?

a) παθοῦσα b) ἀποτεκοῦσα c) οὔσα d) ζηλοτυπήσασα

(3) Melyik szóhoz nem illeszthető a καλή jelző?

a) Αἴγυπτος b) ὁδός c) παῖς d) πέλαγος

(4) Válassza ki a kakukktojást!

a) ἑώρα b) κέλευε c) βαδίξε d) σιώπα

(5) Melyik igealak *nem* praesens?

a) κρίνει b) κεκελεύεσιν c) σημανεῖ d) μεταβέβληκε

(6) Melyik igealak *nem* pluralis 3. sz.?

a) εἶχον b) ἀγγελοῦσιν c) ἐποίησα d) ἐκλήθησαν

6. *A görögök más-más nevet adtak a különböző irányból jövő szeleknek. Az alábbi szövegeben a négy fő égtáj felől fújók szerepelnek. Nézzzen utána, melyik melyik égtájhoz kapcsolódik!*

σὺν δ' εὐρός τε νότος τ' ἔπεσον ζέφυρός τε δυσαῆς
καὶ βορέης αἰθρηγενέτης, μέγα κῦμα κυλίνδων.

T28.3 BOREAS

É: _____, D: _____, K: _____, Ny: _____

αἰθρηγενέτης, ου αιθήρből („derült égből”) született
 δυσαής, ές heves, tomboló
 έπεσον → πίπτω

κύμα, ατος, τὸ hullám
 πίπτω, έπεσον (aor.) esik, zúdul

7. Fordítsa le a következő szövegrészeket, és válaszoljon a kérdésekre!

καὶ εἰσὶ ... οἱ ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας πνέοντες, ὁ τε νότος καὶ ὁ λίψ, ἀνέμων πολλὸν τῶν πάντων ὑετιώτατοι. (Hérodotosz 2. 25)

ὁ μὲν γὰρ νότος εὐδίαν ποιεῖ, ὁ δὲ βορέας χειμῶνα. (Arisztotelész: *Meteorologica* 347b)

εὐρος· οὗτος γὰρ ἀπ' ἀνατολῆς χειμερινῆς πνεῖ, γειτνιῶν τῷ νότῳ διὸ καὶ πολλάκις εὐρόνοτοι λέγονται πνεῖν. (Arisztotelész: *Meteorologica* 363b)

Milyen időjárást hoz magával a Notosz, és milyen a Boreasz?

Milyennek ismerhetjük meg a Zephiroszt?

Mi az Eurosز másik neve?

ἀνατολή, ἡς, ἡ napkelte, kelet
 γειτνιάω szomszédos vkivel
 εὐδία, ας, ἡ enyhe, szép idő
 λίψ, λιβός, ὁ délnyugati szél
 πνέω fúj
 πολλάκις sokszor, gyakran

πολλὸν = πολύ
 ὑέτιος, α, ον esőt hozó, csapadékos
 χειμερινός, ἡ, ὄν téli
 χειμῶν, ὠνος, ὁ viharos idő, tél
 χώρα = χώρα, ας, ἡ hely, vidék, terület

8. Szövegértés. Olvassa el az alábbi Αἴσωπος mesét, majd válassza ki a szövegnek megfelelő tartalmú állítást!

ΝΑΥΑΓΟΣ

Ἄνῆρ πλούσιος Ἀθηναῖος μεθ' ἑτέρων τινῶν ἔπλει. καὶ δὴ χειμῶνος σφοδροῦ γενομένου καὶ τῆς νηὸς καταδύσης οἱ μὲν λοιποὶ πάντες διενήχοντο, ὁ δὲ Ἀθηναῖος παρ' ἕκαστα τὴν Ἀθηνᾶν ἐπικαλούμενος μυρία ἐπηγγέλλετο. εἷς δέ τις τῶν ναυαγῶν παρανηχόμενος ἔφη πρὸς αὐτόν· σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίνει.”

διανήχομαι elúszik

ἕκαστος, η, ον mindegyik

ἐπαγγέλλω bejelent; *med.* felajánl, ígér vmit

ἐπικαλέω odahív, segítségül hív (istent)

ἕτερος, α, ον más, másik

καταδύω alámerít, elsüllyeszt; *act. intr.* alámerül, elsüllyed (aor. part. nőnem: καταδύσα)

κινέω mozgásba hoz, mozgat

λοιπός, ή, όν meghagyott, megmaradt;

οί λοιποί a többiek

μυρίος, α, ον igen v. végtelenül sok

ναυαγός, όν hajótörést szenvedett, hajótörött

ναύς, νηός, ή hajó

παρά +*acc.* felül, kívül, inkább mint

παρνηχόμαι *med.* úszik vmi mellett

πλούσιος, α, ον vagyonos, gazdag, jó módú

σφοδρός, (ά), όν heves, erőteljes

σύν +*dat.* vkivel együtt; vki segítségével/ vezetésével

χειμών, ώνος, ό tél; viharos idő, vihar

(1) *Melyik állítás igaz?*

a) A társak magára hagyták az athénit.

b) A hajót elsüllyesztette a vihar.

c) Az athéni nem tudott úszni.

d) Athéné meghallgatta a fohászokat.

(2) *Melyik nyelvtani elem nem található a szövegben?*

a) határozószó

b) praeteritum imperfectum

c) genitivus partitivus

d) imperativus

9. Aiszkhülosz *Leláncolt Prométheusz* című drámájában Ió is színre lép. A Kaukázusban szenvedő titán mondja el neki, milyen szenvedéseken kell még keresztülmennie. Az alábbiakban ebből a szakaszból idézünk néhány részletet (703-706, 732-735, 840-841).

• τὰ λοιπὰ νῦν ἀκούσαθ', οἷα χρῆ πάθη
τλήναι πρὸς Ἑρας τήνδε τὴν νεάνιδα.
σύ τ', Ἰνάχειον σπέρμα, τοὺς ἐμοὺς λόγους
θυμῶ βάλλ', ὡς ἂν τέρματ' ἐκμάθῃς ὁδοῦ.

• ἔσται δὲ θνητοῖς εἰσαεὶ λόγος μέγας
τῆς σῆς πορείας, Βόσπορος δ' ἐπώνυμος
κεκλήσεται. λιποῦσα δ' Εὐρώπης πέδον
ἤπειρον ἤξεις Ἀσιάδα.

• πόντιος μυχός
.. Ἴόνιος κεκλήσεται,
τῆς σῆς πορείας μνήμα τοῖς πᾶσιν βροτοῖς.

Ἰασίας, άδος ázsiai

βροτός, ον halandó

εἰσαεὶ örökre

ἐκμανθάνω alaposan megtud

ἐπώνυμος, ον névként adott, elnevezett

ἤκω, ἤξω (*fut*) + *acc.* érkezik hvova

ἤπειρος, ου, ή szárazföld

Ἴόνιος, α, ον ión

κεκλήσεται „lesz elnevezve”, „fognak hívni”
(καλέω-ból)

τὰ λοιπὰ a maradék „ezután”

μνήμα, ατος, τό emlékjel

μυχός, ου, ό zug, szeglet, öböl

νεάνις, ιδος, ή fiatal leány

πέδον, ου, τό föld, táj, vidék

πόντιος, α, ον tengeri

πορεία, ας, ή járás, utazás
σπέρμα, ατος, τό mag, sarj, utód
τέρμα, ατος, τό vége, határa vminek

τλήναι (aor. inf.) tūr, elvisel
ὡς ἂν ἐκμάθῃς „hogy megtudd”

- *Boszporusz, Ión tenger, άργος szemek: hogyan kapcsolódik Ió történetéhez?*
- *Milyen mítoszokban fordul elő a tehén vagy a bika valamilyen formában?*
- *Milyen egyiptomi istenalakokkal azonosították Iót, Hermész, Εραφhoszt?*

10. *Miről kaphatták nevüket a következő földrajzi nevek? Hol találhatóak?*

Αἰγὸς ποταμοί
Θεσσαλονίκη
Κυνοσκέφαλοι

Κυνόσουρα
Εὐβοία
Μεγαλόπολις

Νεάπολις
Δελφοί
Ἐρμούπολις

11. *Fejtsd meg az alábbi rejtvényes epigrammát!*

Εἷς ἄνεμος, δύο νῆες, ἐρέττουσιν δέκα ναῦται·
εἷς δὲ κυβερνήτης ἀμφοτέρας ἐλάει.

Anthologia Palatina 14.14

ἀμφοτέροι, ἀμφοτέροι, ἀμφοτέρα mindkettő
δέκα tíz
ἐλάω hajt, előre juttat

ἐρέττω evez
κυβερνήτης, κυβερνήτου, ὁ kormányos
ναύτης, ναύτου, ὁ hajós, tengerész

16. LÁDA A HULLÁMOKBAN
DÓRISZ ÉS THETISZ

ΔΩΡΙΣ

Τί δακρύεις, ὦ Θέτι;

ΘΕΤΙΣ

Καλλίστην, ὦ Δωρί, κόρην εἶδον ἐς κιβωτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐμβληθεῖσαν, αὐτὴν τε καὶ βρέφος αὐτῆς ἀρτίτοκον· ἐκέλευσεν δὲ ὁ πατήρ τοὺς ναύτας ἀναλαμβάνοντας τὸ κιβώτιον ἀπορρῖψαι εἰς τὴν θάλασσαν. ἀπολείται οὖν ἡ ἀθλία, καὶ αὐτὴ καὶ τὸ βρέφος.

ΔΩΡΙΣ

Τίνος ἔνεκα, ὦ ἀδελφή; εἶπέ, εἴ τι ἔμαθες ἀκριβῶς.

ΘΕΤΙΣ

Ἄπαντα. ὁ γὰρ Ἄκρίσιος ὁ πατήρ αὐτῆς καλλίστην οὔσαν ἐπαρθένευεν ἐς χαλκοῦν τινα θάλαμον ἐμβαλὼν· εἶτα, εἰ μὲν ἀληθὲς οὐκ ἔχω εἰπεῖν, φασὶ δ' οὖν τὸν Δία χρυσοῦν γενόμενον ῥυτῆναι διὰ τοῦ ὀρόφου ἐπ' αὐτὴν, δεξαμένην δὲ ἐκείνην ἐς τὸν κόλπον καταρρέοντα τὸν θεὸν ἐγκύμονα γενέσθαι. τοῦτο αἰσθόμενος ὁ πατήρ, ἄγριός τις καὶ ζηλότυπος γέρων, ἠγανάκτησε καὶ ὑπὸ τινος μεμοιχεῦσθαι οἰηθεὶς αὐτὴν ἐμβάλλει εἰς τὴν κιβωτὸν ἄρτι τετοκυῖαν.

ΔΩΡΙΣ

Ἡ δὲ τί ἔπραττεν, ὦ Θέτι, ὅποτε καθίετο;

ΘΕΤΙΣ

Ἐπεὶ αὐτῆς μὲν ἐσίγα, ὦ Δωρί, καὶ ἔφερε τὴν καταδίκην. τὸ βρέφος δὲ παρητεῖτο μὴ ἀποθανεῖν δακρύουσα καὶ τῷ πάππῳ δεικνύουσα αὐτό, κάλλιστον ὄν· τὸ δὲ ὑπ' ἀγνοίας τῶν κακῶν ὑπεμειδία πρὸς τὴν θάλασσαν. πλήρεις μοι αὔθις οἱ ὀφθαλμοὶ δακρύων μνημονευσάση αὐτῶν.

ΔΩΡΙΣ

Κὰ μὲ δακρῦσαι ἐποίησας. ἀλλ' ἤδη τεθνήσιν;

ΘΕΤΙΣ

Οὐδαμῶς· νήχεται γὰρ ἔτι ἡ κιβωτὸς ἀμφὶ τὴν Σέριφον ζῶντας αὐτοὺς φυλάττουσα.

ΔΩΡΙΣ

Τί οὖν οὐχὶ σώζομεν αὐτοὺς τοῖς ἀλιεῦσι τούτοις ἐμβαλοῦσαι ἐς τὰ δίκτυα τοῖς Σεριφίοις; οἱ δὲ ἀνασπᾶσαντες σώσουσι δῆλον ὅτι.

ΘΕΤΙΣ

Εὖ λέγεις, οὕτω ποιήσομεν· μὴ γὰρ ἀπολέσθω μήτε αὐτὴ μήτε τὸ παιδίον οὕτως ὄν καλόν.

⚔

Igék

ἀγανακτέω	megharagszik
αἰσθάνομαι	észrevesz
ἀναλαβόντας: ἀνα-λαμβάνω	<i>aor part</i>
ἀναλαμβάνω	felemel, megfog
ἀνασπάω	kihúz
ἀπολεῖται: ἀπόλλυμι	<i>med fut</i>
ἀπολέσθω: ἀπόλλυμι	<i>aor imper (lásd Nyelvtan)</i>
ἀπόλλυμι	megöl (<i>act</i>), meghal (<i>med</i>)
ἀπο-ρρίπτω	(el)dob
δακρύω	sír, könnyezik
δεικνύουσα	„mutatva”
δέχομαι	befogad, magába fogad
ἐμβληθεῖσαν: ἐμ-βάλλω	<i>pass aor part</i>
ἔχω + <i>inf</i>	tud, van mit csinálnia
ἠγανάκτησα: ἀγανακτέω	
καθίετο: καθ-ίημι	<i>praet impf (lásd Nyelvtan)</i>
καθ-ίημι	leereszt, vízre tesz
κατα-ρρέω	lefolyik, ömlik
μνημονεύω	rágondol, emlékezik
μειοχευῖσθαι: μειχεύω	<i>m-p perf inf (lásd Nytan)</i>
μειχεύω	elcsábít
νήχω	úszik
οἰηθεῖς: οἶομαι	<i>pass aor part (deponens!)</i>
παρ-αιτέομαι	kikönyörög
παρθενεύω	szűzként nevel
ρύηται: ῥέω	<i>aor act inf: „folyni”</i>
ὑπομειδιάω	szelíden mosolyog
φέρω	elvisel, tűr; hoz, visz

Főnevek

ἀγνοία, ας, ἡ	tudatlanság
ἀδελφή, ἡς, ἡ	nővér

ἄλιεύς, ἑως, ὁ	halász
δάκρυον, ου, τό	könnny
δίκτυον, ου, τό	háló
καταδίκη, ης, ἡ	ellene hozott ítélet
κιβωτός, οὔ, ὁ	láda
κόλπος, ου, ὁ	öl
ναύτης, ου, ὁ	hajós
ὄφθαλμός, οὔ, ὁ	szem
παιδίον, ου, τό	gyermek
πάππος, ου, ὁ	nagyapapa

Melléknevek

ἄγριος, α, ον	vad, kegyetlen
ἄθλιος, α, ον	szerencsétlen
ἄρτιτοκος, ον	újszülött
δῆλος, η, ον	világos
πλήρης, ες + <i>gen</i>	teli vmvel
χαλκοῦς, -ῆ, -οῦν	bronz

Elöljárósók

ἀμφί + <i>acc</i>	környékén
πρός + <i>acc</i>	-ra/re
ὑπέρ + <i>gen</i>	-ról/ről, kapcsolatban

Határozósók, kötősók

ἄρτι	imént
δήλον ὅτι	nyilvánvalóan
μήτε...μήτε...	se ...,se ...
οὖν	biztosan; mindenesetre; ígyhát

Tulajdonnevek

Ἄκρισιος, ου, ὁ	Akrisziosz
Δωρίς, ἴδος, ἡ	tengeri nimfa
Σέριφος, ου, ἡ	Szeriphosz szigete
Σερίφιος, α, ον	szeriphoszi

Nyelvtan

Igeragozás

(1) a ἴημι *praeteritum imperfectuma*

	<i>activum</i>	<i>Medio-passivum</i>
<i>singularis</i> 1.	ἴ-ει-ν	ἰ-έ-μην
2.	ἴ-ει-ς	ἴ-ε-σο
3.	ἴ-ει	ἴ-ε-το
<i>pluralis</i> 1.	ἴ-ε-μεν	ἰ-έ-μεθα
2.	ἴ-ε-τε	ἴ-ε-σθε
3.	ἴ-ε-σαν	ἴ-ε-ντο

(2) *imperativus* a medio-passzív imperfectumban és mediális aoristosban

	<i>imperfectus medio-pass</i>	<i>aoristos (erős)</i>	<i>aoristos (gyenge) med</i>
<i>sing.</i> 2	δακρύ-ου	ἀπόλ-ου	δάκρυ-σαι
<i>sing.</i> 3	δακρυ-έσθω	ἀπολ-έσθω	δακρυ-σάσθω
<i>plur.</i> 2	δακρύ-εσθε	ἀπόλ-εσθε	δακρύ-σασθε
<i>plur.</i> 3	δακρυ-έσθων	ἀπολ-έσθων	δακρυ-σάσθων

(3) *infinitivus perfectus medio-passivi*

képzése: perfectum-tő + σθαι

hangsúly: az utolsó előtti szótagon (ha hosszú: másodhajtott, ha rövid: másodéles)

μεμοιχεῦσθαι
γεγράφθαι (a σ kiesik msh-torlódás miatt!)

Az eddig előfordult főnévi igenevek:

	<i>activum</i>	<i>medium</i>	<i>passivum</i>
<i>imperfectum</i>	τέμν-ειν	τέμν-εσθαι	
<i>aoristos (erős)</i>	τεμ-εῖν	τεμ-έσθαι	
<i>aoristos (gyenge)</i>	αἰτῆ-σαι		
<i>perfectum (erős)</i>	τεθνά-ναι	—	
<i>perfectum (gyenge)</i>	τετμη-κέναι	τετμη-σθαι	

(4) gyenge mediális *aoristos participium*

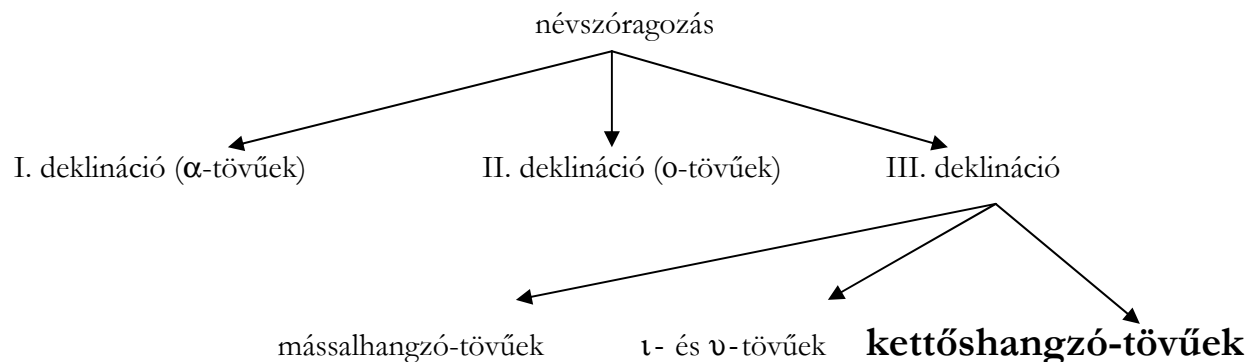
képzése: aoristos-tő + σά-μενος, σα-μένη, σά-μενον

δεχ- → δεξάμενος, δεξαμένη, δεξάμενον

	<i>actívum</i>	<i>medium</i>	<i>passívum</i>
<i>imperfectum</i>	θύ-ων θύ-ουσα θύ-ον	θυ-όμενος θυ-ομένη θυ-όμενον	
<i>aoistos</i> (gyenge)	θύ-σας θύ-σασα θύ-σαν	θυ-σάμενος θυ-σαμένη θυ-σάμενον	τυ-θείς (θυ-θείς) τυ-θεισα τυ-θέν
<i>aoistos</i> (erős)	εἶπ-ών εἶπ-οῦσα εἶπ-όν	τεμ-όμενος τεμ-ομένη τεμ-όμενον	ἀλλαγ-εἶς ἀλλαγ-εἶσα ἀλλαγ-έν
<i>perfectum</i> (gyenge)	τεθυ-κός τεθυ-κυῖα		
<i>perfectum</i> (erős)	τεθυ-κός ἔληλυθ-ώς ἔληλυθ-εῖα ἔληλυθ-ός		

Névszóragozás

kettőshangzó-tövéek: εὔ- tövű főnevek

ὁ ἄλιεύς

tő: ἄλιευ-, ἄλιη(F)-

singularis

pluralis

'halász'

nominativus ἄλιεύ-ς ἄλιης vagy ἄλιεῖς

accusativus ἄλιέ-α ἄλιέ-ας

genitivus ἄλιέ-ως ἄλιέ-ων

dativus ἄλιεῖ ἄλιεῦ-σι

Megjegyzések:

1. valamennyi idetartozó főnév hímnemű és végéles;
2. az *accusativus* és *genitivus* alakok a mgh-k hosszúságának felcserélődésével jöttek létre az eredeti és Homérosznál még előforduló -ῆα, -ῆος, -ῆας és -ῆων végződésekből;

3. a *pluralis nominativus* ἄλιῆς (< ἄλιῆς-ες) mellett analógiásan keletkezett (az ι-tönű πολεῖς nyomán) a ἄλιεῖς alak.

Gyakorlatok

1. Írja ki az olvasmányban szereplő participiumokat (20) és infinitívusokat (6), majd határozza meg a őket!

2. Tegye a βάλλω és a δείκνυμι igéket az első oszlopban szereplő igealakokkal azonos igeidőbe!

δακρύνεις	βάλλεις	δείκνυς
ἐδακρύσαμεν		
μοιχεύονται		
λαμβάνομεν		
λαμβάνειν		
δακρύνε		
ἐλαμβάνομην		

3. Adja meg az első oszlopban lévő szó jelentését, határozza meg alakját, és tegye ugyanezen alakba a ἄλιεύς-t!

πελάγους	tenger	sing. gen.	ἄλιεύς
ὀφθαλμῶν			
δίκτυα			
βρέφει			
θάλασσαν			
θαλάμοις			
ναυτάς			

4. Tegye függőné az alábbi mondatokat a zárójelbe tett igéktől (= alkosson accusativus cum participio-s szerkezetet) a megadott minta szerint!

κόρη ἐς κιβωτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐνεβλήθη. (εἶδον) →

Κόρην εἶδον ἐς κιβωτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐμβληθεῖσαν.

ἔτι ἔστι οὗτος. (ἦσθόμην)

αἱ νῆες ἤκουσιν. (ἦσθετο)

ἡ γυνὴ εἰσελήλυθα. (ἦσθοντο)

τὸ κιβωτὸν διέφθαρτο. (εἶδον)

βούλονται αὐτὸν οἱ Αἰγύπτιοι ἰδεῖν. (ἦσθετο)

τὸ βρέφος ἐτέχθη. (εἶδομεν)
 ἡ κόρη ἄρτι τέτοκε τὸ βρέφος. (εἶδες)
 Πάριος σοφὸς ἔνθαδε ἐπιδημεῖ. (ἤσθόμην)
 ἔνθαδε itt

5. *Mit jelenthet?*

ἡ σιγή, ἦς	ὁ φύλαξ, ακος
ἄγνως, ὤτος	φυλακτέον
τὸ μειδίαμα, ατος	ὁ σωτήρ, ἦρος
ἡ ζωή, ἦς	ἡ σωτηρία, ας
τὸ ζῶον, ου	δηλόω

7. *Fordítsa görögre, lehetőleg participiumos szerkezeteket is használva!*

Héra említést tett Danaéről, erre Zeus feldühödve hozzávágott egy arany ládikát.

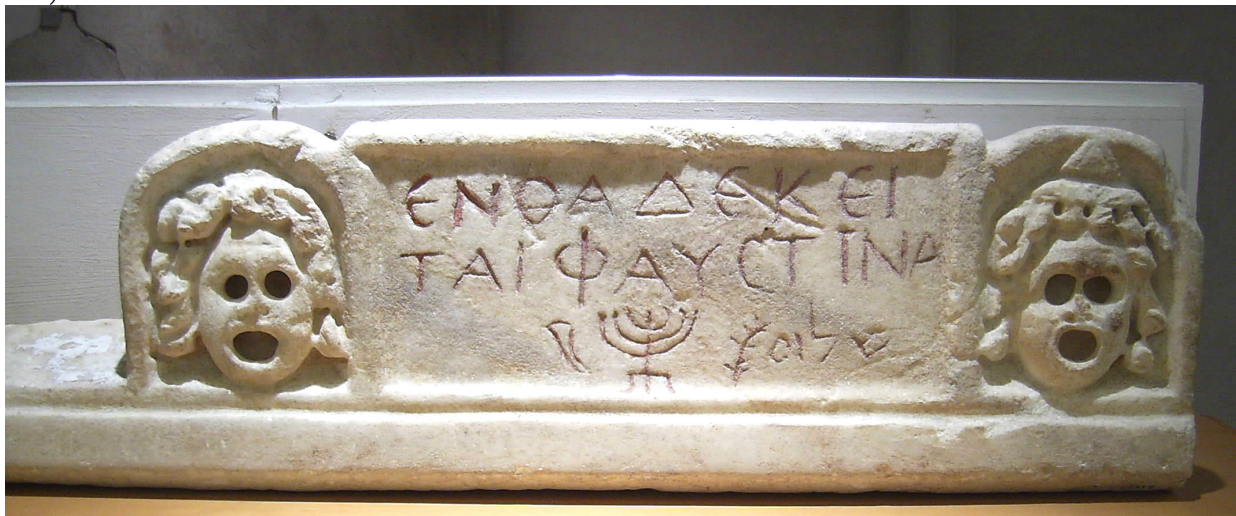
Héphaisztosz bronzhálót dobott feleségére és csábítójára.

A Szeriphosziak királya megparancsolta, hogy a halászok fogják meg és hozzák a ládát a városba.

A Szeriphoszon élő halászok hálója tele volt aranyhalakkal.

Kroisosz, miután megtudta a Delphoi-i jósdától, hogy egy nagy királyságot (ἡ βασιλεία, ας) fog elpusztítani, megtámadta (ἐμβάλλομαι) a perzsákat (ὁ Πέρσης, ου).

8. Ezt a K.u. 3. század végén keletkezett feliratot a római Porta San Sebastiano mellett találták (CII 283).

- (a) *Hány szóból áll a felirat? (b) Kinek állították? (c) Mi lehetett a tárgy és a felirat funkciója? (d) Milyen nemzetiségű lehetett az illető?*

9. Az alábbi, szintén 3. századi feliratnak (*CII* 1936; lelőhely: Via Portuense) ugyanaz volt a szerepe, mint az előzőnek.

(a) A „kulcs” igéjük is megegyezik, azzal a különbséggel, hogy a lenti szöveg a korabeli kiejtésnek megfelelően E-nal írja az AI kettőshangzót. Melyik ez az ige?

(b) Ezúttal két személyt is megismerhetünk a szövegből. Hogy hívják az elsőnek említettet? (4 betűből áll.)

(c) A második neve Gadiasz (Γαδίας); a szövegben ennek a szónak ún. dór genitivusa (-α) szerepel. Milyen rokoni kapcsolatban állhatnak egymással?

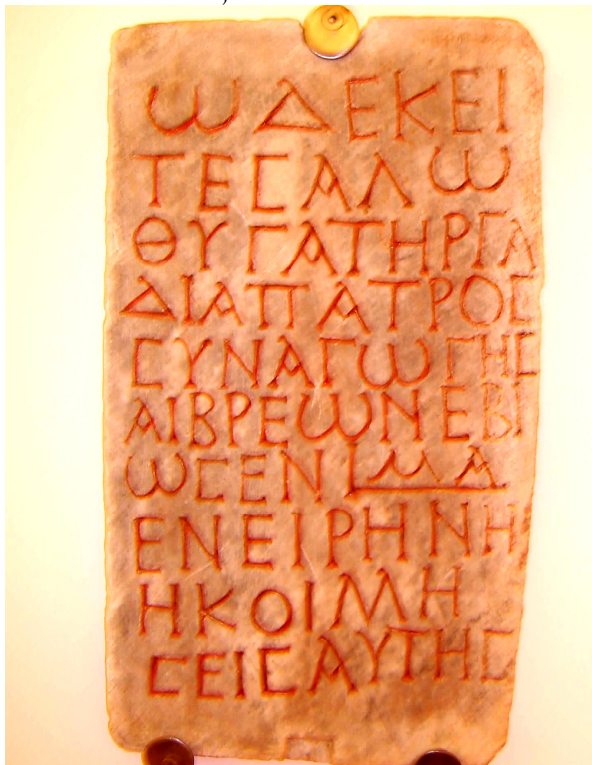
(d) Gadiaszról rangját is megtudhatjuk; mi volt ez?

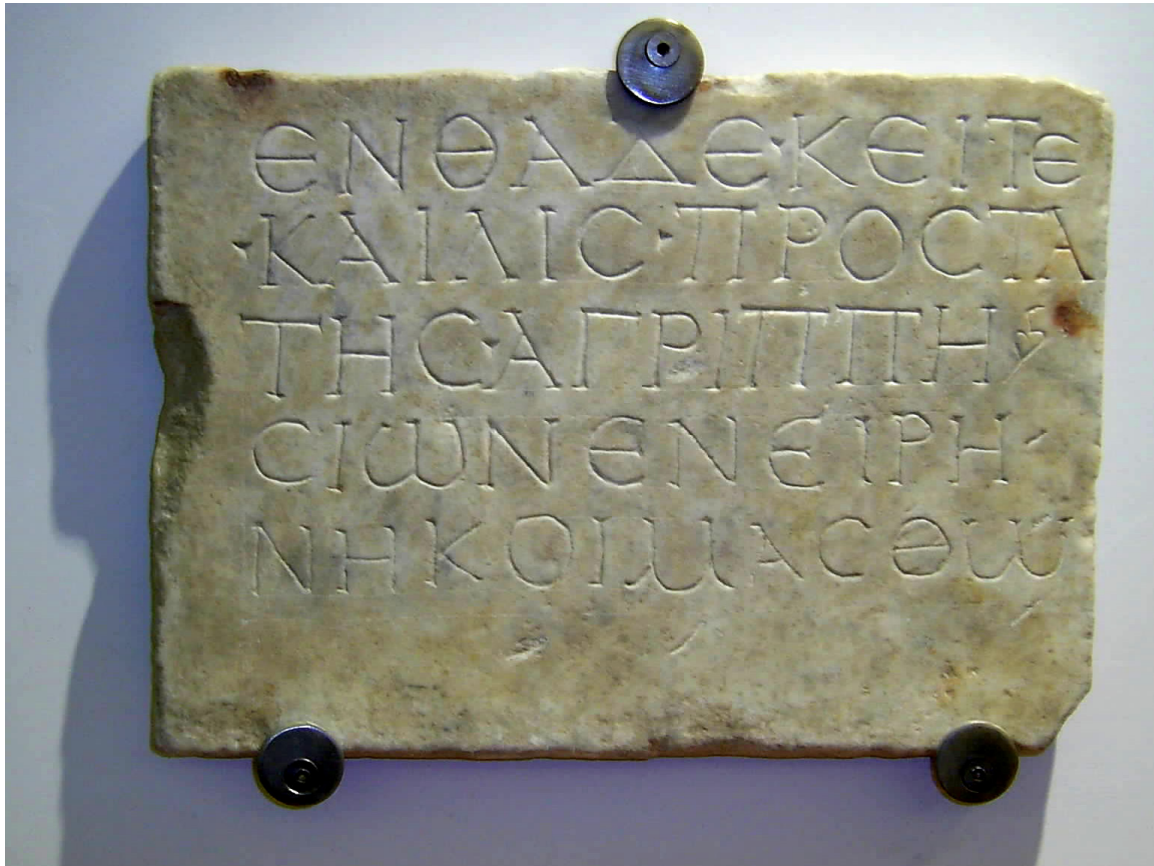
(e) Írja át a szöveget saját betűivel! Tagolja szavak és mondatok szerint! Mely betűket ír másként a felirat?

(f) A 6. sorban a Ἑβραῖος ’héber’ nép nevével találkozhatunk. Mit rontott el a vésnök? Mivel magyarázható a tévedése?

(g) A 7. sorban két aláhúzott betűt lát, ezek számokat jelölnek: a M 40-et, az A 1-et. Mire vonatkoznak a számok?

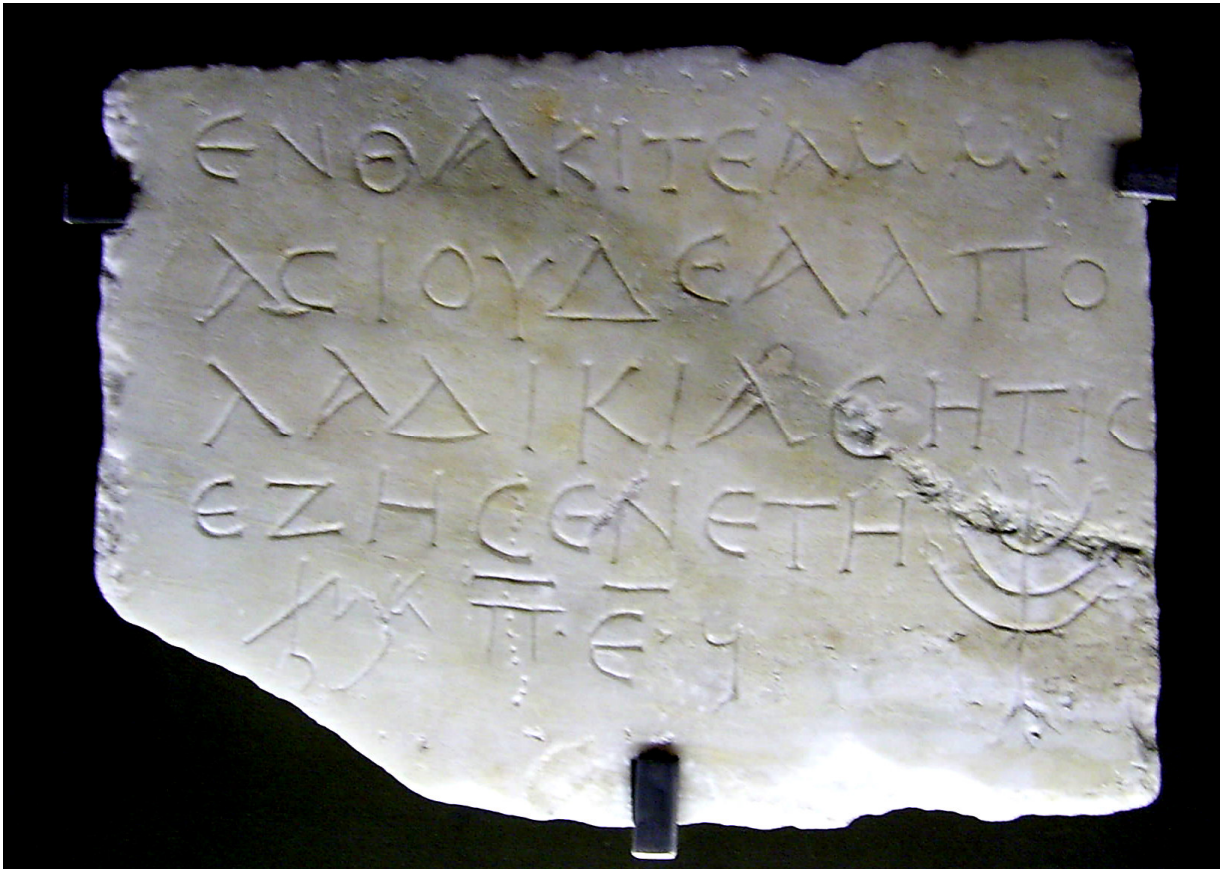
(h) A 8. sorban egy alulírt ióta „hiányzik” (ezt sem ejtették!), a sor utolsó betűjét pedig véletlenül a következő sor elejére is kiírták.

10. A hibásan írt igével itt is találkozhatunk. Pedig ez a szöveg már a betűk formáját és megmunkálását tekintve is sokkal igényesebb az előző kettőnél, még központosással is igyekszik megkönnyíteni az olvasó dolgát.

- (a) Milyen írásjeleket használ, és milyen funkcióval?
- (b) Az utolsó két sor szintén egy olyan formulát alkalmaz, amelyik már az előző feliratban is szerepelt; mi a formula lényege?
- (c) Az utolsó előtti sor egy – ragozhatatlannak tekintett – tulajdonnevet tartalmaz, ezúttal „genitivusban”. Milyen kultúrkörből származik a fogalom? Mit jelenthet?
- (d) Írja át ezt a szöveget is saját betűivel és központosásával!
- (e) Hogy hívják a feliraton szereplő két személyt?
- (f) Mít tudunk meg róluk?

11. Jól ismert igénknek ezúttal már az első szótagját sem a klasszikus helyesírási szabályoknak megfelelően, hanem kiejtés szerint írták.

(a) Milyen hangnak ejtették azt a kettőshangzót, amelyet az előző feliratokon még szabályosan kettőshangzónak írtak?

(b) Az írásképen feltűnő még, hogy a betűk közül kettő is a kisbetűs változatokra hasonlít; melyik ez a kettő?

(c) Ezen a feliraton is olvashatunk számot kifejező betűket, de ezúttal nem a betűk alá, hanem föléjük húzott vonallal hívják ra föl a figyelmet. Az első betű 80-at, a második 5-öt jelöl; melyik két betűről van szó?

(d) A feliraton egyetlen ember neve olvasható. Hogy hívják? Hogyan azonosítja a szöveg az illetőt közelebből?

17. HALHATATLAN HALÁL

MENIPPOSZ ÉS KHEIRÓN

MENIPPOSZ

Ἦκουσα, ὦ Χείρων, ὡς θεὸς ὢν ἐπεθύμησας ἀποθανεῖν.

ΧΕΙΡΩΝ

Ἀληθῆ ταῦτα ἤκουσας, ὦ Μένιππε, καὶ τέθηκα, ὡς ὄρα, ἀθάνατος εἶναι δυνάμενος.

MENIPPOSZ

Τίς δαί σε ἔρωσ τοῦ θανάτου ἔσχεν;

ΧΕΙΡΩΝ

Οὐκ ἦν ἔτι ἡδὺ ἀπολαύειν τῆς ἀθανασίας.

MENIPPOSZ

Οὐχ ἡδὺ ἦν ζῶντα ὄραν τὸ φῶς;

ΧΕΙΡΩΝ

Οὐκ, ὦ Μένιππε· τὸ γὰρ ἡδὺ ἔγωγε ποικίλον τι καὶ οὐχ ἀπλοῦν ἠγοῦμαι εἶναι. ἐγὼ δὲ ἔζων αἰεὶ καὶ ἀπέλαυον τῶν ὁμοίων, ἡλίου, φωτός, τροφῆς, αἰῶραι δὲ αἰῶνται καὶ τὰ γινόμενα ἅπαντα ἐξῆς ἕκαστον, ὥσπερ ἀκολουθοῦντα θάτερον θατέρω· ἐνεπλήσθη οὖν αὐτῶν.

MENIPPOSZ

Εὖ λέγεις, ὦ Χείρων. τὰ ἐν ἄδου δὲ πῶς φέρεις;

ΧΕΙΡΩΝ

Οὐκ ἀηδῶς, ὦ Μένιππε· ἡ γὰρ ἰσοτιμία πάνυ δημοτικὴ καὶ τὸ πρᾶγμα οὐδὲν ἔχει τὸ διάφορον ἐν φωτὶ εἶναι ἢ ἐν σκότῳ· ἄλλως τε οὐτε διψῆν ὥσπερ ἄνω οὐτε πεινῆν δεῖ, ἀλλ' ἀνεπιδεεῖς τούτων ἀπάντων ἐσμέν.

MENIPPOSZ

Ὅρα, ὦ Χείρων, μὴ περιπίπτῃς σεαυτῷ καὶ ἐς τὸ αὐτό σοι ὁ λόγος περιέλθῃ.

ΧΕΙΡΩΝ

Πῶς τοῦτο φῆς;

MENIPPOSZ

Ὅτι εἰ τῶν ἐν τῷ βίῳ τὸ ὅμοιον αἰεὶ καὶ ταῦτὸν ἐγένετό σοι προσκορές, καὶ τὰνταῦθα ὅμοια ὄντα προσκορῆ ὁμοίως ἂν γένοιτο, καὶ δεήσει μεταβολὴν σε ζητεῖν τινα καὶ ἐντεῦθεν εἰς ἄλλον βίον, ὅπερ οἶμαι ἀδύνατον.

ΧΕΙΡΩΝ

Τί οὖν ἂν πάθοι τις, ὦ Μένιππε;

MENIPPION

Ἄγαπᾶν τοῖς παροῦσι καὶ μηδὲν αὐτῶν ἀφόρητον οἶεσθαι.

Igék

ἀγαπάω + *dat* megbékél, -elégszik vmvel
ἀκολουθέω + *dat* követ vmt
ἀπολαύω + *gen* élvez vmt
 διψᾶω szomjas
 γένοιτο: γίγνομαι *opt* (lásd Nyelvtan)
 ἔσχεν: ἔχω *aor-a*
 ἐνεπλήσθη: „elteltem” (ἐμπίμπλημι *pass aor*)
ἐπιθυμέω vágyik
ζητέω keres
ἡγέομαι vél, gondol
 πάθοι: πάσχω *opt* (lásd Nyelvtan)
 πεινάω éhes
 περιέλθῃ: περιέρχομαι *coni* (lásd Nyelvtan)
 περιέρχομαι + *εις* kilyukad vhová
 περιπίπτῃς: περιπίπτω *coni* (lásd Nyelvtan)
περιπίπτω + *dat* beleütözik

Főnevek

ἀθανασία, *ας, ή* halhatatlanság
 διάφορον, *ου, τό* különbség
ἔρωσ, ἔρωτος, ὀ vágy
ἡλῖος, ου, ὀ nap
 ἰσοτιμία, *ας, ή* jogegyenlőség
 μεταβολή, *ής, ή* változás
ἄνω fent
 δαί ugyan (*κέρδόςζό után*)
 ἐντεῦθεν innen
 ἐξῆς sorban
 τὰνταῦθα = τὰ ἐνταῦθα

σκότος, ου, ὀ árnyék, sötét
τροφή, ής, ή étel
φῶς, φωτός, τό fény
ῶρα, ας, ή évszak

Melléknevek

ἀνεπιδεής, *ές+ gen* nincs híján vmnek
ἀπλοῦς, -ή, -οῦν egyforma, egyszerű
 ἀφόρητος, *ον* elviselhetetlen
 δημοτικός, *ή, ὀν* demokratikus
ἡδύς, ἡδεία, ἡδύ kellemes
ποικίλος, η, ον sokszínű, tarka
 προσκορής, *ές* unalmas

Névmások

ἕτερος, *α, ον* egyik - másik
 θάτερον = τὸ ἕτερον
 θατέρω = τὸ ἐτέρω

Határozószók

ἀεί mindig
 ἀηδῶς nem szívesen, kelleetlenül
 ἄλλως egyébként

Tulajdonnevek

Μένιππος, *ου, ὀ* szatíraíró
 Χείρων, *ωνος, ὀ* kentaur

Nyelvtan

Igeragozás

(1) *coniunctivus*

(a) *coniunctivus imperfectus (aktív és medio-passzív)*

Képzése: imperfectum-tő + hosszú kötőhangzós ragok

	<i>activum</i>	<i>medio-passivum</i>
<i>singularis</i> 1.	πίπτ-ω	πίπτ-ωμαι
2.	πίπτ-ης	πίπτ-η
3.	πίπτ-η	πίπτ-ηται
<i>pluralis</i> 1.	πίπτ-ομεν	πιπτ-όμεθα
2.	πίπτ-ητε	πίπτ-ησθε
3.	πίπτ-ουσιν	πίπτ-ωνται

(b) az erő *aoristos coniunctivusa (aktív és mediális)*

Képzése: ige-tő + hosszú kötőhangzós ragok

	<i>activum</i>	<i>medium</i>
<i>singularis</i> 1.	ἔλθ-ω	λάβ-ωμαι
2.	ἔλθ-ης	λάβ-η
3.	ἔλθ-η	λάβ-ηται
<i>pluralis</i> 1.	ἔλθ-ομεν	λαβ-όμεθα
2.	ἔλθ-ητε	λάβ-ησθε
3.	ἔλθ-ουσιν	λάβ-ωνται

Használata: főmondatban felszólítást, tiltást (aoristosban), valamint tanakodó kérdést fejez ki;

ἔλθωμεν. Induljunk!

μὴ τοῦτο λάβῃς. Ne vedd ezt el!

τί λέγωμεν; Mit mondjunk?

mellékmondatban: leggyakrabban a célhatározói és a félelmet kifejező tárgyi alárendelésekben (róluk később lesz szó), ezenkívül például az *ónakodást* jelentő kifejezések után tárgyi mellékmondatokban is használatos:

ὄρα, μὴ αὐτοῖς περιπίπτῃς. Vigyázz / tartsd szemmel, nehogy beléjük ütközz!

(2) az összevont igék imperfectus infinitivusai activumban

ὄρα-		→ ὄρᾶν
ποιέ-	-εεν (>-ειν)	→ ποιεῖν
ἀξιό-		→ ἀξιοῦν

Magyarázat: a τὸ mgh-ja előbb az ε kötőhangzóval, majd utána az infinitivus eredeti -εν képzőjével vonódott össze, nem pedig a másodlagosan (szintén összevonással) keletkezett -ειν alakkal.

(3) az imperfectum és erős aoristos mediális optativusa

Képzése: imperfectum-τὸ + οἱ + múlt idejű mediális ragok

imperfectum

singularis 1. πῖπτ-οῖ-μην

2. πῖπτ-οἰ-ο*

3. πῖπτ-οἰ-το

pluralis 1. πῖπτ-οῖ-μεθα

2. πῖπτ-οἰ-σθε

3. πῖπτ-οἰ-ντο

Képzése: igitō + οἱ + múlt idejű mediális ragok

erős aoristos

singularis 1. γεν-οῖ-μην

2. γέν-οἰ-ο*

3. γέν-οἰ-το

pluralis 1. γεν-οῖ-μεθα

2. γέν-οἰ-σθε

3. γέν-οἰ-οντο

*a σ két mgh között kiesett.

(4) ζῆν (él), διψῆν (szomjazik) és πεινῆν (éhezik)

Ezeknek az igéknek az igitöve: -ηω, amely E-hangokkal szabályosan vonódik össze:

ζή- εις > ζῆς, ζή- ει > ζῆ, stb., ζή- ειν > ζῆν,

más hangokkal viszont az -αω végű igék analógiájára:

ζή- ουσιν > ζῶσιν, *praet. impf.* ἔζη- ον > ἔζων, stb.

Mondattan: *optativus* + ἄν

προσκορῆ ἄν γένοιτο.

Könnyen unalmassá válhat.

τί ἄν πάθοι τις;

Mit tehetne akkor az ember (hogyan ti. elkerülje ezt)?

Ha egy kijelentés tartalmát a beszélő könnyen elképzelhetőnek, lehetségesnek gondolja, *optativus* + *ἄν*-os szerkezettel fejezi ki. Magyarra feltételes móddal, *hat/het* (*hatna/hetne*) modális igével vagy módosítószóval (valószínűleg, alighanem, minden bizonnyal, könnyen ...*hat/het*) fordíthatjuk. Tagadása *οὐ*-val.

ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ γένοιτ' ἄν ποτε καὶ κακός, ὁ δὲ κακὸς ἀνὴρ οὐκ ἄν ποτε γένοιτο ἀγαθός.

Egy becsületes ember néha rosszá is válhat, de egy rossz ember sosem válhat becsületessé. *Аз elképzelhető, hogy* egy becsületes ember néha nem becsületes, de *аз nem, hogy* egy becstelen becsületessé válik.

Névszóragozás: a visszaható névmás S/1, S/2-ben és S/3-ban

singularis

ἐγώ

σύ

<i>accusativus</i>	ἐμαυτόν, ἐμαυτήν	σεαυτόν, σεαυτήν	ἐαυτόν, ἐαυτήν, ἐαυτό
<i>genitivus</i>	ἐμαυτοῦ, ἐμαυτῆς	σεαυτοῦ, σεαυτῆς	ἐαυτοῦ, ἐαυτῆς
<i>dativus</i>	ἐμαυτῶ, ἐμαυτῇ	σεαυτῶ, σεαυτῇ	ἐαυτῶ, ἐαυτῇ

Gyakorlatok

1. *Olvasd és fordítsd!*

a) φέρ' ἴδω, τί καὶ βούλεται.

φέρε νῦν βάλλωμεν μῆλα εἰς τὴν θάλασσαν.

Rajta, küldjünk egy másik hírvinőt!

φέρε λέγωμέν τι καὶ ἡμεῖς.

φέρ' εἵπης μοι.

φέρ' ἐνέγκω σοι πέλεκυν.

Hadd tudjam meg (μανθάνω) egyértelműen!

φέρε δὴ ἴδωμεν, τίνες οὗτοι εἰσίν.

ὄρα, μὴ τὸν ὄφθαλμον φθείρης.

Vigyázz, ne nézz (βλέπω εἰς) a napba!

ποῦ νέμωμεν τὰ βοῖδια;

τί πράττωμεν; πότερον μένωμεν ἐν ἡ Φρυγίᾳ ἢ ἐπανερχώμεθα εἰς τὴν Ἑλλάδα;

Mit mondjunk (εἶπον) erre?

b) οὐκ ἂν βούλοιντο τὸν παῖδα βλάπτειν.

οὐκ ἂν λάθοις τοὺς θεοὺς βλάπτων.

καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι.

πόλλα σοι ἂν λέγειν ἔχοιμι.

βουλοίμην ἂν τὴν δέσποιναν ἰδεῖν.
 ὁ μὲν ῥαδίως ἂν τοῦτο μανθάνοι, ὁ δὲ χαλεπῶς.
 τίς ἂν πρὸς θεὸν ἀγωνίζοιτο;

2. *Mit jelent?*

ἡ ἐπιθυμία	ἀπλῶς
ἡ ἀπόλαυσις	ὁ ἡγεμών
φωσφόρος	τρέφω
ποικιλομήτης	ὁ τροφεύς
ὠραῖος	ὁ κόρος

3. *Fordítsa le!*

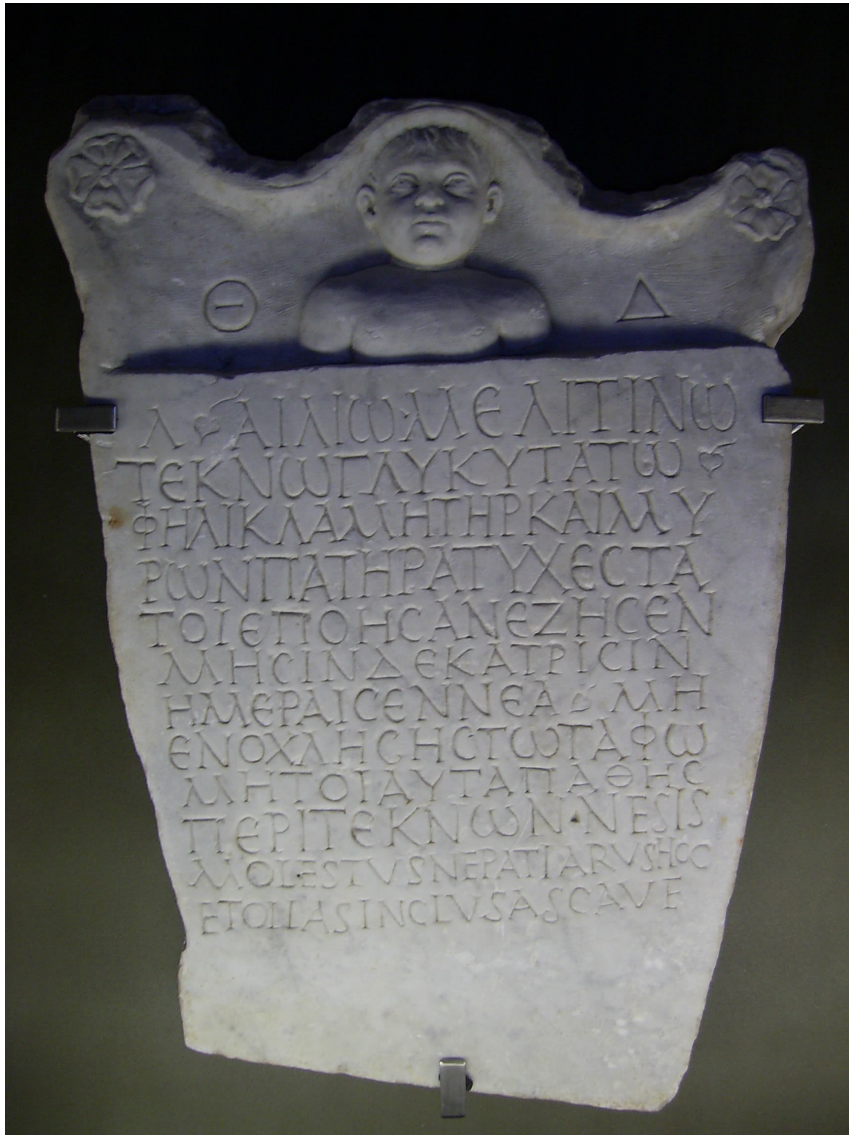
ὦ παῖ, μήποτε τὸν πλοῦτον περὶ πλείονος ποιοῖο τῆς ἀρετῆς.
 τίς ἂν νομίζοι;
 τοῦτο γένοιτο ἂν.
 τίς οὐκ ἂν ἐπαινοίη τοὺς εἰς τὴν κοινὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν τὰς ψυχὰς ἀναλώσαντας;
 εἰ γὰρ γενοίμην σοφώτερος.

4. *Az isteneknek tulajdonított halál nélküli élet fogalmában rejlő paradoxon a Kr. e. 6. században élt Hérakleitoszt is foglalkoztatta:*

ἀθάνατοι θνητοί, θνητοὶ ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον, τὸν δὲ ἐκείνων βίον τεθνεῶτες.

A mondat értelmzését több nyelvi sajátosság is nehezíti. Az első két tagmondatot (vagy csak szókapcsolatot?) két olyan szó alkotja, amely főnév és melléknév egyaránt lehet, a két szó szófaji azonosításához és a köztük fennálló grammatikai viszony megállapításához szükséges névelők viszont hiányoznak. Végül, a mondat második felében a szokásos nyelvhasználattól eltérően tárgyas igeként szerepel az 'él' illetve 'hal' ige. Milyen értelemben lehet mégis élni a halált, és halni az életet? Kikről beszélhet a mondat, és mit állít róluk? Hasonlítsa össze válaszáat Kirk-Raven: A preszókratikus filozófusok (Budapest, Atlantisz 1999.) c. könyv rövid elemzésével!

5.

- (a) Írja át a felirat szövegét! Próbálja tagolni szavak és mondatok szerint!
- (b) Hányszor nem esik egybe a sorhatár szóhatárral?
- (c) Használ-e alulírt iótát a szöveg?
- (d) Mely szavak utalnak a kőből megmintázott alakra?
- (e) Ki vagy kik állították ezt az emléket?
- (f) Ezen a feliraton is olvasható számok, de most nem betűjellel, hanem teljes nevükön kiírva: mely számokról van szó? Mít mérnek?
- (g) A korábban olvasott záróformulák helyett ezúttal egy másik szerepel (a görög mellett latin megfogalmazásban is); kihez és milyen szándékkal fordul most a beszélő?
- (h) A fej mellett két betű olvasható, ezek a latin D(is) és M(anibus) kezdőbetűknek felelnek meg (lásd az 1. olv. végén látható képet); hogyan lehet kiegészíteni a görög kezdőbetűket?

18. FELELŐTLEN LÉPÉS
ΑΙΑΚΟΣΖ, ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΣΖ, ΠΛΥΤΌΝ, ΜΕΝΕΛΑΟΣΖ ΕΣ ΠΑΡΙΣΖ

ΑΙΑΚΟΣ

Τί ἄγχεις, ὦ Πρωτεσίλαε, τὴν Ἑλένην;

ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΣ

Ὅτι διὰ ταύτην, ὦ Αἰακέ, ἀπέθανον χήραν καταλιπών νεόγαμον γυναῖκα.

ΑΙΑΚΟΣ

Αἰτιῶ τοίνυν τὸν Μενέλαον, ὅστις ὑμᾶς ὑπὲρ τοιαύτης γυναικὸς ἐπὶ Τροίαν ἤγαγεν.

ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΣ

Εὖ λέγεις· ἐκεῖνόν μοι αἰτιατέον.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

Οὐκ ἐμέ, ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ δικαιότερον τὸν Πάριν, ὃς ἐμοῦ τοῦ ξένου τὴν γυναῖκα παρὰ πάντα τὰ δίκαια ἤρπασε· οὗτος γὰρ οὐχ ὑπὸ σοῦ μόνου, ἀλλ' ὑπὸ πάντων Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων ἄξιος ἄγχεσθαι τοσούτοις θανάτου αἴτιος γεγεννημένος.

ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΣ

Ἄμεινον οὕτω· σὲ τοιγαροῦν, ὦ Δύσπαρι, οὐκ ἀφήσω ποτὲ ἀπὸ τῶν χειρῶν.

ΠΑΡΙΣ

Ἄδικα ποιῶν, ὦ Πρωτεσίλαε, καὶ ταῦτα ὁμότεχνον ὄντα σοι· ἐρωτικὸς γὰρ καὶ αὐτός εἰμι καὶ τῷ αὐτῷ θεῷ κατέσχημαι· οἶσθα δὲ ὡς ἀκούσιόν τί ἐστιν καὶ τις ἡμᾶς δαίμων ἄγει ἔνθα ἂν ἐθέλη, καὶ ἀδύνατόν ἐστιν μάχεσθαι αὐτῷ.

ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΣ

Εὖ λέγεις. εἴθε οὖν μοι τὸν Ἔρωτα ἐνταῦθα λαβεῖν δυνατὸν ἦν.

ΑΙΑΚΟΣ

Ἐγώ σοι καὶ περὶ τοῦ Ἔρωτος ἀποκρινοῦμαι τὰ δίκαια· φήσει γὰρ αὐτὸς μὲν τοῦ ἐρᾶν τῷ Πάριδι ἴσως γεγενῆσθαι αἴτιος, τοῦ θανάτου δὲ σοι οὐδένα ἄλλον, ὦ Πρωτεσίλαε, ἢ σεαυτόν, ὃς οὕτως φιλοκινδύνως προεπήδησας τῶν ἄλλων δόξης ἐρασθεῖς, δι' ἣν πρῶτος ἐν τῇ ἀποβάσει ἀπέθανες.

ΠΡΩΤΕΣΙΛΑΟΣ

Οὐκοῦν καὶ ὑπὲρ ἑμαυτοῦ σοι, ᾧ Αἰακέ, ἀποκρινοῦμαι δικαιοτέρα· οὐ γὰρ ἐγὼ τούτων αἴτιος, ἀλλὰ ἡ Μοῖρα.

ΑΙΑΚΟΣ

Ὅρθως· τί οὖν τούτους αἰτιᾷ;

☞

Igék

ἄγχω	fojtoogat
ἀποκρίνομαι	válaszol
ἀρπάζω	elrabol
ἀφήσω: ἀφίημι	<i>fut</i> (lásd Nyelvtan)
ἀφ-ίημι	elereszt
ἔρασθεῖς: ἔραμαι	<i>pass aor part</i>
ἔραμαι	szeret (lásd még ἐράω)
ἤγαγεν: ἄγω	<i>aor</i>
κατα-λείπω	hátahagy
κατ-έχω	fogva tart, megszáll
μάχομαι + <i>dat</i>	harcol vkvel
προ-πηδάω	(mások) előtt kiugrik

Főnevek

ἀπόβασις, εως, ἡ	partra szállás
δαίμων, ονος, ὁ	isten(ség)
δόξη, ης, ἡ	hírnév
ξένος, ου, ὁ	vendégbarát

Melléknevek

αἴτιος, α, ον + <i>gen</i>	okozója vmnek, felelős
ἀκούσιος, ον	akaratól független, akaratára ellenére
νεόγαμος, ον	ifjúházas

ὁμότεχνος, ον	ugyanannak mestere
φιλοκίνδυνος, ον	veszélyt megvető
χῆρος, χήρα, χήρον	özvegy

Határozószók, partikulák

ἴσως	talán
οὐ ... ποτέ	soha
ποτέ (<i>simulószó</i>)	valaha is
τοίνυν	akkor inkább
τοιγαροῦν	most már tényleg

Előjárószók

ἀπό + <i>gen</i>	ból/ből, közül
διά + <i>acc</i>	miatt
παρά + <i>acc</i>	ellenére, sértve
περί + <i>gen</i>	ról/ről
ὑπέρ + <i>gen</i>	ért; védelmében, mellett

Tulajdonnevek

Αἰακός, οὔ, ὁ	az Alvilág egyik bírása
Δύσπαρις, ιδος, ὁ	gyász-Parisz
Ἕλλην, ηνος	görög
Πρωτεσίλαος, ου, ὁ	Próteszilaosz

Nyelvtan

Mondattan

(1) ἄν + *coniunctivus*

A *coniunctivus* mellékmondati használata: főként időhatározói és helyhatározói mondatok *coniunctivusos* állítmányai a hozzátartozó ἄν partikulával együtt

általánosítást,

feltételelést,

vagy jövőidejűséget fejeznek ki. A következő mondatban például általánosítást:

ἄγει ἔνθα ἄν ἐθέλη "arra vesz rá, amire csak akar".

(2) εἶθε + *praeteritum imperfectum* vagy *aoristos*: lehetetlen óhaj

εἶθε δυνατὸν ἦν

bárcsak lehetséges lett volna/ lett volna rá mód...

Igeragozás

összevont igék *imperfectus imperativusai*

	<i>act</i>	<i>medio-pass</i>	<i>act</i>	<i>medio-pass</i>	<i>act</i>	<i>medio-pass</i>
<i>sing.</i> 2.	ποιέ-ε > ποιεί	ποιέ-ου > ποιοῦ	ἔρα-ε > ἔρα	ἔρά-ου > ἐρῶ	ἄξιο-ε > ἄξιου	ἄξιο-ου > ἄξιοῦ
3.	ποιε-έτω > ποιεῖτω	ποιε-έσθω > ποιεῖσθω	ἐρα-έτω > ἐράτω	ἐρα-έσθω > ἐράσθω	ἄξιο-έτω > ἄξιούτω	ἄξιο-έσθω > ἄξιούσθω
<i>plur.</i> 2.	ποιέ-ετε > ποιεῖτε	ποιέ-εσθε > ποιεῖσθε	ἐρά-ετε > ἐράτε	ἐρά-εσθε > ἐράσθε	ἄξιο-ετε > ἄξιοῦτε	ἄξιο-εσθε > ἄξιοῦσθε
3.	ποιε-όντων > ποιούντων	ποιε-έσθων > ποιείσθων	ἐρα-όντων > ἐρώντων	ἐρα-έσθων > ἐράσθων	ἄξιο-όντων > ἄξιούντων	ἄξιο-έσθων > ἄξιούσθων

Gyakorlatok

1. *Határozza meg az igelakokat!*

φερώμαι

ἔχης

λέγε

πίπτοιτε

ἐκέλευσα

ἐγένετο

ἠγεῖται

ζητεῖην

ὀρώφην

2. *Tegyé be a mondatba a megfelelő elöljárószót: διά, παρά, διά, ὑπό, μετά, εἰς, περί!*

..... Ἀθήνην ἐνικήσαμεν.

οὐ δίκην ἐνικήσαμεν.

..... σε πάσχω ἄθλιος ἀδίκως.

τοῦτον τὸν ἄνδρα γυναικῶν ἀπολέσθαι φασίν.

ὁ πατήρ ἄλλων ἐπέμφθη Ἀθηνάς.

..... τούτου τοῦ συμποσίου πολλοὶ λόγοι λέγονται.

3. *Fordítsa magyarra!*

πόλλ' ἂν εἰπεῖν ἔχοιμ', ὦ ἄνδρες δικασταί...

εἶθε παῖς ἐμὸς εὖθηρος εἶη.

ὦ πατρίς, εἶθε πάντες οἱ ναίουσί σε, οὕτω φιλοῖεν ὡς ἐγώ.

εἶθ' ἦν Ὀρέστης πλησίον κλύων τάδε.

ἴωμεν, ὅπως καταμάθωμεν, οἷαν ἔντερα καὶ νεῦρα φωνὴν ἀφήσιν.

κακῶν δ', ὧ τάλας, πέλαγος εἰσορῶ τοσοῦτον ὥστε μήποτ' ἐκνεῦσαι πάλιν.

4. *A felsorolt görög közmondások és szólások mellé írja be a tartalmában nekik megfelelő magyar közmondás sorszámát!*

1. Lassan járj, tovább érsz!

a) θάλασσαν σπείρεις.

2. A fark csónálja a kutyát.

b) μετὰ τὸν πόλεμον ἢ συμμαχία.

3. Egy fecske nem csinál nyarat.

c) ἡ ἄμαξα τὸν βοῦν πολλάκις ἐκφέρει.

4. Körméről ismerni meg az oroszlánt.

d) πρεσβύτερος Κόδρου.

5. Lyukas vödörrel hord vizet.

e) μία χελιδὼν ἕαρ οὐ ποιεῖ.

6. Eső után köpönyeg.

f) ἐκ τῶν ὀνύχων μανθανέτω τὸν λέοντα.

7. Öregebb az országútnál.

g) μῶρος μῶρα λέγει.

8. Bolond lyukból bolond szél fúj.

h) σπεῦδε βραδέως.

ἄμαξα, ης, ἢ szekér

βραδύς, εἶα, ὑ lassú, nyugodt

ἕαρ, ἕαρος, τό tavasz

ἐκφέρω kivisz, elvisz vhova

Κόδρος, ου ὁ Kodrosz, Athén mondabeli királya

μῶρος, α, ον ostoba, bolond

ὀνυξ, υχος, ὁ köröm

πολλάκις gyakran

πρεσβύτερος, α, ον idősebb

σπείρω bevet

σπεύδω siet

συμμαχία, ας, ἢ szövetség

χελιδών, ὄνος, ἢ fecske

4. *Mit jelenthet?*

ἀγχοῦ

δικαιοσύνη

χηρεύω

πρόξεν

παραλείπω

ἄρπάγη

αἷτιον

ἄξιόω

αἷτιος, α, ον

ἄξιωμα

5. *Szövegértés. Olvassa el az alábbi Aἴσωπος mesét, majd válaszoljon az kérdésekre!*

ΒΟΡΕΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΣ

Βορέας καὶ Ἥλιος περὶ δυνάμεως ἤριζον· ἔδοξε δὲ αὐτοῖς ἐκείνω τὴν νίκην ἀπονεῖμαι, ὃς ἂν αὐτῶν ἄνθρωπον ὀδοιπόρον ἐκδύση. καὶ ὁ Βορέας ἀρξάμενος σφοδρὸς ἦν· τοῦ δὲ ἀνθρώπου ἀντεχομένου τῆς ἐσθῆτος μᾶλλον ἐπέκειτο. ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ ψύχους καταπονούμενος ἔτι μᾶλλον τὴν ἐσθῆτα προσελάμβανεν, ἕως ἀποκαμῶν ὁ Βορέας τῷ Ἠλίῳ μετα-

παρέδωκε. κάκεινος τὸ μὲν πρῶτον μετρίως προσέλαμψε· τοῦ δὲ ἀνθρώπου τὰ περισσὰ τῶν ἰματίων ἀποδυσόμενου σφοδρότερον τὸ καῦμα ἐπέτεινε, μέχρις οὗ πρὸς τὴν ἀλέαν ἀντέχειν μὴ δυνάμενος ἀποδυσάμενος ποταμοῦ παραρρέοντος ἐπὶ λουτρὸν ἀπήει. Ὁ λόγος δηλοῖ, ὅτι πολλάκις τὸ πείθειν τοῦ βιάζεσθαι ἀνυστικώτερον ἐστὶ.

ἀλέα, ας, ἡ meleg(ség)
 ἀντέχω visszatart; M. belefogózik vmibe τινός
 ἀνυστικός, -ή, -όν eredményes
 ἀπήει *praet. impf. sing.3.*: ἄπειμι visszavonul
 ἀποδύω levetkőztet; M. levetkőzik, levet magáról vmit
 ἀποκαμῶν, οὔσα, ὄν *aor. part. act.*: ἀποκάμνω
 befárad vmibe, lemond vmiről
 ἀπονείμω *aor. inf. act.*: ἀπονέμω kioszt, juttat
 ἄρχω parancsol; M. megkezd vmit
 Βορέας, ου, ὁ északi szél (*dat.*: Βορέη)
 ἐκδύω levetkőztet vkit; lehúz vkiről vmit (ruhát)
 ἐπίκειμαι szorongat, megtámad
 ἐπιτείνω megfeszít; erősít, fokoz, növel
 ἐρίζω civakodik; vetélkedik, versenyez
 ἐσθῆς, ἦτος, ἡ ruha
 ἔτι μάλλον még jobban
 ἕως amíg nem
 ἰματίον, ου, τό ruhadarab, ruha

καῦμα, ατος, τό hőség, a nap tüze
 καταπονέω kifáraszt, kimerít, meggyengít
 λουτρὸν, οὔ, ὁ fürdő; (fürdő)víz
 μάλλον jobban
 μεταπαρέδωκε *aor. act. sing.3.*: μεταπαραδίδωμι átad
 μετρίως, ον közepes, mérsékelt
 μέχρις οὗ ameddig, amíg
 παραρρέω elfolyik vmi mellett
 περισσός, ἡ, ὄν a kelleténél több; fölösleges
 πότερος, α, ον *kérdő nm.* melyik a kettő közül?
 πρὸς (+ *acc*) következtében, miatt
 προσλάμπω ráragyog, megvilágít
 προσλαμβάνω még hozzávesz; segítségül maga mellé
 vesz
 σφοδρός, (ά), ὄν heves, erőteljes
 σφοδρότερον erősebben
 ψύχος, εος, τό hideg fuvallat, hűvösség; hideg idő

(1) *Melyik nyelvtani elem nem található a szövegben?*

a) genitivus absolutus	c) passiv aoristos
b) participium coniunctum	d) középfok

(2) *Melyik állítás igaz?*

- Boreasz lefújta a vándor ruháját.
- Héliosz kezdetben enyhén sütött.
- Az utas ruhástul ugrott be a folyóba.
- Héliosz rábeszélésére a vándor levette a ruháját

19. MEGDOBTÁ A SZÉL
HERMÉSZ ÉS APOLLÓN

ΕΡΜΗΣ

Τί κατηφής εἶ, ὦ Ἄπολλον;

ΑΠΟΛΛΩΝ

Ὅτι, ὦ Ἑρμῆ, δυστυχῶ ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς.

ΕΡΜΗΣ

Ἄξιον μὲν λύπης τὸ τοιοῦτο· σὺ δὲ τί δυστυχεῖς; ἢ τὸ κατὰ τὴν Δάφνην σε λυπεῖ ἔτι;

ΑΠΟΛΛΩΝ

Οὐδαμῶς· ἀλλὰ ἐρώμενον πενθῶ τὸν Λάκωνα τὸν Οἰβάλου.

ΕΡΜΗΣ

Τέθνηκε γάρ, εἶπέ μοι, ὁ Ὑάκινθος;

ΑΠΟΛΛΩΝ

Καὶ μάλα.

ΕΡΜΗΣ

Πρὸς τίνος, ὦ Ἄπολλον; ἢ τίς οὕτως ἀνέραστος ἦν ὡς ἀποκτεῖναι τὸ καλὸν ἐκεῖνο μειράκιον;

ΑΠΟΛΛΩΝ

Αὐτοῦ ἐμοῦ τὸ ἔργον.

ΕΡΜΗΣ

Οὐκοῦν ἐμάνης, ὦ Ἄπολλον;

ΑΠΟΛΛΩΝ

Οὔκ, ἀλλὰ δυστύχημά τι ἀκούσιον ἐγένετο.

ΕΡΜΗΣ

Πῶς; ἐθέλω γὰρ ἀκούσαι τὸν τρόπον.

ΑΠΟΛΛΩΝ

Δισκεύειν ἐμάνθανε κάγῳ συνεδίσκευον αὐτῷ, ὁ δὲ κάκιστα ἀνέμων ἀπολούμενος ὁ Ζέφυρος ἦρα μὲν ἐκ πολλοῦ καὶ αὐτός, ἀμελούμενος δὲ καὶ μὴ

φέρων τὴν ὑπεροψίαν ταῦτα εἰργάσατο· ἐγὼ μὲν ἀνέρριψα, ὡς περ εἰώθειμεν, τὸν δίσκον εἰς τὸ ἄνω, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ Ταῦγέτου καταπνεύσας ἐπὶ κεφαλὴν τῷ παιδί ἐνέσεισε φέρων αὐτόν, ὥστε ἀπὸ τῆς πληγῆς αἷμα ῥυῆναι πολὺ καὶ τὸν παῖδα εὐθύς ἀποθανεῖν. ἀλλὰ ἐγὼ τὸν μὲν Ζέφυρον αὐτίκα ἡμυνάμην κατατοξεύσας, φεύγοντι ἐπισπόμενος ἄχρι τοῦ ὄρους, τῷ παιδί δὲ καὶ τὸν τάφον μὲν ἐχωσάμην ἐν Ἀμύκλαις, ὅπου ὁ δίσκος αὐτὸν κατέβαλε, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἄνθος ἀναδοῦναι τὴν γῆν ἐποίησα ἥδιστον, ᾧ Ἑρμῆ, καὶ εὐανθέστατον ἀνθῶν ἀπάντων, ἔτι καὶ γράμματα ἔχον ἐπαιάζοντα τῷ νεκρῷ. ἄρα σοὶ ἀλόγως λελυπήσθαι δοκῶ; ΕΡΜΗΣ

Ναί, ᾧ Ἵπολλον· ἦδεις γὰρ θνητὸν πεποιημένος τὸν ἐρώμενον· ὥστε μὴ ἄχθου ἀποθανόντος.

☞

ἰγέκ	
ἀμελέω	nem törődik
ἀμύνω + <i>acc</i>	bosszút áll vkn (<i>med</i>)
ἀναδοῦναι	„teremni”
ἀναρρίπτω	eldob
δισκεύω	diszkoszt vet
δυστυχέω	balszerencsés
ἔθω	szokott
εἰώθειμεν: ἔθω	<i>praet perf</i> (lásd Nyelvtan)
ἐνσειώ	rálök, -zúdít
ἐπαιάζω + <i>dat</i>	sirat
ἐπισπόμενος: ἐφέπω	<i>med aor part</i>
ἐργάζομαι	véghez visz
ἐφέπω + <i>dat</i>	követ
ἦδεις: οἶδα	<i>praet perf</i> (lásd Nyelvtan)
καταβάλλω	eltalál
καταπνέω	lefelé fúj
κατατοξεύω	lenyilaz
πενθέω	gyászol
συνδισκεύω	együtt gyakorol diszkosztatást
φεύγω	menekül
χόω	(sírhalmot) emel (<i>med</i>)

Φόνεκ	
ἄνθος, ὁ	virág
δίσκος, ὁ	diszkosz
δυστύχημα, ατος, τό	baleset
ἐρώμενος, ὁ	vk kedvese
λύπη, ἡ	fájdalom
μειράκιον, τό	fiatalember
ὄρος, ους, τό	hegy

τάφος, ὁ	sírhalom
ὑπεροψία, ἡ	mellőzés, visszautasítás
Μελλέκνεκ	
ἀνέραστος, ον	szereket nélküli, kegyetlen
ἄξιος, α, ον + <i>gen</i>	érdemes vmre
ἀπολόμενος →	
ὁ κάκιστα ἀπολούμενος	„akasztófavirág”
εὐανθήs, ἐs	szép virágú
κατηφής, ἐs	szemét lesütü, fejét búnak eresztü

Κότsζααα

ἦ	csak nem...?
ὅπου	ahol
ὡs (<i>bsúlytalan</i>)	annyira hogy (<i>lásd</i> Nytan)

Ηατάροζsζók, elöljáróζsζók

ἀλόγως	nélkül
αὐτίκα	tüstént
ἄχρι + <i>gen</i>	-ig
ἐκ πολλοῦ	régóta
εὐθύs	egyenesen
κατά + <i>acc</i>	vkvel kapcsolatos
πρός + <i>gen</i>	vk miatt, által

Ταλαζοννεαα

ἸΑμυκλαί, αἰ	lakóniai város
Δάφνη, ηs, ἡ	Daphné
Λάκων, ωνος, ὁ	lakón, spártai
Οἶβαλος, ου, ὁ	Hüakinthosz apja
Ταῦγετος, ὁ	hegy Spártában
Ἰάκινθος, ου, ὁ	Hüakinthosz

Nyelvtan

Igeragozás

praeteritum perfectum activi (gyenge és erős)

Képzése: augmentum + perfectum-tő + -κ + végződés

gyenge (κ-s): ποιη-

Activum

<i>singularis</i>	1. ἐ-πε-ποιή-κ-ειν	-(κ)ειν
	2. ἐ-πε-ποιή-κ-εις	-(κ)εις
	3. ἐ-πε-ποιή-κ-ει	-(κ)ει
<i>pluralis</i>	1. ἐ-πε-ποιή-κ-εμεν	-(κ)εμεν
	2. ἐ-πε-ποιή-κ-ετε	-(κ)ετε
	3. ἐ-πε-ποιή-κ-εσαν	-(κ)εσαν

erős εἰώθ- (*ἔθω*, *praesens perfectum* εἴωθα)

Activum

<i>singularis</i>	1. εἰώθ-ειν	<i>pluralis</i>	1. εἰώθ-εμεν
	2. εἰώθ-εις		2. εἰώθ-ετε
	3. εἰώθ-ει		3. εἰώθ-εσαν

erős és rendhagyó ἦδ- (*praesens perfectum* οἶδα)

activum

<i>singularis</i>	1. ἦδ-η vagy (-ειν)	<i>pluralis</i>	1. ἦδ-εμεν
	2. ἦδ-ησθα vagy (-εις)		2. ἦδ-ετε
	3. ἦδ-ει		3. ἦδ-εσαν

Mondattan

1. ὁ τύραννος οὕτως ὠργίσθη, ὥστε οὐκ ἐπέισθη.

A zsarnok annyira feldühödött, hogy (végül) nem hatott rá a szó.

2. ὁ δὲ ἐπὶ κεφαλὴν τῷ παιδί ἐνέσεισε αὐτόν, ὥστε αἷμα ῥυῆναι πολὺ.

Ő pedig úgy / olyan erővel lökte rá a fiú fejére a diszkoszt, hogy kiomlott a vére.

3. τίς οὕτως ἀνέραστος ἦν ὡς ἀποκτεῖναι τὸ μεῖράκιον;

Ki volt annyira kegyetlen, hogy megölje/ megölte őt?

A következőkben mellékmondatokat, melyek általában egy tulajdonság nagy fokú meglétét, egy cselekvés intenzitását stb. fejezik ki („*vk annyira ... , hogy ...*” típusú mondat), a **ὥστε**, ritkábban a **ὡς** kötőszó vezet be. A mellékmondat állítmánya vagy indicativusban álló ragozott ige, vagy infinitivus. A ragozott igét tartalmazó mondat a következőkben tényleges megvalósulását hangsúlyozza, bekövetkezésének tényét állapítja meg (1. mondat); tagadása οὐ-val. Az infinitivusos

szerkezet a következményt mint egy adott tulajdonságban, cselekedetben stb. bennerejlő lehetőséget, vagy a cselekvő szándékának megfelelő eredményt fejezi ki (2-3. mondat); tagadása μή-vel.

Megjegyzés: Az infinitivusos szerkezet olyan esetekben is használható, ha megvalósult a következmény, és akkor is, ha nem. Az előbbi esetben csak árnyalatnyi a különbség a ragozott igés és infinitivusos szerkezet jelentése között. A οὕτως ἀνέραστος ἦν ὡς ἀπέκτεινε τὸ μαιράκιον mondat például azt fejezi, ki hogy az illető kegyetlensége végül gyilkosságba torkollott, szemben az eredeti mondattal, mely a gyilkosság elkövetésére is képes kegyetlenséget hangsúlyozza.

Gyakorlatok

1. *Határozza meg az olvasmányban szereplő igealakokat, és alkossa ugyanezeket a βάλλω és a λυπέω igékből!*

	<i>Igealak</i>	<i>βάλλω</i>	<i>λυπέω</i>
τέθνηκε			
ἀποκτεῖναι			
ἐμάνης			
ἐγένετο			
ἐμάνθανε			
ἀπολούμενος			
εἰώθειμεν			
ἔχον			
λελυπῆσθαι			

2. *Egészítse ki a szöveget!*

Ἄπολλωνα ὄντα Ἑρμῆς ἐρωτᾷ τί αὐτόν. Ἄπολλων φησι τι αἴτιον εἶναι λύπης. γὰρ ὁ Ὑάκινθος. Ἄπολλων ἀπέκτεινε τὸ Ζέφυρος γάρ, ὁ κάκιστα ἀπολούμενος ἐρῶν καὶ ἀμελούμενος κακόν εἰργάσατο. τὸν δίσκον, ὃν ὁ Ἄπολλων ἀνέριψε, ἐπὶ τῷ παιδί ἐνέσεισε, αἶμα ῥυῆναι πολὺ καὶ εὐθύς ἀποθνεῖν.

3.

καλὸς ἦν οὕτως, ὥστε πάντας ἀποβλέπειν εἰς αὐτόν.

4. *Mit jelent? Mit jelenthet?*

δυστυχῶ

πενθῶ
ἔργον

εὐτυχῶ
δυστυχῆς
δύσφορος
πένθος, ους, τό
ἐργάτης, ου
ἐργαστήρ, ἦρος, ὁ
ἐργαστήριον, ου, τό

μαίνομαι	κακοῦργος, ον εὐεργέτης, ου, ὁ
πληγή	μαινάς, ἄδος μανία, ας, ἡ
τάφος	πλήσσω ἐκπλήσσω θάπτω

4. *A felsorolt görög közmondások és szólások mellé írja be a tartalmában nekik megfelelő magyar közmondás sorszámát!*

1. Kutyából nem lesz szalonna.	a) ἑλέφαντα ἐκ μυίας ποιεῖς.
2. Dunába vizet.	b) ταῦτα οὐδ' ἵκταρ βάλλει.
3. Annyit ért hozzá, mint tyúk az ábécéhez.	c) δις παῖδες οἱ γέροντες.
4. Játszik a tűzzel.	d) ὄνος λύρας (ἀκούων).
5. Az oroszlán nem vadászik egérre.	e) ἐπὶ δυοῖν ἀγκύραιν ὀρμεῖν.
6. Bolhából csinál elefántot.	f) κακοῦ κόρακος κακὸν ῥόν.
7. Sok lábon állni.	g) γλαῦκ' Ἀθήναζε.
8. Második gyerekkorát éli.	h) ἀετὸς μυίας οὐ θηρεύει.
9. Lövése sincs hozzá.	i) λέοντα ξυρεῖν.

ἄγκυρα, ἡ horgony
ἀετὸς, οὐ, ὁ sas
γλαύξ, γλαυκός, ἡ bagoly
δις kétszer
θηρεύω vadászik vmire (+ acc)
ἵκταρ közel
κόραξ, ακος, ὁ holló

λύρα, ας, ἡ líra (hangszer)
μυία, ας, ἡ légy
ξυρέω borotvál
ὄνος, ου, ὁ számár
ὀρμέω horgonyoz
ῥόν, οὔ, τὸ tojás

20. NEM FELHŐTLEN KAPCSOLAT
HÉRA ÉS ZEUSZ

HPA

Τὸν Ἰξίονα τοῦτον, ᾧ Ζεῦ, ποῖόν τινα τὸν τρόπον ἡγή;

ZEYS

Ἄνθρωπον εἶναι χρηστόν, ᾧ Ἥρα, καὶ συμποτικόν· οὐ γὰρ ἂν συνῆν ἡμῖν ἀνάξιος τοῦ συμποσίου ὢν.

HPA

Ἄλλὰ ἀνάξιός ἐστιν, ὑβριστής γε ὢν· ὥστε μηκέτι συνέστω.

ZEYS

Τί δαι ὑβρισε; χρὴ γάρ, οἶμαι, κάμει εἰδέναι.

HPA

Τί γὰρ ἄλλο; – καίτοι αἰσχύνομαι εἰπεῖν αὐτό· τοιοῦτόν ἐστιν ὃ ἐτόλμησεν.

ZEYS

Καὶ μὴν διὰ τοῦτο καὶ μᾶλλον εἵποις ἂν, ὅσῳ καὶ αἰσχροῖς ἐπεχείρησε. μῶν δ' οὖν ἐπέιρα τινά; συνίημι γὰρ ὁποῖόν τι τὸ αἰσχρόν, ὅπερ ἂν σὺ ὀκνήσειας εἰπεῖν.

HPA

Αὐτὴν ἐμέ, οὐκ ἄλλην τινά, ᾧ Ζεῦ, πολλὸν ἤδη χρόνον. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡγνόουν τὸ πρᾶγμα, διότι ἀτενὲς ἀφεώρα εἰς ἐμέ· ὁ δὲ καὶ ἔστενε καὶ ὑπεδάκρυε, καὶ εἴ ποτε πιούσα παραδοίην τῷ Γανυμήδει τὸ ἔκπωμα, ὁ δὲ ἦτει ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ πιεῖν καὶ λαβὼν ἐφίλει μεταξὺ καὶ πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς προσῆγε καὶ αὐθις ἀφεώρα ἐς ἐμέ· ταῦτα δὲ ἤδη συνίην ἐρωτικά ὄντα. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν ἠδούμην λέγειν πρὸς σὲ καὶ ὦμην παύσεσθαι τῆς μανίας τὸν ἄνθρωπον· ἐπεὶ δὲ καὶ λόγους ἐτόλμησέ μοι προσενεγκεῖν, ἐγὼ μὲν ἀφείσα αὐτὸν ἔτι δακρύνοντα καὶ προκυλινδούμενον, ἐπιφραξαμένη τὰ ὦτα, ὡς μηδὲ ἀκούσαιμι αὐτοῦ ὑβριστικά ἰκετεύοντος, ἀπῆλθον σοὶ φράσουσα· σὺ δὲ αὐτὸς ὄρα, ὅπως μέτει τὸν ἄνδρα.

ZEYS

Εἶ γε ὁ κατάρατος· ἐπ' ἐμὲ αὐτὸν καὶ μέχρι τῶν Ἥρας γάμων; τοσοῦτον ἐμεθύσθη τοῦ νέκταρος; ἀλλ' ἡμεῖς τούτων αἴτιοι καὶ πέρα τοῦ μετρίου

φιλόανθρωποι, οἳ γε καὶ συμπότας αὐτοὺς ἐποίησάμεθα. συγγνωστοὶ οὖν,
εἰ πiónτες ὅμοια ἡμῖν καὶ ἰδόντες οὐράνια κάλλη καὶ οἶα οὐ ποτε εἶδον ἐπὶ γῆς,
ἐπεθύμησαν ἀπολαῦσαι αὐτῶν ἔρωτι ἀλόντες· ὁ δ' ἔρωσ βίαιόν τί ἐστι καὶ
οὐκ ἀνθρώπων μόνον ἄρχει, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἐνίοτε.

HPA

Σοῦ μὲν καὶ πάνυ οὗτός γε δεσπότης ἐστὶ καὶ ἄγει σε καὶ φέρει τῆς ρίνος,
φασίν, ἔλκων, καὶ σὺ ἔπη αὐτῷ ἔνθα ἂν ἠγῆται σοι, καὶ ἀλλάττη ῥαδίως
ἐς ὃ τι ἂν κελεύση, καὶ ὅλως κτῆμα καὶ παιδιὰ τοῦ ἔρωτος σὺ γε· καὶ νῦν τῷ
Ἰξίονι οἶδα καθότι συγγνώμην ἀπονέμεις ἅτε καὶ αὐτὸς μοιχεύσας ποτὲ αὐτοῦ
τὴν γυναῖκα, ἢ σοι τὸν Πειρίθουν ἔτεκεν.

ZEYΣ

Ἔτι γὰρ σὺ μέμνησαι ἐκείνων, εἴ τι ἐγὼ ἔπαιξα εἰς γῆν κατελθών; ἀτὰρ οἶσθα
ὅ μοι δοκεῖ περὶ τοῦ Ἰξίονος; κολάζειν μὲν μηδαμῶς αὐτὸν μηδὲ ἀπωθεῖν τοῦ
συμποσίου· σκαιὸν γάρ· ἐπεὶ δὲ ἐρᾶ καὶ ὡς φῆς δακρῦει καὶ ἀφόρητα πάσχει –

HPA

Τί, ὦ Ζεῦ; δέδια γάρ, μή τι ὑβριστικὸν καὶ σὺ εἶπης.

ZEYΣ

Οὐδαμῶς· ἀλλ' εἶδωλον ἐκ νεφέλης πλασάμενοι αὐτῇ σοι ὅμοιον, ἐπειδὴν λυθῆ
τὸ συμπόσιον κάκεινος ἀγρυπνῆ, ὡς τὸ εἰκός, ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, παρακατακλίνωμεν
αὐτῷ φέροντες· οὕτω γὰρ ἂν παύσαιτο ἀνιῶμενος οἰηθεῖς τετυχηκέναι τῆς
ἐπιθυμίας.

HPA

Ἄπαγε, μὴ ὄρασιν ἴκοιτο τῶν ὑπὲρ αὐτὸν ἐπιθυμῶν.

ZEYΣ

Ὅμως ὑπόμεινον, ὦ Ἥρα. ἢ τί γὰρ ἂν καὶ πάθοις δεινὸν ἀπὸ τοῦ πλάσματος,
εἰ νεφέλη ὁ Ἰξίων συνέσται;

HPA

Ἀλλὰ ἢ νεφέλη ἐγὼ εἶναι δόξω, καὶ τὸ αἰσχρὸν ἐπ' ἐμὲ ἤξει διὰ τὴν ὁμοιότητα.

ZEYΣ

Οὐδὲν τοῦτο φῆς· οὔτε γὰρ ἡ νεφέλη ποτὲ Ἦρα γένοιτ' ἂν οὔτε σὺ νεφέλη· ὁ δ' Ἰξίων μόνον ἔξαπατηθήσεται.

HPA

Ἄλλὰ οἱ πάντες ἄνθρωποι ἀπειρόκαλοί εἰσιν· αὐχῆσει κατελθὼν ἴσως καὶ διηγῆσεται ἅπασι λέγων συγγεγενῆσθαι τῇ Ἦρα καὶ σύλλεκτρος εἶναι τῷ Δί, καὶ που τάχα ἔρᾶν με φῆσειεν αὐτοῦ, οἱ δὲ πιστεύουσιν οὐκ εἰδότες ὡς νεφέλη συνῆν.

ZEYΣ

Οὐκοῦν, ἦν τι τοιοῦτον εἶπη, ἐς τὸν ἄδην ἐμπεσὼν τροχῷ ἄθλιος προσδεθείς συμπεριενεχθήσεται μετ' αὐτοῦ ἀεὶ καὶ πόνον ἄπαστον ἔξει δίκην διδοῦς οὐ τοῦ ἔρωτος – οὐ γὰρ δεινὸν τοῦτό γε – ἀλλὰ τῆς μεγαλαυχίας.

☞

<i>Igék</i>			
ἀγνοέω	nem vesz észre	ὀκνέω	habozik, óvakodik
ἀγρυπνέω	ébren van	παίζω	játszik, udvarol
αἰδέομαι + <i>inf</i>	szégyell, ódzkodik	παραδοίην	„átadtam”
άλών : ἀλίσκομαι	<i>aor part</i>	παρακατακλίνω	mellé lefektet
ἀλίσκομαι + <i>dat</i>	rabja lesz vmnek	παύομαι + <i>gen v. part</i>	abbahagy
ἀνιάω	szomorít, szomorú (<i>med</i>)	πειράω + <i>acc</i>	kikezld vkvel
ἀπονέμω	oszt	πίνω	iszik
ἀπωθέω + <i>gen</i>	kizavar vhonnan	πιστεύω	megbízik
αὐχέω	dicsekszik	πλάσσω	megformáz, készít
ἀφείσα : ἀφίημι	<i>aor part</i>	προκυλινδέομαι	leborul
ἀφοράω εἰς + <i>acc</i>	ránéz	προσάγω	odahúz
δέδια	„félel” (<i>perf</i>)	προσδεθείς προσδέω	<i>pass aor part</i>
διηγέομαι	mesél	προσδέω	odakötöz
διδούς : δίδωμι	<i>impf part</i>	προσφέρω	λόγους ajánlatot tesz
έλκω	húz, fog	στένω	nyög
ἔξαπατηθήσεται : ἔξαπατάω	<i>pass fut (lásd Nytan)</i>	συγγιγνώσκω	megbocsát
ἔξαπατάω	becsap	συγγνωστός : συγγιγνώσκω	<i>adiectivum verbale</i>
ἐπιφράσσω	betöm	συμπεριενεχθήσεται	-φέρω <i>pass fut (lásd Nytan)</i>
ἐπιχειρέω + <i>dat</i>	megpróbál vmt	συμπεριφέρω	vele együtt körbeforog (<i>pass</i>)
ἔπομαι + <i>dat</i>	követ	συνέστω σύνειμι	<i>imper</i>
ἡγέομαι + <i>dat</i>	vezet	συνίην = συνίειν	
ἰκετεύω	könyörög	τολμάω	merészel
κατέρχομαι	lemegy	τετυχηκέναι τυγχάνω	<i>act perf inf</i>
κολάζω	megbüntet	τυγχάνω + <i>gen</i>	megkap, elér
λύω	elold; feloszlik (<i>pass</i>)	ὕβριζω	bűnt követ el
μέτειμι + <i>acc</i>	utána megy; büntet	ὕποδακρῦω	halkan sír
μεθύσκω	lerészegít; lerészegedik (<i>pass</i>)	ὕπομένω	eltűr
μέμνησαι : μιμνήσκω	<i>m-p pr perf</i>	φιλέω	csókol; szeret
μιμνήσκω + <i>gen</i>	említ; emlékezik (<i>pass</i>)	φράζω	elmond, közöl

Főnevek

δίκη , ἡ	büntetés
δίκην διδούς	„megbűnhődve”
ἔκπωμα, ατος, τό	ivócsésze
ἐπιθυμία, ἡ	vágy
κτῆμα , ατος, τό	birtok; rabszolga
μεγαλαυχία, ἡ	dicsekvés
νέκταρ , αρος, τό	istenek itala
νεφέλη , ἡ	felhő
ὁμοιότης, τητος, ἡ	hasonlóság
οὔς , ὠτός, τό	fül
παιδιά, ἡ	játékszer
πλάσμα, ατος, τό	fantom
πόνος , ὁ	fáradtság, munka
ρίς, ρίνός, ἡ	orr
συγγνώμη , ἡ	bocsánat
συμπότης, ου, ὁ	ivótárs
τροχός , ὁ	kerék
ὑβριστής, οὔ, ὁ	erőszakos alak

Melléknevek

αἰσχρός , ἄ, ὄν	gyalázatos
ἀνάξιος, ον	méltatlan
ἄπαυστος, ον	szüntelen
ἀπειρόκαλος, ον	érzéketlen a szép és jó iránt
ἀτενής, ἐς	merev, mozdulatlan
βίαιος , α, ον	erőszakos
κατάρατος, ον	átkozott
μέτριος , α, ον	mértékletes
οὐράνιος, α, ον	égi
σκαιός, ἄ, ὄν	ostoba, otromba
σύλλεκτρος, ον	ágytárs
ὑβριστικός, ἡ, ὄν	erőszakos, féktelen
φιλόανθρωπος, ον	emberbarát
χρηστός , ἡ, ὄν	derék, jóra való

Határozószók

αὖθις	ismét
ἐνίοτε	néha
ἐπὶ πολὺ	sokáig
μεταξύ	közben
ὥρασιν	idejében
μὴ ὥρασιν ἔκ οἱτο	„ne érkezzen időben!”
	„ne sikerüljön neki!”

Kötőszók, partikulák

ἀτάρ	de
ἅτε	mint olyan, aki
δαί	pontosan (<i>kérdőszó után</i>)
ἤν = ἔάν	amennyiben (<i>lásd</i> Nyelvtan)
καθότι	hogyan miért
καὶ μὴν	akkor viszont
ὅσῳ	amennyivel
οὕτως	tulajdonképpen
πού	bizonyára, szerintem
τάχα	alighanem, valószínűleg

τί γὰρ ἄλλο; „hisz mi mást (tennék)”,
természetesen

Névmások

κάμέ = καὶ ἐμέ

Elöljárószók

ἐπὶ + *gen* on/en/ön

πέρα + *gen* túl

ὑπέρ + *acc* fölött

Tulajdonnevek

Γανυμήδης, ους, ὁ

Ἴξίων, ονος, ὁ

Πειρίθους, ὁ

Nyelvtan

Igeragozás

(1) a létige *imperativusa*

singularis 2. ἴσ-θι *pluralis* 2. ἔσ-τε
3. ἔσ-τω 3. ἔσ-των

(2) az *aoristos optativus* activumban

erős (lásd Igeragozás 10.1)

activum

singularis 1. ἔλθ-οιμι
2. ἔλθ-οις
3. ἔλθ-οι
pluralis 1. ἔλθ-οιμεν
2. ἔλθ-οιτε
3. ἔλθ-οιεν

gyenge

activum

<i>singularis</i> 1.	κελεύ-σαι-μι	-σαιμι	
2.	κελεύ-σαι-ς vagy -σειας	-σαις	-σειας
3.	κελεύ-σαι vagy -σειεν	-σαι	-σειεν
<i>pluralis</i> 1.	κελεύ-σαι-μεν	-σαιμεν	
2.	κελεύ-σαι-τε	-σαιτε	
3.	κελεύ-σαι-εν vagy -σειαν	-σαιεν	-σειαν

(3) az *aoristos optativus* mediumban

erős

medium

singularis 1. ἐλθ-οί-μην
2. ἐλθ-οι-ο
3. ἐλθ-οι-το
pluralis 1. ἐλθ-οί-μεθα
2. ἐλθ-οι-σθε
3. ἐλθ-οι-ντο

medium

- singularis* 1. κελευ-σαί-μην
 2. κελεύ-σαι-ο
 3. κελεύ-σαι-το
pluralis 1. κελευ-σαί-μεθα
 2. κελεύ-σαι-σθε
 3. κελεύ-σαι-ντο

(4) a passzív aoristos coniunctivusa

passivum

- singularis* 1. λυ-θῶ
 2. λυ-θῆς
 3. λυ-θῆ
pluralis 1. λυ-θῶμεν
 2. λυ-θῆτε
 3. λυ-θῶσι(ν)

(5) a futurum passivum

Passivum

- singularis* 1. λυ-θή-σ-ομαι
 2. λυ-θή-σ-η
 3. λυ-θή-σ-εται
pluralis 1. λυ-θη-σ-όμεθα
 2. λυ-θή-σ-εσθε
 3. λυ-θή-σ-ονται

infinitivus: λυ-θήσεσθαι*participium*: λυ-θησόμενος, -θησομένη, -θησόμενον

(6) a ἴημι, τίθημι, δίδωμι és ἴστημι participiuma imperfectum activumban

ἴημι	τίθημι	δίδωμι	ἴστημι
ίείς, -έντος	τιθείς, -έντος	διδούς, -δόντος	ίστάς, -άντος
ιείσα, -είσης	τίθεισα, -είσης	διδούσα, -δούσης	ιστάσα, -στάσης
ιέν, -έντος	τιθέν, -έντος	διδόν, -δόντος	ιστάν, -άντος

(1) feltételes mondatok

potentialis: opt. + ἄν

irrealis: pract. + ἄν

eventualis: ἤν + coni.

(2) ὅπως + futurum gondoskodást kifejező igék után

ὄρα, ὅπως μέτει τὸν ἄνδρα.

(3) μή + coniunctivus félelmet jelentő kifejezések után

δέδια, μή τι ὑβριστικὸν καὶ σὺ εἴπης.

Függelék

21. APOLLÓN ÉS HERMÉSZ

ΑΠΟΛΛΩΝ

Ἔχεις μοι εἰπεῖν, ὦ Ἑρμῆ, πότερος ὁ Κάστωρ ἐστὶ τούτων ἢ πότερος ὁ Πολυδεύκης; ἐγὼ γὰρ οὐκ ἂν διακρίναμι αὐτούς.

ΕΡΜΗΣ

Ὁ μὲν χθὲς ἡμῖν ξυγγενόμενος ἐκεῖνος Κάστωρ ἦν, οὗτος δὲ Πολυδεύκης.

ΑΠΟΛΛΩΝ

Πῶς διαγινώσκεις; ὅμοιοι γάρ.

ΕΡΜΗΣ

Ὅτι οὗτος μὲν, ὦ Ἄπολλον, ἔχει ἐπὶ τοῦ προσώπου τὰ ἴχνη τῶν τραυμάτων ἃ ἔλαβε παρὰ τῶν ἀνταγωνιστῶν πυκτεύων, καὶ μάλιστα ὀπόσα ὑπὸ τοῦ Βέβρυκος Ἀμύκου ἐτρώθη τῷ Ἰάσονι συμπλέων, ἕτερος δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐμφαίνει, ἀλλὰ καθαρὸς ἐστὶ καὶ ἀπαθὴς τὸ πρόσωπον.

ΑΠΟΛΛΩΝ

᾿Ωνησας διδάξας τὰ γνωρίσματα, ἐπεὶ τά γε ἄλλα πάντα ἴσα, τοῦ ῥοῦ τὸ ἡμίτομον καὶ ἀστήρ ὑπεράνω καὶ ἀκόντιον ἐν τῇ χειρὶ καὶ ἵππος ἐκατέρῳ λευκός, ὥστε πολλάκις ἐγὼ τὸν μὲν προσεῖπον Κάστορα Πολυδεύκην ὄντα, τὸν δὲ τῷ τοῦ Πολυδεύκου ὀνόματι. ἀτὰρ εἶπέ μοι καὶ τότε, τί δήποτε οὐκ ἄμφω ξύνεισιν ἡμῖν, ἀλλ' ἐξ ἡμισείας ἄρτι μὲν νεκρός, ἄρτι δὲ θεός ἐστὶν ἄτερος αὐτῶν;

ΕΡΜΗΣ

Ἐπὶ φιλαδελφίας τοῦτο ποιούσιν· ἐπεὶ γὰρ ἔδει ἓνα μὲν τεθνάναι τῶν Λήδας υἱέων, ἓνα δὲ ἀθάνατον εἶναι, ἐνείμαντο οὕτως αὐτοὶ τὴν ἀθανασία.

ΑΠΟΛΛΩΝ

Οὐ ξυνετήν, ὦ Ἑρμῆ, τὴν νομήν, οἳ γε οὐδὲ ὄψονται οὕτως ἀλλήλους, ὅπερ ἐπόθουν, οἶμαι, μάλιστα· πῶς γάρ, ὁ μὲν παρὰ θεοῖς, ὁ δὲ παρὰ τοῖς φθιτοῖς ὢν; πλὴν ἀλλ' ὥσπερ ἐγὼ μαντεύομαι, ὁ δὲ Ἀσκληπιὸς ἰᾶται, σὺ δὲ παλαίειν διδάσκεις παιδοτρίβης ἄριστος ὢν, ἢ δὲ Ἄρτεμις μαιεύεται καὶ τῶν ἄλλων

ἕκαστος ἔχει τινὰ τέχνην ἢ θεοῖς ἢ ἀνθρώποις χρησίμην, οὗτοι δὲ τί ποιήσουσιν ἡμῖν; ἢ ἀργοὶ εὐωχῆσονται τηλικούτοι ὄντες;

ΕΡΜΗΣ

Οὐδαμῶς, ἀλλὰ προστέτακται αὐτοῖν ὑπηρετεῖν τῷ Ποσειδῶνι καὶ καθιπεύειν δεῖ τὸ πέλαγος καὶ ἐάν που ναύτας χειμαζομένους ἴδωσιν, ἐπικαθίσαντας ἐπὶ τὸ πλοῖον σώζειν τοὺς ἐμπλέοντας.

ΑΠΟΛΛΩΝ

Ἄγαθὴν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ σωτήριον λέγεις τὴν τέχνην.

22. DIOGENÉSZ ÉS ALEXANDROSZ

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Τί τοῦτο, ὦ Ἀλέξανδρε; καὶ σὺ τέθνηκας ὡσπερ καὶ ἡμεῖς ἅπαντες;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὅρᾳς, ὦ Διόγενες· οὐ παράδοξον δέ, εἰ ἄνθρωπος ὢν ἀπέθανον.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Οὐκοῦν ὁ Ἄμμων ἐψεύδετο λέγων ἑαυτοῦ σε εἶναι, σὺ δὲ Φιλίππου ἄρα ἦσθα;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Φιλίππου δηλαδή· οὐ γὰρ ἂν ἐτεθνήκειν Ἄμμωνος ὢν.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ὅμοια ἐλέγετο, δράκοντα ὀμιλεῖν αὐτῇ καὶ βλέπεσθαι ἐν τῇ εὐνῇ, εἶτα οὕτω σε τεχθῆναι, τὸν δὲ Φίλιππον ἐξηπατήσθαι οἰόμενον πατέρα σου εἶναι.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Κἀγὼ ταῦτα ἤκουον ὡσπερ σύ, νῦν δὲ ὄρω ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς οὔτε ἡ μήτηρ οὔτε οἱ τῶν Ἀμμωνίων προφήται ἔλεγον.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Ἄλλὰ τὸ ψεῦδος αὐτῶν οὐκ ἄχρηστόν σοι, ὦ Ἀλέξανδρε, πρὸς τὰ πράγματα ἐγένετο· πολλοὶ γὰρ ὑπέπτησον θεὸν εἶναί σε νομίζοντες. ἀτὰρ εἶπέ μοι, τίνι τὴν τοσαύτην ἀρχὴν καταλέλοιπας;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Οὐκ οἶδα, ὦ Διόγενης· οὐ γὰρ ἔφθασα ἐπισκῆψαί τι περὶ αὐτῆς ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι ἀποθνήσκων Περδίκκα τὸν δακτύλιον ἐπέδωκα. πλὴν ἀλλὰ τί γελᾷς,

ὦ Διόγενης;

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Τί γὰρ ἄλλο ἢ ἀνεμνήσθην οἷα ἐποίει ἡ Ἑλλάς, ἄρτι σε παρειληφότα τὴν ἀρχὴν κολακεύοντες καὶ προστάτην αἰρούμενοι καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἔνιοι δὲ καὶ τοῖς δώδεκα θεοῖς προστιθέντες καὶ οἰκοδομοῦντές σοι νεῶς καὶ θύοντες ὡς δράκοντος υἱῷ. ἀλλ' εἰπέ μοι, ποῦ σε οἱ Μακεδόνες ἔθαψαν;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἔτι ἐν Βαβυλῶνι κεῖμαι τριακοστὴν ἡμέραν ταύτην, ὑπισχνεῖται δὲ Πτολεμαῖος ὁ ὑπασπιστής, ἦν ποτε ἀγάγη σχολὴν ἀπὸ τῶν θορύβων τῶν ἐν ποσίν, εἰς Αἴγυπτον ἀπαγαγὼν θάψειν ἐκεῖ, ὡς γενοίμην εἰς τῶν Αἰγυπτίων θεῶν.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Μὴ γελάσω οὖν, ὦ Ἀλέξανδρε, ὁρῶν καὶ ἐν ἄδου ἔτι σε μωραίνοντα καὶ ἐλπίζοντα Ἄνουβιν ἢ Ὅσιριν γενήσεσθαι; πλὴν ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὦ θειότατε, μὴ ἐλπίσης· οὐ γὰρ θέμις ἀνελθεῖν τινα τῶν ἄπαξ διαπλευσάντων τὴν λίμνην καὶ εἰς τὸ εἶσω τοῦ στομίου παρελθόντων· οὐ γὰρ ἀμελής ὁ Αἰακὸς οὐδὲ ὁ Κέρβερος εὐκαταφρόνητος. ἐκεῖνο δὲ γε ἡδέως ἂν μάθοιμι παρὰ σοῦ, πῶς φέρεις, ὅποταν ἐννοήσης ὅσων εὐδαιμονίαν ὑπὲρ γῆς ἀπολιπὼν ἀφίξαι, σωματοφύλακας καὶ ὑπασπιστὰς καὶ σατράπας καὶ χρυσὸν τοσοῦτον καὶ ἔθνη προσκυνοῦντα καὶ Βαβυλῶνα καὶ Βάκτρα καὶ τὰ μεγάλα θηρία καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ τὸ ἐπίσημον εἶναι ἐξελαύνοντα διαδεδεμένον ταινία λευκῆ τὴν κεφαλὴν πορφυρίδα ἐμπεπορημένον. οὐ λυπεῖ ταῦτά σε ὑπὲρ τὴν μνήμην ἰόντα; τί δακρύεις, ὦ μάταιε; οὐδὲ ταῦτά σε ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης ἐπαίδευσεν μὴ οἶεσθαι βέβαια εἶναι τὰ παρὰ τῆς τύχης;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὁ σοφὸς ἐκεῖνος ἀπάντων κολάκων ἐπιτριπτότατος ὢν; ἐμὲ μόνον ἔασον τὰ Ἀριστοτέλους εἰδέναι, ὅσα μὲν ἤτησεν παρ' ἐμοῦ, οἷα δὲ ἐπέστελλεν, ὡς δὲ

κατεχρήτό μου τῆ περι παιδείαν φιλοτιμία θωπεύων καὶ ἐπαινῶν ἄρτι μὲν πρὸς τὸ κάλλος, ὡς καὶ τοῦτο μέρος ὃν τὰγαθοῦ, ἄρτι δὲ ἐς τὰς πράξεις καὶ τὸν πλοῦτον. καὶ γὰρ αὐτὸ καὶ τοῦτο ἀγαθὸν ἠγεῖτο εἶναι, ὡς μὴ αἰσχύνοντο καὶ αὐτὸς λαμβάνων· γόης, ὦ Διόγενες, ἄνθρωπος καὶ τεχνίτης. πλὴν ἀλλὰ τοῦτό γε ἀπολέλαυκα τῆς σοφίας αὐτοῦ, τὸ λυπεῖσθαι ὡς ἐπὶ μεγίστοις ἀγαθοῖς ἐκείνοις, ἃ κατηριθμήσω μικρῶ γε ἔμπροσθεν.

ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Ἄλλ' οἴσθα ὃ δράσεις; ἄκος γάρ σοι τῆς λύπης ὑποθήσομαι. ἐπεὶ ἐνταῦθά γε ἐλλέβορος οὐ φύεται, σὺ δὲ κἄν τὸ Λήθης ὕδωρ χανδὸν ἐπισπασάμενος πίε καὶ αὐθις πίε καὶ πολλάκις· οὕτω γὰρ ἂν παύσαιο ἐπὶ τοῖς Ἄριστοτέλους ἀγαθοῖς ἀνιώμενος. καὶ γὰρ Κλεῖτον ἐκείνον ὀρώ καὶ Καλλισθένην καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐπὶ σὲ ὀρμῶντας, ὡς διασπασαίντο καὶ ἀμύναιντο σε ὧν ἔδρασας αὐτούς. ὥστε τὴν ἑτέραν σὺ ταύτην βάδιζε καὶ πῖνε πολλάκις, ὡς ἔφην.

23. MENIPPOSZ ÉS TANTALOSZ

MENIPPOSZ

Τί κλάεις, ὦ Τάνταλε; ἢ τί σεαυτὸν ὀδύρη ἐπὶ τῇ λίμνῃ ἐστῶς;

TANTALOSZ

Ὅτι, ὦ Μένιππε, ἀπόλωλα ὑπὸ τοῦ δίψους.

MENIPPOSZ

Οὕτως ἀργὸς εἶ, ὡς μὴ ἐπικύψας πιεῖν ἢ καὶ νῆ Δί' ἀρυσάμενος κοίλῃ τῇ χειρὶ;

TANTALOSZ

Οὐδὲν ὄφελος, εἰ ἐπικύψαιμι· φεύγει γὰρ τὸ ὕδωρ, ἐπειδὴν προσιόντα αἴσθηταί με· ἦν δὲ ποτε καὶ ἀρύσωμαι καὶ προσενέγκω τῷ στόματι, οὐ φθάνω βρέξας ἄκρον τὸ χεῖλος, καὶ διὰ τῶν δακτύλων διαρρυνὲν οὐκ οἶδ' ὅπως αὐθις ἀπολείπει ξηρὰν τὴν χεῖρά μοι.

MENIPPOSZ

Τεράστιόν τι πάσχεις, ὦ Τάνταλε. ἀτὰρ εἶπέ μοι, τί δαὶ καὶ δέη τοῦ πιεῖν;

οὐ γὰρ σῶμα ἔχεις, ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν ἐν Λυδία που τέθραπται, ὅπερ καὶ πεινῆν καὶ διψῆν ἐδύνατο, σὺ δὲ ἢ ψυχὴ πῶς ἂν ἔτι ἢ διψῶης ἢ πίοις;

TANTALOS

Τοῦτ' αὐτὸ ἢ κόλασίς ἐστι, τὸ διψῆν τὴν ψυχὴν ὡς σῶμα οὔσαν.

MENIPPPOS

Ἄλλὰ τοῦτο μὲν οὕτως πιστεύσομεν, ἐπεὶ φῆς κολάζεσθαι τῷ δίψει. τί δ' οὔν σοι τὸ δεινὸν ἔσται; ἢ δέδιας μὴ ἐνδεία τοῦ ποτοῦ ἀποθάνης; οὐχ ὁρῶ γὰρ ἄλλον ἄδην μετὰ τοῦτον ἢ θάνατον ἐντεῦθεν εἰς ἕτερον τόπον.

TANTALOS

Ὅρθως μὲν λέγεις· καὶ τοῦτο δ' οὔν μέρος τῆς καταδίκης, τὸ ἐπιθυμεῖν πιεῖν μηδὲν δεόμενον.

MENIPPPOS

Ληρεῖς, ὦ Τάνταλε, καὶ ὡς ἀληθῶς ποτοῦ δεῖσθαι δοκεῖς, ἀκράτου γε ἐλλεβόρου νῆ Δία, ὅστις τοῦναντίον τοῖς ὑπὸ τῶν λυττώντων κυνῶν δεδηγμένοις πέπονθας οὐ τὸ ὕδωρ ἀλλὰ τὴν δίψαν πεφοβημένος.

TANTALOS

Οὐδὲ τὸν ἐλλέβορον, ὦ Μένιππε, ἀναίνομαι πιεῖν, γένοιτό μοι μόνον.

MENIPPPOS

Θάρρει, ὦ Τάνταλε, ὡς οὔτε σὺ οὔτε ἄλλος πίεται τῶν νεκρῶν· ἀδύνατον γάρ· καίτοι οὐ πάντες ὥσπερ σὺ ἐκ καταδίκης διψῶσι τοῦ ὕδατος αὐτοὺς οὐχ ὑπομένοντος.

24. NIREUSZ, THERSZITÉS SZ ÉS MENIPPOSZ

NIPEYSZ

Ἴδου δὴ, Μένιππος οὐτοσί δικάσει, πότερος εὐμορφότερός ἐστιν. εἰπέ, ὦ Μένιππε, οὐ καλλίων σοι δοκῶ;

MENIPPPOSZ

Τίνες δὲ καὶ ἔστε; πρότερον, οἶμαι, χρὴ γὰρ τοῦτο εἰδέναι.

NIPEYSZ

Νιρεὺς καὶ Θερσίτης.

ΜΕΝΙΠΠΟΣ

Πότερος οὖν ὁ Νιρεὺς καὶ πότερος ὁ Θερσίτης; οὐδέπω γὰρ τοῦτο δῆλον.

ΘΕΡΣΙΤΗΣ

Ἐν μὲν ἤδη τοῦτο ἔχω, ὅτι ὁμοίος εἰμί σοι καὶ οὐδὲν τηλικούτων διαφέρεις ἤλικον σε Ὅμηρος ἐκείνος ὁ τυφλὸς ἐπήνεσεν ἀπάντων εὐμορφότερον προσειπών, ἀλλ' ὁ φοξὸς ἐγὼ καὶ ψεδνὸς οὐδὲν χείρων ἐφάνην τῷ δικαστῇ. ὄρα δὲ σὺ, ὦ Μένιππε, ὄντινα καὶ εὐμορφότερον ἤγη.

ΝΙΡΕΥΣ

Ἐμέ γε τὸν Ἀγλαΐας καὶ Χάροπος, “ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθον.”

ΜΕΝΙΠΠΟΣ

Ἄλλ' οὐχὶ καὶ ὑπὸ γῆν, ὡς οἶμαι, κάλλιστος ἦλθες, ἀλλὰ τὰ μὲν ὅσῃ ὅμοια, τὸ δὲ κρανίον ταύτη μόνον ἄρα διακρίνοιτο ἀπὸ τοῦ Θερσίτου κρανίου, ὅτι εὐθρυπτον τὸ σόν· ἀλαπαδνὸν γὰρ αὐτὸ καὶ οὐκ ἀνδρῶδες ἔχεις.

ΝΙΡΕΥΣ

Καὶ μὴν ἐροῦ Ὅμηρον, ὅποιος ἦν, ὅποτε συνεστράτευον τοῖς Ἀχαιοῖς.

ΜΕΝΙΠΠΟΣ

Ὀνειράτά μοι λέγεις· ἐγὼ δὲ ἂν βλέπω καὶ νῦν ἔχεις, ἐκεῖνα δὲ οἱ τότε ἴσασιν.

ΝΙΡΕΥΣ

Οὐκουν ἐγὼ ἐνταῦθα εὐμορφότερός εἰμι, ὦ Μένιππε;

ΜΕΝΙΠΠΟΣ

Οὔτε σὺ οὔτε ἄλλος εὐμορφος· ἰσοτιμία γὰρ ἐν ἄδου καὶ ὅμοιοι ἅπαντες.

ΘΕΡΣΙΤΗΣ

Ἐμοὶ μὲν καὶ τοῦτο ἱκανόν.

25. PROMÉTHEUSZ ÉS ZEUSZ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Λῦσόν με, ὦ Ζεῦ· δεινὰ γὰρ ἤδη πέπονθα.

ΖΕΥΣ

Λύσω σε, φής, ὄν ἐχρήν βαρυτέρας πέδας ἔχοντα καὶ τὸν Καύκασον ὅλον ὑπὲρ κεφαλῆς ἐπικείμενον ὑπὸ ἐκκαίδεκα γυπῶν μὴ μόνον κείρεσθαι τὸ ἦπαρ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεσθαι, ἀνθ' ὧν τοιαῦθ' ἡμῖν ζῶα τοὺς ἀνθρώπους ἔπλασας καὶ τὸ πῦρ ἔκλεψας καὶ γυναικας ἐδημιούργησας; ἃ μὲν γὰρ ἐμὲ ἐξηπάτησας ἐν τῇ νομῇ τῶν κρεῶν ὅστ' αὖ πιμελῆ κεκαλυμμένα παραθεῖς καὶ τὴν ἀμείνω τῶν μοιρῶν σεαυτῷ φυλάττων, τί χρὴ λέγειν;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Οὐκουν ἱκανὴν ἤδη τὴν δίκην ἐκτέτικα τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσηλωμένος τὸν κάκιστα ὀρνέων ἀπολούμενον ἀετὸν τρέφων τῷ ἦπατι;

ΖΕΥΣ

Οὐδὲ πολλοστημόριον τοῦτο ὧν σε δεῖ παθεῖν.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Καὶ μὴν οὐκ ἀμισθί με λύσεις, ἀλλὰ σοὶ μηνύσω τι, ὦ Ζεῦ, πάνυ ἀναγκαῖον.

ΖΕΥΣ

Κατασοφίζη με, ὦ Προμηθεῦ.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Καὶ τί πλεόν ἔξω; οὐ γὰρ ἀγνοήσεις αὐθις ἔνθα ὁ Καύκασός ἐστιν, οὐδὲ ἀπορήσεις δεσμῶν, ἦν τι τεχνάζων ἀλίσκωμαι.

ΖΕΥΣ

Εἰπέ πρότερον ὄντινα μισθὸν ἀποτίσεις ἀναγκαῖον ἡμῖν ὄντα.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Ἦν εἶπω ἐφ' ὃ τι βαδίζεις νῦν, ἀξιόπιστος ἔσομαί σοι καὶ περὶ τῶν ὑπολοίπων μαντευόμενος;

ΖΕΥΣ

Πῶς γὰρ οὐ;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Παρὰ τὴν Θέτιν, συνεσόμενος αὐτῇ.

ΖΕΥΣ

Τουτὶ μὲν ἔγνωσ'· τί δ' οὖν τὸ ἐπὶ τούτῳ; δοκεῖς γὰρ ἀληθές τι ἐρεῖν.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Μηδέν, ὦ Ζεῦ, κοινωνήσης τῇ Νηρεΐδι· ἦν γὰρ αὕτη κυοφορήση ἐκ σοῦ,
τὸ τεχθὲν ἴσα ἐργάσεταιί σε οἶα καὶ σὺ ἔδρασας—

ZEYΣ

Τοῦτο φῆς, ἐκπεσεῖσθαί με τῆς ἀρχῆς;

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

Μὴ γένοιτο, ὦ Ζεῦ. πλὴν τοιοῦτό γε ἡ μῖξις αὐτῆς ἀπειλεῖ.

ZEYΣ

Χαιρέτω τοιγαροῦν ἡ Θέτις· σὲ δὲ ὁ Ἕφαιστος ἐπὶ τούτοις λυσάτω.

26. ERÓSZ ÉS ZEUSZ

ΕΡΩΣ

Ἄλλ' εἰ καὶ τι ἤμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι· παιδίον γάρ εἰμι καὶ ἔτι ἄφρων.

ZEYΣ

Σὺ παιδίον ὁ Ἔρως, ὃς ἀρχαιότερος εἶ πολὺ Ἰαπετοῦ; ἢ διότι μὴ πώγωνα μηδὲ
πολιάς ἔφυσας, διὰ ταῦτα καὶ βρέφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι γέρων καὶ πανοῦργος ὢν;

ΕΡΩΣ

Τί δαί σε μέγα ἠδίκησα ὁ γέρων ὡς φῆς ἐγώ, διότι με καὶ πεδήσαι διανοῆ;

ZEYΣ

Σκόπει, ὦ κατάρατε, εἰ μικρά, ὃς ἐμοὶ μὲν οὕτως ἐντρυφᾶς, ὥστε οὐδέν ἐστιν
ὃ μὴ πεποίηκάς με, σάτυρον, ταῦρον, χρυσόν, κύκνον, ἀετόν· ἐμοῦ δὲ ὅλως
οὐδεμίαν ἦντινα ἐρασθῆναι πεποίηκας, οὐδὲ συνῆκα ἠδὺς γυναικὶ διὰ σὲ
γεγεννημένος, ἀλλὰ με δεῖ μαγγανεύειν ἐπ' αὐτάς καὶ κρύπτειν ἐμαυτόν· αἱ δὲ τὸν
μὲν ταῦρον ἢ κύκνον φιλοῦσιν, ἐμὲ δὲ ἦν ἴδωσι, τεθνάσιν ὑπὸ τοῦ δέους.

ΕΡΩΣ

Εἰκότως· οὐ γὰρ φέρουσιν, ὦ Ζεῦ, θνηταὶ οὔσαι τὴν σὴν πρόσοψιν.

ZEYΣ

Πῶς οὖν τὸν Ἀπόλλω ὁ Βράγχος καὶ ὁ Ὑάκινθος φιλοῦσιν;

ΕΡΩΣ

Ἄλλὰ ἡ Δάφνη κάκεινον ἔφευγε καίτοι κομήτην καὶ ἀγένειον ὄντα. εἰ δ' ἐθέλεις ἐπέραστος εἶναι, μὴ ἐπίσειε τὴν αἰγίδα μηδὲ τὸν κεραυνὸν φέρε, ἀλλ' ὡς ἥδιστον ποίει σεαυτὸν, ἀπαλὸν ὀφθῆναι, καθειμένος βοστρύχους, τῇ μίτρα τούτους ἀνειλημμένος, πορφυρίδα ἔχε, ὑποδέου χρυσίδα, ὑπ' ὑλῶ καὶ τυμπάνοις εὐρυθμα βαῖνε, καὶ ὄψει ὅτι πλείους ἀκολουθήσουσί σοι τῶν Διονύσου Μαινάδων.

ΖΕΥΣ

Ἄπαγε· οὐκ ἂν δεξαίμην ἐπέραστος εἶναι τοιοῦτος γενόμενος.

ΕΡΩΣ

Οὐκοῦν, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ἐρᾶν θέλε· ῥάδιον γὰρ τοῦτό γε.

ΖΕΥΣ

Οὔκ, ἀλλὰ ἐρᾶν μὲν, ἀπραγμονέστερον δὲ αὐτῶν ἐπιτυγχάνειν· ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς ἀφίημί σε.

27. ZEUSZ, ASZKLÉPIOSZ ÉS HÉRAKLÉSZ

ΖΕΥΣ

Πάυσασθε, ὦ Ἀσκληπιὲ καὶ Ἡράκλεις, ἐρίζοντες πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἄνθρωποι· ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα καὶ ἀλλότρια τοῦ συμποσίου τῶν θεῶν.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Ἄλλὰ θέλεις, ὦ Ζεῦ, τουτονὶ τὸν φαρμακέα προκατακλίνεσθαί μου;

ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ

Νῆ Δία· καὶ γὰρ ἀμείνων εἰμί.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Κατὰ τί, ὦ ἐμβρόντητε; ἢ ὅτι σε ὁ Ζεὺς ἐκεραύνωσεν ἃ μὴ θέμις ποιοῦντα, νῦν δὲ κατ' ἔλεον αὐθις ἀθανασίας μετείληφας;

ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ

Ἐπιλέλησαι γὰρ καὶ σύ, ὦ Ἡράκλεις, ἐν τῇ Οἴτῃ καταφλεγείς, ὅτι μοι ὄνειδίζεις τὸ πῦρ;

ΗΡΑΚΛΗΣ

Οὐκουν ἴσα καὶ ὅμοια βεβίωται ἡμῖν, ὃς Διὸς μὲν υἱός εἰμι, τοσαῦτα δὲ πεπόνηκα ἐκκαθαίρων τὸν βίον, θηρία καταγωνιζόμενος καὶ ἀνθρώπους ὕβριστὰς τιμωρούμενος· σὺ δὲ ρίζοτόμος εἶ καὶ ἀγύρτης, ἐν ἀθλίοις δὲ ἴσως ἀνθρώποις χρήσιμος ἐπιθέσει τῶν φαρμάκων, ἀνδρῶδες δὲ οὐδὲν ἐπιδεδειγμένος.

ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ

Οὐ λέγεις, ὅτι σου τὰ ἐγκαύματα ἰασάμην, ὅτε πρώην ἀνήλθες ἡμίφλεκτος ὑπ' ἀμφοῖν διεφθορῶς τὸ σῶμα, αἰ τοῦ χιτῶνος καὶ μετὰ τοῦτο τοῦ πυρός; ἐγὼ δὲ εἶ καὶ μηδὲν ἄλλο, οὔτε ἐδούλευσα ὥσπερ σὺ οὔτε ἔξαινον ἔρια ἐν Λυδία πορφυρίδα ἐνδεδικῶς καὶ παιόμενος ὑπὸ τῆς Ὀμφάλης χρυσῶ σανδάλῳ, ἀλλὰ οὐδὲ μελαγχολήσας ἀπέκτεινα τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα.

ΗΡΑΚΛΗΣ

Εἰ μὴ παύση λαιδορούμενός μοι, αὐτίκα μάλα εἴσῃ ὅτι οὐ πολὺ σε ὀνήσει ἡ ἀθανασία, ἐπεὶ ἀράμενός σε ρίψω ἐπὶ κεφαλὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε μηδὲ τὸν Παιῶνα ἰάσασθαί σε τὸ κρανίον συντριβέντα.

ΖΕΥΣ

Παύσασθε, φημί, καὶ μὴ ἐπιταράττετε ἡμῖν τὴν εὐωχίαν, ἀμφοτέρους ὑμᾶς ἀποπέμψομαι τοῦ συμποσίου. καίτοι εὐγνωμον, ὦ Ἡράκλεις, προκατακλίνεσθαί σου τὸν Ἀσκληπιὸν ἅτε καὶ πρότερον ἀποθανόντα.

Ragozási táblázatok

1. A NÉVELŐ

	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>		
	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>	<i>m</i>	<i>f</i>	<i>n</i>
<i>nominativus</i>	ὁ	ἡ	τό	οἱ	αἱ	τά
<i>accusativus</i>	τόν	τήν	τό	τούς	τάς	τά
<i>genitivus</i>	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
<i>dativus</i>	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς

2. I. DEKLINÁCIÓ (α-tönűek)

	η-νέγűek (<i>f</i>)		α purum (<i>f</i>)		α impurum (<i>f</i>)		hímnemű ης, ας-νέγűek	
	2.1. η-νέγűek (<i>f</i>)		2.2. α purum (<i>f</i>)		2.3. α impurum (<i>f</i>)		2.4. hímnemű ης-νέγűek	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ἡ ὀργή	αἱ ὀργαί	ἀναρχία	ἀναρχίαι	ἡ Λάκαινα	αἱ Λάκαιναι	ὁ δικαστής	οἱ δικασταί
<i>acc</i>	τήν ὀργήν	τάς ὀργάς	ἀναρχίαν	ἀναρχίας	τήν Λάκαιναν	τάς Λάκαινας	τόν δικαστήν	τούς δικαστάς
<i>gen</i>	τῆς ὀργῆς	τῶν ὀργῶν	ἀναρχίας	ἀναρχιῶν	τῆς Λακαίνης	τῶν Λακαίνῶν	τοῦ δικαστοῦ	τῶν δικαστῶν
<i>dat</i>	τῇ ὀργῇ	ταῖς ὀργαῖς	ἀναρχίᾳ	ἀναρχίαις	τῇ Λακαίνῃ	ταῖς Λακαίναις	τῷ δικαστῇ	τοῖς δικασταῖς

3. II. DEKLINÁCIÓ (ο-tönűek)

	3.1. végűes (<i>m</i>)		3.2. harmadéles (<i>m</i>)		3.3. másodéles (<i>m</i>)	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ὁ θεός	οἱ θεοί	ἄνθρωπος	ἄνθρωποι	κόσμος	κόσμοι
<i>acc</i>	τόν θεόν	τούς θεούς	ἄνθρωπον	ἄνθρώπους	κόσμον	κόσμους
<i>gen</i>	τοῦ θεοῦ	τῶν θεῶν	ἄνθρώπου	ἄνθρώπων	κόσμου	κόσμων
<i>dat</i>	τῷ θεῷ	τοῖς θεοῖς	ἄνθρώπῳ	ἄνθρώποις	κόσμῳ	κόσμοις

	3.4. semlegesneműek		3.5. nőneműek	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>Nom</i>	τὸ φάρμακον	τὰ φάρμακα	ἡ ὁδός	αἱ ὁδοί
<i>Acc</i>	τὸ φάρμακον	τὰ φάρμακα	τὴν ὁδόν	τὰς ὁδούς
<i>gen</i>	τοῦ φαρμάκου	τῶν φαρμάκων	τῆς ὁδοῦ	τῶν ὁδῶν
<i>dat</i>	τῷ φαρμάκῳ	τοῖς φαρμάκοις	τῇ ὁδῷ	ταῖς ὁδοῖς

4. I-II. DEKLINÁCIÓS MELLÉKNEVEK

4.1. végéles, η-tönű (f)

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ἀγαθός	ἀγαθοί	ἀγαθή	ἀγαθαί	ἀγαθόν	ἀγαθά
<i>acc</i>	ἀγαθόν	ἀγαθούς	ἀγαθήν	ἀγαθάς	ἀγαθόν	ἀγαθά
<i>gen</i>	ἀγαθοῦ	ἀγαθῶν	ἀγαθῆς	ἀγαθῶν	ἀγαθοῦ	ἀγαθῶν
<i>dat</i>	ἀγαθῷ	ἀγαθοῖς	ἀγαθῇ	ἀγαθαῖς	ἀγαθῷ	ἀγαθοῖς

4.2. másodéles, α purum (f)

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	νέος	νέοι	νέα	νέαι	νέον	νέα
<i>acc</i>	νέον	νέους	νέα	νέας	νέον	νέα
<i>gen</i>	νέου	νέων	νέας	νέων	νέου	νέων
<i>dat</i>	νέῳ	νέοις	νέα	νέαις	νέῳ	νέοις

4.3. másodhajtott, α purum (f)

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	γενναῖος	γενναῖοι	γενναία	γενναῖαι	γενναῖον	γενναῖα
<i>acc</i>	γενναῖον	γενναῖους	γενναίαν	γενναῖας	γενναῖον	γενναῖα
<i>gen</i>	γενναίου	γενναίων	γενναίας	γενναίων	γενναίου	γενναίων
<i>dat</i>	γενναίῳ	γενναίοις	γενναία	γενναῖαις	γενναίῳ	γενναίοις

4.4. összevont

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	χρῦσεο-		χρυσέα-		χρῦσεο-	
<i>acc</i>	χρῦσοῦς	χρῦσοῖ	χρυσῆ	χρυσαῖ	χρῦσοῦν	χρυσᾶ
<i>gen</i>	χρῦσοῦν	χρῦσοῦς	χρυσῆν	χρυσᾶς	χρῦσοῦν	χρυσᾶ
<i>gen</i>	χρῦσοῦ	χρῦσῶν	χρυσῆς	χρῦσῶν	χρῦσοῦ	χρῦσῶν
<i>dat</i>	χρῦσῷ	χρῦσοῖς	χρυσῇ	χρυσαῖς	χρῦσῷ	χρῦσοῖς

5. III. DEKLINÁCIÓ: MÁSSALHANGZÓ-TÖNŰÉK

5.1. K- tövűek (κ-, γ-, χ-) és P-tövűek (π-, β-, φ-)

	αἰγ-		γυναικ-	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	αἶξ	αἶγ-ες	γυνή	γυναῖκ-ες
<i>acc</i>	αἶγ-α	αἶγ-ας	γυναῖκ-α	γυναῖκ-ας
<i>gen</i>	αἰγ-ός	αἰγ-ῶν	γυναικ-ός	γυναικ-ῶν
<i>dat</i>	αἰγ-ί	αἰξίν	γυναικ-ί	γυναιξίν

5.2. T- (τ-, δ- és θ-)

	σωματ-		παιδ-		κορυθ-	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α	ὁ, ἡ παῖς	παῖδες	ἡ κόρυς	κόρυθες
<i>acc</i>	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α	παῖδα	παῖδας	κόρυθα	κόρυθας
<i>gen</i>	τοῦ σώματ-ος	τῶν σωματ-ων	παιδός	παιδῶν	κόρυθος	κορύθων
<i>dat</i>	τῷ σώματ-ι	τοῖς σώματ-σιν	παιδί	παισίν	κόρυθι	κόρυσιν

5.3. ντ-tövűek

	λεοντ-	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	λέων	λέοντ-ες
<i>acc</i>	λέοντ-α	λέοντ-ας
<i>gen</i>	λέοντ-ος	λέοντ-ων
<i>dat</i>	λέοντ-ι	λέου-σιν

5.4. ν-tövűek

	ἄγων-	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ἄγων	ἄγων-ες
<i>acc</i>	ἄγων-α	ἄγων-ας
<i>gen</i>	ἄγων-ος	ἄγων-ων
<i>dat</i>	ἄγων-ι	ἄγων-σιν

5.5. ρ-tövűek

	πυρ-		χειρ-	
	<i>singularis</i>	<i>plur. (o-tövű!)</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	τὸ πῦρ	πυρά	<i>nom</i> χεῖρ	χεῖρ-ες
<i>acc</i>	πῦρ	πυρά	<i>acc</i> χεῖρ-α	χεῖρ-ας
<i>gen</i>	πυρ-ός	πυρῶν	<i>gen</i> χειρ-ός	χειρ-ῶν
<i>dat</i>	πυρ-ί	πυροῖς	<i>dat</i> χειρ-ί	χερ-σίν

θυγατηρ-, -τερ-, -τρ-

	θυγατηρ-, -τερ-, -τρ-		ἄνηρ-, ἄνδρ-	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ἡ θυγάτηρ	θυγατέρ-ες	ἄνῆρ	ἄνδρ-ες
<i>acc</i>	θυγατέρ-α	θυγατέρ-ας	ἄνδρ-α	ἄνδρ-ας
<i>gen</i>	θυγατρ-ός	θυγατέρ-ων	ἄνδρ-ός	ἄνδρ-ῶν
<i>dat</i>	θυγατρ-ί	θυγατρ-άσιν	ἄνδρ-ί	ἄνδρά-σιν

5.6. σ-tönűek

	κάλλε(σ)-	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	τὸ κάλλος	τὰ κάλλη
<i>acc</i>	τὸ κάλλος	τὰ κάλλη
<i>gen</i>	τοῦ κάλλους	τῶν καλλῶν
<i>dat</i>	τῷ κάλλει	τοῖς κάλλεσιν

6. III. DEKLINÁCIÓ: MÁSSALHANGZÓ-TÖNŰ MELLÉKNEVEK ÉS PARTICIPIUMOK

6.1. vt-tönű participiumok (*impf.*)

	ὄντ-		οὔσα- (α-tönű!)		ὄντ-	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
	<i>masculinum</i>		<i>femininum</i>		<i>neutrum</i>	
<i>nom</i>	ὄν	ὄντ-ες	οὔσα	οὔσαι	ὄν	ὄντ-α
<i>acc</i>	ὄντ-α	ὄντ-ας	οὔσαν	οὔσας	ὄν	ὄντ-α
<i>gen</i>	ὄντ-ος	ὄντ-ων	οὔσης	οὔσῶν	ὄντ-ος	ὄντ-ων
<i>dat</i>	ὄντ-ι	οὔσιν	οὔση	οὔσαις	ὄντ-ι	οὔσιν

6.2. vt-tönű participiumok (*act. aor.*)

	νικήσαντ-		νικήσασα- (α-tönű!)		νικήσαντ-	
	<i>masculinum</i>		<i>femininum</i>		<i>neutrum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	νικήσας	νικήσαντες	νικήσασα	νικήσασα	νικήσαν	νικήσαντα
<i>acc</i>	νικήσαντα	νικήσαντας	νικήσασα	νικήσασα	νικήσαν	νικήσαντα
<i>gen</i>	νικήσαντος	νικήσάντων	νικήσάσης	νικήσασῶν	νικήσαντος	νικήσάντων
<i>dat</i>	νικήσαντι	νικήσασιν	νικήσάση	νικήσάσαις	νικήσαντι	νικήσασιν

6.3. vt-tönű participiumok (*pass. aor.*)

	αἰρεθεντ-		αἰρεθεισα- (α-tő!)		αἰρεθεντ-	
	<i>masculinum</i>		<i>femininum</i>		<i>neutrum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	αἰρεθείς	αἰρεθέντες	αἰρεθεῖσα	αἰρεθεῖσαι	αἰρεθέν	αἰρεθέντα
<i>acc</i>	αἰρεθέντ-α	αἰρεθέντας	αἰρεθεῖσαν	αἰρεθείσας	αἰρεθέν	αἰρεθέντα
<i>gen</i>	αἰρεθέντ-ος	αἰρεθέντων	αἰρεθείσης	αἰρεθεισῶν	αἰρεθέντ-ος	αἰρεθέντων
<i>dat</i>	αἰρεθέντ-ι	αἰρεθεισιν	αἰρεθείση	αἰρεθείσαις	αἰρεθέντ-ι	αἰρεθεισιν

6.4. v-tönű melléknevek

		<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>	
		<i>masc - fem</i>	<i>neutrum</i>	<i>masc - fem</i>	<i>neutrum</i>
<i>nom</i>	κακοδαίμων	κακόδαιμον	κακοδαίμον-ες	κακοδαίμον-α	
<i>acc</i>	κακοδαίμον-α	κακόδαιμον	κακοδαίμον-ας	κακοδαίμον-α	
<i>gen</i>	κακοδαίμον-ος	κακοδαίμον-ος	κακοδαίμόν-ων	κακοδαίμόν-ων	
<i>dat</i>	κακοδαίμον-ι	κακοδαίμον-ι	κακοδαίμο-σιν	κακοδαίμο-σιν	

6.5. v-tönű közérfokú melléknevek

		<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>	
		<i>masc - fem</i>	<i>neutrum</i>	<i>masc - fem</i>	<i>neutrum</i>
<i>nom</i>	καλλίων	κάλλιον	καλλίους <i>v.</i> καλλίονες	καλλίω <i>v.</i> καλλίων-α	
<i>acc</i>	καλλίω <i>v.</i> καλλίων-α	κάλλιον	καλλίους <i>v.</i> καλλίονας	καλλίω <i>v.</i> καλλίων-α	
<i>gen</i>	καλλίονος		καλλιόνων		
<i>dat</i>	καλλίονι		καλλίοσιν		

6.6. σ-tönű melléknevek

		<i>masculinum/femininum</i>		<i>neutrum</i>	
		<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ἀτελής	ἀτελείς	ἀτελές	ἀτελῆ	
<i>acc</i>	ἀτελῆ	ἀτελείς	ἀτελές	ἀτελῆ	
<i>gen</i>	ἀτελοῦς	ἀτελῶν	ἀτελοῦς	ἀτελῶν	
<i>dat</i>	ἀτελεῖ	ἀτελέσιν	ἀτελεῖ	ἀτελέσιν	

7. III. DEKLINÁCIÓ: FÉLHANGZÓ-TÖNŰEK

		7.1. tőhangzónáltó ι/ε-tönűek		7.2. tőhangzónáltó υ/ε-tönűek	
		δαμαλι- és δαμαλε-		πελεκυ- és πελεκε-	
		<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	δάμαλις	δαμάλεις	πέλεκυς	πελέκεις	
<i>acc</i>	δάμαλιν	δαμάλεις	πέλεκυν	πελέκεις	
<i>gen</i>	δαμάλεως	δαμάλεων	πελέκεως	πελέκεων	
<i>dat</i>	δαμάλει	δαμάλεσιν	πελέκει	πελέκεσιν	

7.3. valódi υ-tönűek

		<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ἰχθύς	ἰχθύες	
<i>acc</i>	ἰχθύν	ἰχθύς	
<i>gen</i>	ἰχθύος	ἰχθύων	
<i>dat</i>	ἰχθύι	ἰχθύσιν	

8. III. DEKLINÁCIÓ: FÉLHANGZÓ -TÖVŰ MELLÉKNEVEK

	ὄξυ-, ὄξε-		ὄξεια-		ὄξυ-, ὄξε-	
	<i>masculinum</i>	<i>pluralis</i>	<i>femininum</i>		<i>neutrum</i>	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ὄξύς	ὄξεις	ὄξεια	ὄξειαι	ὄξύ	ὄξέ-α
<i>acc</i>	ὄξύ-ν	ὄξεις	ὄξειαν	ὄξειας	ὄξύ	ὄξέ-α
<i>gen</i>	ὄξέ-ος	ὄξέ-ων	ὄξειας	ὄξειῶν	ὄξέ-ος	ὄξέ-ων
<i>dat</i>	ὄξει	ὄξέ-σιν	ὄξεια	ὄξειαις	ὄξει	ὄξέ-σιν

9. III. DEKLINÁCIÓ: KETTŐSHANGZÓ-TÖVŰEK

9.1. ευ-tövék

	ἄλιευ-, ἄλιη(F)-, ἄλιε-	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ἄλιεύ-ς	ἄλιῆς <i>vagy</i> ἄλιεῖς
<i>acc</i>	ἄλιέ-α	ἄλιέ-ας
<i>gen</i>	ἄλιέ-ως	ἄλιέ-ων
<i>dat</i>	ἄλιεῖ	ἄλιεῶ-σιν

9.2. egyszótagú -ευ, -ου, -αυ tövéhangzósak

	Ζευ-, Δι(F)-		βου-, βο(F)-		ναυ-, νη(F)-, νε-	
	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ὁ Ζεύς	βοῦς	βό-ες	ἡ ναῦς	νη-ες	
<i>acc</i>	τὸν Δία	βοῦ-ν	βοῦ-ς	ναῦ-ν	ναῦ-ς	
<i>gen</i>	τοῦ Διός	βο-ός	βο-ῶν	νε-ώς	νε-ῶν	
<i>dat</i>	τῷ Δί	βο-ῖ	βου-σί	νη-ῖ	ναυ-σί	
<i>vocativus</i>	ὦ Ζεῦ					

9.3. -ο(j) tövék

	Ἰο(j)-
<i>nom</i>	Ἰώ
<i>acc</i>	Ἰώ
<i>gen</i>	Ἰοῦς
<i>dat</i>	Ἰοῖ

10. RENDHAGYÓ MELLÉKNEVEK

10.1. 'nagy'

	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>		
	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nom</i>	μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
<i>acc</i>	μέγαν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
<i>gen</i>	μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
<i>dat</i>	μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις

10.2. 'sok'

	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>		
	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nominativus</i>	πολύς	πολλή	πολύ	πολλοί	πολλαί	πολλά
<i>accusativus</i>	πολύν	πολλήν	πολύ	πολλούς	πολλάς	πολλά
<i>genitivus</i>	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
<i>dativus</i>	πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς

11. NÉVMÁSOK

11.1. mutató névmások

	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>		
	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nominativus</i>	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὗται	ταῦτα
<i>accusativus</i>	τούτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
<i>genitivus</i>	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
<i>dativus</i>	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις

	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>		
	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nominativus</i>	ὅδε	ἥδε	τόδε	οἷδε	αἶδε	τάδε
<i>accusativus</i>	τόνδε	τήνδε	τόδε	τούσδε	τάσδε	τάδε
<i>genitivus</i>	τοῦδε	τῆσδε	τοῦδε	τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
<i>dativus</i>	τῷδε	τῇδε	τῷδε	τοῖσδε	ταῖσδε	τοῖσδε

	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>		
	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>Masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nominativus</i>	ἐκεῖνος	ἐκεῖνη	ἐκεῖνο	ἐκεῖνοι	ἐκεῖναι	ἐκεῖνα
<i>accusativus</i>	ἐκεῖνον	ἐκεῖνην	ἐκεῖνο	ἐκεῖνους	ἐκεῖνας	ἐκεῖνα
<i>genitivus</i>	ἐκεῖνου	ἐκεῖνης	ἐκεῖνου	ἐκεῖνων	ἐκεῖνων	ἐκεῖνων
<i>dativus</i>	ἐκεῖνῳ	ἐκεῖνῃ	ἐκεῖνῳ	ἐκεῖνοῖς	ἐκεῖναῖς	ἐκεῖνοῖς

11.2. αὐτός és a személyes névmások

	<i>sing/1</i>	<i>sing/2</i>	<i>sing/3</i>	<i>plur/1</i>	<i>plur/2</i>	<i>plur/3</i>
<i>nom</i>	ἐγώ	σύ	(αὐτός)	ἡμεῖς	ὑμεῖς	(αὐτοί)
<i>acc</i>	ἐμέ <i>vagy</i> με	σέ <i>vagy</i> σε	αὐτόν	ἡμᾶς	ὑμᾶς	αὐτούς
<i>gen</i>	ἐμοῦ <i>vagy</i> μου	σοῦ <i>vagy</i> σου	αὐτοῦ	ἡμῶν	ὑμῶν	αὐτῶν
<i>dat</i>	ἐμοί <i>vagy</i> μοι	σοί <i>vagy</i> σοι	αὐτῷ	ἡμῖν	ὑμῖν	αὐτοῖς

11.3. vonatkozó névmás

	<i>singularis</i>			<i>pluralis</i>		
	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nom</i>	ὅς	ἥ	ὅ	οἱ	αἱ	ἅ
<i>acc</i>	ὅν	ἥν	ὅ	οὓς	ἄς	ἅ
<i>gen</i>	οὗ	ἥς	οὗ	ῶν	ῶν	ῶν
<i>dat</i>	ᾧ	ἥ	ᾧ	οἷς	αἷς	οἷς

11.4. τίς τί kérdő névmás

	<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>	
	<i>nom</i>	τίς	τί	τίν-ες
<i>acc</i>	τίν-α	τί	τίν-ας	τίν-α
<i>gen</i>	τίν-ος	τίν-ος	τίν-ων	τίν-ων
<i>dat</i>	τίν-ι	τίν-ι	τίν-σιν > τίσι(ν)	τίσι(ν)

11.5. τις τι határozatlan névmás

	<i>singularis</i>		<i>pluralis</i>	
	<i>nom</i>	τις	τι	τιν-ές
<i>acc</i>	τιν-ά	τι	τιν-άς	τιν-ά
<i>gen</i>	τιν-ός	τιν-ός	τιν-ῶν	τιν-ῶν
<i>dat</i>	τιν-ί	τιν-ί	τιν-σίν > τισί(ν)	τισί(ν)

11.6. „ugyanaz”

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	ὁ αὐτός = αὐτός	οἱ αὐτοί = αὐτοί	ἡ αὐτή = αὐτή	αἱ αὐταί = αὐταί
<i>acc</i>	τὸν αὐτόν = —	τοὺς αὐτούς = ταὐτούς	τὴν αὐτήν = —	τάς αὐτάς = ταὐτάς
<i>gen</i>	τοῦ αὐτοῦ = ταὐτοῦ	τῶν αὐτῶν = ταὐτῶν	τῆς αὐτῆς = —	τῶν αὐτῶν = ταὐτῶν
<i>dat</i>	τῷ αὐτῷ = ταὐτῷ	τοῖς αὐτοῖς = ταὐτοῖς	τῇ αὐτῇ = ταὐτῇ	ταῖς αὐταῖς = ταὐταῖς

	<i>singularis</i>	<i>pluralis</i>
<i>nom</i>	τὸ αὐτό = ταὐτό(ν)	τὰ αὐτά = ταὐτά
<i>acc</i>	τὸ αὐτό = ταὐτό(ν)	τὰ αὐτά = ταὐτά
<i>gen</i>	τοῦ αὐτοῦ = ταὐτοῦ	τῶν αὐτῶν = ταὐτῶν
<i>dat</i>	τῷ αὐτῷ = ταὐτῷ	τοῖς αὐτοῖς = ταὐτοῖς

11.7. visszaható névmás

	ἐγώ	σύ	<i>singularis/3</i>	<i>pluralis/3</i>
<i>acc</i>	ἐμαυτόν, ἐμαυτήν	σεαυτόν, σεαυτήν	ἐαυτόν, ἐαυτήν, ἐαυτό	ἐαυτούς, ἐαυτάς, ἐαυτά
<i>gen</i>	ἐμαυτοῦ, ἐμαυτῆς	σεαυτοῦ, σεαυτῆς	ἐαυτοῦ, ἐαυτῆς, ἐαυτοῦ	ἐαυτῶν
<i>dat</i>	ἐμαυτῶ, ἐμαυτῇ	σεαυτῶ, σεαυτῇ	ἐαυτῶ, ἐαυτῇ, ἐαυτῶ	ἐαυτοῖς, ἐαυταῖς, ἐαυτοῖς

11.8. πᾶς, πᾶσα, πᾶν 'minden'

	παντ- <i>masculinum</i>	πασα- <i>singularis</i> <i>femininum</i>	παντ- <i>neutrum</i>	<i>masculinum</i>	<i>pluralis</i> <i>femininum</i>	<i>neutrum</i>
<i>nom</i>	πᾶς	πᾶσα	πᾶν	πάντ-ες	πᾶσαι	πάντ-α
<i>acc</i>	πάντ-α	πᾶσαν	πᾶν	πάντ-ας	πάσας	πάντ-α
<i>gen</i>	παντ-ός	πάσης	παντ-ός	πάντ-ων	πασῶν	πάντ-ων
<i>dat</i>	παντ-ί	πάση	παντ-ί	πᾶσιν	πάσαις	πᾶσιν

12. SZÁMNEVEK

	12.1. 'egy'		12.2. 'kettő'		12.3. 'három'		12.4. 'négy'	
<i>nom</i>	εἷς	μία	ἕν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρες	τέτταρα
<i>acc</i>	ἕνα	μίαν	ἕν	δύο	τρεις	τρία	τέτταρας	τέτταρα
<i>gen</i>	ἑνός	μιᾶς	ἑνός	δυοῖν	τριῶν		τεττάρων	
<i>dat</i>	ἐνί	μιᾷ	ἐνί	δυοῖν	τρισίν		τέτταρσιν	

13. Ω-VEGŰ IGÉK

13.1. magánhangzós tövű egyszerű igék aktívuma

		Indicativus		Coniunctivus	Optativus	Imperativus
		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
<i>Imperfectum</i>	S.1	κωλύ-ω	ἔ-κώλυ-ον	κωλύ-ω	κωλύ-οιμι	
	S.2	κωλύ-εις	ἔ-κώλυ-ες	κωλύ-ης	κωλύ-οις	κώλυ-ε
	S.3	κωλύ-ει	ἔ-κώλυ-ε	κωλύ-η	κωλύ-οι	κώλυ-έτω
	P.1	κωλύ-ομεν	ἔ-κωλύ-ομεν	κωλύ-ωμεν	κωλύ-οιμεν	
	P.2	κωλύ-ετε	ἔ-κωλύ-ετε	κωλύ-ητε	κωλύ-οιτε	κώλυ-ετε
	P.3	κωλύ-ουσιν	ἔ-κώλυ-ον	κωλύ-ωσιν	κωλύ-οιεν	κώλυ-όντων
<i>Futurum</i>	S.1	κωλύσ-ω			κωλύσ-οιμι	
	S.2	κωλύσ-εις			κωλύσ-οις	
	S.3	κωλύσ-ει			κωλύσ-οι	
	P.1	κωλύσ-ομεν			κωλύσ-οιμεν	
	P.2	κωλύσ-ετε			κωλύσ-οιτε	
	P.3	κωλύσ-ουσιν			κωλύσ-οιεν	
<i>Aoristos</i>	S.1		ἔ-κώλυ-σα	κωλύσ-ω	κωλύ-σαιμι	
	S.2		ἔ-κώλυ-σας	κωλύσ-ης	κωλύ-σαις ὦ	κώλυ-σον
	S.3		ἔ-κώλυ-σεν	κωλύσ-η	κωλύ-σειας κωλύ-σαι ὦ	κώλυ-σάτω
	P.1		ἔ-κωλύ-σαμεν	κωλύσ-ωμεν	κωλύ-σαιμεν	
	P.2		ἔ-κωλύ-σατε	κωλύσ-ητε	κωλύ-σαιτε	κώλυ-σατε
	P.3		ἔ-κώλυ-σαν	κωλύσ-ωσιν	κωλύ-σαιεν	κώλυ-σάντων
<i>Perfectum</i>	S.1	<i>Praesens</i> κε-κώλυ-κα	<i>Praeteritum</i> ἔ-κε-κωλύ-κειν	κε-κωλύκ-ω	κε-κωλύκ-οιμι	
	S.2	κε-κώλυ-κας	ἔ-κε-κωλύ-κεις	κε-κωλύκ-ης	κε-κωλύκ-οις	
	S.3	κε-κώλυ-κεν	ἔ-κε-κωλύ-κει	κε-κωλύκ-η	κε-κωλύκ-οι	
	P.1	κε-κωλύ-καμεν	ἔ-κε-κωλύ-κειμεν	κε-κωλύκ-ωμεν	κε-κωλύκ-οιμεν	
	P.2	κε-κωλύ-κατε	ἔ-κε-κωλύ-κειτε	κε-κωλύκ-ητε	κε-κωλύκ-οιτε	
	P.3	κε-κωλύ-κασιν	ἔ-κε-κωλύ-κεσαν	κε-κωλύκ-ωσιν	κε-κωλύκ-οιεν	

Megjegyzés: kisebb betűmérettel írtuk az első 20 olvasmány nyelvtani anyagában nem tárgyalt, de a kiegészítő szövegekben vagy a függelékben előforduló alakokat.

13.2. magánhangzós tövű egyszerű igék aktív participiumai és infinitivusai

	<i>participium</i>	<i>infinitivus</i>
<i>Imperfectum</i>	κωλύ-ων, κωλύ-ουσα, κωλύ-ον	κωλύ-ειν
<i>Aoristos</i>	κωλύ-σας, κωλύ-σασα, κωλύ-σαν	κωλύ-σαι
<i>Futurum</i>	κωλύσ-ων, κωλύσ-ουσα, κωλύσ-ον	κωλύ-σειν
<i>Perfectum</i>	κεκωλυ-κός, κεκωλυ-κυῖα, κεκωλυ-κός	κεκωλυ-κέναι

13.3. magánhangzós tövű egyszerű igék mediumban

		Indicativus		Coniunctivus	Optativus	Imperativus
		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
<i>Imperfectum</i>	S.1	κωλύ-ομαι	ἔ-κωλυ-όμεν	κωλύ-ομαι	κωλυ-οίμην	
	S.2	κωλύ-η	ἔ-κωλύ-ου	κωλύ-η	κωλύ-οιο	κωλύ-ου
	S.3	κωλύ-εται	ἔ-κωλύ-ετο	κωλύ-ηται	κωλύ-οιτο	κωλυ-έσθω
	P.1	κωλυ-όμεθα	ἔ-κωλυ-όμεθα	κωλυ-όμεθα	κωλυ-οίμεθα	
	P.2	κωλύ-εσθε	ἔ-κωλύ-εσθε	κωλύ-ησθε	κωλύ-οισθε	κωλύ-εσθε
	P.3	κωλύ-ονται	ἔ-κωλύ-οντο	κωλύ-ωνται	κωλύ-οιντο	κωλυ-έσθων
<i>Futurum</i>	S.1	κωλύσ-ομαι			κωλυσ-οίμην	
	S.2	κωλύσ-η			κωλύσ-οιο	
	S.3	κωλύσ-εται			κωλύσ-οιτο	
	P.1	κωλυσ-όμεθα			κωλυσ-οίμεθα	
	P.2	κωλύσ-εσθε			κωλύσ-οισθε	
	P.3	κωλύ-σονται			κωλύσ-οιντο	
<i>Aoristos</i>	S.1		ἔ-κωλυ-σάμην	κωλύσ-ομαι	κωλυ-σαίμην	
	S.2		ἔ-κωλύ-σω	κωλύσ-η	κωλύ-σαιο	κωλύ-σαι
	S.3		ἔ-κωλύ-σατο	κωλύσ-ηται	κωλύ-σαιτο	κωλυ-σάσθω
	P.1		ἔ-κωλυ-σάμεθα	κωλυσ-ώμεθα	κωλυ-σαίμεθα	
	P.2		ἔ-κωλύ-σασθε	κωλύσ-ησθε	κωλύ-σαισθε	κωλύ-σασθε
	P.3		ἔ-κωλύ-σαντο	κωλύσ-ωνται	κωλύ-σαιντο	κωλυ-σάσθων
<i>Perfectum</i>	S.1	κε-κώλυ-μαι	ἔ-κε-κωλύ-μην	κε-κωλυμένος ᾧ	κε-κωλυμένος εἶην	
	S.2	κε-κώλυ-σαι	ἔ-κε-κώλυ-σο	κε-κωλυμένος ἦς	κε-κωλυμένος εἶης	κεκώλυ-σο
	S.3	κε-κώλυ-ται	ἔ-κε-κώλυ-το	κε-κωλυμένος ἦ	κε-κωλυμένος εἶη	κεκώλυ-σθω
	P.1	κε-κωλύ-μεθα	ἔ-κε-κωλύ-μεθα	κε-κωλυμένοι ᾧμεν	κε-κωλυμένοι εἶημεν	
	P.2	κε-κώλυ-σθε	ἔ-κε-κώλυ-σθε	κε-κωλυμένοι ἦτε	κε-κωλυμένοι εἶητε	κεκώλυ-σθε
	P.3	κε-κώλυ-νται	ἔ-κε-κώλυ-ντο	κε-κωλυμένοι ᾧσιν	κε-κωλυμένοι εἶησαν	κεκώλυ-σθων
			<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>		

13.4. kettőshangzó-tövű egyszerű igék passivuma futurumban és aoristosban

		Indicativus		Coniunctivus	Optativus	Imperativus
		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
<i>Imp</i>		Μεγεγυεζικ α μεδιάλισσ				
<i>Futurum</i>	S.1	κωλυθήσ-ομαι			κωλυθησ-οίμην	
	S.2	κωλυθήσ-η			κωλυθήσ-οιο	
	S.3	κωλυθήσ-εται			κωλυθήσ-οιτο	
	P.1	κωλυθησ-όμεθα			κωλυθησ-οίμεθα	
	P.2	κωλυθήσ-εσθε			κωλυθήσ-οισθε	
	P.3	κωλυθήσ-ονται			κωλυθήσ-οιντο	
<i>Aoristos</i>	S.1		ἔ-κωλύ-θην	κωλυ-θῶ	κωλυ-σαίμην	
	S.2		ἔ-κωλύ-θης	κωλυ-θῆς	κωλύ-σαιο	κωλύ-θητι
	S.3		ἔ-κωλύ-θη	κωλυ-θῆ	κωλύ-σαιτο	κωλυ-θήτω
	P.1		ἔ-κωλύ-θημεν	κωλυ-θῶμεν	κωλυ-σαίμεθα	
	P.2		ἔ-κωλύ-θητε	κωλυ-θῆτε	κωλύ-σαισθε	κωλύ-θητε
	P.3		ἔ-κωλύ-θησαν	κωλυ-θῶσιν	κωλύ-σαιντο	κωλυ-θέντων
<i>P</i>		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			

Megegyezik a mediálissal

13.5. Participiumok és infinitivusok mediumban és passivumban

	<i>participium</i>	<i>infinitivus</i>
<i>Imperfectum med-pass</i>	κωλυ-όμενος, κωλυ-ομένη, κωλυ-όμενον	κωλύ-εσθαι
<i>Aoristos medium</i>	κωλυ-σάμενος, κωλυ-σαμένη, κωλυ-σάμενος,	κωλύ-σασθαι
<i>Aoristos passivum</i>	κωλυθείς, κωλυθειῖσα, κωλυθέν	κωλυθῆναι
<i>Futurum medium</i>	κωλυσ-όμενος, κωλυσ-ομένη, κωλυσ-όμενον	κωλύ-σεσθαι
<i>Futurum passivum</i>	κωλυθησ-όμενος, κωλυθησ-ομένη, κωλυθησ-όμενον	κωλυθήσ-εσθαι
<i>Perfectum med-pass</i>	κεκωλυ-μένος, κεκωλυ-μένη, κεκωλυ-μένον	κεκωλύ-σθαι

14. Ω-VEGŰ IGÉK

14.1. α-tővű összevont igék imperfectuma

		Indicativus		Coniunctivus	Optativus	Imperativus
		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
<i>Imp. activi</i>	S.1	νικῶ	ἐνίκων	νικῶ	νικῶην	
	S.2	νικᾶς	ἐνίκας	νικᾶς	νικῶης	νικά
	S.3	νικᾷ	ἐνικά	νικᾷ	νικῶη	νικάτω
	P.1	νικῶμεν	ἐνικῶμεν	νικῶμεν	νικῶμεν	
	P.2	νικᾶτε	ἐνικᾶτε	νικᾶτε	νικῶτε	νικᾶτε
	P.3	νικῶσιν	ἐνίκων	νικῶσιν	νικῶεν	νικόντων
<i>Infinitivus</i>		νικᾶν				
<i>Participium</i>		νικῶν, νικῶσα, νικῶν				
<i>Imp. med-pass</i>		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
	S.1	νικῶμαι	ἐνικῶμην	νικῶμαι	νικῶμην	
	S.2	νικᾷ	ἐνικῶ	νικᾷ	νικῶο	νικῶ
	S.3	νικᾶται	ἐνικᾶτο	νικᾶται	νικῶτο	νικάσθω
	P.1	νικῶμεθα	ἐνικῶμεθα	νικῶμεθα	νικῶμεθα	
	P.2	νικᾶσθε	ἐνικᾶσθε	νικᾶσθε	νικῶσθε	νικᾶσθε
	P.3	νικῶνται	ἐνικῶντο	νικῶνται	νικῶντο	νικάσθων
<i>Infinitivus</i>		νικᾶσθαι				
<i>Participium</i>		νικῶμενος, νικῶμένη, νικῶμενον				

14.2. ε–tönű összevont igék imperfectuma

		Indicativus		Coniunctivus	Optativus	Imperativus
		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
<i>Imp. activi</i>	S.1	λαλῶ	ἔλαλουν	λαλῶ	λαλοίην	
	S.2	λαλεῖς	ἔλάλεις	λαλήης	λαλοίης	λάλει
	S.3	λαλεῖ	ἔλάλει	λαλήη	λαλοίη	λαλείτω
	P.1	λαλοῦμεν	ἔλαλοῦμεν	λαλώμεν	λαλοίμεν	
	P.2	λαλεῖτε	ἔλαλεῖτε	λαλήτε	λαλοίτε	λαλεῖτε
	P.3	λαλοῦσιν	ἔλάλουν	λαλώσιν	λαλοίεν	λαλούντων
<i>Infinitivus</i>		λαλεῖν				
<i>Participium</i>		λαλῶν, λαλοῦσα, λαλοῦν				
		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
<i>Imp. med-pass</i>	S.1	λαλοῦμαι	ἔλαλούμην	λαλώμαι	λαλοίμην	
	S.2	λαλή	ἔλαλοῦ	λαλήη	λαλοίη	λαλοῦ
	S.3	λαλεῖται	ἔλαλεῖτο	λαλήται	λαλοίτο	λαλείσθω
	P.1	λαλούμεθα	ἔλαλούμεθα	λαλώμεθα	λαλοίμεθα	
	P.2	λαλεῖσθε	ἔλαλεῖσθε	λαλήσθε	λαλοίσθε	λαλεῖσθε
	P.3	λαλοῦνται	ἔλαλοῦντο	λαλώνται	λαλοίντο	λαλείσθων
<i>Infinitivus</i>		λαλεῖσθαι				
<i>Participium</i>		λαλούμενος, λαλουμένη, λαλούμενος				

14.3. ο–tönű összevont igék imperfectuma

		Indicativus		Coniunctivus	Optativus	Imperativus
		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
<i>Imp. activi</i>	S.1	ἄξιῶ	ἤξιουν	ἄξιῶ	ἄξιοίην	
	S.2	ἄξιοῖς	ἤξιους	ἄξιοῖς	ἄξιοίης	ἄξιου
	S.3	ἄξιοῖ	ἤξιου	ἄξιοῖ	ἄξιοίη	ἄξιούτω
	P.1	ἄξιοῦμεν	ἤξιοῦμεν	ἄξιῶμεν	ἄξιοίμεν	
	P.2	ἄξιοῦτε	ἤξιοῦτε	ἄξιώτε	ἄξιοίτε	ἄξιοῦτε
	P.3	ἄξιοῦσιν	ἤξιουν	ἄξιώσιν	ἄξιοίεν	ἄξιούντων
<i>Infinitivus</i>		ἄξιοῦν				
<i>Participium</i>		ἄξιῶν, ἄξιοῦσα, ἄξιοῦν				
		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
<i>Imp. med-pass</i>	S.1	ἄξιοῦμαι	ἤξιούμην	ἄξιῶμαι	ἄξιοίμην	
	S.2	ἄξιοῖ	ἤξιοῦ	ἄξιοῖ	ἄξιοίη	ἄξιοῦ
	S.3	ἄξιοῦται	ἤξιοῦτο	ἄξιῶται	ἄξιοίτο	ἄξιούσθω
	P.1	ἄξιούμεθα	ἤξιούμεθα	ἄξιῶμεθα	ἄξιοίμεθα	
	P.2	ἄξιοῦσθε	ἤξιοῦσθε	ἄξιώσθε	ἄξιοίσθε	ἄξιοῦσθε
	P.3	ἄξιοῦνται	ἤξιοῦντο	ἄξιῶνται	ἄξιοίντο	ἄξιούσθων
<i>Infinitivus</i>		ἄξιοῦσθαι				
<i>Participium</i>		ἄξιούμενος, ἄξιουμένη, ἄξιούμενος				

15. Ω-VEGŰ IGÉK

15.1. erős aoristos aktívumban és mediumban

		Indicativus	Coniunctivus	Optativus	Imperativus
Actívum	S.1	ἔλιπον	λίπω	λίποιμι	
	S.2	ἔλιπες	λίπης	λίποις	λίπε
	S.3	ἔλιπεν	λίπη	λίποι	λίπέτω
	P.1	ἐλίπομεν	λίπωμεν	λίποιμεν	
	P.2	ἐλίπετε	λίπητε	λίποιτε	λίπετε
	P.3	ἔλιπον	λίπωσιν	λίποιεν	λίπόντων
<i>Infinitivus</i>	λιπεῖν				
<i>Participium</i>	λιπών, λιποῦσα, λιπόν				
Medium	S.1	ἐλipoμένη	λίπομαι	λιποίμην	
	S.2	ἐλίπου	λίπη	λίποιο	λιποῦ
	S.3	ἐλίπετο	λίπηται	λίποιτο	λίπέσθω
	P.1	ἐλιπόμεθα	λιπόμεθα	λιποίμεθα	
	P.2	ἐλίπεσθε	λίπησθε	λίποισθε	λίπεσθε
	P.3	ἐλίποντο	λίπωνται	λίποιντο	λίπέσθων
<i>Infinitivus</i>	λίπέσθαι				
<i>Participium</i>	λιπόμενος, λιπομένη, λιπόμενον				

16. Ω-VEGŰ IGÉK

16.1. folyékony-tövéek aoristosa és futuruma aktívumban

		Indicativus		Coniunctivus	Optativus	Imperativus
		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
Imp	S.1	κρίν-ω	ἔ-κριν-ον	κρίν-ω	κρίν-οιμι	
	<i>stb.</i>					
Futurum	S.1	κριν-ῶ			κριν-οίην	
	S.2	κριν-εῖς			κριν-οίην	
	S.3	κριν-εῖ			κριν-οίην	
	P.1	κριν-οῦμεν			κριν-οῖμεν	
	P.2	κριν-εῖτε			κριν-οῖτε	
	P.3	κριν-οῦσιν			κριν-οῖεν	
Aoristos	S.1		ἔκριν-α	κρίν-ω	κρίν-αιμι	
	S.2		ἔκριν-ας	κρίν-ης	κρίν-αις ἢ	κρίν-ον
	S.3		ἔκριν-ε	κρίν-η	κρίν-ειας ἢ	κριν-άτω
	P.1		ἐκρίν-αμεν	κρίν-ωμεν	κρίν-αιεν	
	P.2		ἐκρίν-ατε	κρίν-ητε	κρίν-αιμεν	κρίν-ατε
	P.3		ἔκριν-αν	κρίν-ωσιν	κρίν-αιεν	κριν-άντων
Perf	S.1	<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
	<i>stb.</i>	κε-κρί-κα	ἐ-κε-κρί-κειν	κε-κρίκ-ω	κε-κρί-οιμι	

16.2. folyékony-tövéek aoristosa és futuruma mediumban

		Indicativus		Coniunctivus	Optativus	Imperativus
		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
<i>Imp</i>	S.1	κρίν-ομαι	ἔ-κριν-όμην	κρίν-ωμαι	κριν-οίμην	
	<i>stb.</i>					
<i>Futurum</i>	S.1	κριν-οῦμαι			κριν-οίμην	
	S.2	κριν-ῆ			κρίν-οιο	
	S.3	κριν-εῖται			κρίν-οιτο	
	P.1	κριν-οῦμεθα			κριν-οίμεθα	
	P.2	κριν-εἴσθε			κρίν-οισθε	
	P.3	κριν-οῦνται			κρίν-οιντο	
<i>Aoristos</i>	S.1		ἔκριν-άμην	κωλύσ-ωμαι	κριν-αίμην	
	S.2		ἔκρίν-σω	κωλύσ-η	κρίν-αιο	κρίν-αι
	S.3		ἔκρίν-σατο	κωλύσ-ηται	κρίν-αιτο	κρίν-άσθω
	P.1		ἔκριν-άμεθα	κωλυσ-ώμεθα	κριν-αίμεθα	
	P.2		ἔκρίν-ασθε	κωλύσ-ησθε	κρίν-αισθε	κρίν-ασθε
	P.3		ἔκρίν-αντο	κωλύσ-ωνται	κρίν-αιντο	κρίν-άσθων
<i>Perf</i>		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>			
	S.1	κέ-κρι-μαι	ἔ-κε-κρί-μην	κε-κριμένος ᾧ	κε-κριμένος εἶην	
	<i>stb.</i>					

16.1. folyékony-tövéek participiumai és infinitivusai

<i>Activum</i>	<i>Participium</i>	<i>Infinitivus</i>
<i>Imperfectum</i>	κρίν-ων, κρίν-ουσα, κρίν-ον	κρίν-ειν
<i>Aoristos</i>	κρίν-ας, κρίν-ασα, κρίν-αν	κρίν-αι
<i>Futurum</i>	κριν-ῶν, κριν-οῦσα, κριν-οῦν	κριν-εῖν
<i>Perfectum</i>	κεκρι-κός, κεκρι-κυῖα, κεκρι-κός	κεκρι-κέναι

	<i>Participium</i>	<i>Infinitivus</i>
<i>Imperfectum med-pass</i>	κριν-όμενος, κριν-ομένη, κριν-όμενον	κρίν-εσθαι
<i>Aoristos medium</i>	κριν-άμενος, κριν-αμένη, κριν-άμενος,	κρίν-ασθαι
<i>Aoristos passivum</i>	κριθείς, κριθείσα, κριθέν	κρι-θῆναι
<i>Futurum medium</i>	κριν-ούμενος, κριν-ουμένη, κριν-ούμενον	κριν-εἴσθαι
<i>Futurum passivum</i>	κριθήσ-όμενος, κριθήσ-ομένη, κριθήσ-όμενον	κριθήσ-εσθαι
<i>Perfectum med-pass</i>	κεκρι-μένος, κεκρι-μένη, κεκρι-μένον	κεκρί-σθαι

17. μι-VÉGŪ IGÉK:

		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>	<i>Aoristos</i>	<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>	<i>Aoristos</i>
<i>Activum</i>	S.1	δίδω-μι	ἔδιδουν	ἔ-δω-κα	τίθη-μι	ἔτιθην	ἔ-θη-κα
	S.2	δίδω-ς	ἔδιδους	ἔ-δω-κας	τίθη-ς	ἔτιθεις	ἔ-θη-κας
	S.3	δίδω-σι(ν)	ἔδιδου	ἔ-δω-κεν	τίθη-σιν	ἔτιθει	ἔ-θη-κεν
	P.1	δίδω-μι	ἔδιδομεν	ἔ-δο-μεν	τίθε-μεν	ἔτίθεμεν	ἔ-θε-μεν
	P.2	δίδω-ς	ἔδιδοτε	ἔ-δο-τε	τίθε-τε	ἔτίθετε	ἔ-θε-τε
	P.3	δίδω-σι(ν)	ἔδιδοσαν	ἔ-δο-σαν	τιθέ-ασιν	ἔτίθεσαν	ἔ-θε-σαν
<i>infinitivus</i>		διδό-ναι		δοῦναι	τιθέ-ναι		θεῖναι
<i>Medio-pass</i>	S.1	δίδο-μαι	ἔδιδόμην	ἔδόμην	τίθε-μαι	ἐτιθέμην	ἐθέμην
	S.2	δίδο-σαι	ἔδιδοσο	ἔδου	τίθε-σαι	ἐτίθεσο	ἔθου
	S.3	δίδο-ται	ἔδιδοτο	ἔδοτο	τίθε-ται	ἐτίθετο	ἔθετο
	P.1	δίδό-μεθα	ἔδιδόμεθα	ἔδόμεθα	τιθέ-μεθα	ἐτιθέμεθα	ἐθέμεθα
	P.2	δίδο-σθε	ἔδιδοσθε	ἔδοσθε	τιθέ-σθε	ἐτίθεσθε	ἔθεσθε
	P.3	δίδο-νται	ἔδιδοντο	ἔδοντο	τιθέ-νται	ἐτίθεντο	ἔθεντο
<i>infinitivus</i>		δίδοσθαι		δόσθαι	τίθεσθαι		θέσθαι

		<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>	<i>Aoristos</i>	<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>	<i>Aoristos</i>
<i>Activum</i>	S.1	ἴη-μι	ἴ-ει-ν	ἦ-κα	ἴστη-μι	ἴστην	ἔστην
	S.2	ἴη-ς	ἴ-ει-ς	ἦ-κας	ἴστη-ς	ἴστης	ἔστης
	S.3	ἴη-σιν	ἴ-ει	ἦ-κε(ν)	ἴστη-σιν	ἴστη	ἔστη
	P.1	ἴε-μεν	ἴ-ε-μεν	εἶ-μεν	ἴστα-μεν	ἴσταμεν	ἔστημεν
	P.2	ἴε-τε	ἴ-ε-τε	εἶ-τε	ἴστα-τε	ἴστατε	ἔστητε
	P.3	ἴ-ᾶσιν	ἴ-ε-σαν	εἶ-σα(ν)	ἴστ-ᾶσιν	ἴστασαν	ἔστησαν
<i>infinitivus</i>		ἴε-ναι		εἶναι	ἰστάναι		στήναι
<i>Medio-pass</i>	S.1	ἴε-μαι	ἰέμην	εἶμην	ἴστα-μαι	ἰστάμην	ἔστησάμην
	S.2	ἴε-σαι	ἴεσο	εἶσο	ἴστα-σαι	ἴστασο	ἔστήσω
	S.3	ἴε-ται	ἴετο	εἶτο	ἴστα-ται	ἴστατο	ἔστήσατο
	P.1	ἴε-μεθα	ἰέμεθα	εἶμεθα	ἰστά-μεθα	ἰστάμεθα	ἔστησάμεθα
	P.2	ἴε-σθε	ἴεσθε	εἶσθε	ἴστα-σθε	ἴστασθε	ἔστήσασθε
	P.3	ἴε-νται	ἴεντο	εἶντο	ἴστα-νται	ἴσταντο	ἔστήσαντο
<i>infinitivus</i>		ἴεσθαι		ἔσθαι	ἰστασθαι		στήσασθαι

18. RENDHAGYÓ IGÉK

18.1. εἰμί, a létige

	<i>Praesens</i>	<i>Praeteritum</i>	<i>Futurum</i>	<i>Coniunctivus</i>	<i>Optativus</i>	<i>Imperativus</i>
S.1	εἰμί	ἦν	ἔσομαι	ᾶ	εἶην	
S.2	εἶ	ἦσθα	ἔσῃ <i>v.</i> ἔσει	ἦς	εἶης	ἴσθι
S.3	ἐστί	ἦν	ἔσται	ἦ	εἶη	ἔστω
P.1	ἔσμεν	ἦμεν	ἔσόμεθα	ᾶμεν	εἶμεν	
P.2	ἔστέ	ἦτε	ἔσεσθε	ἦτε	εἶτε	ἔστε
P.3	εἰσίν	ἦσαν	ἔσονται	ᾶσιν	εἶεν	ἔστων
<i>infinitivus</i>	εἶναι		ἔσεσθαι			

18.2. εἶμι 'menni fog'

	<i>Futurum</i>	<i>Praeteritum</i>	<i>Imperativus</i>
S.1	εἶμι	ἦα <i>v.</i> ἦειν	
S.2	εἶ	ἦεις	ἴ-θι
S.3	εἶ-σιν	ἦει	ἴ-τω
P.1	ἴ-μεν	ἦμεν	
P.2	ἴ-τε	ἦτε	ἴ-τε
P.3	ἴ-ασιν	ἦσαν	ἴ-όντων
<i>infinitivus</i>	ιέναι		

18.3. φημί 'mond'

	<i>Praesens imperf</i>	<i>Praeteritum</i>
S.1	φημί	ἔφην
S.2	φῆς <i>v.</i> φής	ἔφησθα
S.3	φησί	ἔφη
P.1	φαμέν	ἔφαμεν
P.2	φατέ	ἔφατε
P.3	φασίν	ἔφασαν
<i>infinitivus</i>	φάναι	

18.4. οἶδα 'tud'

	<i>Praesens perfectum</i>	<i>Praeteritum perfectum</i>
S.1	οἶδα	ἦδ-η <i>vagy</i> ἦδειν
S.2	οἶσθα	ἦδ-ησθα <i>vagy</i> ἦδεις
S.3	οἶδε	ἦδ-ει
P.1	ἴσμεν	ἦδ-εμεν
P.2	ἴστε	ἦδ-ετε
P.3	ἴσασιν	ἦδ-εσαν
<i>infinitivus</i>	εἰδέναι	
<i>participium</i>	εἰδώς, εἰδυῖα, εἰδός	

Görög-magyar szójegyzék

Szótári alakok:

1. főnév: *nominativus* + *genitivus* + névelő
 ἄγγελος, ἄγγελου, ὁ

2. melléknév: *masculinum* (hímnem) + *femininum* (nőnem) + *neutrum* (semlegesnem)
 ἀγαθός(*m*), ἀγαθή(*f*), ἀγαθόν(*n*),

Két alak esetén az első a hímnem- és nőnemű melléknév közös alakja, a második a semlegesnemé:
 ἄδηλος (*m*) és (*f*), ἄδηλον (*n*).

3. ige:

a teljes szótári alak az alábbi hét alakot tartalmazza:

<i>praesens imperfectum</i>	<i>futurum</i>	<i>aoristos activi</i>	<i>perfectum activi</i>	<i>perfectum med.-passivi</i>	<i>aoristos passivi</i>	<i>adiectivum verbale</i>
ἀγγέλλω	ἀγγελοῦμαι	ἠγγειλα	ἠγγελα	ἠγγελαί	ἠγγέλθη	ἀγγελοῦς

A szójegyzékben a futurummal kezdve az egyes alakokat szögletes zárójelben adtuk meg a fenti sorrendben.

A vízszintes vonal azt jelöli, hogy a szóban forgó igealak nem használatos a szóban forgó alakja.

Valamennyi szó szótári alakja után a zárójelbe tett szám azt az olvasmányt jelöli, ahol a szó először előfordul. Nem jelöltük ilyen számmal a kiegészítő olvasmányokban szereplő szavakat.

A

ἀγαθός, ἡ, ὄν(*n*) jó (2)

ἀμείνων, ὄν jobb (2)

ἄριστος, ἡ, ὄν legjobb (6)

ἀγανακτέω [ἀγανακτήσω, ἠγανάκτησα, ἠγανάκτηκα, -, -, ἀγανακτητός] megharagszik (16)

ἀγαπάω [ἀγαπήσω, ἠγάπησα, ἠγάπηκα, ἠγάπημαι, ἠγαπήθη, ἀγαπητός] 1. szeret, 2. + *dat* megbékél, -elégzik vmvel (17)

ἄγγελος, οὐ, ὁ hírnök (3)

ἀγγέλλω, [ἀγγελοῦμαι, ἠγγειλα, ἠγγελα, ἠγγελαί, ἠγγέλθη, ἀγγελοῦς] hírül ad

ἀγέλη, ἡ, ἡ csorda, nyáj (3)

ἀγνοέω [ἀγνοήσω, ἠγνοήσα, -, ἠγνοήμαι, ἠγνοήθη, ἀγνοητός] nem vesz észre (20)

ἀγνοία, ἡ, ἡ tudatlanság (16)

ἄγριος, ὁ, ὄν vad, kegyetlen (16)

ἀγροῖκος, ἡ, ὄν falusi, paraszt (5)

ἀγρυπνέω [ἀγρυπνήσω, ἠγρύπνησα, ἠγρύπνηκα, -, -, -] ébren van (20)

ἄγχω [ἄγξω, ἠγξα, -, -, -, -] fojtogat (18)

ἄγω [ἄξω, ἠγαγον, ἠγα, ἠγαί, ἠγαίθη, ἠγαίθη, ἠγαίθη] vezet (4)

ἄγων, ἄγωνος, ὁ verseny (4)

ἀγωνίζομαι [ἀγωνιοῦμαι, ἠγωνισάμην, -, ἠγωνισμαί, ἠγωνίσθη, ἀγωνιστέον] versenyez (14)

ἀδελφή, ἡ, ἡ nővér (16)

ἀδελφός, ὁ, ὁ fivér (11)

ἄδηλος, ὄν bizonytalan, nem világos (7)

ἄδης, οὐ, ὁ alvilág (13)

ἄδικος, ὄν jogtalan, igazságtalan

ἄδολως csalás nélkül

ἄδύνατος, ὄν lehetetlen (12)

- αἰί mindig (17)
 αἰίζωος, ον örök életű, örökkévaló
 ἀηδῶς nem szívesen, kelleetlenül (17)
 ἀθανασία, ας, ἡ halhatatlanság (17)
 ἀθάνατος, ον halhatatlan (8)
 ἄθλιος, α, ον szerencsétlen (16)
 ἄθλον, ου, τὸ díj (4)
 ἀθρέω [ἀθρήσω, ἤθρησα, ἤθρηκα, -, -, ἀθρητέον] néz
 αἰδέομαι [αἰδέσομαι, -, -, ἤδεσμαι, ἤδεσ-
 θην, αἰδεστός] + *inf* szégyell, ódzkodik (20)
 αἰεί = αἰί
 αἶξ, αἰγός, ἡ kecske(4)
 αἰρέω [αἰρήσω, εἶλον, ἤρηκα, ἤρημαι,
 ἤρέθην, αἰρετός] megfog
 αἰσθάνομαι [αἰσθήσομαι, ἤσθόμην, -, ἤσθημαι, -, αἰσθητός] észrevesz (16)
 αἰσχρός, ά, όν gyalázatos (20)
 αἰσχύνω [αἰσχυνῶ, ἤσχυνα, -, ἤσχυμμαι,
 ἤσχύνθην, αἰσχυντέον] szégyent hoz (*act*),
 szégyell (*med-pass*) (10)
 αἰτέω [αἰτήσω, ἤτησα, ἤτηκα, ἤτημαι,
 ἤτήθην, αἰτητός] παρά+ *gen* kér vktől (11)
 αἰτιάομαι [αἰτιάσομαι, ἠτιασάμην, -, ἠτίαμαι, ἠτιάθην, αἰτιατός] + *inf* vádol,
 hibáztat vm miatt (6)
 αἴτιος, α, ον + *gen* okozója vminek, bűnös,
 felelős (18)
 ἄκαιρος, ον alkalmatlan (10)
 ἄκμαῖος, α, ον érett (12)
 ἀκολουθέω [ἀκολουθήσω, ἠκολούθησα,
 ἠκολούθηκα, -, -, ἀκολουθητέον]
 + *dat* követ vmt (17)
 ἀκούσιος, ον akarattól független, akarata
 ellenére (18)
 ἀκούω [ἀκούσω, ἠκουσα, ἀκήκοα,
 ἠκουσμαι, ἠκούσθην, ἀκουστός] hall (6)
 ἀκριβῶς pontosan (6)
 ἀληθής, ές igaz (12)
 τάληθές igazán (12)
 ἀλιεύς, έως, ό halász (16)
 ἀλίσκομαι [άλώσομαι, έάλων/ἤλων,
 έάλωκα/ἤλωκα, -, -, άλωτός] + *dat* rabul
 esik, rabja lesz vmnek (20)
 ἀλλά hanem (2)
 ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο egyik, másik (5)
 ἄλλος ... ἄλλος... egyik..., másik...
 ἄλλως egyébként (17)
 ἀλόγως ok nélkül (19)
 ἄλων → ἀλίσκομαι
 ἄμα egyszerre
 ἀμαθία, ας ἡ tudatlanság (2)
- ἄμαρτία, ας, ἡ hiba, bűn
 ἀμείνων → ἀγαθός
 ἀμελέω [ἀμελήσω, ἠμέλησα, ἠμέληκα,
 ἠμέλημαι, ἠμελήθην, ἀμελητός] nem
 törődik (19)
 ἀμύνω [ἀμυνῶ, ἤμυνα, ἤμυκα, -, -, -] *act*.
 + *acc* elhárít; *med*. bosszút áll vkn (19)
 ἀμφί + *acc* környékén (16)
 ἀμφοτέρος, ἀμφοτέρα, ἀμφοτέρον
 mindkettő (11)
 ἄμφω mindketten
 ἀναγκάζω [ἀναγκάσω, ἠνάγκασα,
 ἠνάγκακα, ἠνάγκασμαι, ἠναγκάσθην,
 ἀναγκαστός] kényszerít (7)
 ἄν-άγω (→ ἄγω) visszafelé hajt, duzzaszt (9)
 ἀναδίδωμι (→ δίδωμι) terem, termést hoz
 (19)
 ἄνα-δοῦναι → ἀναδίδωμι (*inf. aor.*)
 ἀναιμωτί vér nélkül (12)
 ἄν-αιρέω (→ αἰρέω) 1. fölemel (14), 2.
 elpusztít (8)
 ἄνα-κομίζω (→ κομίζω) elhoz (11)
 ἄνα-λαμβάνω (→ λαμβάνω) felemel,
 megfog (16)
 ἄναξ, ἄνακτος, ό úr (2)
 ἀνάξιος, ον méltatlan (20)
 ἄνα-πείθω (→ πείθω) rábeszél (7)
 ἄνα-ρρίπτω (→ ρίπτω) eldob (19)
 ἀναρχία, ας, ἡ anarchia (2)
 ἀνάσσω + *dat* uralkodik vkn
 ἄνα-σπάω [-σπάσω, ἀνέσπασα,
 ἀνέσπακα, ἀνέσπασμαι, ἀνεσπάσθην,
 -σπαστός] kihúz (16)
 ἄνα-στρέφω (→ στρέφω) kiborít, kiugrasztja
 a helyéről (12)
 ἄνα-τέμνω (→ τέμνω) felvág (11)
 ἄνα-τρέφω (→ τρέφω) felnevel (11)
 ἄνα-φλέγω [-φλέξω, ἀνέφλεξα, -,
 -πέφλεγμαι, ἀνεφλέγην, -] *act*. lángra gyújt;
pass. gyúl (11)
 ἀνδάνω [ἀδήσω, ἔαδον/ἠδον, ἔαδα, -, -, -]
 tetszik
 ἀνδρόγυνος kétnemű (10)
 ἄνεμος, ου, ό szél (9)
 ἀνεπιδεής, ές + *gen* nincs híján vmnek (17)
 ἀνέραστος, ον szeretet nélküli, kegyetlen (19)
 ἄνῆρ, ἀνδρός, ό férj, férfi (7)
 ἄνθος, ους, τό virág (19)
 ἄνθρωπος, ου, ό ember (1)

ἀνιάω [ἀνιάσω, ἡνίασα, ἡνίακα, ἡνίαμαι, ἡνιάθην, -] szomorít, *med.* szomorú (20)
 ἄν-ορθόω felegyenesít (15)
 ἄντανδρος, ου, ὁ helyettes (13)
 ἀντί + *gen* helyett (11)
 ἀντιλέγω (→ λέγω) ellenkezik
 ἀντι-ποιούμαι (→ ποιέω) *med.* igényt tart rá (14)
 ἄντρον, ου, τὸ barlang (4)
 ἄνω fent (17)
 ἄξιος, α, ον + *gen* érdemes, méltó vmre (19)
 ἀξιόω [ἀξιώσω, ἡξιώσα, ἡξιώκα, ἡξιώμαι, ἡξιώθην, ἄξιωτέον] jogosnak/méltónak tart, kér (14)
 ἀπ-αγγέλλω (→ ἀγγέλλω) elmesél, hírül ad (14)
 ἄπ-αγε → ἀπάγω (*imper*) „menj már!” (10)
 ἀπάγω (→ ἄγω) eltávolít, eltávozik
 ἀπαλός, ή, ὄν finom bőrű (6)
 ἀπαντιάω [ἀπαντήσω, ἀπήντησα, ἀπήντηκα, ἀπήντημαι, ἀπηντήθην, ἀπαντητέον] felkeres vkt, megjelenik vk előtt (6)
 ἄπαντες = πάντες
 ἄπαυστος, ον szüntelen (20)
 ἀπειθέω nem engedelmeskedik (12)
 ἄπ-ειμι (→ εἶμι) elmegy (14)
 ἀπειρόκαλος, ον érzéketlen a szép és jó iránt (20)
 ἀπέρχομαι (→ ἔρχομαι) eltávozik, elmegy; kihull (13)
 ἄπιστος, ον hihetetlen (7)
 ἀπλοῦς, -ή, -οῦν egyforma, egyszerű (17)
 ἀπό + *gen* -tól/től (11); -ból/ből; közül (18)
 ἀπο-βαίνω (→ βαίνω) kijön; létrejön, kialakul
 ἀπόβασις, εως, ή partra szállás (18)
 ἀποδίδωμι (→ δίδωμι) (vissza)ad (12)
 ἀπόδος → ἀποδίδωμι (*imper*)
 ἀποδύσαι → ἀποδύω
 ἀποδύω [-δύσω, ἀπέδυσσα, -δέδυσκα, -δέδυμαι, ἀπεδύθην, -δυτός] levetkőztet, levetkőzik
 ἀποθνήσκω [ἀποθανοῦμαι, ἀπέθανον, τέθνηκα, -, -, θνητός] meghal (13)
 ἀπο-κομίζω (→ κομίζω) elvisz (11)
 ἀπο-κρίνομαι (→ κρίνω) *med.* válaszol (13)
 ἀπο-κτείνω [-κτενῶ, ἀπέκτεινα, ἀπέκτονα, -, -, -] megöl (9)
 ἀπο-λαύω [ἀπολαύσω, ἀπέλαυσα, -λέλαυκα, λέλαυσμαι, ἀπελαύσθην, -λαυστός] + *gen* élvez vmt (17)

ἀπο-λείπω (→ λείπω) elhagy (6)
 ἀπ-όλλυμι [ἀπολῶ, ἀπώλεσα, ἀπολώλεκα, -, -, -] *act.* elpusztít, megöl (16)
 ἀπ-όλλυμαι [ἀπολοῦμαι, ἀπωλόμην, ἀπόλωλα, -, -, -] *med.* elpusztul, meghal (12)
 ἀπολούμενος → ἀπ-όλλυμαι (19)
 ὁ κάκιστα ἀπολούμενος „akasztófavirág” (19)
 ἀπο-νέμω (→ νέμω) oszt (20)
 ἀπο-ρρίπτω (→ ρίπτω) eldob (16)
 ἀπο-στέλλω [-στελῶ, ἀπέστειλα, -έσταλκα, -έσταλμαι, -εστάλην, -σταλτέος] küld (4)
 ἀπο-στρέφω (→ στρέψω) *act.* elfordít; *med.* elfordul (5)
 ἀπο-τελέω [-τελῶ, ἀπετέλεσα, -τετέλεκα, -τετέλεσμαι, ἀπετελέσθην, -τελεστός] eredményez
 ἀπο-τίκτω = τίκτω
 ἀπο-τυγχάνω (→ τυγχάνω) sikertelen, boldogtalan
 ἄπυρος, ον tűz nélküli
 ἄπυρον χρυσίον, τό terméсарany (nem olvasztással nyert), aranyrög
 ἀπ-ωθέω [-ώσω, -έωσα, -έωκα, -έωσμαι, -εώσθην, -ωστός] + *gen* kizavar vhonnan (20)
 ἄριστος → ἀγαθός
 ἀρπάζω [ἀρπάσω/ἀρπάξω, ἦρπασα/ἦρπαξα, ἦρπακα, ἦρπασμαι, ἦρπάσθη/ἦρπάχθην, ἀρπακτός] elrabol (18)
 ἄρτι imént (16)
 ἀρτίτοκος, ον újszülött (16)
 ἀρτίως imént (10)
 ἄρχω [ἄρξω, ἦρξα, ἦρχα, ἦρχμαι, ἦρχθην, ἀρκτός] + *gen* uralkodik vmin/vkin (15)
 ἀσκέω [ἀσκήσω, ἦσκησα, ἦσκηκα, ἦσκημαι, ἦσκήθην, ἀσκητός] gyakorol, foglalkozik (8)
 ἀσπίς, ἀσπίδος, ή pajzs
 ἀστικός, ή, ὄν városi (5)
 ἀστραπή, ής, ή villám (11)
 ἄταρ de (20)
 ἄτε mint olyan, aki (20)
 ἀτελής, ἔς kifejletlen (11)
 ἀτενής, ἔς merev, mozdulatlan (20)
 ἀϋθις megint (10)
 ἄϋπνος, ον álmatlan, éber (9)
 ἀϋθις ismét (20)
 ἀυτίκα tüstént (19)

αὐτός, αὐτή, αὐτόν 1. maga (*nominativus*) 2. ő,
az (*többi eset*) (3)

ὁ αὐτός ugyanaz (1)

αὐχέω [αὐχῆσω, ἠύχησα, -, -, -, -]
dicsekszik (20)

ἀφείσα → ἀφίημι (20)

ἀφ-ίημι (→ ἴημι) elereszt (18)

ἀφήσω → ἀφίημι

ἀφ-οράω → ὀράω εἰς + *acc* ránéz vre (20)

ἀφόρητος, ον (φέρω) elviselhetetlen (17)

ἄχθομαι [ἄχθέσομαι, -, -, -, ἠχθέσθην, -]
bán, sajnál (5)

ἄχρι + *gen* -ig (19)

B

βαδίζω [βαδιοῦμαι, ἐβάδισα, βεβάδικα, -,
-, βαδιστέον] jár, megy, lépked (15)

βαίνω [βήσομαι, ἔβην, βέβηκα, -, -,
βατός] lép, megy

βακτηρία, ας, ἡ bot (4)

βάλλω, [βαλῶ, ἔβαλον, βέβληκα,
βέβλημαι, ἐβλήθην, βλητός] dob

βαπτίζω [βαπτῶ, ἐβάπτισα, βεβάπτισα,
βεβάπτισμαι, βαπτιστός] alámerít, (víz alá)
nyom

βάρβαρος, ον barbár (7)

βασιλικός, ἡ, ὄν királyi (3)

βίαιος, α, ον erőszakos (20)

βίος, ου, ὁ élet (13)

βλάβη, ης, ἡ kár, baj (2)

βλέπω [βλέψομαι, ἔβλεψα, -, βέβλεμμαι,
-, βλεπτός] néz (5)

βοίδιον, ου, τὸ borjú (4)

βουκολέω pásztorkodik (9)

βουκόλος, ου, ὁ csordás, pásztor (3)

βούλομαι [βουλήσομαι, -, -, βεβούλημαι,
ἐβουλήθην, βουλητέον] akar, kíván (5)

βοῦς, βοός, ὁ/ἡ bika/tehén/ökör (15)

βραχύς, βραχεῖα, βραχύ rövid (12)

ἐν βραχεῖ rövid idő alatt (12)

βροντή, ης, ἡ mennydörgés (11)

βροτός, ὄν halandó (5)

βωμός, οὔ, ὁ oltár

Γ

γαμέω [γαμῶ, ἔγημα, γεγάμηκα,
γεγάμημαι, ἐγαμέθην, γαμητέον]

act. + *acc* nőszül, felségül vesz vkit; *med.* + *dat*
férjhez megy vkihez

γάμος, ου, ὁ házasság (6)

γάρ ugyanis, hiszen (4)

γαργαλίζω csiklandoz

γαστήρ, γαστήρ, ἡ has (10)

γε ugyan, bizony (*simulószó*) (4)

γεγαμηκέναι → γαμέω (6)

γεγραμμένα, τὰ (→ γράφω) „a ráírt szöveg”
(*part. med-pass perf*) (14)

γενναῖος, α, ον ügyes (10)

γεννάω [γεννήσω, ἐγέννησα, γεγέννηκα,
γεγέννημαι, ἐγεννήθην, γεννητός] nemz
(8)

γενοίμην → γίγνομαι

γέρων, ον (-οντος) öreg

γῆ, γῆς, ἡ föld (8)

γηράσκω [γηράσομαι, ἐγήρασα,

γεγήρακα, -, -, -] öregszik

γί(γ)νομαι [γενήσομαι, ἐγενόμην, γέγονα,
γεγέννημαι, -, γενητός] létrejön, lesz, válik
(12)

γιγνώσκω [γνώσομαι, ἔγνων, ἔγνωκα,
ἔγνωσμαι, ἐγνώσθην, γνω(σ)τός]
megismer

γλαυκῶπις (*f*), γλαυκώπιδος

bagolyszemű/kékszemű (12)

γνώσις, εως, ἡ ítélet (14)

γοῦν hát ezért (12)

γράφω [γράψω, ἔγραψα, γέγραφα,

γέγραμμαι, ἐγράφη, γραπτός] ír (14)

γυμνός, ἡ, ὄν meztelen (5)

γυνή, γυναικός, ἡ nő, feleség (4)

Δ

δαί (*kérdőszó után*) 1. ugyan (17) 2. pontosan (20)

δαίμων, ονος, ὁ isten(ség) (18)

δάκρυον, ου, τό könny (16)

δακρύω [δακρύσω, ἐδάκρυσα, δεδάκρυκα,
δεδάκρυμαι, -, δακρυτός] sír, könnyezik
(16)

δάμαλις, εως, ἡ tehénüsző (5)

δέ de, pedig (2)

δέδια → δείδω (*perf*) „félék” (20)

δεῖ [ἔδει *praet. impf.*, δεήσει, ἐδέησε,
-, -, -, -] (*személytelen*) kell (5)

δείδω [δείσω, ἔδεισα, δέδοικα/δέδια, -, -,
-] fél

δείκνυμι [δείξω, ἔδειξα, δέδειχα,
δέδειγμαι, ἐδείχθην, δεικτός] mutat

δεικνύουσα → δείκνυμι (16)

δεινός, ἡ, ὄν szörnyű, borzasztó; ügyes,
bámulatos (9)

δεῖπνον, ου, τό lakoma, vacsora (14)
 δέκα tíz
 δέομαι [δεήσομαι, -, -, δεδέημαι, έδεή-
 θην, -] + *acc* + *inf* kér vkt megtenni vmt (7)
 δέσποινα, ης, ή úrnő (15)
 δεύτερος, α, ον második
 δέχομαι [δέξομαι, έδεξάμην, -, δέδεγμαί,
 -, δεκτός] befogad, magába fogad (16)
 δῆλος, η, ον világos (16)
 δῆλον οτι nyilvánvalóan (16)
 δήμος, ου, ό község, démosz
 δημοτικός, ή, όν demokratikus (17)
 διά + *gen* révén, által; keresztül (9)
 + *acc* miatt (18)
 δια-γιγνώσκω [διαγνώσομαι, διέγνων,
 διέγνωκα, διέγνωσμαι, διεγνώσθην,
 διαγνωστός] megítél (14)
 διαγῶναι → διαγιγνώσκω
 δι-αιρέω (→ αἰρέω) kettévág, szétválaszt (11)
 δια-κορέω szüzességétől megfoszt (15)
 δια-νήχομαι átúszik (15)
 δια-περάω keresztülmegy, átér (15)
 δια-τέμνω (→ τέμνω) kettévág, felhasít (12)
 δια-φθείρω [-φθερῶ, διέφθαιρα, διέφθαρη-
 κα, διέφθαρμαι, διεφθάρην, -φθαρτός]
 tönkre tesz (6)
 διάφορον, ου, τό különbség (17)
 διδάσκω [διδάξω, έδίδαξα, δεδίδαχα,
 δεδίδαγμαί, έδιδάχθην, διδακτός]
act. tanít; *med.* tanul
 διδούς → δίδωμι (20)
 δίδυμος, (η), ον iker (13)
 οί δίδυμοί ikrek (13)
 δίδωμι [δώσω, έδωκα, δέδωκα, δέδομαι,
 έδόθην, δοτός] ad
 δι-ηγέομαι (→ ήγέομαι) mesél (20)
 δίκαιος, α, ον jogos, igazságos
 δικάζω [δικάσω, έδίκασα, δεδίκασα,
 δεδίκασμαι, έδικάσθην, -] + *dat* ítél,
 dönt vkik között
 δικαστής, οὔ, ό bíró, döntőbíró (4)
 δίκη, ης, ή büntetés (20)
 δίκην διδούς „megbűnhődve” (20)
 δίκτυον, ου, τό háló (16)
 διότι amiért; mert (14)
 δισκεύω diszkoszot vet (19)
 δίσκος, ου, ό diszkosz (19)
 δίχηνος, ον hasított patájú (15)
 διψάω [διψήην *inf. impf. act.*, διψήσω,
 έδιψησα, δεδίψηκα, -, -, -] szomjas (17)

δοκέω [δόξω, έδοξα, δεδόκηκα, δέδογμαί,
 έδοκήθην, -] 1. (*tárgyas*) vél, gondol 2.
 (*tárgyatlan*) látszik, tűnik (7)
 δοκεῖ → δοκέω 2.
 δόξη, ης, ή hírnév (18)
 δόρυ, δόρατος, τό dárda (12)
 δράω [δράσω, έδρασα, δέδρακα, δέ-
 δρα(σ)μαι, έδράσθην, δραστέον]
 cselekszik, tesz (6)
 δύναμαι [δυνήσομαι, -, -, δεδύνημαι,
 έδυνήθην/έδυνάσθην, δυνατός] képes
 (vmire) (5)
 δύναμις, εως, ή képesség
 δύο kettő (7)
 δύσεται → δύω
 δυστυχέω balszerencsés (19)
 δυστύχημα, ατος, τό baleset (19)
 δύω [δύσω, έδυσα/έδυν, δέδυκα, -, -, -]
 (*act és med*) alámerül
 δῶρον, ου, τό ajándék, adomány

E

εάν (= εἰ ἄν) amennyiben (20)
 έαυτόν, ήν, τό önmagát (*visszaható nm*) (11)
 έγγυάω [έγγυήσομαι, ήγγύησα, ήγγύηκα,
 έγγεγύημαί, -, -] eljegyez, feleségül ad (12)
 έγγύς közel
 έγκέφαλος, ου, ό agyvelő (12)
 έγκύμων, ον (-ονος) terhes (10)
 έγώ én (4)
 έγωγε én bizony, a magam részéről (10)
 έθέλω [έθειλήσω, ήθέλησα, ήθέληκα] akar
 (7)
 έθω [είθθα *perf.*, είώθειν *praet. perf.*] szokott
 (19)
 εἰ 1. ha; 2. vajon (*függő kérdésben*)
 εἰδέναι → οἶδα
 εἶδωλον, ου, τό árnykép, halott árnya (13)
 εἶθε bárcsak
 εἰκός, ότος, τό természetes, valószínű dolog
 (13)
 εἰκός έστι valószínű, természetes, hogy
 εἰκότως joggal, érthetően (12)
 εἶκω [είξω, -, έοικα, έικτο (*praet. perf. pass. S.*
 3.), -, -] hasonlít (11)
 έοικε(v) úgy látszik; nyilván (11)
 εἰκών, ὠνος, ή képmás (13)
 εἰμί [ήην *praet. impf.*, έσομαι *fut.*, εἶναι *inf.*,
 ὦν, οὔσα, ὄν *part.*, έστω *imperat. S/3*]
 εἰμί + *adverb.* vhogyan van

ἐπι-χειρέω + *dat* megpróbál vmt (20)
 ἐπομαι [εἰπόμην *praet. impf.*, ἔψομαι,
 ἐσπόμην, -, -, -, -] + *dat* követ vkit (20)
 ἐπτάμηνος, ον hét hónapos (11)
 ἔραμαι [ἔρασθήσομαι, ἡρασάμην, -, -,
 ἡράσθην, ἔραστός] szeret (lásd még ἐράω)
 (18)
 ἐράσμιος, ον kívánatos (7)
 ἐρατός, ἡ, ὄν szeretett, kedves
 ἐράω + *gen* vágyik vkre/vmre, szerelmes vkbe (7)
 ἐργάζομαι [ἡργαζόμην/εἰργαζόμην *praet.*
impf., ἐργάσομαι, ἡργασάμην/εἰργασά-
 μην, -, εἰργασμαι, εἰργάσθην, ἐργασ-
 τέος] dolgozik, elkészít, véghez visz (19)
 ἔργον, ου, τὸ tett, cselekvés; dolog, munka (7)
 ἐρημία, ας, ἡ magány (6)
 ἔρχομαι [ἐλεύσομαι, ἦλθον, ἐλήλυθα, -,
 -, -] jön, megy, jut, érkezik (6)
 ἐρώμενος, ου, ὁ vki kedvese (19)
 ἔρω, ωτος, ὁ vágy (17)
 ἐρωτικός, ἡ, ὄν szerelmi; vonzó (3)
 ἔσομαι → εἰμί
 ἔστω + *fut* mígnem; addig, amíg... nem (15)
 ἔστω → εἰμί
 ἔσχεν → ἔχω
 ἕτερος, α, ον egyik/másik (17)
 εὐανθής, ἔς szép virágú (19)
 εὐθύς egyenesen (19)
 ἐφ-έπω [ἐφεῖπον *praet. impf.*, ἐφέψω,
 ἔπεσπον, -, -, -, -] + *dat* követ (19)
 ἐφ-ίστημι (→ ἴστημι) odaállít; odaáll (9)
 ἔχω [εἶχον *praet. impf.*, ἔξω/σχήσω,
 ἔσχον, ἔσχηκα, ἔσχημαι, -, -] birtokol,
 van neki, hord (4)
 + *inf* tud, van mit csinálnia (16)

Z

ζάω [ἔζων *praet. impf.*, βιώσομαι, ἐβίων,
 βεβίωκα, -, -, -] él (13)
 ζηλοτυπέω [ζηλοτυπήσω, ἐζηλοτύπησα]
 féltékeny(kedik) (9)
 ζηλότυπος, ον féltékeny (11)
 ζητέω [ζητήσω, ἐζήτησα, ἐζήτηκα,
 ἐζήτημαι, ἐζητήθην, ζητητός] keres (17)
 ζωογονέω élve szül (12)
 ζῶον, ζῶου, τὸ élőlény

H

ἦ 1. vagy (6) 2. mint (*középfok után*) (5)

ἦ csak nem...? (19)
 ἦ που nyilvánvalóan (12)
 ἡβία [ἡβήσω, ἡβησα, ἡβηκα] fiatal (*ige*)
 ἡβη, ης, ἡ ifjúság, serdülőkori (6)
 εἰς ἡβην ἡλθεν felserdült (6)
 ἡγαγεν → ἄγω
 ἡγέμων, ονος, ὁ vezető (7)
 ἡγέομαι [ἡγήσομαι, ἡγησάμην, -, ἡγημαι,
 -, ἡγητέον] 1. + *dat* vezet (20), 2. vél,
 gondol (17)
 ἡδεις → οἶδα (19)
 ἡδη már (4)
 ἡδύς, ἡδεια, ἡδύ kellemes (17)
 ἡκω [ἡκον *praet. impf.*, ἡξω, ἡξα, ἡκα] érkezik
 (8)
 ἡλίος, ου, ὁ nap (17)
 ἡμισυς, ἡμίσεια, ἡμισυ fele vmnek (13)
 ἦν = ἔάν amennyiben (20)
 ἦν → εἰμί

Θ

θάλαμος, ου, ὁ hálószoba (14)
 θάλασσα, ης, ἡ tenger (15)
 θαρρέω nyugodt, bátor (*ige!*) (4)
 θάτερον = τὸ ἕτερον
 θατέρω = τὸ ἕτέρω
 θεά, θεᾶς, ἡ istennő (3)
 θέα, θέας, ἡ látvány; látogatás (5)
 θεῖος, ου, ὁ nagybáty (10)
 θέλω = ἐθέλω (5)
 θεμένη → τίθημι *part. impf. med-pass* („téve”)
 θεός, οὔ, ὁ isten (1)
 θεραπευτέος, α, ον „szolgálni kell” (15)
 θεραπεύω szolgál, tisztel, gondoz (15)
 θεράπων, οντος, ὁ szolgál
 θήρα, ας, ἡ vadászat (8)
 θνητός, ἡ, ὄν halandó (5)
 θυγάτηρ, θυγατρός, ἡ lánya vknek (6)
 θυμός, οὔ, ὁ erő, lendület, lélek (12)
 θύω [θύσω, ἔθυσσα, τέθυκα, τέθυμαι,
 ἐτύθην, θυτέον] áldoz (13)

I

ιδέα, ας, ἡ alak, kinézet
 ιδεῖν → ὄραω
 ἰέναι → εἶμι
 ἱερόν, οὔ, τὸ szentély
 ἴημι [ἴησω, ἴηκα, εἶκα, εἶμαι, εἶθην, ἐτός]
 küld

ἵκετεῦω könyörög (20)
 ἡμερτός, ἢ, ὄν vonzó (7)
 ἴον, ου, τὸ ibolya
 ἵππιος, α, ον lovas
 ἵπποκένταυρος, ου, ὁ kentaur (13)
 ἰσοτιμία, ας, ἢ jogegyenlőség (17)
 ἴστημι [στήσω, ἔστησα, -, -, ἐστάθην,
 στατός] (*tárgyas*) állítok;
 [στήσομαι, ἔστην, ἔστηκα] (*tárgyatlan*)
 lépek, állok
 ἴσως talán (18)
 ἰών, ἰοῦσα, ἰόν → εἶμι

Κ

καθαρός, ἄ, ὄν tiszta
 καθ-ίημι (→ ἴημι) leereszt, vízre tesz (16)
 καθοράω (→ ὄράω) meglát, észrevesz (10)
 καθότι hogy miért (20)
 καί és, is (1)
 καὶ μάλα de igen, pontosan (11)
 καὶ μήν akkor viszont (20)
 καὶ ταῦτα ráadásul (12)
 κάπειδή = καὶ ἐπειδή (14)
 κούδεν = καὶ οὐδέν
 καινός, ἢ, ὄν új (9)
 καιρός, οὔ, ὁ pillanat, nehéz pillanat(ok) (2)
 καίτοι noha, bár (14)
 κακοδαίμων, ον (ονος) szerencsétlen (9)
 κακόν, οὔ, τὸ rossz, baj (2)
 καλέω [καλῶ, ἐκαλέσα, κέκληκα,
 κέκλημαι, ἐκλήθην, κλητός] hív (14)
 καλλίνικος, ον szép győzelmű (13)
 καλόν, οὔ, τὸ a szép (1)
 καλός, ἢ, ὄν szép (1)
 καλά, ὦν, τὰ a szép dolgok (1)
 καλλίων, ον (-ονος) szebb (5)
 κάλλιστος, η, ον legszebb (3)
 καλλίφυρος, ον szép bokájú (13)
 κάλλος, ους, τὸ szépség (6)
 κάμει = καὶ ἐμέ (20)
 κατὰ + *acc* 1. táján, környékén; kapcsolatos(an)
 (6); 2. szerte, -on/en/ön (8); 3. vknek való (5);
 4. szerint, vkhez illően (12)
 κατὰ τὸ αὐτὸ egyszerre (13)
 κατα-βάλλω (→ βάλλω) eltalál (19)
 καταδίκη, ης, ἢ ellene hozott ítélet (16)
 κατα-κλίνω [-κλινῶ, κατέκλινα, κατα-
 κέκληκα, κατακέκλιμαι, κατεκλίνην/
 -κλίθην, -] *act.* lefektet, *med.* fekszik (14)
 κατα-λείπω (→ λείπω) hátrahagy (18)

καταπέτομαι [-πετήσομαι/-πτήσομαι,
 -επτόμην/-επτάμην/-έπτην, -,
 -πεπότημαι, -, -] leszáll
 κατα-πνέω [-πνεύσομαι, κατέπνευσα,
 -πέπνευκα] lefelé fúj (19)
 κατα-πράττομαι (→ πράττω) elintéz, nyélbe
 üt (6)
 κατα-πτάμενος → καταπέτομαι (*part. aor.*
med.) „leszállva” (9)
 κατάρατος, ον átkozott (20)
 κατα-ρρέω [-ρρήσομαι, κατερρύν,
 κατερρύηκα] lefolyik, ömlik (16)
 κατα-σχών → κατέχω
 κατα-τοξεύω lenyilaz (19)
 κατα-φέρω (→ φέρω) lesújt (12)
 κατ-έρχομαι lemegy (20)
 κατ-έχω (→ ἔχω) 1. + *gen* megfog vmnél; 2.
 fogva tart, megszáll (18)
 κατηφής, ἐς szemét lesüti, fejét búnak ereszti
 (19)
 κεκλιμένος → κλίνω „ráfekve”
 κελεύω [κελεύσω, ἐκέλευσα, κέκελευκα,
 κέκελευσμαι, ἐκέλευσθην, κελευστός]
 + *acc* + *inf.* megparancsolja vknek, hogy
 csináljon vmt (3)
 κέρας, κέρατος, τό szarv (15)
 κεραυνός, οὔ, ὁ villámcsapás (11)
 κεφαλή, ης, ἢ fej (10)
 κιβωτός, οὔ, ὁ láda (16)
 κλήζω [κλήσω, ἔκλησα] nevez
 κολάζω [κολάσω, ἐκόλασα, -,
 κέκόλασμαι, ἐκολάσθην, κολαστέος]
 megbüntet (20)
 κόλπος, ου, ὁ öl (16)
 κόμη, ης, ἢ hajszál
 κομίζω [κομιῶ, ἐκόμισα, κέκομικα,
 κέκομισμαι, ἐκομίσθην, κομιστέος]
 visz, hord, ellát
 κόρη, ης, ἢ lány (12)
 κόρυς, κόρυθος, ἢ sisak (12)
 κοσμέω [κοσμήσω, ἐκόσμησα,
 κέκόσμηκα, κακόσμημαι, ἐκοσμήθη,
 κοσμητός] ékesít, szépen áll vkinek (*acc*) (12)
 κόσμος, ου, ὁ világ (1)
 κρανίον, ου, τὸ koponya (12)
 κρίνω [κρινῶ, ἔκρινα, κέκρικα, κέκριμαι,
 ἐκρίθην, κριτός] választ, eldönt (2)
 κρίσις, εως, ἢ döntés, ítélet (5)
 κρύπτω [κρύψω, ἔκρυψα, κέκρυφα,
 κέκρυμμα, ἐκρύφθην, κρυπτός] rejt (2)
 κτήμα, ατος, τό birtok; rabszolga (20)

κυβερνήτης, ου, ὁ kormányos
 κυέω [κυήσω, ἐκύησα, κεκύηκα, -,
 ἐκυήθην, -] terhes, szül (10)
 κύκνος, ου, ὁ hattyú (6)
 κυλίνδω [κυλίσω, ἐκύλισα, -,
 κεκύλισμαι, ἐκυλίσθην] gurít (14)
 κυμαίνω [κυμανῶ, ἐκύμανα, -, -, -, -]
 hullámoz, hullámossá tesz (15)
 κυνέω [κυνήσομαι, ἔκυσσα, -, -, -, -]
 megcsókol
 κυνοπρόσωπος, ον kutyaarcú (15)
 κύω = κυέω
 κωλύω [κωλύσω, ἐκώλυσσα, κεκώλυκα,
 κεκώλυμαι, ἐκωλύθην, κωλυτός]
 megakadályoz (8)

Λ

λαλέω beszél
 λαμβάνω [λήψομαι, ἔλαβον, εἴληφα,
 εἴλημμαι, ἐλήφθην, ληπτός] megfog,
 kézbe vesz (3)
 λανθάνω [λήσω, ἔλαθον, λέληθα] +
participium elkerüli a figyelmét, rejtve van vki
 előtt (*acc*), nem vesz észre vk (*acc*) vmt (*nom*)
 (10)
 λέγω [λέξω, ἔλεξα, εἶρηκα, εἴρημαι,
 ἐλέχθην, λεκτέος] mond (2)
 λείπω [λείψω, ἔλιπον, λέλοιπα,
 λέλειμμαι, ἐλείφθην, λειπτέον] elhagy
 λεοντή, ἦς, ἡ oroszlánbőr (13)
 λευκός, ἦ, ὄν fehér (6)
 λεχώ, οὔς, ἡ gyermekágyas (11)
 λίθος, ου, ὁ kő (12)
 λόγος, ου, ὁ beszéd, szó (2)
 λοιπός, ἦ, ὄν
 τὸ λοιπὸν ezentúl (9)
 λύπη, ἦς, ἡ fájdalom (19)
 λύρα, ας, ἡ líra
 λύω [λύσω, ἔλυσα, λέλυκα, λέλυμαι,
 ἐλύθην, λυτός] *act.* elold; *pass.* feloszlik (20)

Μ

μὰ τὸν Ἡρακλέα Héraklészre!, „istenemre!”
 (*bizonygatáskor*) (13)
 μάζα, ας, ἡ tészta, lepény
 μάθος, ους, τὸ tudás
 μαίνομαι [μανοῦμαι/μανήσομαι,
 ἐμηνάμην, μέμνηνα, μεμάνημαι, ἐμάνην,
 -] ὄρjöng, megörül, örült (*act.*, *med.*, és *pass. is*
ebben az értelemben) (12)

μαίομαι szülni segít, bábáskodik (12)
 μαίωτρα, ων, τὰ bábaasszony fizetsége (12)
 μακαρίζω + *gen* boldognak tart vm miatt (6)
 μακρός, ἄ, ὄν hosszú
 μάλα nagyon
 καὶ μάλα de igen, pontosan (11)
 μαλακός, ἦ, ὄν gyenge (10)
 μάλλον inkább (5)
 μάλλον ... ὄσφ annyival jobban ..., minél
 inkább
 μανθάνω [μαθήσομαι, ἔμαθον, μεμάθηκα,
 -, -, μαθητός] tanul, megtud (8)
 μαντική, ἦς, ἡ jóslás (8)
 μάσσω [μάξω, ἔμαξα, μέμαχα, μέμαγμα,
 ἐμάχθην, -] gyúr, dagaszt
 μάταιος, α, ον bolond (13)
 μάχομαι [μαχοῦμαι, ἔμαχεσάμην, -,
 μεμάχημαι, -μαχητέον] + *dat* harcol
 vkvel, vk ellen (18)
 μεγαλαυχία, ας, ἡ dicsekvés (20)
 μέγας, μεγάλη, μέγα nagy (12)
 μείζων, μείζον (μείζονος) nagyobb,
 erősebb (2)
 μέγιστος, η, ον legnagyobb, legerősebb (2)
 μέγεθος, ους, τὸ magasság, termet (13)
 μεθύσκω *act.* lerészegít; *pass.* lerészegedik (20)
 μειράκιον, ου, τὸ fiatalember (19)
 μέλει [μελήσει, ἐμέλησε, μεμέληκε,
 μεμέληται, ἐμελήθη, μελητέον] + *dat*
 gondja van vknek (*dat*) vmre (*nom*) (12)
 μέλλω [μελλήσω, ἐμέλλησα] habozik (12)
 μέλος, ους, τὸ 1. tag, testrés; 2. dal, dallam
 μεμαγμένη → μάσσω „meggyúrt”
 μέμνησαι → μιμνήσκω (20)
 μέμφομαι [μέμψομαι, ἐμεμψάμην, -, -,
 ἐμέμφθην, μεμπτός] szid
 μέν bizony, igen (5)
 μέν ... δέ míg ... addig, egyfelől ... másfelől, ...
 pedig
 μέν οὔν egészen biztosan (13)
 μέντοι ámde, mindazonáltal (6)
 μένω [μενῶ, ἔμεινα, μεμένηκα] marad (8)
 μετὰ + *gen* -val/vel (11)
 + *acc* után (14)
 μετὰ μικρόν nemsokára (14)
 μετα-βάλλω (→ βάλλω) megváltoztat (9)
 μεταβολή, ἦς, ἡ változás (17)
 μεταξύ közben (20)
 μέτειμι (→ εἶμι) + *acc* utána megy; büntet (20)
 μέτριος, α, ον mértékletes (20)
 μέτρον, ου, τὸ mérték

μέτωπον, ου, τὸ homlok, fejtető
 μέχρις εἰς + *acc* egészen -ig (8)
 μή ne(m) (5)
 μηδαμῶς semmiképp
 μῆλον, ου, τὸ alma (3)
 μῆν, μηνός, ὁ hónap (11)
 μῆνιγξ, ιγγος, ἡ agyhártya (12)
 μηρός, οὐ, ὁ comb (10)
 μήτε-μήτε se-se (16)
 μήτηρ, μητρός, ἡ anya (11)
 μιά → εἷς egy, egyetlen (11)
 μικρός, ἄ, ὄν kis, kicsi (1)
 μιμησκω [μνήσω, ἔμνησα, -, μέμνημαι,
 ἐμνήσθην, -] *act.* említ, emlékeztet *vmre* (*gen*);
pass. emlékezik *vmre* (*gen*) (20)
 μνήμη, ης, ἡ emlék
 μνημονεύω rágondol, emlékezik (16)
 μνηστεια, ας, ἡ lánykérés (6)
 μοιχεύω elcsábít (16)
 μόνον csak (12)
 μόνος, η, ον egyedüli (6)
 μῶν csak nem? (10)

N

ναί igen (9)
 ναίω lakik
 ναῦς, νεώς, ἡ hajó
 ναύτης, ου, ὁ hajós, tengerész (16)
 νεανίσκος, ου, ὁ fiatalember, legény (4)
 νεκρός, ἄ, ὄν halott (13)
 νέκταρ, αρος, τό istenek itala (20)
 νέμω [νεμῶ, ἐνειμα, νενέμηκα, νενέμη-
 μαι, ἐνεμήθην, -] *act.* legeltet; *med.* legel (3)
 νεόγαμος, ον ifjúházas (18)
 νέος, α, ον fiatal (6)
 νεφέλη, ης, ἡ felhő (20)
 νῆ καὶ σύ γε te is! jó napot neked is!
 (*visszaköszönéskor*) (4)
 νήχω úszik (16)
 νικάω [νικήσω, ἐνίκησα, νενίκηκα,
 νενίκημαι, ἐνικήθην, νικητέον] *győz*,
győztes lesz (6)
 νομίζω (νομιῶ, ἐνόμισα, νενόμικα,
 νενόμισμαι, ἐνομίσθην, νομιστέος]
 szokott vmit tenni, hisz, gondol
 νομίζεται (*pass*) szokás(os dolog) (11)
 νοῦς, νοῦ, ὁ ész, lélek
 νῦν most (4)

Ξ

ξένος, η, ον idegen
 ξένος, ου, ὁ vendégbarát (18)

Ο

ὁ, ἡ, τό a(z) (*névelő; simulószó*) (1)
 ὄγκος, ου, ὁ teher (10)
 ὄδε, ἦδε, τόδε *ez* (*közelre mutató nm*) (6)
 ὁδός, οὐ, ἡ út (7)
 οἶδα *perf* [εἰδένααι *infinitivus*] tud, ismer (5)
 οἰκεῖος, α, ον saját (2)
 οἶμαι → οἶομαι
 οἶνος, ου, ὁ bor
 οἶομαι [οἰήσομαι, -, -, ὠήθην, -] vél,
 gondol (7)
 οἶος, οἶα, οἶον amilyen (6)
 οἶοσπερ, οἶαπερ οἶονπερ amilyen például (6)
 ὀκνέω habozik, óvakodik (20)
 ὀλλυμι [ὀλῶ, ὠλεσα, ὀλώλεκα/ὀλωλα]
 elpusztít, elpusztul (*perf*)
 ὄλος, ὄλη, ὄλον teljes, egész (5)
 ὁμοῖος, α, ον hasonló
 ὁμοιότης, τητος, ἡ hasonlóság (20)
 ὁμομήτριος, ον féltestvére közös anyától (13)
 ὁμότεχνος, ον ugyanannak mestere (18)
 ὄμως azért, mégis (10)
 ὀνομάζω [ὀνομάσω, ὠνόμασα, ὠνόμακα,
 ὠνόμασμαι, ὠνόμασθην, ὀνομαστός] +
acc + *acc* nevez vkt *vmnek* (3)
 ὄνομα, ατος, τὸ név (9)
 ὀξύθυμος, ον ingerült, ideges (12)
 ὀξύς, ὀξεία, ὀξύ éles (12)
 ὅπῃ ahogyan (5)
 ὀπότερος, α, ον melyikük (*fügő kérdő nm*) (5)
 ὀποῖος, α, ον amilyen
 ὀπόσος, η, ον amennyi (13)
 ὀπότε amikor (13)
 ὅπου ahol (19)
 ὅπως hogyan (*fügő kérdő nm*) (7)
 ὀράω [ἐώρων *impf*, ὄψομαι, εἶδον, ἐώρακα,
 ἐώραμαι, ὠφθην, ὀπτός/ὀρατός] *act.* lát;
pass. látszik, látható (4)
 ὀργή, ης, ἡ harag (2)
 ὀργίζω [ὀργιοῦμαι (*pass*), ὠργισα, -,
 ὠργισμαι, ὠργίσθην, ὀργιστέον]
act. haragit; *pass.* haragszik (12)
 ὀρθός, ἡ, ὄν helyes (13)
 ὄρος, ους, τό hegy (19)
 ὄροφος, ου, ὁ tető (11)
 ὅς ἢ ὅ aki, ami (*vonatkozó nm*) (3)
 ὅστις, ἤτις, ὅ τι ki, melyikük (*fügő kérdő nm*);
 minden, ami (3)

ὄσω amennyivel (20)
 ὅτι hogy (3)
 ὅτι = ὅ τι
 οὐ ἄλλο (3)
 οὐ(κ) nem (1)
 οὐδαμῶς semmiképp (10)
 οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν senki, semmi,
 semmilyen
 κατ' οὐδέν semennyivel sem (6)
 οὐκέτι még nem (9)
 οὐκοῦν akkor hát, szóval (10)
 οὖν 1. tehát, (így)hát (3) 2. biztosan, mindenesetre
 (16) 3. tulajdonképpen (20)
 οὐρά, ἄς, ἡ fark (15)
 οὐράνιος, α, ον égi (20)
 οὖς, ὠτός, τό fül (20)
 οὔτε ... οὔτε ... sem ..., sem ... (2)
 οὗτος, αὕτη, τοῦτο ez (*mutató névmás*) (3)
 οὕτως így (7)
 ὀφθαλμός, οὐ, ὁ szem (16)
 ὄφις, ὄφεως, ὁ kígyó (8)

Π

πάγκαλος, η, ον nagyon szép (14)
 παιδιά, ἄς, ἡ játékszer (20)
 παιδίον, ου, τό gyermek (16)
 παίζω [παίζομαι, ἔπαισα/ἔπαιξα, πέπαι-
 κα/πέπαιχα, πέπαισμαι/πέπαιγμα,
 ἐπαίχθην, -] játszik, lányok után fut (20)
 τερπνὰ παίζειν kb. „élvezni a szerelmet”
 → τερπνός
 πάθοι → πάσχω
 πάθος, ους, τὸ szenvedés
 παῖς, παιδός, ὁ/ἡ gyerek (7)
 πάλαι régóta, régen (6)
 παλαιστικός, ἡ, ὄν ügyesen birkózó (6)
 πάλλω [-, ἔπηλα, -, πέπαλμαι, -, παλτός]
 forgat, lendít (12)
 πάνυ nagyon (12)
 πάππος, ου, ὁ nagyapapa (16)
 παρά + *acc* -nak/nek (3); alatt (13); -hoz/hez/
 höz (14); ellenére, sértve vmit (18)
 + *gen* -tól/től (5)
 παρα-γίγνομαι (→ γίγνομαι) + *dat* mellette
 van, segít
 παρα-δίδωμι (→ δίδωμι) átad (20)
 παραδοίην → παραδίδωμι (20)
 παράδοξος, ον képtelen (11)
 παρ-αιτέομαι [παραιτήσομαι,

παρητησάμην, -, πατήτημαι,
 παρητήθην, παραιτητός] kikönyörög (16)
 παρα-κατα-κλίνω (→ κατακλίνω) mellé
 lefektet (20)
 παρα-λαμβάνω (→ λαμβάνω) megkap,
 átvész (8)
 παρέδωκα → παρα-δίδωμι
 πάρειμι (→ εἰμί) jelen van, van vhol (13)
 παρέρχομαι (→ ἔρχομαι) odamegy (8)
 παρθενεύω szűzként nevel (16)
 παρθένος, ου, ἡ szűz (8)
 πᾶς, πᾶσα, πᾶν minden (6)
 πάσχω [πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα] átél,
 elszenved, történik vele (15)
 τί παθὼν; „mi lelte, hogy ...” (15)
 πατήρ, πατρός, ὁ apa (11)
 πάυομαι [παύσομαι, ἐπαυσάμην, -,
 πέπαυμαι, ἐπαύσθην, παυστέον] + *gen v.*
part abbahagy vmit (20)
 πείθω [πείσω, ἔπεισα, πέπεικα,
 πέπεισμαι, ἐπείσθην, πειστός] rávesz,
 meggyőz (11)
 πεινάω [πεινήν *inf.*, πεινήσω, ἐπεινήσα,
 πεπεινήκα] éhes (17)
 πείρα, ας, ἡ próbálkozás, kísérlet
 πειράω [πειράσω, ἐπείρασα, πεπείρακα,
 πεπείραμαι, ἐπείραθην, πειρατέον]
 1. + *gen* megpróbál (*act és med egyaránt*); próbára
 tesz vkt; megtapasztal vmt (*med*) (5);
 2. + *acc* kikezd vkvel (20)
 πέλαγος, ους, τὸ tenger (9)
 πέλας közel
 πέλω létezik
 πέλεκυς, εως, ὁ bárd (*i-törv!*) (12)
 πέμπω [πέμψω, ἐπεμψα, πέπομφο,
 πέπεμμαι, ἐπέμφθην, πεμπτός] küld (15)
 πενθέω gyászol (19)
 πέρα + *gen* túl (20)
 περί + *gen* -ról/ről (14)
 περι-έρχομαι (→ ἔρχομαι) + εἰς kilyukad
 vhová (17)
 περικέχυται → περιχέω + *dat* „eláraszt”,
 „lenyűgöz” (5)
 περι-πίπτω (→ πίπτω) + *dat* beleütközik (17)
 περι-χέω
 [-χέω, -έχεα, -κέχυκα, -κέχυμαι,
 -εχύθην, -χυτός] + *dat act.* köréönt, ráönt;
pass. elborít, eláraszt (5)
 πέτρα, ας, ἡ szikla (4)
 πηδάω [πηδήσομαι, ἐπήδησα, πεπήδηκα]
 ugrik, ugrál (12)

πίθηκος, ου, ὁ majom (1)
 πίνω [πίομαι, ἔπιον, πέπωκα, πέπωμαι, ἐπόθην, ποτός] iszik (20)
 πίπτω [πεσοῦμαι, ἔπεσον, πέπτωκα] esik
 πιστεύω megbízik (20)
 πλάσμα, ατος, τό fantom (20)
 πλάσσω [πλάσω, ἔπλασα, πέπλακα, πέπλασμαι, ἐπλάσθην, πλαστός] megformáz, készít (20)
 πλέκω [πλέξω, ἔπλεξα, πέπλοχα, πέπλεγμαι, ἐπλέχθην/ἐπλάκην, πλεκτός] fon
 πλέω [πλεύσομαι, ἔπλευσα, πέπλευκα] hajózik (7)
 πληγή, ἦς, ἡ ütés (12)
 πλὴν bár (12)
 πλήρης, ες + gen teli vmvel (16)
 πλησίον közel (4)
 πλουτέω gazdag
 πλούτος, ου, ὁ gazdagság
 πόθεν honnan? mi miatt? (10)
 ποιέω [ποιήσω, ἐποίησα, πεποίηκα, πεποίημαι, ἐποιήθην, ποιητός] csinál, + *kettős acc* tesz vkt vmvé (7)
 ποιητής, οὔ, ὁ költő
 ποικίλος, η, ον sokszínű, tarka (17)
 ποῖος, ποῖα, ποῖον milyen?, melyik? (*névelővel*) (3)
 πολιτικός, ἦ, ὄν poliszban élő, közösségi
 πολύς, πολλή, πολύ sok (8)
 ἐπὶ πολύ sokáig (20)
 ἐκ πολλοῦ régóta (19)
 τὰ πολλὰ többnyire (6)
 πολυμαθία, ας, ἦ sokat tudás, az ismeretek sokasága
 πολυόμματος, ον sokszemű (9)
 πόνος, ου, ὁ fáradság, munka (20)
 ποταμός, οὔ, ὁ folyó (1)
 ποτῖ = ποτέ
 ποτέ (*simulószó*) 1. egyszer 2. valaha (is) (18)
 οὐ ... ποτέ soha (18)
 πότερον ... ἢ vajon ..., vagy pedig (5)
 πού bizonyára, szerintem (20)
 ποῦ hol? (3)
 που valahol (9)
 πρᾶγμα, ατος, τὸ dolog
 πρακτέος, α, ον „teendő”, „amit tenni kell” (15)
 πράττω [πράξω, ἔπραξα, πέπραχα, πέπραγαί, ἐπράχθην, πρακτός] cselekszik (15)
 πρέπει [πρέψει, ἔπρεψεν] illik (6)
 ἔπρεπεν „illetl volna”

πρό + gen előtt (4)
 προκυλινδέομαι leborul (20)
 προ-πηδάω (→ πηδάω) (mások) előtt kiugrik (18)
 πρόσ + acc 1. -hoz/hez/höz, képest (1); 2. -ra/re (16); 3. miatt, által (19)
 + gen „(az isten)ért” (*könyörgésben*) (13)
 προσ-αγγέλλω (→ ἀγγέλλω) bejelent (10)
 προσ-αγορεύω megszólít (4)
 προσ-άγω (→ ἄγω) odahúz (20)
 προσ-δεθείς → προσδέω
 προσ-δέω [-δήσω, ἐδήσα, -δέδεκα, -δέδεμαι, -εδέθην, -δετός] odakötöz (20)
 προσ-έρχομαι (→ ἔρχομαι) + dat meglátogat, felkeres vkt (6)
 προσκορής, ἐς unalmas (17)
 προσ-τάττω [-τάξω, -έταξα, -τέταχα, -τέταγμαί, -ετάχθην, -τακτός] elrendel (5)
 προσ-φέρω (→ φέρω) odavisz, ajánl
 προσ-φέρω λόγους ajánlatot tesz (20)
 πρότερον előbb (5)
 πρῶτος, η, ον első (8)
 πτερόν, οὔ, τὸ szárny
 πῦρ, πυρός, τὸ tűz (11)
 πυρριχίζω fegyvertáncot jár (12)
 πῶς hogyan? (4)

P

ράδιος, α, ον könnyű (12)
 ῥέω [ῥυήσομαι, ἔρρῦην, ἔρρῦηκα] folyik (16)
 ῥίπτω [ῥίψω, ἔρριψα, ἔρριφα, ἔρριμμαί, ἔρρίφθην, ῥιπτός] dob, hajít
 ῥίς, ῥίνος, ἦ orr (20)
 ῥόδον, ου, τὸ rózsza
 ῥόπαλον, ου, τὸ bunkósbot (13)
 ῥυῆναι → ῥέω (*aor act inf*) „folyni” (16)

Σ

σαφής, ἐς világos (13)
 σέλινον, ου, τὸ zeller
 σημαίνω [σημανῶ, ἐσήμηνα, σεσήμαγκα, σεσήμασμαι, ἐσημάνθην, -] jelez (2)
 σιωπάω (el)hallgat (14)
 σκαιός, ἄ, ὄν ostoba, otromba (20)
 σκέλος, ους, τό láb(szár) (15)
 σκιά, ᾶς, ἡ árnyék
 σκοπέω figyel (5)

σκότος, ου, ὁ árnyék, sötét (17)
 σοφός, ή, ὄν bölcs, jártas, tapasztalt (1)
 σοφώτατος legbölcsebb
 στένω nyög (20)
 στέφος, ους, τὸ koszorú
 στρατόπεδον, ου, τὸ hadsereg
 στρέφω [στρέψω, ἔστρεψα, ἔστροφα,
 ἔστραμμαί, ἔστράφην, στρεπτός] fordít,
 forgat
 συγ-γιγνώσκω (→ γιγνώσκω) megbocsát
 (20)
 συγγνώμη, ης, ή bocsánat (20)
 συγγνωστός → συγγιγνώσκω (20)
 συγ-κρύπτω (→ κρύπτω) elrejt
 σύλλεκτρος, ον ágytárs (20)
 συμ-πάρ-ειμι 1. vkvel együtt jelen van (7); 2.
 mellette van, segít (14)
 συμπεριενεχθήσεται → συμπεριφέρω
 συμ-περι-φέρω (→ φέρω) vele együtt
 körbeforog (*pass*) (20)
 συμ-πεφυκώς -ότος → συμφύω összenőtt
 συμπόσιον, ου, τό lakoma, együttivás (14)
 συμπότης, ου, ὁ ivótárs (20)
 σύμφορος, ον hasznos (12)
 συμφύω (→ φύω) *act.* együtt növeszt (*tárgyas*);
med-pass. együtt nő (*tárgyatlan*)
 συν-ακολουθέω követ (7)
 συν-αρπάζω (→ ἀρπάζω) elragad (12)
 συν-δισκεύω együtt gyakorol diszkoszvetést
 (19)
 σύν-ειμι (→ εἰμί) együtt van (13)
 συν-έστω → σύνειμι (20)
 συν-εκ-πλέω (→ πλέω) együtt elhajózik
 συν-έρχομαι (→ ἔρχομαι) + *dat* egyesül,
 együtt hál vkvel
 σύν-θετος, ον összetett
 συνίημι (→ ἴημι) megért, észrevesz (20)
 συν-ίην = συν-ίειν → συνίημι (20)
 σχεδόν majdnem, szinte
 σχιστός, ή, ὄν szétváló, elágazó
 σώζω [σώσω, ἔσωσα, σέσωκα, σέσωσμαι,
 ἐσώθην, σωστέος] oltalmaz (9)
 τὸ σῶμα, σώματος test

T

ταδί = τάδε → ὅδε, ἦδε, τόδε itt ezek
 τάληθές = τὸ ἀληθές
 τάνταῦθα = τὰ ἐνταῦθα

τάφος, ου, ὁ sírhalom (19)
 τάχα alighanem, valószínűleg (20)
 τε és (*simulószó*) (1)
 τε – καί is – is (1)
 τεκνῶω nemz (8)
 τελευταῖος, α, ον végső (14)
 τὸ τελευταῖον végül (14)
 τέμνω [τεμῶ, ἔτεμον, τέτμηκα, τέτμημαι,
 ἐτμήθην, τμητός] vág
 τεράστιος, ον csodálatos (9)
 τερπνός, ή, ὄν élvezetes, vidám
 τέταρτος, η, ον negyedik
 τετραποδητί négy lábon, négykézláb (15)
 τετυχηκέναι → τυγχάνω (20)
 τέχνη, ης, ή mesterség
 τηλικούτος, τηλικαύτη, τηλικούτο ekkora
 (12)
 τήμερον ma (14)
 τίθημι [θήσω, ἔθηκα, τέθηκα, (κεῖμαι),
 ἐτέθην, θετός] helyez, tesz
 τίκτω [τέξομαι, ἔτεκον, τέτοκα] szül (10)
 τινάσσω ráz (12)
 τίς, τί (τίνος) ki? mi? (4)
 τί γὰρ ἄλλο; „hisz mi mást (tennek)”,
 természetesen (20)
 τί miért? (6)
 τις, τι (τινος) valaki, valami (*simulószó*) (4)
 τοι bizony, „láthatod”
 τοιγαροῦν ezért, így hát (15), most már tényleg
 (18)
 τοίνυν akkor inkább (18)
 τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο ilyen (5)
 τολμάω merészel (20)
 τόξον, ου, τὸ íj
 τότε akkor (8)
 τραῦμα, ατος, τὸ seb (11)
 τρέμω remeg (4)
 τρέφω [τρέψω, ἔθρεψα, τέτροφα, τέθραμ-
 μαι, ἐτράφην, θρεπτός] táplál, nevel (6)
 τρέχω [δραμοῦμαι, ἔδραμον, δεδράμηκα]
 fut
 τρίτος, η, ον harmadik (11)
 τρόπος, ου, ὁ mód (9)
 τροφή, ής, ή étel (17)
 τροχός, ου, ὁ kerék (20)
 τυγχάνω [τεύξομαι, ἔτυχον, τετύχηκα] +
gen megkap, elér (20)
 τύχη, ης, ή szerencse, véletlen (2)

Υ

ὑβρίζω [ὑβριῶ, ὕβρισα, ὕβρικα, ὕβρισμαι,
 ὕβρισθην, ὕβριστέον] bünt követ el (20)
 ὑβριστής, οὐ, ὁ erőszakos alak (20)
 ὑβριστικός, ἢ, ὄν erőszakos, féktelen (20)
 ὑγίεια, ας, ἡ egészség
 ὕδωρ, ὕδατος, τὸ víz (11)
 υἰός, υἰοῦ, ὁ fia vknek (3)
 ὑπάρχω (→ ἄρχω) van
 ὑπέρ + *gen* 1. felett, -on/en/ön (13); 2. -ról/ról,
 kapcsolatban (16); -ért; védelmében, mellett
 (18)
 + *acc* fölött (20)
 ὑπεροψία, ας, ἡ mellőzés, visszautasítás (19)
 ὑπό + *gen* által (4)
 + *acc* alatt, alá (12)
 ὑπο-δακρύω halkán sír (20)
 ὑπο-λαμβάνω (→ λαμβάνω) elfog, feltételez,
 vél, tart
 ὑπο-μειδιάω szelíden mosolyog (16)
 ὑπο-μένω (→ μένω) eltűr (20)
 ὕστερον később (8)

Φ

φάρμακον, ου, τὸ gyógyszer (2)
 φέρω [οἴσω, ἤνεγκον/ἤνεγκα, ἐνήνοχα,
 ἐνήνεγμα, ἠνέχθην, οἴστος] 1. visz, hoz
 (*act*) (3), elviszi magának (*med*) (4); 2. elvisel, tűr
 (16)
 φέρ(ε) ἴδω „hadd lám!” (5)
 φεύγω [φεύξομαι, ἔφυγον, πέφευγα]
 menekül (19)
 φημί [φήσω, ἔφησα] mond, állít (4)
 φησί úgymond (*simulószó*) (4)
 φιλόανθρωπος, ον emberbarát (20)
 φιλέω [φιλήσω, ἐφίλησα, πεφίληκα,
 πεφίλημαι, ἐφιλήθην, φιλητός] 1. szeret
 2. csókol (20)
 φιλοκίνδυνος, ον veszélyt megvető (18)
 φίλος, ου, ὁ barát (2)
 φίλος, η, ον kedves, barátságos
 φόβος, ου, ὁ félelem
 φορέω visz
 φράζω [φράσω, ἔφρασα, πέφρακα,
 πέφρασμαι, ἐφράσθην, φραστέον]
 elmond, közöl (20)
 φρουρέω ὄriz (8)
 ἡ φυά = φυή

φυή, φυῆς, ἡ alak, test
 φυλάττω [φυλάξω, ἐφύλαξα, πεφύλαχα,
 πεφύλαγμαι, ἐφυλάχθην, φυλακτέος]
 ὄriz (14)
 φύω [φύσω, ἔφυσα] *act.* nemz, növeszt (*tárgyas*)
 φύομαι [φύσομαι, ἔφυν, πέφυκα] *med.*
 létrejön, növekszik (*tárgyatlan*)
 φῶς, φωτός, τό fény (17)

Χ

χαῖρε üdvöz légy! jó napot! (*köszönéskor*) (4)
 χαλεπός, ἢ, ὄν nehéz (1)
 χαλκοῦς, -ῆ, -οῦν bronz (16)
 χάσμα, ατος, τὸ nyílás, hasadék (8)
 χεῖρ, χειρός, ἡ kéz
 χῆρος, α, ον özvegy (18)
 χθές tegnap (14)
 χορός, οῦ, ὁ kar
 χόω [χάσω, ἔχωσα, κέχωκα, κέχωσμαι,
 ἐχώσθην, χωστός] (sírhalmozat) emel (19)
 χρησμοδέω jósol, jóslatot ad (8)
 χρηστός, ἢ, ὄν derék, jóra való (20)
 χρόνος, ου, ὁ idő
 χρυσοῦς, ἢ, οῦν arany (14)
 χωρέω végződik (7)
 χῶρος, ου, ὁ vidék

Ψ

ψευδής, ἔς hamis
 ψιλός, ἢ, ὄν kopasz

Ω

ὠδῖς, ἴνος, ἡ fájás, fájdalom (11)
 ὦν, οὔσα, ὄν → εἰμί
 ὦρα, ας, ἡ 1. idő, ideje (5); 2. évszak (17)
 ὦρασιν idejében (20)
 μὴ ὦρασιν ἴκοιτο „ne érkezzen időben!”,
 „ne sikerüljön neki!”
 ὡς (*hsúlytalan*) I. (*adverbium*) 1. ahogyan, mint (5);
 2. + *mnév* mennyire (11)
 II. (*κωτός*) 1. hogyan (*fügő kérdés*
nm) (6); 2. mivel (8) 3. annyira hogy (19)
 ὡσπερ ahogyan (14); éppúgy, ahogy (5); mint (11)
 ὡστε úgyhogy (12)

Tulajdonnevek

ἡ Αἴγυπτος, Αἰγύπτου Egiptom	ὁ Κάδμος, Κάδμου Kadmosz
Ἄιδης, Ἄιδου Hadész, az Alvilág (ura)	ἡ Κόρινθος, Κορίνθου Korinthosz
ὁ Ἀλέξανδρος Ἀλεξάνδρου Alexandrosz	ὁ Κρονίδης, Κρονίδου Kronosz fia
(Parisz) trójai királyfi	ἡ Λάκαινα, Λακαίνης lakón (spártai) nő
ἡ Ἀλκμήνη, Ἀλκμήνης Alkméné	ἡ Λήδα, Λήδας Léda
ὁ Ἀμφιτρώων, Ἀμφιτρώωνος Amphitrüön	ἡ Λητώ, Λητούς Létó
ὁ Ἀπόλλων, Ἀπόλλωνος Apollón	ὁ Μενέλαος, Μενελάου Menelaosz
Ἄργοθεν Argoszból	ἡ Μνημοσύνη, Μνημοσύνης Emlékezet
ὁ Ἄργος, Ἄργου Argosz, Ió százszemű őre	ἡ Μοῖρα, Μοίρας Sors
ἡ Ἄρτεμις, Ἀρτέμιδος Artemisz	ἡ Μοῦσα, Μούσης Múza
Ἀχαιός, Ἀχαιά, Ἀχαιόν akháj, görög	ὁ Νεῖλος, Νείλου Nílus
ὁ Γανυμήδης, Γανυμήδου Ganümedész	ἡ Νεμέα, Νεμέας Nemea
ἡ Δαυλία, Δαυλίας Daulia, Phókisz északi része	ἡ Νύμφη, Νύμφης Nümpha
οἱ Δελφοί, Δελφῶν Delphoi	ἡ Νύσα, Νύσας Nüssza
ἡ Δήλος, Δήλου Délosz (<i>sziget</i>)	ὁ Οὐρανός, Οὐρανοῦ Ég
ἡ Δίκη, Δίκης a jog istennője	ὁ Πᾶν, Πανός Pán
Διονύσιος, Διονυσία, Διονύσιον dionüszoszi	Πατρῶος, Πατρώα, Πατρῶων atyai, ősi
ἡ Διώνη, Διώνης Dióne	ὁ Πλούτων, Πλούτωνος Plutón
ἡ Εἰλείθια, Εἰλειθίας a szülés istennője	ὁ Ποσειδῶν, Ποσειδῶνος Poszeidón
ἡ Εἰρήνη, Εἰρήνης a béke istennője	ὁ Πρίαμος, Πριάμου Trója királya
ἡ Ἑλλάς, Ἑλλάδος Görögország	ὁ Πύθων, Πύθωνος Püthón
Ἐνυάλιος, Ἐνυαλίιο = Ἐνυαλίου Enüaliosz:	ἡ Σεμέλη, Σεμέλης Szemelé
„a Harcias” (harc isten v. Arész mneve)	ἡ Σπάρτη, Σπάρτης Spárta
Ἐρκεῖος, Ἐρκεία, Ἐρκεῖον házvédő	Φειδιππίδιον, Φειδιππίδιου Φειδιππίδης
(tkp. kerítésvédő)	becézése
ὁ Ἔρως, Ἔρωτος Szerelem, Szenvedély	ἡ Φρυγία, Φρυγίας Phrügia
ἡ Εὐνομία, Εὐνομίας a törvényesség istennője	ἡ Φωκίς, Φωκίδος Phókisz (vidék Delphoi és
ὁ Ζεὺς, Διός Zeusz	Thébai között)
ὁ Ἡρακλῆς, Ἡρακλέους Héraklész	αἱ Χαρίτες, Χαρίτων a báj istennői
ἡ Θέμις, Θέμιδος a rend istennője	
Θηβαῖος, Θηβαία, Θηβαῖον thébai	
ἡ Ἴδη, Ἴδης Ida (hegy)	
ὁ Ἴμερος, Ἰμέρου Vágy	
ὁ Ἰνάχος, Ἰνάχου Inakhosz	
ἡ Ἴσις, Ἰσιδος Iszisz	
Ἴσμαρικός (οἶνος) iszmaroszi (bor)	

Magyar-görög szószedet

Az egyes magyar szavak különböző görög megfelelőit pontosvesszők választják el egymástól, a különböző lehetséges görög fordításokat csak abban az esetben jelölik számok, ahol a jelentésárnyalat vagy a használat (pl. vonzat) lényegesen különbözik. Vesszők választják el ugyanannak a görög szónak különböző alakjait (főnevek esetében a genitívus-végződést és a névelőt). Zárójelben álló betűkkel írva a magyar szó közelebbi meghatározása, a megfelelő jelentésárnyalat szerepel, zárójelben dőlt betűvel szedve nyelvtani megjegyzések vannak (pl. szófajra utalók). Az igék kivételével megadtuk a görög szavak szótári alakját, az igék szótári alakját (teljes averbóját) a görög-magyar szószedetben kell visszakeresni.

A,Á

a(z) (névelő) ὁ, ἡ, τό
 az (amaz) (távolra mutató nm)
 ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο
 abbahagy vmit παύομαι+gen
 ágytárs σύλλεκτρος, ον
 ahogyan 1. ὡς; 2. (érpen úgy, mint) ὡσπερ; ὅπη
 ahol οὗ; ὅπου
 ajándék δῶρον, ου, τὸ
 ajánlatot tesz προσφέρω λόγους
 akar θέλω; ἐθέλω; βούλομαι
 akarattól független (akarata ellenére)
 ἀκούσιος, ον
 akasztófavirág „ὁ κἀκίστα ἀπολούμενος”
 aki, ami (vonatkozó nm) 1. ὅς ἢ ὅ; 2. (ami/aki csak;
 minden(ki), aki/ami) ὅστις, ἡτις, ὅ τι
 akkor τότε
 akkor hát → tehát
 akkor inkább → tehát
 akkor viszont καὶ μήν
 alá ὑπό + acc
 alak 1. (kinézet, kép) ἰδέα, ας, ἡ; 2. (termet)
 φυή, φυῆς, ἡ
 alámerít βαπτίζω
 alatt 1. (helyhat) ὑπό + acc; 2. (közben) (ιδῶhat)
 παρά + acc
 ezalatt ἐν τοσούτω
 áldoz θύω
 alighanem → talán
 alkalmatlan ἄκαιρος, ον
 alma μήλον, ου, τὸ
 által 1. ὑπό + gen; 2. πρὸς + gen; 3. διὰ + acc
 alvilág ἄδης, ου, ὁ
 amennyi ὁπόσος, η, ον
 amennyiben → ha
 amennyivel ὅσῳ
 amiért διότι
 amikor 1. ὁπότε; 2. (miután) ἐπεὶ

amilyen 1. οἷος, οἷα, οἷον; 2.
 ὅποιος, ὅποια, ὅποιον, 3. (amilyen például)
 οἷοσπερ, οἷαπερ οἷονπερ
 anarchia ἀναρχία, ας, ἡ
 annyira, hogy → úgyhogy
 annyival jobban ..., minél inkább μᾶλλον ... ὅσῳ
 anya μήτηρ, μητρός, ἡ
 apa πατήρ, πατρός, ὁ
 arany χρυσοῦς, ἡ, οὖν
 árnyék σκιά, ἄς, ἡ; σκότος, ου, ὁ
 asszony → nő
 átad παραδίδωμι
 átél πάσχω
 átkozott κατάρατος, ον
 átúszik διανήχομαι
 átváltoztat (megváltoztat) μεταβάλλω;
 ἐναλλάττω
 az én ...m (birtokjel) ἐμός, ἐμή, ἐμόν
 azonban → mégis; de
 aztán (akkor) εἶτα

B

-ba/be ἔσω + gen; εἰς + acc
 bagolyszemű γλαυκῶπις (f), γλαυκώπιδος
 baj 1. (rossz) κακόν, οὖ, τὸ; 2. (kár) βλάβη, ης, ἡ
 baleset δυστύχημα, ατος, τὸ
 balszerencsés δυστυχέω
 bán (sajnál) ἄχθομαι
 -ban/ben ἐν + dat
 bár καίτοι, πλήν
 barát φίλος, ου, ὁ
 barbár βάρβαρος, ον
 bárcsak εἴθε; εἰ γάρ; εἰ; ὡς
 bárd πέλεκυς, εως, ὁ
 barlang ἄντρον, ου, τὸ
 bátor(nak lenni) θαρρέω
 becsap ἐξαπατάω
 befogad δέχομαι
 bejelent → hírül ad

belelér vmbe ἐμβαίνω + *dat*
 beleütközik περιπίπτω + *dat*
 bent ἔνδον
 beszéd λόγος, ου, ό
 beszél λαλέω; λέγω
 bika (tehén/ökör) βοῦς, βοός, ό/ή
 bíró δικαστής, ου, ό
 birtok κτήμα, ατος, τό
 birtokol ἔχω
 bizony μέν, τοι
 bizonyára (szerintem) ποῦ
 bizonytalan ἄδηλος, ον
 biztosan (mindenesetre) οὖν
 bocsánat συγγνώμη, ης, ή
 -ból/ből 1. ἐκ + *gen*; 2. (közül) ἀπό + *gen*
 boldognak tart vm alapján μακαρίζω + *gen*
 bolond μάταιος, α, ον
 bor οἶνος, ου, ό
 borjú βοίδιον, ου, τό
 bosszút áll vkn ἀμύνομαι (*med*) + *acc*
 bot βακτηρία, ας, ή
 bölcs σοφός, ή, όν
 bronz(ból való) χαλκοῦς, ή, οὖν
 bunkósbot ρόπαλον, ου, τό
 bűn ἄμαρτία, ας, ή
 bűnt követ el ὑβρίζω
 büntet μέτειμι + *acc*
 büntetés δίκη, ης, ή

C

comb μηρός, ου, ό

Cs

csak μόνον
 csak nem? μών; ή
 csalás nélkül ἀδόλως
 cselekszik πράττω, δράω
 csiklandoz γαργαλίζω
 csinál → cselekszik/tesz 1.
 csodálatos τεράστιος, ον; δεινός, ή, όν
 csókol φιλέω
 csorda → νῆξ
 csordás → πᾶστωρ

D

dallam μέλος, ους, τό
 dárda δόρυ, δόρατος, τό
 de 1. (pedig) δέ, 2. ἀλλά; 3. ἀτάρ
 déli szél Νότος, ου, ό

demokratikus δημοτικός, ή, όν
 derék χρηστός, ή, όν
 dicsekszik αὐχέω
 dicsekvés μεγαλαυχία, ας, ή
 dicsér ἐπαινέω
 díj ἄθλον, ου, τό
 diszkosz δίσκος, ου, ό
 diszkoszt vet δισκεύω
 együtt gyakorol diszkoszvetést συνδισκεύω
 dolgozik ἐργάζομαι
 dolog πρᾶγμα, ατος, τό; ἔργον, ου, τό
 döntés → ἴτελετ
 döntőbíró → bíró

E,É

ébred van ἀγρυπνέω
 egészség ὑγίεια, ας, ή
 égi οὐράνιος, α, ον
 egy εἷς (ένός), μία (μιᾶς), ἓν (ένός)
 egyébként ἄλλως
 egyedüli μόνος, μόνη, μόνον
 egyenesen vmi felé εὐθύ + *gen*
 egyenesen εὐθύς
 egyesül → együtt hál
 egyfelől ... másfelől μέν ... δέ
 egyik 1. (kettő közül) ἕτερος, α, ον; 2.
 (egyik...másik...) ἄλλος ... ἄλλος...
 egyszer (egykor) → valamikor
 egyszerre 1. (ugyanakkor) κατὰ τὸ αὐτό; 2. →
 együtt
 egyszerű ἀπλοῦς, ή, οὖν
 együtt ἅμα
 együtt hál vkvel συνέρχομαι + *dat*
 együtt□ körbeforog συμπεριφέρω
 együtt van σύνειμι
 éhes πεινάω
 ékesít κοσμέω
 ekkora τηλικούτος, τηλικαύτη, τηλικούτο
 él ζάω
 elcsábít μοιχεύω
 eldob ἀναρρίπτω, ἀπορρίπτω
 eldönt κρίνω
 elefántcsont ἐλεφάντινος, η, ον
 elegendő ἐξαρκέω
 elereszt ἀφήμι
 éles ὀξύς, ὀξεῖα, ὀξύ
 élet βίος, ου, ό
 életerő θυμός, ου, ό
 elfog (fogva tart) κατέχω
 elfogatik (fogságba esik) ἀλίσκομαι + *dat*
 elfordít ἀποστρέφω

elfordul ἀποστρέφομαι
 elhagy (ἀπο)λείπω
 elhoz (ἀνα)κομίζω
 elintéz καταπράττομαι
 eljegyez ἐγγυάω
 elkerüli a figyelmét vmi vkinek λανθάνω+
participium + acc
 ellenére παρά + *acc*
 ellenkezik ἀντιλέγω
 ellentétes vmvel ἐναντίος, ον + *dat*
 elmegy ἄπειμι (εἶμι)
 elmesél → hírül ad/mesél
 elmond (közöl) φράζω
 elold λύω
 előbb πρότερον
 élőlény ζῶον, ζῶου, τὸ
 előtt πρό + *gen*
 elpusztít ἀναιρέω; ἀπόλλυμι
 elrabol ἀρπάζω; συναρπάζω,
 elrendel → parancsol
 első πρῶτος, η, ον
 elszenved → átél
 eltalál καταβάλλω
 eltávozik ἀπέρχομαι
 élvez vmt ἀπολαύω + *gen*
 elvisel → tűr
 elviselhetetlen ἀφόρητος, ον
 elvisz ἀποκομίζω
 elzár ἐπιφράσσω
 ember ἄνθρωπος, ου, ὁ
 emberbarát φιλόανθρωπος, ον
 emel (sírhalmozat) χόω
 emlék μνήμη, ης, ἡ
 emlékezik μιμνήσκομαι + *gen*; μνημονεύω + *gen*
 említ μιμνήσκω + *gen*
 én ἐγώ
 én bizony, a magam részéről ἔγωγε
 éppúgy, ahogy → ahogyan
 érdemes vmre ἄξιος, α, ον + *gen*
 érdemesnek tart ἀξιόω
 érett ἀκμαῖος, α, ον
 érkezik ἴκω; ἔρχομαι
 erőszakos 1. βίαιος, α, ον, 2. ὑβριστικός, ἡ, ὄν
 erőszakos alak ὑβριστής, οὔ, ὁ
 -ért 1.(védelmében) ὑπέρ + *gen* 2.
 (könyörgésben) πρὸς + *gen*
 értő ἐπιστάμενος, η, ον + *acc*
 érzéketlen (a szép és jó iránt) ἀπειρόκαλος, ον
 és καί; τε (*simulószó*)
 ész νοῦς, νοῦ, ὁ
 észrevesz αἰσθάνομαι; συνίημι

nem vesz észre 1. ἀγνοέω; 2. (vmi elkerüli a
 figyelmét vkinek) λανθάνω+ *participium + acc*
 étel τροφή, ἡς, ἡ
 év ἔτος, ους, τὸ
 évente κατ' ἔτος
 évszak ὥρα, ας, ἡ
 ez (*mutató*
nm) ὄδε, ἴδε, τόδε; οὗτος, αὕτη, τοῦτο
 ezentúl τὸ λοιπόν
 ezért (így hát) τοιγαροῦν

F

fájdalom 1. (fájás) ὠδῖς, ἴνος, ἡ, 2. (bánat)
 λύπη, ης, ἡ
 falusi ἀγροῖκος, η, ον
 fantom πλάσμα, ατος, τὸ
 fáradtság πόνος, ου, ὁ
 farkok οὐρά, ἄς, ἡ
 fegyveres ἔνοπλος, ον
 fehér λευκός, ἡ, ὄν
 fej κεφαλή, ἡς, ἡ
 fél δέδια (*perf*)
 fele vmnek ἡμισυς, εια, υ
 felegyenesít ἀνορθόω
 félelem φόβος, ου, ὁ
 felelős vmiért αἴτιος, α, ον + *gen*
 felemel 1. ἀναιρέω, 2. (megfog) ἀναλαμβάνω
 feleség → nő
 feleségül ad → eljegyez
 felett ὑπέρ + *gen*
 felhő νεφέλη, ης, ἡ
 felkeres vkt 1. προσέρχομαι + *dat*; 2. (találkozik)
 ἀπαντάω
 féltékeny ζηλότυπος, ον
 féltékeny(kedik) ζηλοτυπέω
 felvág ἀνατέμνω
 fent ἄνω
 fény φῶς, φωτός, τό
 férfi, férj ἄνηρ, ἀνδρός, ὁ
 fia vknek υἱός, οὔ, ὁ
 fiatal νέος, α, ον
 fiatal(nak lenni) ἡβάω
 fiatalember νεανίσκος, ου, ὁ; μειράκιον, ου, τό
 figyel σκοπέω; ἀθρέω
 finom bőrnű ἀπαλός, ἡ, ὄν
 fivér ἀδελφός, οὔ, ὁ
 fojtogat ἄγχω
 folyik ῥέω
 folyó ποταμός, οὔ, ὁ
 fon πλέκω
 föld γῆ, γῆς, ἡ

fölött **ὑπέρ** + *acc*
fut **τρέχω**
fül **οὖς, ὠτός, τό**

G

gazdagság **πλοῦτος**, ου, ὁ
gondja van vmire → **τὸρῶ** vmivel
gondoz → **σολγάλ**
görög **Ἑλλην, ηνος**
gurít **κυλίνδω**

Gy

gyakorol **ἀσκέω**
gyalázatos **αἰσχροός, ἄ, ὄν**
gyászol **πενθέω**
gyenge **μαλακός, ἦ, ὄν**
gyermek **παῖς, παιδός, ὁ/ἦ; παιδίον**, ου, τό
gyógyszer **φάρμακον**, ου, τό
győz **νικάω**

H

ha **εἰ; ἐάν** = ἦν
habozik 1. (halogat, készül) **μέλλω**; 2. (óvakodik)
ὀκνέω
hadsereg **στρατόπεδον**, ου, τό
hajós **ναύτης**, ου, ὁ
hajózik **πλέω**
hajszál **κόμη, κόμης, ἦ**
halandó **βροτός, ὄν; θνητός, ἦ, ὄν**
halász **ἀλιεύς, ἑως, ὁ**
halhatatlan **ἀθάνατος, ον**
halhatatlanság **ἀθανασία, ας, ἦ**
hall **ἀκούω**
hallgat **σιωπάω**
háló **δίκτυον**, ου, τό
hálósoba **θάλαμος**, ου, ὁ
halott **νεκρός, ἄ, ὄν**
hamis **ψευδής, ἑς**
hanem → **de** 2.
harag **ὀργή, ἦς, ἦ**
haragit **ὀργίζω**
haragszik **ὀργίζομαι (pass)**
harcol vkvel **μάχομαι + dat**
harmadik **τρίτος, η, ον**
has **γαστήρ, γαστρός, ἦ**
hasított patájú **δίχηλος, ον**
hasonló **ὁμοίος, α, ον**
hasonlóság **ὁμοιότης, ητος, ἦ**
hasznos **σύμφερος, ον**
hátrahagy **καταλείπω**

hattyú **κύκνος**, ου, ὁ
házasság **γάμος**, ου, ὁ
hegy **ὄρος**, ους, τό
helyes **ὀρθός, ἦ, ὄν**
helyett **ἀντί + gen**
Héraklészre! **μὰ τὸν Ἡρακλέα**
hiba → **βῦν**
hibás → **φελεός**
hibáztat → **βάδω**
hihetetlen **ἀπιστος, ον**
híján van vminek **δέω; δέομαι + gen**
nincs híján vmnek **ἀνεπιδεής, ἑς + gen**
hírnév **δόξα, ης, ἦ**
hírnök **ἄγγελος**, ου, ὁ
hírül **ad**
ἄγγέλλω; (bejelent) **προσαγγέλλω**; (elmesél)
ἀπαγγέλλω
hiszen **γάρ**
hív **καλέω**
hogy (**ἐκτόσζά**) **ὅτι**
hogy miért (**ἰγγό κέρδῶ nm**) **κοθότι**
hogyan (**ἰγγό κέρδῶ nm**) **ὅπως; ὡς**
hogyan? (**κέρδῶ nm**) **πῶς**
hol? **ποῦ**
homlok **μέτωπον**, ου, τὸ
hónap **μήν, μηνός, ὁ**
honnan? **πόθεν**
hosszú **μακρός, ἄ, ὄν**
hoz → **visz**
-hoz/hez/höz **παρά + acc; πρὸς + acc**
hullámossá tesz **κυμαίνω**
hullámzik **κυμαίνω**
húz **έλκω**

I,Í

ibolya **ἴον**, ου, τὸ
idegen **ξένος, η, ον**
idejében **ὥρασιν**
idő 1. **χρόνος**, ου, ὁ; 2. (időszak, ideje vminek)
ὥρα, ας, ἦ
ifjúházas **νεόγαμος, ον**
ifjúság **ἦβη, ης, ἦ**
-ig **ἄχρι + gen**
egészen **-ig μέχρις εἰς + acc**
igaz **ἀληθής, ἑς**
igazán **τάληθές**
igazságos → **jogos**
igazságtalan → **jogtalan**
igen **ναί**
igényt tart rá **ἀντιποιέομαι**
így **οὕτως**

ἢ τόξον, ου, τὸ
 ikrek δίδυμοι, ων, οἱ
 illik πρέπει
 ilyen τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο
 imádkozik εὐχομαι
 imént ἄρτίως; ἄρτι
 inkább μᾶλλον
 innen ἐντεῦθεν
 is καί; (is ... is) ...τε, καί
 ismét αὖθις
 ismer → tud 1.
 isten θεός, οὐ, ὁ 2. isten(ség) δαίμων, ονος, ὁ
 istennő θεά, ἄς, ἡ
 iszik πίνω
 ítél 1. δικάζω + dat; 2. διαγιγνώσκω; 3. →
 eldönt
 ítélet 1.
 γνώσις, εως, ἡ; δίκη, ης, ἡ; κρίσις, εως, ἡ;
 2. (ellene hozott ítélet) καταδίκη, ης, ἡ
 ivósésze ἔκπωμα, ατος, τό
 ivótárs συμπότης, ου, ὁ

J

jár βαδίζω
 játékszer παιδιά, ἄς, ἡ
 játszik παίζω
 jelen van πάρειμι
 jelez σημαίνω
 jó ἀγαθός, ἡ, ὄν
 jobb ἀμείνων, ον
 jogegyenlőség ἰσοτιμία, ας, ἡ
 joggal (érthetően) εἰκότως
 jogos δίκαιος, α, ον
 jogosnak tart → érdemesnek tart
 jogtalan ἄδικος, ον
 jól εὖ
 jóslás μαντική, ἡς, ἡ
 jut → megy

K

kapcsolatos vkivel κατά + acc
 kár (baj) βλάβη, ης, ἡ
 kar (kórus) χορός, οὐ, ὁ
 kecske αἴξ, αἰγός, ἡ
 kedves φίλος, η, ον
 kedvесе vkinek ἐρώμενος, ου, ὁ
 kell δεῖ
 kellemes ἡδύς, εἶα, ὕ
 kelletlenül ἀηδῶς
 kentaur ἵπποκένταυρος, ου, ὁ

kényszerít ἀναγκάζω
 képes vmire δύναμαι
 képesség δύναμις, εως, ἡ
 képest (vhez) πρὸς + acc
 képmás εἰκών, ὤνος, ἡ
 kértelen (hihetetlen) παράδοξος, ον
 kér 1. (vkit vmit megtenni) δέομαι acc + inf; 2.
 (vkitől) αἰτέω + παρά + gen 3. ἀξιώω; 4. →
 imádkozik
 kerék τροχός, ου, ὁ
 keres ζητέω
 keresztül διά + gen
 keresztül megy διαπεράω
 később ὕστερον
 készit πλάσσω
 kettévág 1. διατέμνω; 2. (szétválaszt) διαιρέω
 kettő δύο
 kevesebb ἐλάττων, ον
 kéz χεῖρ, χειρός, ἡ
 ki, melyik? (függő kérdés nm) ὅστις, ἤτις, ὅ τι
 ki? mi? (kérdő nm) τίς, τί (τίνος)
 kígyó ὄφις, εως, ὁ
 kihúz ἀνασπάω
 kikezd vkvel πειράω+ acc
 kilyukad vhová περιέρχομαι + εἰς
 kinézet → alak 1.
 királyi βασιλικός, ἡ, ὄν
 kis μικρός, ἄ, ὄν
 kísérlet → próbálkozás
 kiugrik (mások előtt) προπηδάω
 kiúszik ἐκνέω
 kínán 1. ἐράω + gen; 2. → akar
 kivéve ἐκτός
 kizavar vhonnan ἀπωθέω + gen
 kopasz ψιλός, ἡ, ὄν
 koronya κρανίον, ου, τὸ
 kormányos κυβερνήτης, ου, ὁ
 kő λίθος, ου, ὁ
 költő ποιητής, οὐ, ὁ
 könnyű δάκρυον, ου, τὸ
 könnyű ράδιος, α, ον
 könnyörög 1. ἰκετεύω; 2. (kikönnyörög)
 παραιτέομαι
 környéken κατά + acc; ἀμφί + acc
 követ ἀκολουθέω + dat;
 συνακολουθέω; ἐφέπω + dat; ἔπομαι + dat
 közben μεταξύ
 közel ἐγγύς; πέλας; πλησίον
 közéleti πολιτικός, ἡ, ὄν
 község δήμος, ου, ὁ
 kutyaarcú κυνοπρόσωπος
 küld ἀποστέλλω; πέμπω

különbség διάφορον, ου, τό

L

láb(szár) σκέλος, ους, τό
 láda κιβωτός, οὔ, ὄ
 lakik ναίω
 lakoma 1. (együttivás) συμπόσιον, ου, τό 2.
 (vacso) δεῖπνον, ου, τό
 lakón (spártai) Λάκων, ωνος, ὄ
 lángra gyújt ἀναφλέγω
 lány κόρη, ης, ἡ
 lánya vknek θυγάτηρ, θυγατρός, ἡ
 lát óráω
 látogatás θέα, θέας, ἡ
 látvány θέα, θέας, ἡ
 leborul προκυλινδέομαι
 leereszt καθίημι
 lefekszik κατακλίνομαι
 lefektet κατακλίνω
 lefelé fúj καταπνέω
 lefolyik καταρρέω
 legel(észik) νέμομαι (*med*)
 legeltet νέμω
 lehetetlen ἀδύνατος, ον
 lélek 1. → életerő, 2. → ész
 lemegy κατέρχομαι
 lenyilaz κατατοξεύω
 lépked → jár
 lerészegít μεθύσκω
 létrejön γί(γ)νομαι
 líra λύρα, ας, ἡ
 α. lovas ἵππιος, α, ον

M

ma τήμερον
 maga αὐτός, αὐτή, αὐτόν + *névelős főnév*
 magány ἔρημία, ας, ἡ
 magasság μέγεθος, ους, τὸ
 magzat ἔμβρυον, ου, τὸ
 majdnem σχεδόν
 majom πίθηκος, ου, ὄ
 már ἤδη
 marad μένω
 más ἕτερος, ἑτέρα, ἕτερον
 másik 1. ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο; 2. → egyik
 második δεύτερος, δευτέρα, δεύτερον
 még ἔτι
 még nem οὐκέτι
 megakadályoz κωλύω
 megbízik πιστεύω

megbocsát συγγιγνώσκω
 megbűnhődik δίκην δίδωμι
 megbüntet κολάζω
 β. megcsókol κυνέω
 megelégszik vmvel ἀγαπάω + *dat*
 megért συνίημι
 megfog (kézbe vesz) λαμβάνω; ἀναλαμβάνω
 megformáz πλάσσω
 meggyőző → rávesz
 meghal ἀποθνήσκω; ἀπόλλυμαι
 megharagszik ἀγανακτέω; ὀργίζομαι
 megint αὖθις
 mégis ὅμως
 megítél → ítél
 megjelenik vk előtt → találkozik vkivel
 megkap τυγχάνω + *gen*
 meglátogat → felkeres vkt
 megment σώζω
 megöl ἀπο-κτείνω; ἀπ-όλλυμι
 megpróbál vmt ἐπιχειρέω + *dat*;
 πειράω/πειράομαι (*med*) + *gen*
 megszáll → elfog
 megszólít προσαγορεύω
 megtölt ἐμπίμπλημι
 megváltoztat → ἀλλάττω
 megy 1. ἔρχομαι; 2. εἶμι 3. → jár
 menj már! ἄπαγε
 melléfektet παρακατακλίνω
 mellette van (segít) παραγίγνομαι + *dat*;
 συμπάρειμι
 mellőzés ὑπεροψία, ας, ἡ
 méltatlan ἀνάξιος, ον
 méltó → érdemes
 melyik (*függő kérdés nm*)
 ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον; ποῖος, ποία,
 ποῖον (*névelővel*)
 menekül φεύγω
 mennydörgés βροντή, ἡς, ἡ
 mennyire ὡς + *mnév*
 merészel τολμάω
 merev (mozdulatlan) ἀτενής, ἑς
 mert διότι
 mérték μέτρον, ου, τὸ
 mértékletes μέτριος, α, ον
 mesél διηγέομαι; ἀπαγγέλλω
 mesterség τέχνη, ης, ἡ
 meztelen γυμνός, ἡ, ὄν
 miatt ἔνεκα + *gen* (*névutó*); διά + *acc*, πρὸς + *gen*
 mi miatt? πόθεν
 miért? τί
 míg ... addig... μέν ... δέ ...
 mígnem ἔστε + *fut*

mikor (*κοῖτοςζό*) → amikor
 milyen?, melyik? ποῖος, ποία, ποῖον (*névelővel*)
 mindegyik ἕκαστος, η, ον
 minden πᾶς, πᾶσα, πᾶν
 minden, ami ὅστις, ἤτις, ὅ τι
 mindig αἰεὶ; αἰεὶ
 mindketten ἄμφω; ἀμφότερος, α, ον
 mint 1. (*κοῖζέρφοκ után*) ἤ; 2. (úgy, mint; mintegy) ὡς; 3. (mint olyan, aki; -ként) ἄτε
 miután ἔπει; ἔπειδή
 mivel (*κοῖτοςζό*) ὡς; ἔπει
 mód τρόπος, ου, ὁ
 mond λέγω, φημί
 mosolyog (szelíden) ὑπομειδιάω
 most νῦν
 munka 1. ἔργον, ου, τὸ; 2. → fáradság
 mutat δείκνυμι

N

nagy μέγας, μεγάλη, μέγα
 nagybáty θεῖος, ου, ὁ
 nagyobb μείζων, μείζον
 nagyon μάλα; πάνυ
 nagyon szép πάγκαλος, η, ον
 nagyrapa πάππος, ου, ὁ
 -nak/nek παρά + acc
 nap ἡλῖος, ου, ὁ
 ne μή
 negyedik τέταρτος, η, ον
 négykézláb τετραποδητί
 néha ἐνίοτε
 nehéz χαλεπός, ή, ὄν
 nektár νέκταρ, αρος, τὸ
 nem οὐ(κ); μή
 nemsokára μετὰ μικρόν
 nemz γεννάω
 név ὄνομα, ατος, τὸ
 nevel τρέφω
 nevez vkt vmnek ὀνομάζω + acc + acc; κλήζω
 néz βλέπω; σκοπέω; ἀθρέω
 noha καίτοι
 nő γυνή, γυναικός, ή
 nővér ἀδελφή, ής, ή
 növeszt φύω

Ny

nyáj ἀγέλη, ης, ή
 nyílás χάσμα, ατος, τὸ
 nyilvánvalóan δήλον ὅτι
 nyög στένω

nyugati szél Ζέφυρος, ου, ὁ
 nyugodt → bátor

O,Ó

odahúz προσάγω
 odakötöz προσδέω
 ok αἴτιον, ου, τὸ
 ok nélkül ἀλόγως
 okozója vminek → felelős
 oltalmaz → megment
 oltár βωμός, οὔ, ὁ
 olvas ἐπιλέγομαι
 -on/en/ön ἐπί + gen; ὑπέρ + gen
 oroslánbőr λεοντή, ής, ή
 orr ῥίς, ῥίνος, ή
 ostoba σκαιός, ά, ὄν
 oszt ἀπονέμω
 ott ἐκεῖ; ἔνθα
 ottaniak οἱ ἐκεῖ

Ö,Ό

ő 1. (*távokra mutató nm*)
 ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο; 2. (*személyes nm acc, gen, dat*) αὐτός, αὐτή, αὐτόν
 ökör → bika
 öl κόλπος, ου, ὁ
 önmagát (*πισσζαβάτο nm*) ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἑαυτό
 öreg γέρων, ον (γέροντος)
 őriz φρουρέω; φυλάττω
 őrült μαίνομαι
 összetett σύνθετος, ον
 özvegy χήρος, α, ον

P

pajzs ἄσπίς, ίδος, ή
 parancsol κελεύω + acc + inf; προστάττω
 partra szállás ἀπόβασις, εως, ή
 pásztor βουκόλος, ου, ὁ
 pedig (μέν) ... δέ
 pillanat (nehéz pillanat) καιρός, οὔ, ὁ
 poliszban élő πολιτικός, ή, ὄν
 pontosan ἀκριβώς
 próbálkozás πείρα, ας, ή

R

-ra/re 1. πρὸς + acc; 2. (vmi céljából) ἐπί + acc
 ráadásul καὶ ταῦτα
 rabja lesz vminek → elfogatik
 rabszolga κτήμα, ατος, τὸ

ráίρ ἐπιγράφο
 rálök ἐνσειώ
 ránéz ἀφορώ εἰς+acc
 rávesz πείθω
 régóta ἐκ πολλοῦ; páλαι
 rejt κρύπτω
 remeg τρέμω
 rendben (=jól van) εἶ γε
 révén → által 3.
 -ról/ről 1. περί + gen 2. (kapcsolatban) ὑπέρ + gen
 rossz κακός, ή, óν
 rózsa ρόδον, ου, τὸ
 rövid βραχύς, βραχεῖα, βραχύ
 rövid idő alatt ἐν βραχεῖ

S

saját οἰκειός, α, ον
 se ...,se ... μήτε...μήτε...
 seb τραῦμα, ατος, τὸ
 segít → mellette van
 sem ..., sem ... οὔτε ... οὔτε ...
 χ. semmiképp μηδαμῶς; οὐδαμῶς
 senki, semmi οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν
 semmivel (semennyivel) κατ' οὐδέν
 sikertelen ἀποτυγχάνω
 sír δακρύω; (halkan sír) ὑποδακρύω
 sírat ἐπαιάζω + dat
 sírhalom τάφος, ου, ὁ
 sisak κόρυς, υθος, ή
 soha οὐ ποτέ
 sok πολύς, πολλή, πολύ
 sokáig ἐπὶ πολύ
 sokszínű ποικίλος, η, ον
 sorban ἐξῆς

Sz

szabad vmit csinálni ἔστιν + inf
 szándékosan ἐξεπίτηδες
 szárny πτερόν, οῦ, τὸ
 szarv κέρας, κέρατος, τό
 szégyell αἰσχύνομαι + inf./participium;
 αἰδέομαι+ inf
 szél ἄνεμος, ου, ὁ
 szem ὀφθαλμός, οῦ, ὁ
 szemét lesüti κατηφής, ἐς
 szentély ἱερόν, οῦ, τὸ
 szenvedés πάθος, ους, τὸ
 szép καλός, ή, óν
 szépség 1. (a szép) καλόν, οῦ, τὸ; 2.(szép kinézet)
 εὐμορφία, ας, ή; κάλλος, ους, τὸ

szép virágú εὐανθής, ἐς
 szerelmes vkibe ἐράω + gen
 szerelmi ἐρωτικός, ή, óν
 szerencse τύχη, ης, ή
 szerencsétlen κακοδαίμων, ον; ἄθλιος, α, ον
 szeret φιλέω; ἔραμαι; ἐράω
 szeretet nélküli ἀνέραστος, ον
 szeretett ἐρατός, ή, óν
 szerint κατά + acc
 szerte κατά + acc
 szid μέφομαι
 szikla πέτρα, ας, ή
 szívesen ἡδέως
 nem szívesen → kelleetlenül
 szó λόγος, ου, ὁ
 szokott ἔθω
 szolga θεράπων, οντος, ὁ
 szolgál θεραπεύω
 szomjas διψάω
 szomorít ἀνιάω
 szomorkodik ἀνιάομαι (pass)
 szóval οὐκοῦν
 szörnyű δεινός, ή, óν
 szül τίκτω; γεννάω
 szüntelen ἄπαστος, ον
 szűz παρθένος, ου, ή
 szűzként nevel παρθελεύω
 szüzességétől megfoszt διακορέω

T

tag (testrés) μέλος, ους, τὸ
 talál εὐρίσκω
 találkozik ἐντυγχάνω + dat; ἀπαντάω + dat
 talán ἴσως, τάχα
 tanít διδάσκω
 tanul μανθάνω; διδάσκομαι (med, pass)
 tapasztalat ἐμπειρία, ας, ή
 táplál τρέφω
 tarka → sokszínű
 tegnap χθές
 tehát οὖν; οὐκοῦν; τοίνυν
 tehén 1. → bika; 2. (tehénüsző) δάμαλις, εως, ή
 teher ὄγκος, ου, ὁ
 teli vmvel πλήρης, ες + gen
 teljes ὄλος, η, ον
 tenger πέλαγος, ους, τὸ; θάλασσα, ης, ή
 terem (termést hoz) ἀναδίδωμι
 terhes κύω, κυέω
 természetes 1. (dolog) εἰκός, ὅτος, τό; 2.
 (természetes, hogy) εἰκός ἐστι
 test 1. σῶμα, ατος, τὸ; 2. (termet) φυή, φυῆς, ή

tesz 1. (csinál) **πράττω; ποιέω**; 2. (vkit vmivé)
ποιέω + *kettős ac*; 3. (helyez) **τίθημι**
tető ὄροφος, ου, ό
tetszik **ἀνδάνω**
tett **ἔργον, ου, τó**
tisza **καθαρός, ά, óν**
tisztel (szolgál) **θεραπεύω**
tíz **δέκα**
-tól/tól **ἀπό** + *gen*; **παρά** + *gen*
többi (innentől kezdve) **τò ἐντεῦθεν**
többnyire **τὰ πολλὰ**
tönkre tesz **διαφθείρω**
törődik vki (*dat*) vmivel (*nom*) **μέλει** (μοί **τινος**)
nem törődik **ἀμελέω**
történik vkivel vmi (elszenved vmit) **πάσχω**
mi történt vele/mi lelte, hogy ... **τί παθών;**
tud 1. (ismer) **οἶδα** 2. (van mit csinálnia) **ἔχω** +
inf; 2. (képes vmit csinálni) **δύναμαι**
tudatlanság **ἀγνοία, ας, ή**
tulajdonképpen **οὖν**
túl vmin **πέρα** + *gen*
tükör **ἔσοπτρον, ου, τó**
tűnik **δοκέω**
tűr **ὑπομένω; φέρω**
tüstént **αὐτίκα**
tűz **πῦρ, πυρός, τó**

U,Ú

udvarol (játszva) **παίζω**
ugrik **πηδάω**
ugyan 1. (*kérdőszó után*) **δαί**; 2. (elvégre, bizony)
γε (*simulószó*)
ugyanannak mestere **ὁμότεχνος, ον**
ugyanakkor → egyszerre
ugyanaz **ὁ αὐτός**
ugyanis **γάρ**
úgyhogy **ὥστε; ὡς**
új **καινός, ή, óν**
újszülött **ἀρτίτοκος, ον**
unalmas **προσκορής, ές**
úr **ἄναξ, ακτος, ό**
uralkodik vmin/vkin **ἄρχω** + *gen*
úrno **δέσποινα, ης, ή**
úszik **νήχω**
út **ὁδός, οὔ, ή**
után **μετά** + *acc*
utánamegy **μέτεμι** + *acc*

Ü,Ű

üdvöz légy (*köszönéskor*) **χαίρε**

ügyes **γενναίος, α, ον**
ütés **πληγή, ής, ή**
űz **ἐλαύνω**

V

vad **ἄγριος, α, ον**
vadászat **θήρα, ας, ή**
vádol vm miatt **αἰτιάομαι** + *inf*
vagy (*κөötөszө*) **ή**
vágó 1. **ἐπιθυμία, ας, ή;** 2. (szerelmi)
ἔρως, ἔρωτος, ό
vágóik 1. **ἐπιθυμέω**; 2. (szerelmes vkbe) **ἐράω** +
gen
vajon (függő kérdésben) 1. **εἰ;** 2. (vajon... vagy
pedig) **πότερον ... ή**
-val/vel **μετά** + *gen*
valaha → valamikor
valahol **πού** (*simulószó*)
valaki **τις, τι** (**τινος**) (*simulószó*)
valamikor **ποτε** (*simulószó*)
válaszol **ἀποκρίνομαι**
válík vmivé **γί(γ)νομαι**
valószínű → természetes
változás **μεταβολή, ής, ή**
van **εἰμί; γί(γ)νομαι** 2. (van neki) → birtokol 3.
(vhogyan van) **ἔχω** + *adverbium*
városi **ἀστικός, ή, óν**
véghez visz **ἐργάζομαι**
végső **τελευταίος, α, ον**
végül **τò τελευταίον**
végződik **χωρέω**
vél **οἶομαι; οἶμαι; ἡγέομαι**
véletlen → szerencse
vendégbarát **ξένος, ου, ό**
verseny **ἄγών, ὠνος, ό**
versenyez **ἀγωνίζομαι**
veszélyt megvető **φιλοκίνδυνος, ον**
vezet **ἄγω; ἡγέομαι** + *dat*
vezető **ἡγέμων, ονος, ό**
vidám **τερπνός, ή, óν**
vidék **χώρος, ου, ό**
világ **κόσμος, ου, ό**
világos **σαφής, ές; δῆλος, η, ον**
villám **ἀστραπή, ής, ή;** **κεραυνός, οὔ, ό**
virág **ἄνθος, ους, τó**
visszatér **ἐπανερχομαι**
visszautasítás → mellőzés
visz, hoz 1. **φέρω**, 2. (elviszi magának)
φέρομαι; 3. (hord) **κομίζω**
víz **ὔδωρ, ὕδατος, τó**
vizsgál **ἐξετάζω**

vizsgálat ἐξέτασις, εως, ἢ
vonzó ἱμερτός, ἢ, ὄν; ἐρωτικός, ἢ, ὄν

Z

zavar ἐνοχλέω
zeller σέλινον, ου, τὸ

Nyelvtan

Bevezetés

A görög ábécé

A zenei hangsúly: éles, hajtott, tompa

1. Névszóragozás

II. o-tövű deklináció

A zenei hangsúly

(1) a névszók hangsúlyozása

(2) a simulószó és a hangsúlytalan szó

2. Névszóragozás

(1) I. deklináció: η-végűek

(2) α *purum*

(3) a névelő

Igeragozás

(1) jelen idő (*praesens imperfectum*)

(2) főnévi igenév (*infinitivus imperfectus*)

A zenei hangsúly

(1) A névszók hangsúlyozása

(2) az igék hangsúlyozása

(3) az ἔστί/ἔστι hangsúlyozása

Szórend: jelző és jelzett szó szórendje

3. Igeragozás

(1) felszólító mód (*imperativus*) S/2 és P/2

(2) a létige jelen ideje

Névszóragozás

(1) mutató névmás

(2) vonatkozó névmás

(3) személyes névmás S/3 és P/3

(4) az o-tövűek *vocativusa*

Szórend: a birtokos szórend

Írásjelek

4. Igeragozás

(1) a jelen idő (*praesens imperfectum*) medio-passzív ragozása

(2) α-tövűek összevonása jelen (*praesens imperfectum*) időben

Névszóragozás

(1) hímnemű ης, ας-végűek

(2) III. deklináció, mássalhangzó-tövűek ragozása

(a) v-tövűek

(b) K-hangúak: κ-, γ- és χ-tövűek

(3) személyes névmás S/1, S/2, P/1 és 2

A zenei hangsúly

(1) a névszók hangsúlyozása

(2) a kétszótagú simulószók hangsúlyozása

(3) hangsúlyozás összevonáskor

5. Névszóragozás

(1) T-hangúak (τ-, δ- és θ-tövék)

(2) ντ-tövék

(3) ι/ε-tövék

(4) ν-tövék: középfokú melléknevek

Igeragozás

ε-tövék összevonása jelen (*praesens imperfectum*) időben

Melléknevek fokozása és ragozása

A zenei hangsúly: másodhajtott névszók

Határozószó (*adverbium*)

6. Névszóragozás

(1) ρ-tövék

(2) σ-tövék

(3) α *impurum*

(4) *participium imperfectum activum*

(5) *participium imperfectum medio-passivum*

(6) rendhagyó alakok: πᾶς πᾶσα πᾶν

Igeragozás

(1) *praeteritum imperfectum activum*

(2) *aoristos*

(a) erős *aoristos*

(b) gyenge vagy szigmás *aoristos*

7. Igeragozás

(1) *futurum*

(a) *futurum activum*

(b) *futurum medium*

(c) *deponens futurum medium*

(2) T-tövék *futura* és *aoristosa*

(3) *imperfectum*- és igetővek

Névszóragozás

tőváltó ρ-tövék

8. Igeragozás

(1) *praeteritum imperfectum medio-passivum*

(2) o-tövék összevont igék *praesens imperfectum activum*

(3) az erős *aoristos* főnévi és melléknévi igeneve *activum*ban

Participiumos szerkezetek

(1) *genitivus absolutus*

(2) *participium coniunctum*

Névszóragozás

(1) egyszótagú ευ-tövék

(2) rendhagyó alakok: πούς, πολλή, πολύ

(3) rendhagyó alakok: -ιν / -ιδα

A zenei hangsúly: a harmadéles névszók hangsúlyozása

9. Igeragozás

- (1) a gyenge *aoristos participiuma activum*ban
- (2) a gyenge *aoristos participiuma medium*ban
- (3) mediális gyenge *aoristos*
- (4) passzív *aoristos* (gyenge és erős)
- (5) *imperativus imperfectus act S/3*, *aoristos* (gyenge és erős) S/2, S/3, P/2 és P/3

Névszóragozás

- (1) ω-tővű nőneműek (kettőshangzó-tővűek)
- (2) ν-tővű melléknevek

10. Igeragozás

- (1) *praesens perfectum activum*
 - (a) gyenge *perfectum*
 - (b) erős *perfectum*
 - (c) rendhagyó erős *perfectum*: οἶδα
- (2) φημί
- (3) a folyékonytővűek hangváltozásai *aoristos*ban

11. Névszóragozás

- (1) visszaható névmás S és P/3
- (2) σ-tővű melléknevek
- (3) ρ-tővűek (τὸ πῦρ, további tőhangzóváltók)
- (4) εἶς, μία, ἕν és οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδέν

Igeragozás

- (1) a gyenge *aoristos cselekvő infinitivusa*
- (2) *participium futurum*
- (3) T-tővű (τ, δ, θ) igék hangváltozásai *aoristos*ban
- (4) a μι-végű igék
 - (a) eredeti jelen idejű személyragok
 - (b) a τίθημι, δίδωμι, ἵημι és ἴστημι aktív *praesens imperfectuma*
 - (c) és aktív *aoristosa*

12. Igeragozás

- (1) *optativus imperfectus*
- (2) az erős *aoristos infinitivusa medium*ban
- (3) az erős *aoristos participiuma medium*ban
- (4) μι-végűek *praesens imperfectum medio-passivum*a
- (5) *praesens perfectum medio-passivum*

Névszóragozás

- (1) υ-tővű melléknevek
- (2) μέγας, μεγάλη, μέγα
- (3) tőszámnevek: 2-10-ig

13. Igeragozás

- (1) a létige múlt ideje
- (2) az *infinitivus perfectus* és *participium perfectum activum*ban
- (3) a passzív *aoistos participiuma*
- (4) az erős *aoistos imperativusa* S/2, S/3, P/2 és P/3-ban

14. Igeragozás

- (1) o-tövéek összevonása *praesens* és *praeteritum imperfectum*ban
- (2) folyékonyhangúak *futuruma* (*futurum contractum*)
- (3) *praeteritum perfectum medio-passivum*
- (4) eredeti múlt idejű ragok
- (5) a rendhagyó εἶμι 'menni fogok' ragozása

15. Igeragozás

- (1) α-tövéek összevonása *praeteritum imperfectum*ban
- (2) *adiectivum verbale*
- (3) a φημί *praeteritum imperfectuma*

Névszóragozás

- (1) kettőshangzó-tövéek: ου-tövéű tövéghangzós egyszótagú főnevek
- (2) kettőshangzó-tövéek: αυ-tövéű tövéghangzós egyszótagú főnevek

16. Igeragozás

- (1) a ἵημι *praeteritum imperfectuma*
- (2) *imperativus* a medio-passzív *imperfectum*ban és mediális *aoistos*ban
- (3) *infinitivus perfectus medio-passivi*
- (4) gyenge mediális *aoistos participium*

Névszóragozás

kettőshangzó-tövéek: ευ-tövéű főnevek

17. Igeragozás

- (1) *coniunctivus imperfectus* és erős *aoistos activum*ban és *medio-passivum*ban
- (2) az összevont igék *imperfectus infinitivusai activum*ban
- (3) az *imperfectum* és erős *aoistos* mediális *optativusa*
- (4) rendhagyó igalakok: ζῆν, διψῆν és πεινῆν

Mondattan

optativus + ᾗν

Névszóragozás

a visszaható névmás S/1 és S/2-ben

18. Mondattan

- (1) ᾗν + *coniunctivus*
- (2) εἴθε + *praeteritum imperfectum*: lehetetlen óhaj

Igeragozás

összevont igék *imperfectus imperativusai*

19. Igeragozás

praeteritum perfectum activi (gyenge és erős)

Mondattan

következményes mellékmondatok: ὡς / ὥστε + *infinitivus*

20. Igeragozás

- (1) a létige *imperativusa*
- (2) az *aoistos optativus activumban*
- (3) az *aoistos optativus mediumban*
- (4) a passzív *aoistos coniunctivusa*
- (5) a *futurum passivum*
- (6) a ἴημι, τίθημι, δίδωμι és ἴστημι *participiuma imperfectum activumban*

Mondattan

- (1) feltételes mondatok
- (2) ὅπως + *futurum* gondoskodást kifejező igék után
- (3) μή + *coniunctivus* félelmet jelentő kifejezések után

Tartalom

BEVEZETÉS	4
1. OLVASMÁNY	6
2. OLVASMÁNY	10
3. PARISZ ÍTÉLETE: Fenn az Olümposzon (ZEUSZ ÉS HERMÉSZ)	14
4. PARISZ ÍTÉLETE: Leszállás Phrúgiába (HERMÉSZ, HÉRA ÉS PARISZ)	18
5. PARISZ ÍTÉLETE: A bíró dolga (HERMÉSZ ÉS PARISZ)	28
6. PARISZ ÍTÉLETE: Aphrodité ajánlata (PARISZ ÉS APHRODITÉ)	34
7. PARISZ ÍTÉLETE: A nőrablás terve (PARISZ ÉS APHRODITÉ)	42
8. ZEUSZ GYERMEKEI	46
9. IÓ MÁR NEM LÁNY (ZEUSZ ÉS HERMÉSZ)	50
10. ZEUSZ GYENGÉLKEDIK (POSZEIDÓN ÉS HERMÉSZ)	56
11. ZEUSZ GYENGÉLKEDIK (folytatás)	60
12. NEM LESZ EBBŐL BAJ, ZEUSZ? (HÉPHAISZTOSZ ÉS ZEUSZ)	64
13. VOLT EGYSZER EGY HÉRAKLÉSZ (DIOGENÉSZ ÉS HÉRAKLÉSZ)	70
14. ERISZ ALMÁJA (PANOPÉ ÉS GALÉNÉ)	
15. IÓ MÁR NEM TEHÉN (NOTOSZ ÉS ZEPHÜROSZ)	
16. LÁDA A HULLÁMOKBAN (DÓRISZ ÉS THETISZ)	
17. HALHATATLAN L HALÁL (MENIPPOSZ ÉS KHEIRÓN)	
18. FELELŐTLEN LÉPÉS (AIAKOSZ, PRÓTESZILAOSZ, PLUTÓN, MENELAOSZ ÉS PARISZ)	
19. MEGDOBTA A SZÉL (HERMÉSZ ÉS APOLLÓN)	
20. NEM FELHŐTLEN KAPCSOLAT (HÉRA ÉS ZEUSZ)	
FÜGGELÉK	
21. APOLLÓN ÉS HERMÉSZ	
22. DIOGENÉSZ ÉS ALEXANDROSZ	
23. MENIPPOSZ ÉS TANTALOSZ	
24. NIREUSZ, THERSZITÉSZ ÉS MENIPPOSZ	
25. PROMÉTHEUSZ ÉS ZEUSZ	
26. ERÓSZ ÉS ZEUSZ	
27. ZEUSZ, ASZKLÉPIOSZ ÉS HÉRAKLÉSZ	

Nyelvtani témakörök

Ragozási táblázatok

Görög-magyar szójegyzék

Magyar-görög szójegyzék